R. P. R.

Dos. Nr. 40001 Vol. Nr. 47

Ministerul Afacerilor Interne

Serviciul „C."

Secția „C."-Regionala

ARHIVA OPERATIVA

Dosar

Ancheta Cuprinzând material informativ, pe baza căruia s-au făcut cercetări în legătură cu complotul organizat de Iuliu Maniu și Ion Mihalache. (Fuga dela Tămădău).

CSJ. C9

[illegible]/98

Data

P. 213/

Urme[illegible]

fost 2923

47 I

15979 Vol 12 Part II

DOSAR Nr.

2923

G.Pol.
ag. 4 944

Nr. 1433

Ziua 25, luna II, anul 1944

CENTRUL P/S. S. I.

400

Către
SECTIA CONTRA INFORMATII
- Agentura Muntenia -

Suntem informaţi că în ziua de 23.II.1944 orele 20,30 a sosit la hotel "Palace" din Sinaia IULIU MANIU, fiind însoţit de Av. LEUCUTIA AUREL, ambii venind din Bucureşti.-

La hotel n'a luat contact cu nici o persoană.

In schimb IULIU MANIU a avut o convorbire telefonică la Braşov cu Ing. SNIGELSKY şi cu un oarecare VESCAN, fost Prefect, pe care îi ruga să-l aştepte la Restaurantul "Coroana".-

A doua convorbire a avut-o cu hotel "Bulevard" din Sibiu, unde anunţa că soseşte în ziua de 24.II.944 orele 17,30.-

De asemenea, ruga să fie aşteptat de domnul RACHITAN.-

In ziua de 24.II.a.c. orele 11,30 au plecat spre Braşov.-

SEFUL CENTRULUI P.-

N. Drăgan

402

26 Februarie 1944

2923

 401

2

Ora 16,50.

Bucureşti - 4.98.75 - Dr.Henrich Hans, Str.Vasile Boerescu 12, cu Istambul. Convorbire în limba germană.

Bucureşti (la început se aude foarte prost, în care spune despre atacuri aeriene şi numirea noului guvernator al Gibraltarului)....

- Acum vreau să-ţi dau o ştire comentată foarte mult la Bucureşti. O scrisoare trimisă de către Dl. Beneş, preşedintele Ceh, către Dl. Iuliu Maniu, acum o lună a fost aflată. Dl. Maniu, la ştirea primită, a dat un răspuns ironic, spunându-i că această ştire este cunoscută de toată lumea şi nu e nimic nou.
Răspunsul prietenului a fost următorul: că probabil persoana care a fost trimisă cu această scrisoare în Bucureşti a produs o indiscreţie. Totodată scrie că prin diferite mijloace a putut discuta cu Stalin situaţia României, la care Stalin a răspuns că Basarabia şi Nordul Bucovinei va aparţine Sovietelor, iar restul va fi sub protectoratul ei, în care va fi introdus un guvern democrat, deci va fi o conducere ....?
In unele cercuri bucureştene este o oarecare opoziţie.........(nu se mai aud ultimele cuvinte).

D

Ora 12,22 26 Februarie 1944

Gr. Politică

2923

402

3

Bucureşti 5.84.25
Berlin

Europa Press.
(în limba germană).

Buc.: Am de dat o ştire de o extremă importanţă : "Autenticitatea scrisorii lui Beneş, confirmată chiar de Maniu".

Autenticitatea scrisorii fostului preşedinte al Cheho-Slovaciei, Beneş, adresată şefului opoziţiei române Iuliu Maniu şi care era cunoscut de o lună, a fost acum confirmată chiar de Maniu - Maniu tăgăduise primirea acestei scrisori, ironic, prin următoarele cuvinte :

Este ciudat faptul că toată lumea ştie de existenţa ei afară de mine; dar deoarece toţi ştiu trebue să fie ceva adevărat. Svonul despre scrisoarea primită de Iuliu Maniu, s'a răspândit prin indiscreţia comisă de persoana care o adusese din Elveţia. In scrisoarea adresată lui Maniu, Beneş îi scria că odată cu tratativele duse de el la Moscova, a fost pusă şi problema României. Stalin, i-a mărturisit, scrie Dl. Beneş, că stăpânirea Basarabiei şi a Nordului Bucovinei de către Rusia Sovietică este considerată de ruşi ca inevitabilă, iar guvernul din România va fi un guvern democrat.

In cercurile politice din Bucureşti se declară că, mai târziu, sau mai curând aşa numitul regim democrat se va transforma într'un regim identic cu cel introdus în Statele Baltice şi subordonat guvernului sovietic, astfel că Stalin nu-şi poate ascunde intenţiile faţă de România.

-----

(7)

02C09 403

OPERAT LA FIŞE

D.G.P. 21 Februarie 1944

C.I.

N O T A

In ziua de 18 Februarie a.c., dl. Iuliu Maniu a fost vizitat de d-nii: Livianu, Vasile Serdici, Ilie Lazăr, Virgil Solomon, Vişoianu, dr. Hagea, Chiţă Popp, contele de Gatenbourg, Coposu, Barbu Stirbey, M. Popovici, Emil Socor, Leucuţia, Mircea Cancicov, dr. Rovin şi Romulus Boilă Iuliu.

La ora 11.30, şoferul lui Mircea Cancicov a adus d-lui Iuliu Maniu un plic, deşi dl. Mircea Cancicov a vizitat pe dl. Maniu la ora 18.30.

La ora 10.30, dl. Maniu a mai fost vizitat de Vasile Stoica, fost ministru plenipotenţiar.

Masa de prânz şi cea de seara le-a servit acasă.

In legătură cu conversaţiunea care a avut loc în ziua de 18 Februarie a.c. între d-nii Iuliu Maniu şi Emil Socor, cercurile apropiate d-lui Emil Socor afirmă că, pentru perfectarea înţelegerii între social-democraţi şi naţional-ţărănişti, este imperios necesar, să se întrunească cât mai curând un consiliu al factorilor hotărîtori naţional-ţărănişti şi social-democraţi, pentru a confirma această înţelegere.

Social-democraţii cer ca la această consfătuire să asiste şi dl. Ion Mihalache, precum şi d-nii Mihail Ralea şi dr. Lupu.

./.

Gr. Politic

C.I. Raport

Rezultat până la 2. Martie 1944

40072
27. II. 1944

C.I. — SECRETARIAT
A SE MENŢIONA IN RĂSPUNS:
INTRAREA Nr. 794.

Dl.Iuliu Maniu nu s'a opus acestei cereri,dar pentru fixarea unui termen,nu a putut da nici un răspuns, întrucât acest răspuns este legat de o prealabilă conversaţie cu dl.Ion Mihalache.

- Cu ocazia întrevederii avută în ziua de 18 Februarie a.c.,cu dl.Mircea Cancicov,dl.Iuliu Maniu a fost pus în curent cu unele informaţiuni,primite din străinătate,atât de dl.Gh.Tătărăscu cât şi de dl.Mircea Cancicov.

Totodată,s'a discutat asupra raporturilor dintre gruparea d-lui Tătărăscu şi gruparea dinistă şi în special atitudinea de espectativă şi de rezervă,adoptată de dl.George Brătianu,faţă de aceste raporturi precum şi faţă de înfăptuirea unui front unic democratic.

Dl.Maniu a comunicat d-lui Mircea Cancicov,rezultatul discuţiunilor cu dl.Dinu Brătianu,relativ la această chestiune.

- sigure

TAŢII:

NALMENTE:

Gura

Bărbia

Urechile

Semne particulare

motivul internării:

AGENTURA A R D E A L
Timişoara

Nr.6639.-
27.Februarie 1944.-

405 406

2923

OPERAT LA FIŞE

6

9 Pol -
2-VI 944

N O T A

Urmare la nota noastră Nr.6475 din 17 Februarie 1944:

Se confirmă informaţia după care IULIU MANIU -invitat - a acceptă să vină la Timişoara,pentru a boteza o fetiţă a advocatului Dr.IONEL SUBTIRE,din Timişoara IV strada Brâncoveanu Nr.25.-

Botezul va avea loc Duminică 27 l.c. în casa dela dadresa de mai sus a advocatului Dr.Ionel Subţire.-

Iuliu Maniu va veni dela Bucuresti Sâmbătă 26 l.c., însoţit de câtiva intimi, printre cari şi Aurel LEUCUTIA,fost deputat.-

Noaptea de Sâmbătă 26 spre Duminică 27 l.c., Iuliu Maniu o va petrece la Lipova în casa lui SEVER BOCU,urmând a sosi la Timişoara Duminică dimineaţa.-

.-.-.-.-.-.-.

Sursă de încredere.

f. 427, 451

Agentura I-a

Gr. Politică

407

406

OPERAT LA FIŞE

N O T A

28 Februarie 1944

Supravegherea lui I.M.

In tot cursul zilei,până la suspendarea postului,I.M.nu s'a înapoiat dela Sibiu şi nu a fost vizitat de nimeni.-

[redacted] -------/--------

AGENTURA A R D E A L
Lipova

Nr.6654.-
28.Februarie 1944.-

40.408

2923

8

OPERAT LA FIȘĂ

N O T A

In ziua de 26 Februarie 1944, la orele 20 a sosit la Lipova cu mașina Nr.518413 Dl. IULIU MANIU împreună cu Ing. LEUCUTA.-

Susnumiţi au stat la locuinţa D-lui BOCU,- a fost numai D-na acasă

In dimineaţa zilei de 27 Feb. orele 8 a plecat spre Arad·Timişoara.-

La Lipova nu a luat contactul c cu alte persoane.-

.-.-.-.-.-.-.-.

Verificat.

Gr. Politică
se va numări

408

28 Februarie 1944

Am putut căpăta confirmarea faptului că dl Iuliu Maniu lucrează asiduu la redactarea unui nou memoriu. De asemeni se confirmă şi planul indicat in nota dela 25 crt. Următoarele detalii se adaugă la cele indicate anterior :

1. Dsa pregăteste o argumentare juridică a motivelor care au justificat alianţa militară impotriva URSS. Astăzi, susţine dl Maniu, aceste motive ar fi inoperante juridiceste.

2. Din punct de vedere diplomatic, dsa examinează aspectul probabil al bazinului dunărean si al peninsulei balcanice după răboiu, precum si rolul care ar fi rezervat de ruşi si aliaţi in ambele posibilităţi-: ale esirii imediate din război si ale continuării luptei pe teritoriul românesc.

3. Dl Maniu face o critică severă politicii militare a guvernului, căutând să arate că dificultăţile ar putea proveni din cauzaacestei politici, atât in timpul duratei războiului cât si după incheierea lui.

Dnii Brătianu şi Stirbey au şi fost inştiinţaţi atât asupra cuprinsului memoriului cât şi asupraliniilor lui generale.

+++ Y/27

10

PROCES-VERBAL

Astăzi 22 luna August anul 1951.

Subsemnatul Stănilă Valeria am procedat la scoaterea filelor 409, 410, din dosarul Nr. 2923 vol. 6 care au introduse la dos Nr. 13872 vol. Ind.

Semnătura,

ss. Stănilă Valeria

29253 Gr. Politica

412 ~~911~~ 11

28 Februarie 1944

OPERAT LA FIŞE

De sâmbătă circulă in cercurile naţional-ţărăniste următoarea lozincă lansată de dl Maniu :"războiul inceput la Prut trebue să şfârşească la Prut;alianţa militară cu Germania trebuie să urmeze soarta războiului".

Ce se crede prin aceast slogan ?

Anume că, odată retrase pe Prut - cel mai târziu - trupele românesti ar urma să iese din luptă şi in acelaş timp să se considere deslegate de frăţia de arme cu forţele germane.Motivul ar fi că lupta românească viza un teritoriu românesc si că imposibilitatea recăpătării acestui teritoriu face inutilă continuarea luptei. Lupta dincoace de Prut nu ar mai fi teritorială ci ideologică şi Românii trebuie să evite ideia războiului contra Rusiei ca ideologie streină.

Pe de o parte,lozinca de mai sus aduce o modificare sensibilă formulei anterioare a esirii din războiu la frontiera Nistrului.Pe de altă parte însă, si această lozică "maximală" se menţine in sfera deziderattelor ideologice,maniştii ne fiind in măsură să intreprindă nimic pe cont propriu pentru realizarea ei.

+++

Y/27

28 Februarie 1944

2923

B3

412

OPERAT LA FIŞĂ

Problema evreilor din Transnistria continuă să intereseze pe D. Iuliu Maniu, care a cerut să i se dea unele relaţiuni.

D. Iuliu Maniu a declarat Dlui Ilie Lazăr, că cercurile străine şi în primul rînd cele din Elveţia se interesează îndeaproape de soarta evreilor deportaţi din România în Transnistria şi rămaşi încă acolo.

[redacted] D. Iuliu Maniu a declarat că rămîne la părerea sa, că toţi evreii deportaţi din teritoriul românesc şi cari se găsesc încă în viaţă în Transnistria, să fie readuşi în ţară şi eventual să li se indice o regiune unde să locuiască. In nici un caz nu trebue lăsaţi să piară, odată cu apropierea frontului de regiunea unde se găsesc.

D. Iuliu Maniu a declarat că, în conştiinţa sa crede această problemă, a evreilor deportaţi în Transnistria şi lăsaţi acolo, ca una de o importanţă deosebită pentru ţară, la conferinţa păcii.

Agentura I-a

Post fix de observaţie

~~414~~

~~423~~

13

Gr. Politică

OPERAT LA FIŞE

NOTA

29 Februarie 1944

Supravegherea lui I.M.

In tot cursul zilei, până la suspendarea postului, I.M. nu s'a înapoiat din provincie.

In lipsa lui au fost văzuţi venind: Virgil Solomon, Ion Lăveanu, Iulius Boilă, Ghiţă Popp şi Vasile Serdici.-

[redacted]

-------/-------

2923

414 414

14

T E L E G R A M A

C O P I E.   D-LUI IULIU MANIU
                    HOTEL BULEVARD
                    SIBIU

Bucureşti   Nr.21787   p.   c.14   29/II   10.30

Prima rată din chirie s'a depus.

Hagea

Exp: Const.Hagea
Str.Povernei 7

p.Conformitate

416

Agentura I-a

Post fix de observaţie

Gr. Politică

15

N O T A

1 Martie 1944

Supravegherea lui I.M.

In cursul zilei, până la suspendarea postului I.M. nu s'a înapoiat din provincie, iar la domiciliul său a venit numai Iulius Boilă şi Ion Liveanu.-

[redacted]

---------/---------

C.I. 2923 Gr. Politică

D.G.P.

02790 416

1 Martie 1944

OPERAT LA FIŞE

16

N O T A

- In cursul dimineţii de 28 Februarie a.c., dl. Iuliu Maniu a făcut o lungă vizită d-lui Dr. Liviu Gabor, fost şef al organizaţiei naţional-ţărăniste din Timişoara şi fost primar al oraşului.

- In ziua de 28 Februarie a.c., a avut loc un dejun la Timişoara, la dl. dr. Corneliu Lazăr, preşedintele organizaţiei naţional-ţărăniste din judeţul Timiş.

Au luat parte d-nii: Iuliu Maniu, dr. Răchiţan, Aurel Leucuţia, dr. Ionel Popp, dr. Liviu Juga şi dr. Aurel Raica.

- In cursul după amiezii de 28 Februarie a.c., dl. Iuliu Maniu a avut o lungă conferinţă, la hotelul său, cu dl. dr. Simion Haţiegan şi apoi cu dl. dr. Ionel Sava.

f. 436, 530

- După întrevederea cu dl. Simion Haţiegan, dl. Iuliu Maniu nu a mai primit pe nimeni.

Masa de seară a luat-o în camera sa dela hotel, împreună cu d-nii: Aurel Leucuţia, Răchiţan (dela Sibiu) şi dr. Ionel Sava.

- In ziua de 29 Februarie, la ora 10, dl. Maniu a părăsit Timişoara, plecând la Arad, în tovărăşia d-lor Leucuţia Aurel şi Răchiţan, cu automobilul.

Au sosit la Arad la ora 11.10, ducându-se direct la dl. Justin Mărşău, unde a avut loc o consfătuire.

f. 431, 530

- verificate

418

Agentura I-a

Post fix de observaţie

Gr. Politic

OPERAT LA FIŞE

17

N O T A

2 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In tot cursul zilei, până la suspendarea postului, I.M. nu s'a înapoiat din provincie şi n'a venit nimeni la domiciliul său.-

[redacted]

--------/--------

Gr. Politică

419
18

2 Martie 1944

Dl Iuliu Maniu a terminat redactarea memoriului la care a lucrat in ultimul timp.

Nu poate fi insă vorba de forma lui definitivă şi nici o predare iminentă Conducerii Statului. Dl Dinu Brătianu urmează a ceti si a se pronunţa,urmând să propună amendamentele partidului liberal. De asemeni,executiva partidului naţional-ţărănesc va avea să se pronunţe.

In fine, se pare că dl Maniu aşteaptă şi intoarcerea dlui Stirbey,pentru a afla informaţii suplimentare. Numai in cazul când ar interveni evenimente eceptionale, dl Maniu ar urma să transmită memoriul inainte de intoarcerea dlui Stirbey.

+++

Y/27

AGENTURA FRONTULUI DE VEST

Centrul Nr.4

B.2.

SECRET

2923

420

419

17

OPERAT LA FIŞE

NOTA Nr.1794

2 Martie 1944

La Radiograma Rezidenţei Sibiu Nr.154 din 26 Februarie 1944, se comunică următoarele :

Iuliu Maniu a sosit la Timişoara în ziua de 27 Februarie, venind cu maşina B.5184, venind de la Lipova.

A botezat copilul avocatului Dr.Ion Subţire din Str.C.Brâncoveanu Nr.25, unde a luat contact cu :

Dr.Aurel Leucuţa, Răchiţan-Sibiu, Dr.Cornel Lazăr, Grigore Popescu Lugoj, fost Secretar General al Ministerului Economiei Naţionale, prof.Ilie Ruşmir-Oraviţa, Dr.Liviu Gabor, Dr.Pulca-Deta farmacist, Grigore Ioan, Dr.G.Ciorman, Dr.Antal-Lugoj, Dr.Victor Mercea, Ing.Moldovanu, Dr.Ioan Drăghici, Dr.Vânătu, Dr.Oct.Crăşmaru, Dr.Mălaiu, Dr.Galu-Periam, Oct.Metea ziarist, Dr.Velici, Nichi Popovici, Teodorescu-Făget, Stefănică-Caransebeş, Raicu, Ciorei, Savu, Mioc.-

In ziua de 28 Februarie orele 11 a făcut o vizită la Dr.Cornel Lazăr, Bulevardul Carol Nr.6, unde a stat o oră.

La ora 12 a plecat la Dr.Ionel Sava în Str.Toma Nr.6, de unde s'a reîntors la orele 14 la Dr.Cornel Lazăr, unde a luat masa.

In ziua de 29 a plecat la Lipova, de unde s'a reîntors după masă şi cu acceleratul de 18,20 a plecat la Bucureşti.-

=========

2923

421 420

OPERAT LA FIŞĂ

20

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI
2 Martie 1944
=

342

O scrisoare a d-lui Beneş către Iuliu Maniu

Cercurile intime ale d-lui Iuliu Maniu comentează că d-sa a primit de curând o scrisoare din partea d-lui Beneş, prin intermediul d-lui Gafencu care se află în Elveţia.

Dl. Gafencu comunică în acelaş timp d-lui Maniu că i-a răspuns d-lui Beneş mulţumindu-i pentru interesul ce-l poartă naţiunei române.

Deţinem informaţii că în această scrisoare dl. Beneş comunică că a luat contact personal la Kremlin cu Stalin şi Molotov (după conferinţa dela Teheran), cărora le-a comunicat că politica Cehoslovaciei continuă să se menţină pe punctul de vedere al unei colaborări strânse cu România şi Jugoslavia, mai cu seamă în ceiace priveşte lupta lor împotriva Ungariei.

Fruntaşii sovietici au aprobat acest punct de vedere.

Politica U.R.S.S.-ului este agresivă faţă de Ungaria.

Dl. Beneş speră că opoziţia din România, în frunte cu dl. Iuliu Maniu, va începe să militeze încă de pe acum pentru a creia coordonatele necesare în vederea unei politici care după răsboiu să ducă la o colaborare cât mai strânsă a României nu numai cu marile democraţii occidentale dar şi cu puternicul vecin din Răsărit.

.//.

Cercurile naţional-ţărăniste dau următoarele fragmente din scrisoarea d-lui Beneş.

"Stalin s'interessa vivement de la personne de M.Maniu et m'a assuré que la Transylvanie doit rester roumaine".

"D'autre part, je me suis rendu compte que le gouvernement sovietique considere la Boukovine du Nord et la Bassarabie faisant partie de l'U.R.S.S."

"Les hommes d'Etats Sovietiques s'interessent de l'attitude de M.Maniu et d'autres chefs de l'opposition qui luttent contre la politique oficielle de la Roumanie".

O scrisoare similară ar fi adresat dl. Beneş şi d-lui Gafencu.

Deasemeni cercurile naţional-ţărăniste comentează că în ultimul timp, dl.Iuliu Maniu a primit o scrisoare dela dl. W.Steed, ca răspuns la o scrisoare precedentă a sa.

In concluzie, dl. Steed îi cere d-lui Maniu să pornească la o acţiune hotărâtă, cu orice risc, pentru a desprinde România din Axă, a face pace separată şi a se alătura coaliţiei naţiunilor aliate.

- sigură -

Agentura I-a

Post fix de observaţie

413

922

Gr. Politică

OPERAT LA FIŞĂ

22

N O T A

3 Martie 1944

Supravegherea lui I.M.

In tot cursul zilei, până la suspendarea postului I.M. nu s'a înapoiat din provincie.

In lipsa lui au venit la locuinţa sa Ion Liveanu, Ilie Lazăr şi Iulius Boilă.

---------/---------

MUTAŢII:

SEMNALMENTE:

Gura

Bărbia

Urechile

Semne particulare

...ă de motivul internării:

...a:

Ibar 2923 23

Nr. 660 - B

din 3.III.944

4423

OPERAT LA FIŞĂ

GRUPA REZIDENTE

AGENTURA ARDEAL

La Nota Dvs. Nr.6517 din 23 Februarie 1944;

Se face cunoscut că informaţiuni din care rezultă păreri despre fapte ce nu s'au produs nu interesează serviciul şi nu prezintă nici o valoare.

Grupa Politică.

AGENTURA A R D E A L   Nr.6517.-
S i b i u   23.Februarie 1944.-

428

424

24

OPERAT LA FIŞĂ

N O T A

In cercurile Naţional Ţărăniste din cadrul Universităţii din Sibiu se răspândeşte părerea că, IULIU MANIU a făcut o mare greşală că nu a părăsit ţara la începutul războiului, pentru ca să formeze în străinătatea un guvern care să apere interesele României.-

Tot în aceste cercuri se prevăd în curând schimbări mari în ţara noastră

-.-.-.-.-.-.-.-

Se va comunica Ag. Ardeal că asemenea informaţiuni nu au nici o valoare.
21 II 44.

Certific semnătura:
Şeful Grupei,

Semnătura

Am luat cunoştinţă de motivul

SEMNALMEN

MUTAŢII

Gr. Politica-i
C.-
2923

126 126
25

3 Martie 1944

OPERAT LA FIȘE

Foarte afectat de criticile ce i se aduc in cercurile de stânga în chestia atitudinii in procesul Vlădescu-Răcoasa, dl Maniu a luat o hotărîre care va afecta insăşi dinamica propriului său partid.

E vorba de unele elemente care injghebasera un fel de grupări in chiar cadrul partidului si care afişau unele tendinţe de stânga. Ele fuseseră privite binevoitor, din primul moment, de dl Maniu, care spre să poată capta prin ele pături mai largi de muncitorime. Dsa socotea acestecercuri ţărăniste de stânga ca un fel de concurenţă făcuta comunistilor sau socialistilor, carora le-ar fi sustras partizanii.

Or, eri dl Maniu a decis ca grupul din jurul dlui Ghiţă Pop, acela din jurul dlui Socor si al dlui Răutu, precum si altele de mai mică importanţă, să fiedesfiinţate ca atare, rămânând pur şi simplu naţional-ţărăniste, fără altă coloraruru sau directive decât acelea ale conducerii centrale.

+++

Y/33

Pr. Politic

426

OPERAT LA FIŞE

3 Martie 1944

26

Memoriul lacare dl Maniu a lucrat câteva zile a fost transmis dlui Dinu Brătianu, pentru consultare si amendare. Se pare că, anterior, dl Dinu Brătianu a făcut unele suggestii in ceace priveste atât conţinutul cât si cuprinsul memoriului.

In cursul după amiezii de eri, cercurile conducătoareliberale au examinat părerile dlui Maniu, dimpreună cu unele informaţii transmise de acesta in privinţa modului cum unelecercuri diplomaticeneutre se aşteaptă la declansarea unei noui faze a războiului in trei-patru săptămâni cel mai târziu.

Conducerea liberală s'a declarat de acord cu memoriul, comunicând acest lucru chiar in cursul serii de eri.

+++

Y/5

AGENTURA A R D E A L
Timişoara

Nr.6758.-
3.Martie 1944.-

2923

427 27

N O T A

Urmare la notele noastre Nr. 6475 din 17 Februarie 1944, şi Nr. 6639 din 24 Februarie 1944:

După ce a petrecut noaptea de Sâmbătă 26 spre Duminică 27 l.c., la Lipova, în casa lui SEVER BOCU (care însă era absent, fiind în tratament medical la Budapesta), IULIU MANIU a sosit la Timişoara Duminică 27 l.c., pentru a boteza fetiţa advocatului Dr. IONEL SUBTIRE, secretar general al organizaţiei Naţional-Ţărăniste din Timişoara şi directorul gazetei "Voinţa Banatului", organul săptămânal din Timişoara al partidului.-

Iuliu Maniu a sosit la Timişoara însoţit de: IONEL POP? AUREL LECUTIA şi RACHITAN.-

Botezul care a servit de pretext venirii lui Iuliu Maniu la Timişoara s'a făcut Duminică dimineaţa, de către episcopul Dr. VASILE LAZARESCU, în casa din strada Brâncoveanu Nr.25 a advocatului Dr. Subţire.-

In casa acestuia, în faţa partizanilor invitaţi la "botez", Iuliu Maniu a făcut declaraţii în legătură cu:

- Scrisoarea pe care a primit-o dela EDUARD BENES,
- Situaţia politică generală şi
- Colaborarea cu partidul liberal de sub conducerea lui CONST. I.C. BRATIANU.-

Scrisoarea primită dela Eduard Benes a fost arătată în original partizanilor întruniţi în casa din strada Brâncoveanu Nr.25. Eduard Benes arată în această scrisoare că în tratativele pe care le-a avut la Moscova cu STALIN şi MOLOTOV a căutat să câştige bunăvoinţa acestora pentru România şi a obţinut asigurarea independenţii României - fără Basarabia şi Bucovina de Nord, pe cari ruşii le revendică pentru ei

Situaţia politică generală - a spus Iuliu Maniu este în momentul de faţă extrem de grea pentru România, care nu se poate salva decât dacă încetează războiul contra puterilor aliate. Iuliu Maniu a arătat că - împreună cu DINU BRATIANU - a expus şi Mareşalului Conducător IOAN ANTONESCU acest punct de vedere, pe care l'au sfătuit să cedeze puterea altora, dacă el nu poate să facă acest pas.-

Colaborarea cu partidul liberal presidat de Dinu Brătianu a fost de asemenea confirmată de Iuliu Maniu în declaraţiile sale, el arătând că naţional-ţărăniştii şi liberalii sunt de acord pe chestiunea reintroducerii regimului democratic constituţional.-

Iuliu Maniu a mai arătat că Mareşalul Conducător Ion Antonescu a fost chemat cu vre.o 10 zile în urmă la Führerul Cancelar ADOLF HITLER, dar plecarea Mareşalului la Marele Cartier al Führerului nu s'a produs încă." Nu ştiu dacă cumva n'o fi plecat astăzi Dl. Mareşal - a spus Iuliu Maniu - pentrucă până la plecarea mea din Bucureşti nu plecase încă".-

Iuliu Maniu a cerut partizanilor să se organizeze şi să fie pregătiţi pentru eventualitatea reînceperii activităţii politice.-

./.

Luni dimineaţa Iuliu Maniu a repetat declaraţiile de mai sus, în casa advocatului Dr.CORNEL LAZAR, din Timişoara Bulevardul Carol Nr.6, în faţa partizanilor cari n'au venit în ajun la botezul fetiţei advocatului Dr.Ionel Subţire.-

Aici, Iuliu Maniu a primit şi un mic grup de legionari dintre cari am identificat pe legionarul JEBELEANU, originar din Comloş.-

Dela Timişoara, Iuliu Maniu a plecat în cursul zilei de luni la Arad, pentru a vizita pe Dr. IUSTIN MARSEU, fost prefect, preşedintele organizaţiei naţional-ţărăniste de acolo. La plecarea lui Iuliu Maniu spre Arad, naţional-ţărăniştii din Timişoara aveau informaţia că este iminentă şi înapoerea lui SEVER BOCU dela Budapesta, cu care Iuliu Maniu se va întâlni fie la Arad, fie la Lipova (urmând ca, în acest caz, dela Arad Iuliu Maniu să mai facă un drum la Lipova).-

Informatorii Grupului Etnic German şi ai Consulatului German din Timişoara au avut ordine să culeagă informaţiuni asupra declaraţiilor pe care Iuliu Maniu le face partizanilor săi.-

Aceşti informatori şi-au putut face cu foarte multă uşurinţă misiunea, întrucât ce-i mai mulţi dintre naţional-ţărăniştii cari au fost în casele advocaţilor Dr.Subţire şi Dr.Lazăr, unde au ascultat declaraţiile făcute de Iuliu Maniu s'au dus deadreptul la cafenea, unde au spus tot ce au auzit.-

.-.-.-.-.-.-.-.-.

VERIFICAT.

02803 ~~429~~

D.G.P.   3 Martie 1944

Gr. Politică

C.I. 2923

OPERAT LA FIŞĂ

N O T A

- In ziua de 29 Februarie a.c., între orele 11-12.30, a avut loc la Arad, în casa d-lui dr. Eftimiu Mârşcu, o consfătuire, la care au luat parte d-nii: Iuliu Maniu, Mârşcu, dr. Raica Aurel şi Bratanu Gheorghe, fruntaş ţărănist din comuna Curtici.

După această consfătuire, dl. Iuliu Maniu, întovărăşit de d-nii dr. Răchiţan şi Aurel Leucuţia, au părăsit Aradul, îndreptându-se spre Deva, pentru a merge la Sibiu.

- In ziua de 1 Martie a.c., ora 17.45, a sosit la Sibiu, cu automobilul Nr. 5184 B. dl. Iuliu Maniu, însoţit de d-nii dr. Leucuţia şi dr. Răchiţan.

f530   f530

./.

30

PROCES-VERBAL

Astăzi 22 luna August anul 1951

Subsemnata Stănilă Valeria am procedat la scoaterea filelor Nr. 430 din dosarul Nr. 2923 vol. 6 care au fost introduse la dos Nr. 13872 vol. Ind.

Semnătura,

ss. Stănilă Valeria.

AGENTURA FRONTULUI DE VEST
Centrul No.1.

Sursa I.O.22.

SECRET

2903

Cp. Pol.

NOTA INFORMATIVA Nr. 2.527

3, Martie 1944.

In ziua de 28.II.a.c. Dl.Iuliu Maniu a sosit în Timişoara pentru a lua parte la un botez. D-lui fiind însoţit dela Arad de o persoană marcantă din rândul fostului partid ţărănist, am putut alfa următoarele:

Dl.Iuliu Maniu este posesor al unui mesagiu din partea fostului preşedinte Cehoslovac Beneş, prin care acesta l-a asigurat pe D.Iuliu Maniu personal, de sprijinul său în acţiunea politică a României, fiind foarte recunoscător poporului român, care s'a putut aşa de loial în timpul când Cehoslovacia era invadată de germani, România ne-având pretenţii la nici un petec de pământ ca şi ceilalţi vecini.

După d.Beneş, România va recăştiga Ardealul pierdut, dar cu regret comunică, că în urma întrevederii ce le-a avut cu Stalin, Basarabia şi Bucovina vor fi înglobate la U.R.S.S.

Despre Ungaria d.I.Maniu, a spus că soarta ei este pecetluită de aliaţi, iar în ce priveşte România, are asigurări că nu va fi bombardată de aviaţia anglo-americană, decât în cazul când interese militare vor dicta aceasta şi atunci numai oraşe cu populaţie germană.

Dl.Maniu a trecut şi prin Arad, unde a luat legătură cu d.Marşeu.

UTAȚII:

INALMENTE:

Gura

Bărbia

Urechile

Semne particulare

e motivul internării:

432 438

02807

Gr. Politică

D.G.P. 3 Martie 1944

2923

C.I.

OPERAT LA FIȘĂ

N O T A

In seara de 1 Martie a.c., dl. Iuliu Maniu a primit la hotelul "Boulevard" din Sibiu, pe d-nii: dr. Eronim Stoichiță, Ionel Popp, dr. Wirth și Zaharia Boilă.

Masa de seara a luat-o la restaurantul hotelului "Boulevard", în tovărășia d-lor: Aurel Leucuția, Răchițan, dr. Wirth și Ionel Popp.

- verificată

f. 454, 469

483, 530

Gr. Politica

2923

434 433 33

A R A D - Prefectura cu 3.III.944.

BUCURESTI - Col. Athanasiu - Seful Cenzurei Ora 10,58.

Arad - Aici cenzorul Filip Eugen. Domnule colonel mi-a venit în "Credinţa" un articol: "Iuliu Maniu la Lipova", scrie că Maniu a fost la Lipova, la Bocu, am luat contact cu diferite personalităţi şi a stat de vorbă cu locuitorii veniţi să vadă figura omului, care încă întruchipează speranţa.

Buc. - Nu-i dai drumul articolului, nu pui stampila "cenzurat", îl reţii şi-l trimiţi la Bucureşti.

3.

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a

3 Martie 1944

2923 34 ~~434~~ 425

OPERAT LA FIŞE

Delescu Didi

Iuliu Maniu care se află la Sibiu a avut largi discuţii cu caracter politic cu fruntaşii naţional-ţărmişti din acea localitate.

In xxxx seara zilei de 1 Martie a.c. a avut loc la restaurantul Boulevard o masă intimă prezidată de Iuliu Maniu la care printre alţi au participat: Dr.Răchiţeanu, Ionel Popp, Zaharia Boilă şi alţii.

———

~~435~~ ~~436~~

Agentura I-a

Post fix de observaţie

N O T A

4 Martie 1944

Supravegherea lui I.M.

In tot cursul zilei, până la suspendarea postului, I.M. nu s'a reîntors din provincie.

In lipsa lui au venit la domiciliul său: Ion Liveanu, Iulius Boilă, Cezar Simionescu şi Ciudin.

------/------

436 437

ANGENTURA A R D E A L.
Timişöara.

Nr.6759.
4 Martie 1944.

2923

Gr. Pol.

OPERAT LA FIŞĂ

N Ö T A.

Cömplectând nöta nöastră Nr. 6758 din 29 Februarie 1944, cömunicăm:

IULIU MANIU, in timpul celör döuă zile petrecute la Timişöara, a făcut declaraţiile semnalate prin nöta nöastră de mai sus şi in casa lui IÖNEL SAVA, din Timişöara I. strada Töma Nr.6, directörul Băncii Generale de Cred it, din Timişöara I. str. Brediceanu Nr.2.

In casa acestui insă s,au adunat un număr mai restrâns de partizani şi de rude ale lui Iuliu Maniu, numitul Iönel Sava fiind ginerele lui RÖMULUS BÖILA, care la rândul lui - după cum se ştie - este nepötul lui Iuliu Maniu.

Sursă verificată.

2923 Gr. Politica -

438
437
37

4 Martie 1944

In cercurilemaniste se afirmă că dl Maniu a primit o nouă serie de informaţii din partea legatiei Turciei.

De astă dată inforamţiile s'ar referi la situaţiaspecială a Turciei. Dl Maniu l-a rugat pe dl Tanrioer să-i comunice cu exactitate adevărul in jurul atitudinii guvernului turc faţă de aliaţi şi in jurul relaţiilor diplomatice turco-sovietice. Ambasadorul turc a satisfăcut dorinţa dlui Maniu prezentând datele care să-l ajute pe acesta la formarea unei idei exacte asupra pozitiei Ankarei.

Se afirmă că dl Maniu acordă mare importanţă acestor informaţii şi că va face să depindă de ele atitudinea sa apropiată,

+++

Y/27

2923

Gr. Politica -

439

438

4 Martie 1944

OPERAT LA FIŞE

38

Cercurile naţional-ţărăniste inregistreaza tot mai mult din partea celor de stânga asigurări că "s'a terminat cu cariera dlui Maniu".

Nu este vorba numai de o ameninţaremetodică de răzbunare pentru pasivitatea si "laşitatea" dlui Maniu in ultimul timp faţă de grupările de stânga, ci si de unele aluzii că, deşi bine văzut in trecut de Moscova, nu ar mai fi acum cazul. Aceasta ar vedea in el acum un reacţionar oportunist.

+++

Y/27

4 Martie 1944

2923

D. Iuliu Maniu a fost înştiinţat că, un funcţionar superior al legaţiei ungare din Ankara a fost săptămâna trecută în Bucureşti, în trecere spre Budapesta.

Semnificativ din această informaţie este faptul că, acest curier ducea o importantă comunicare guvernului maghiar, cu privire la atitudinea aliaţilor faţă de Ungaria.

Din cercurile legaţiei, unii fruntaşi ardeleni au fost în măsură să afle că, s'au făcut între 22 Februarie şi I Martie, tatonări stăruitoare de către legaţia ungară dela Ankara, pentru cunoaşterea situaţiei în cazul unui armistiţiu cu URSS şi puterile aliate.

Rezultatul oficial la aceste demersuri a plecat săptămâna trecută la Budapesta.

Se ştie cu preciziune că, guvernul sovietic refuză orice discuţiuni prealabile cu guvernul dela Budapesta şi cere, înainte de orice tratative, anunţarea încetării războiului şi plecarea armatei germane din Ungaria.

Guvernul sovietic socoate Ungaria ţară beligerantă, întocmai Germaniei.

D. Iuliu Maniu s'a arătat foarte impresionat de aceste relatări.

----

4 Martie 1944

2923

8

40

Dr. Iuliu Maniu a fost informat de către Dr. Ionel Lugoşanu, despre importante schimbări in conducerea ministerelor de externe şi propagandă dela Berlin. Aceste schimbări au fost decise la ultimile consfatuiri ale conducerii partidului naţional-socialist, in urma indicaţiunilor personale a Fuererului.

Hotărârea a plecat dela interpretarea ce s'a dat propagandei din ultimile luni, in legatură cu ameninţarea ce-ar constitui-o pentru continentul european, inaintarea armatelor sovietice. Sloganul propagandei celor două ministere germane de propagandă şi externe a fost, nevoia coalizării intregei Europe impotriva acestor tendinţi sovietice, campioana luptei fiind Germania.

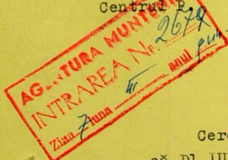
Anunţarea condiţiilor de pace pentru Finlanda a avut efectul covârşitor al anularii totale a propagandei germane. URSS a arătat lumii europene, că nu urmăreşte cuceriri teritoriale, ci numai recapătarea frontierelor din 1940 şi condiţii de securitate la frontierele sale.

Acest efect extraordinar se constată in toate ţările europene, inclusiv cele aliate cu Reichul.

Concluzia a fost schimbarea propagandei, temelor şi factorilor diriguitori.

442
1441

S. S. I.   Nr. 1464
Centrul R.   4.III.1944

Gdel. 2923

41

N O T A

Cercurile naţional-ţărăniste din localitate comentează că Dl. IULIU MANIU ar fi primit recent o a doua scrisoare detailată din partea lui BENES, preşedintele guvernului emigrant din Londra.-

Prin această scrisoare, BENES, ar relata detailat discuţiunile sale cu STALIN la Moscova, referitor la România.-

STALIN ar fi afirmat că Basarabia va rămâne înglobată în Republica Sovietică Moldovenească, Ardealul de Nord va fi retrocedat României, însă despre Bucovina nu se face nici un fel de aluzie.-

STALIN ar fi condiţionat neintervenţiunea sa în autonomia, independenţa şi respectarea integrităţii teritoriale, dacă în România se va instaura un regim politic, cu participarea tuturor formaţiunilor democrate.-

=====.=====

COMUNICAT :
Ag. Muntenia

Agentura I-a

Post fix de observaţie

443

Gr. Politică

OPERAT LA FIŞĂ

42

N O T A

5 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In tot cursul zilei, I.M. nu s'a înapoiat din provincie.

In lipsa lui au venit la domiciliul său: Ion Liveanu, Iulius Boilă, Cezar Simionescu şi Ilie Lazăr.-

-------/-------

02836 441 43

D.G.P. Gr. Politică 2923 CJ

5 Martie 1944

OPERAT LA FIŞE

N O T A

- In cursul dimineţii de 2 Martie a.c, dl.Iuliu Maniu a avut - la Sibiu - o întrevedere cu dl.avocat Popa,şeful organizaţiei naţional-ţărăniste din Blaj,iar după aceasta cu dl.Aurel Vlad,dela Orăştie, fost ministru.

In ambele întrevederi,s'a discutat despre situaţiile politice locale,precum şi despre speranţele care există relativ la recăpătarea Ardealului de Nord.

- In ziua de 2 Martie a.c.,cu ocazia dejunului,dl.Iuliu Maniu a avut o întrevedere cu I.P.S.Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului,care a ţinut dela ora 13 până la ora 18.

./.

Din informaţiunile parvenite până
acum,nu se ştie dacă la acest dejun au
participat şi alte persoane.

După vizita făcută Mitropolitului
Nicolae Bălan,dl.Iuliu Maniu nu a mai
nici un fel de activitate,revenind la
telul "Boulevard",unde a luat masa cu
Leucuţia.

- verifica

Agentura I-a

Post fix de observație

Gr. Politică

OPERAT LA FIȘĂ

N O T A
6 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In tot cursul zilei nu s'a înapoiat din provincie.

In lipsa lui au venit la domiciliul său: Ion Liveanu, Av. Răutu si Iulius Boilă.-

[redacted]

6-------------/-----------

2923/6

446 45

6 Martie 1944

445

Dl. Iuliu Maniu, a comunicat partizanilor săi că va lipsi toată săptămâna din Capitală.-

Unii din amicii săi, de ex. av. Penescu care a pledat în procesul Frontului Patriotic, susţin că dl. Maniu, a plecat la Sibiu, spre a uita neplăcuta apostrofă făcută în acest proces de acuzatul Bijù.

—

Y/3

Gr. Poliţia
Se va urmări.

6 Martie 1944

Luate la inceput în derâdere, acuzaţiile aduse de cercurile de stânga dlui Maniu au sfârşit prin a-l împresiona profund şi neplăcut pe acesta.

Dsa si-a manifestat părerea că se urmăreşte o scoatere a sa din circulaţie, folosindu-se pretextul procesului Frontului Patriotic. Cercurile din jurul său i-au suggerat ideia că atât guvernul cât si dl Tătărăscu ar fi interesaţi in împrăştierea svonurilor puse in circulaţie.

Pentru a se remedia această stare de lucruri, s'a găsit nimerit a se da oarecare publicitate scrisorii dlui Benes către dl Maniu, de unde rezulta că Sovietele au incredere in dl Maniu, desi se arată surprinse de inactivitatea acestuia. Scrisoarea aceasta, in care dl Benes arata că rusii considera problema Basarabiei si Bucovinei ca soluţionate prin dictatul din 1940, pune chestiunea Transilvaniei in functie de atitudinea României si arată că dl Maniu ar fi omul cu care rusii ar prefera să discute toate chestiunile ce interesează România.

Prin difuzarea acestei scrisori - deocamdată foarte timid, din motive de prudenţă- se crede a se putea anihila efectul criticilor celor de stânga.

+++

Y/33

2923

147 ~~118~~

D. Iuliu Maniu, care a fost în tratamentul sanatoriului dr. Goga dela Sibiu, s'a înapoiat cu automobilul în Capitală.

In drum, d-sa s'a oprit la Braşov unde a luat contact cu membrii partidului.

D. Maniu a aflat de incidentul petrecut în sala restaurantului „Corvina" la conferinţa d-lui Istrate Micescu, fost ministru.

[signature]

MUTAŢII

SEMNALMENTE

Am luat cunoştinţă de motivul

Semnătura

Certific semnătura:
Şeful Grupei,

K. - 6 MART. 1944

2903

148

Iuliu Maniu a declarat într'un cerc de intimi că el nu se teme de Rusia și că instinctul lui politic îi spune că rușii vor fi înfrânți de germani sau de anglo-americani.

El are o atitudine de espectativă și recunoaște că regimul Mareșalului este cel mai potrivit regim pe care-l putea avea țara noastră în actualele împrejurări.

El a confirmat că a primit o scrisoare dela Eduard Beneș, după vizita la Moscova, prin intermediul nepotului lui, Bianu, care se află la Londra și este în foarte bune relații cu cercurile guvernamentale engleze.

Eduard Beneș recomandă lui Iuliu Maniu ca România să se apropie de Rusia deoarece el nu a găsit o atmosferă prea grea la Moscova privind țara noastră și că Rusia de azi este cu totul alta decât cea revoluționară.

In legătură cu această scrisoare, Iuliu Maniu a declarat că recomandațiile făcute de Eduard Beneș sunt ale unui vechi prieten al României și că ele trebuesc luate sub beneficiu de inventar.

România nu-și poate fixa politica după recomandațiile prietenilor din străinătate ci numai după interesele ei de viață, - a precizat Iuliu Maniu.

AGENTURA FRONTULUI DE VEST

Sursa: I.S.10

Centrul Nr.4

B. 2.

2923

9 Re

450

149

N O T A Nr.1853

6 Martie 1944.

COMENTARII IN LEGATURA CU PREZENTA LUI IULIU MANIU LA TIMISOARA!

In legătură cu prezenţa lui Iuliu Maniu în Timişoara în săptămâna trecută, în oraş, circulă două versiuni:

Prima, că Iuliu Maniu, n'a făcut nici o declaraţie cu caracter politic, şi oridecâte ori a atins în discuţie dintre cei prezenţi vreo latură politică, Iuliu Maniu a întors vorba la chestiuni familiare.

A doua versiune este că, Iuliu Maniu a dat îndrumări şi directive în ce priveşte reorganizarea cadrelor fostului partid naţional ţărănesc.

Aceste directive au fost date în casa avocatului Dr. Gh. Lazăr, din localitate unde toţi cei invitaţi la botezul ficei Gr.-ului Ion Subţire, au luat parte Dumineca 27 Februarie 1944 orele 17 p.m.

Lista celor prezenţi la botezul amintit, apărută în ziarul local Dacia, a provocat comentarii în rândurile populaţiei, care intrepretează prezenţa lui Iuliu Maniu la Timişoara, cu un alt scop, decât botezul.

Se spune, de cei care au urmărit numele celor prezenţi la botez, că au fost aproape toţi foştii fruntaşi naţional ţărănişti, nu numai din localitate, ci şi din judeţ, din reşedinţele de plasă, foşti conducători de sectoare:

Se întreabă lumea, ce interesantă coincidenţă, cum toţi aceştia au fost invitaţi, şi nici din întâmplare n'a fost altă persoană, care să nu fi fost naţional ţărănist.

Dacă era un botez simplu, puteau fi invitaţi şi alte persoane de altă coloratură politică.

Prezenţa I.P.S.S. Episcop- se explică prin faptul că în aşa fel s'a camuflat caracterul adevărat al botezului

De altfel episcopul este cunoscut simpatizant naţional ţărănesc.

. / .

Tot în legătură cu prezenţa lui Iuliu Maniu, în Timişoara, se spune, că s'a exprimat faţă de naţional ţărănişti care luau parte la botez, despre actualul războiu, spunând: războiul între Germani şi Ruşi, este o necesitate, pentru a slăbi ambele ţări, şi cu cât acestea vor fi mai slabe, cu atât naţiunile mici vor avea o mai mare siguranţă de libertate şi independenţă.

Majoritatea intelectualilor români sunt de părere că Iuliu Maniu a făcut şi face asemenea călătorii de reorganizare în ţară, cu ştinţa şi consimţământul D-lui Mareşal Antonescu, aceste fiind în interesul ţării, pentru cazul când germanii vor pierde războiul.

=============

Se anexează două articole din ziarul "Voinţa Banatului, care apare sub direcţia Dr.-ului Ion C. Subţire.

151

~~152~~

Z I A R U L

V O I N T A   B A N A T U L U I

din 5 Martie 1944.

Director Dr. Ioan C. Subțire
Subdirector IOSIF ALBU
Redactori:
Iosif E. Goian   Teodor T. Petrica

Solemnitatea botezului fiicei d-lui dr. Ion C. Subțire

La locuința dlui dr. Ioan C. Subțire, directorul ziarului nostru s'a săvârșit Ducinecă 27 Februarie a. c. orele 17, botezul fiicei dsale, care a primit numele de Cristina-Aurelia-Aretia. Actul botezului a fost săvârșit de către P. S. S. dr. Vasile Lăză-

Dr. ION C. SUBȚIRE

rescu episcopul Timișorii, înconjurat de preotul Cornel Vuia și diaconul Matei.

Nașul copilei a fost d. **Iuliu Maniu** fost președinte al Consiliului de Miniștri.

La acest fericit eveniment familiar, pe lângă membrii familiei a participat următoarea asistență:

P. S. S. dr. Vasile Lăzărescu episcopul Timișoarei, Preot Cornel Vuia, dnii: Iuliu Maniu fost președinte al Consiliului Dirigent și pr[...]tru, dr. Aurel Leucuția fost deputat, I. Răchițan-Sibiu fost deputat, doamna Lungulescu, doamna și domnul Aurel Popescu dir. Băncii de Scont din București, dna și d. dr. Victo[r] Mercea fost decan al Baroului avocaților din Timișoara, dna și d. [...] Cornel Lazăr avocat și fost depu[tat] [...] d-l Emil Titi Ștefănescu-București, d-na Aurora Ștefănescu-București, dna și d. dr. Liviu Gabor directorul institutului Obstetric și fost primar al municipiului Timișoara, dr. Nataniel Pulca farmacist Deta, Gr[igo]re Ion fost secretar general al Camerei de Comerț și Industrie, Grigore Popescu-Lugoj fost secretar general al ministerului Economiei Naționale, Prof. Ilie Rusmir-Oravița, Teodorescu-Făget, dr. N. Ștefăniga-Caransebeș, dr. Octavian Crâșmariu fost senator Timișoara, dr. Cornel Antal-Lugoj, dr. Gheorghe Ciorman avocat Timișoara, Octavian Met[...] av. și ziarist Timișo[ara] dna și d. dr. Ioan Drăghici av. Timișoara, dr. Aurel Raicu-Arad, dna și d. prof. C. Stihi, Ing. Filip Moldovan, dșoara prof. Turcu Margareta, d-na și d. Ioan Bădărcel, Ciubuc, dna Amalia Pompiliu, dna și d. dr. Ionel Sava, dr. Caius Mălai jun. av. Timișoara, dr. Ioan Venetu avocat Tim[iș]ara, dna și d. dr. Vasile Galu avocat T[imișo]ria[...], dna și d. dr. Nicolae Popovici av. Timișoara, dna și d. Coriolan Velici, Ciurei, dna și d. Simeon Mioc dir. Fabricei de Spirt, Iosif Goian, S. Teodorescu, dna și d. Dimitrie Iovin, și alții al căror nume ne scapă.

Urăm fericiților părinți, nașului, cât și micei Cristina-Aretia Aurelia multă sănătate și fericire.

Z I A R U L

V O I N T A B A N A T U L U I

din 5 Martie 1944.

Poezie de felicitare la botezul sorioarei mele Cristinel

La ziua ta de botez
Adunaţi toţi, ce să vezi
Rude multe şi ţărani
Iţi zicem la „mulţi ani".

Să creşti mare şi frumoasă
Inaltă, sveltă, drăgăstoasă,
O bănăţeancă adevărată
Făloasă, mândră, minunată.

Să devii o româncă bună
Pe linia familiei străbună.
A marelui „Babeş" strănepoată
Şi iubită de lumea toată.

Să vezi o ţară întregită.
Dela Nistru la Tisa mărită,
Intreg Bănatul câştigat
Ardealul, dela unguri reluat

Să ajungi vremuri liniştite,
Pace şi neamul cu glorii împodobit
Tăticu vesel, mama fericită
Ţara, în hotare întregită.

Mămica să-ţi facă dorinţele
Imbrăcând cu rochii, păpuşile
Bunicul, pe genunchi să te joace
Iar bunica, să-ţi facă de toate.

Eu să mă joc cu sorioara
Povestindu-i să-mi treacă vara.
Să-ţi spun multe, de al tău botez
Frumos cum a fost, să-l vezi.

Oaspeţii noştri, să trăiască
Cristinel, mare să crească,
Părinţilor, să fim bucurie
La bătrâneţe, sprijin şi mândrie.

Azi Bănţul, îi fericit
Fiindcă naşul a venit
Cu nădejdi de viitor,
Pentru ţară şi popor.

Că în Cluj curând intrăm
Pe Ardeleni să-i eliberăm,
Aceasta este urare mea
Cristinel, de ziua ta.

1944. II. 27.

IONEL V. SUBŢIRE
elev cl. I. b. liceu.

Grupa Politică.   453
2903/45

Intrarea nr.101[illegible]/6 III 1944

CERAT LA FIŞĂ

RADIOGRAMA

Sibiu, 6 III 1944 ora 12,30

Azi 6 Martie crt. IULIU MANIU a plecat cu maşina la Alba Iulia, pentru a face o vizită nepotului său IONEL POP; din informaţiunile primite, azi seară se va reîntoarce la Sibiu.

Nr.155

Primit 6 III 1944 ora 12.55'

Descifrat 6 III ora 13,05

454 1/V

02839

D.G.P. Pr. Poliţia

2923

C.J.

6 Martie 1944

OPERAT LA FIŞĂ

N O T A

- In dimineaţa de 3 Martie a.c., dl. Iuliu Maniu a primit la Sibiu pe d-nii: Zaharia Boilă, Romulus Boilă, Ionel Popp, dr. Răchiţan şi Aurel Vlad.

In cursul aceleaişi dimineţi, a făcut o vizită d-lui dr. Goia.

Dejunul l-a luat la restaurantul hotelului "Boulevard", cu d-nii Aurel Vlad şi Aurel Leucuţia.

- In cursul după amiezii de 3 Martie a.c., dl. Iuliu Maniu a primit pe d-nii: Ionel Popp, Stoichiţa, Lapedatu, fost ministru, dr. Poruţiu, profesor la Facultatea de Drept din Sibiu, Răchiţan şi dr. Wirth.

Masa de seara a luat-o la restauran-

./.

-/.

tul hotelului "Boulevard", cu d-nii Poruţiu, Răchiţan şi Leucuţia.

- verificate

—

2923

este plecat de 10 zile

455
450
OPERAT LA FIȘĂ
55

8 Martie 1944

D. Iuliu Maniu l-a primit pe D. Pascu, fost deputat de Bălţi şi fruntaş naţional-ţărănist basarabean.

Cu acest prilej, D. Iuliu Maniu a vorbit despre viitoarea desfăşurare a războiului şi situaţiunea României. D. Maniu şi-a exprimat credinţa că se vor găsi condiţiuni cari să ingădue României ieşirea din războiu inainte ca ravagiile lui pe teritoriul naţional.

Dacă insă, războiul se va apropia de graniţele ţării şi nu se va fi ajuns la armistiţiu cu URSS, D. Iuliu Maniu crede că vom ajunge la ocupaţie.

D. Iuliu Maniu crede insă, că ocupaţia ţării nu se va face numai de armatele sovietice, ci şi de cele anglo-americane. La obiecţiunea că, armatele aliate se găsesc incă departe de noi, D. Iuliu Maniu a declarat că, are informaţiuni după cari in calculele aliaţilor, România ocupă un loc bine stabilit, pentru realizarea căruia vor interveni cu forţa armată.

D. Iuliu Maniu l-a asigurat pe D. Pascu de viitorul ţarii şi l-a rugat să imprăştie ingrijorările cu privire la ruşi. D. I. Maniu crede in intervenţia aliaţilor in România, mai mult decât in altă regiune a Europei.

----

456 ~~456~~

2923

7 Martie 1944

După câte se afirmă în cercurile conducătoare naţional-ţărăniste, călătoria dlui Maniu în Ardeal ar avea un scop bine definit.

Anume, dsa doreşte să informeze pe partizanii săi despre datele ce le posedă in privinţa dispoziţiilor aliaţilor si Sovietelor referitoarela Transilvania.

Dsa consideră asigurările date de dl Beneş în chestiunea drepturilor româneşti asupra Ardealului ca un succes personal. In acest sens, el doreste să pregătească opinia publică transilvană pentru o adeziune totală la partidul ţărănesc. Intrucat dsa consideră că evenimentele militare viitoare vor face din Ardeal o citadelă a rezistenţii germane în sudestul european, dl Maniu doreşte să aranjeze din timp o situaţie favorabilă unei rezistenţe "pasive" când se va pune problema.

Problema aceasta a "rezistenţei pasive" si a "necolaborării" cu germanii îl preocupă mult pe dl Maniu in ultimul timp şi se pare că, prin crearea unui curent in sensul de mai sus, dsa doreşte să răspundă la nedumeririle dlui Beneş asupra lipsei de activitate a democraţilor.

+++

Y/33

457 ~~407~~

Agentura I-a

Post fix de observaţie

Gr. Politică

N O T A

7 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In tot cursul zilei I.M.nu s'a înapoiat din provincie.

In lipsa lui au venit la domiciliul său:Ion Liveanu,Ilie Lazăr şi Cezar Simionescu.

[redacted]

---------/---------

02846 458

2923

D.G.P. Gr. Politic

7 Martie 1944

OPERAT LA FIŞE

N O T A

In rândurile intimilor d-lui Iuliu Maniu, circulă cuprinsul mesagiului transmis de Cornel Bianu şi Pavel Pavel, dela Londra - prin intermediul d-lui Grigore Gafencu, dela Genova - D-lui Iuliu Maniu, referitor la cele declarate de Eduard Beneş, după înapoierea dela Moscova, celor doi reprezentanţi ai Partidului naţional-ţărănesc dela Londra.

Nu este vorba deci de o scrisoare, adresată de Beneş d-lui Iuliu Maniu, cum a circulat versiunea în ultima vreme, în cercurile politice din Capitală, ci sunt convorbirile celor doi reprezentanţi ai Partidului naţional-ţărănesc cu Eduard Beneş.

Se redă anexat în copie textul mesagiului, în forma în care el circulă.

- sigură

Copie

B. către P.

In timpul vizitei mele la Moscova, am stăruit pe lângă guvernul sovietic, ca să aibă acea atitudine faţă de Ungaria, ca guvernul Cehoslovac şi ca guvernul Sovietic să admită principiul, ca Transilvania să fie reintegrată în Regatul României. Guvernul Sovietic împărtăşeşte punctul de vedere Cehoslovac.

Politica sovietică este foarte severă în privinţa Ungariei. De altă parte mi-am dat seama, că guvernul din Moscova consideră Bucovina de Nord şi Basarabia, ca făcând parte din U.R.S.S. Oamenii de Stat sovietici, se interesau mult pentru activitatea şi atitudinea d-lui Maniu şi a altor leaderi din opoziţia contra politicei oficiale. U.R.S.S. va avea faţă de România aceiaşi atitudine ca faţă de alte State, ceiace înseamnează că doreşte să se amestece în politica internă a României. Adaug la aceasta, că este ultimul moment pentru ca să demonstreze, că ea este gata a colabora după războiu, nu numai cu marele puteri occidentale, dar şi cu marea putere sovietică vecină. Pentru mine nu există îndoială, că o astfel de activitate va uşura enorm de mult poziţia României, cu prilejul conferinţei de pace.

B. către A.

Am trecut în revistă în mod amănunţit cu Stalin şi Molotov, chestiunea românească. Le-am comunicat, că în ceiace priveşte România, Cehoslovacia persistă în linia sa politică actuală, ceiace înseamnează că ea este solidară cu

./.

Jugoslavia şi România, în chestiunea ungurească. De aceia noi menţinem punctul de vedere, că Transilvania trebuie să fie reintegrată în România. Dorim mult ca România, să aranjeze raporturile sale cu U.R.S.S., pentru ca noi să putem relua relaţiunile noastre prieteneşti cu ea. Molotov mi-a declarat, că U.R.S.S. stărueşte asupra faptului, că Bucovina de Nord şi Basarabia trebue să rămână încorporată în U.R.S.S., dar în alte chestiuni privind România, U.R.S.S. este de acord cu punctul de vedere cehoslovac, că U.R.S.S. este gata să practice faţă de România politica de bună vecinătate şi că în litigiul dintre România şi Ungaria, U.R.S.S. va lua partea României, în acelaş sens ca Cehoslovacia. Stalin se interesează mult de persoana d-lui Maniu şi a subliniat, că Transilvania trebue să rămână românească. El a evocat printre altele motivul, că prin acest fapt democratizarea românească va fi asigurată. Stalin şi Molotov, au subliniat că această politică sovietică care de altă parte, ca opoziţia românească din ţară, să manifeste mai multă activitate şi ca ea să ajungă la timp să desfacă România de Germania.

Am putut constata în U.R.S.S. o atitudine foarte defavorabilă faţă de Ungaria, ferma voinţă de a respecta independenţa şi suveranitatea României şi în general, am putut constata simpatia faţă de România democratică

Tot astfel, ca faţă de mine, ruşii s'au pronunţat în ce priveşte Transilvania şi faţă de britanici, faţă de care ei au formulat punctul lor de vedere în scris. Eu cred, că o politică bună inaugurată la timp, va putea să salveze România.

Mulţumirile mele cordiale, pentru urările Dvs.

In chestiunile ţărei mele, am fost mulţumit cu călătoria mea.

7 Martie 1944

2923

Plecarea Dlui Iuliu Maniu din Bucureşti este arătată de către D. Mihai Popovici, ca un rezultat al discuţiunilor din ultimul timp, in legătura cu situaţia din ţara.

D. Iuliu Maniu şi-a exprimat dorinţa să aibă o intrevedere cu fruntaşii de stânga, grupaţi in formaţiunile cunoscute. Ori, demersul făcut de D. Ilie Lazăr pe lângă aceşti fruntaşi, a găsit un refuz categoric.

Refuzul este datorit urmatoarelor motive :

a) atitudinea avută de D. Iuliu Maniu faţă de mişcarea de stânga din România, in ultimul timp, adică atitudinea sa faţă de condamnarile pronunţate in diferite procese, asupra cărora Dsa nu ar fi intervenit niciodată pe lângă D. Mareşal Antonescu, rezervându-şi intreaga preocupare pentru acţiunea de polemică in jurul actelor regimului faţă de evenimentele externe.

b) D. Iuliu Maniu nu a dat urmare celor discutate la II Oct. 1943, când a luat contact cu o delegaţie de fruntaşi de stânga, acasă la Dsa, asigurând că va fi alături de mişcarea democratică, desfăşurată şi de alte formaţii decât partidul naţ.-ţărănist, D. Iuliu Maniu este arătat ca având o rezervă absolută, faţă de aceasta mişcare.

c) in fine, in procesul Vlădescu Racoasa,

[illegible] Martie 1944

continuare

atitudinea Dlui Iuliu Maniu, care ar fi putut cântări enorm, Dsa avea obligațiuni, pe cari nu le-a ținut, fața de oameni cu cari a luat cândva contact și a aprobat atitudinea și acțiunea lor.

Toate acestea i-au fost aduse la cunoștința Dlui Iuliu Maniu, cu adăugirea că, in viitor, mișcarea de stânga iși rezervă dreptul de a adopta o altă atitudine fața de Dsa.

Dorința de intrevedere a fost deci refuzată, odată cu comunicarea de mai sus.

D. Iuliu Maniu a plecat din București foarte supărat și chiar mâhnit. Intimilor săi, Dsa le-a declarat că, odihna pe care și-o ingădue in această retragere din București, in cursul săptămânii, ii va servi la găsirea unei formule de apropiere reală de mișcarea de stânga.

AGENTURA FRONTULUI DE VEST
Centrul No.1.
Bir.2.C.I.

Sursa R.S.18.

463

2923

OPERAT LA FIŞE

SECRET

NOTA INFORMATIVĂ Nr. 2527.
7.Martie 1944.

Urmare la nota ns.Nr.2527 din 3.III.1944,
Am onoare a raporta :

In trecerea Dlui Iuliu Maniu prin Arad către Timişoara, însoţitorul D-Sale, fostul ministru Răducanu s'a oprit în Arad, vizitând pe Dr. Roman, avocat refugiat şi fost membrul al partidului ţărănist.

Cu această ocazie d. Răducanu, în prezenţa gazdei şi a protopopului Mager, fratele Episcopului local a relatat următoarele:

La Stokholm ar fi avut loc o consfătuire a tuturor reprezentanţilor ţărilor limitrofe Rusiei. La această conferinţă România a fost reprezentată prin d. Răducanu; iar printre delegaţi s'a remarcat şi reprezentanţii Ungariei.

Din discuţiile şi discursurile ţinute s'a remarcat, discursul D. Beneş, fiul fostului preşedinte al Ceho-Slovaciei, care a asigurat pe auditorii de faţă că Rusia nu va impune nici odată sistemul politic şi nici nu se va amesteca în chestiunile interne a ţărilor vecine.

Totodată s'a criticat în termeni foarte asprii politica guvernului maghiar, care a întrebuinţat cele mai barbare persecuţii contra populaţiei minoritare din Ungaria.

Tot D-Sa a afirmat că la cunoaşterea acestui caz, Baronul von Killinger s'a prezentat în audienţa Dlui Mareşal, pentru a protesta contra participării României la acest congres; răspunsul DLui Mareşal a fost că nu poate opri pe nici un român, care munceşte la promovarea intereselor româneşti.

AGENTURA A R D E A L
S i b i u

Nr.6815.-
7.Martie 1944.-

N O T A

In ultimul timp s'a putut constata o activitate în jurul persoanei D-lui IULIU MANIU care se găseşte la Hotel Bulevard din Sibiu.-

Astfel la data de 3 Martie a.c.,a fost vizitat de D-mnii AUREL VLAD şi AUGUSTIN POPA din Blaj cari au discutat întrun mod foarte discret,deoarece anunţându-se şi vizita fraţilor BOILA,ambii au fost amânaţi pentru o altă dată.-

Din investigaţiile făcute s'a putut constata că Dl. Maniu a tratat cu cei de mai sus modul de a se reorganiza şi tactul pe care trebue să-l aibă în viitor,căutând ca fiecare şef de organizaţie să-şi complecteze cadrele conducătoare, a acelora cari au căzut pe front cu alţi membrii noi şi de încredere faţă de lupta pe care o va dao în viitorul apropiat partidul Naţional-Tărănist.-

La data de 4 Martie a.c.,Dl.Iuliu Maniu a fost la Mitropolitul BALAN a Ardealului cu care a stat mai mult timp.-

In dimineaţa zilei de 6 Martie a.c., a plecat cu maşina la Alba Iulia pentru a vedea pe advocatul I.POP.-

Investigaţiile continuă.-

.-.-.-.-.-.-.-.

465

Agentura I-a

Post fix de observaţie

65

gr. Poliţiei

OPERAT LA FIŞĂ

N O T A
8 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In cursul zilei nu s'a înapoiat din provincie

La domiciliul său au venit: Ion Liveanu, Iulius Boilă, Cezar Simionescu şi Leucuţia.-

---------/---------

2.

2923

466

166

OPERAT LA FIŞE

Ora 13,45 8.III.944

BUCURESTI - 4.77.69 cu VIENA

D. N. B. 1.germană

Presă începută

Informaţie:

Noi ne încredem în fostul naţionalist al Transilvaniei, Maniu, dar este lucru cert că în suita sa se găsesc elemente care au aderat la mişcarea revoluţionară comunistă.

Această ştire este dată numai ca informaţie.

7.

Gr. Politică

02849 467 467

C.J 2923

D.G.P. 8 Martie 1944

OPERAT LA FIŞE

N O T A

- In dimineaţa de 4 Martie a.c., dl.Iuliu Maniu - care se află la Sibiu - a primit pe d-nii: Zaharia Boilă, Romulus Boilă, Ionel Popp şi Leucuţia.

Deasemenea, a avut o consfătuire îndelungată cu dl. Aurel Vlad, fost ministru.

Dejunul l-a luat la dl. Ionel Popp.

Seara, dl. Maniu a avut o consfătuire cu I.P.S.S. Mitropolitul Bălan al Ardealului, în Palatul Metropolitan.

Consfătuirea a durat dela ora 19.10 până la ora 0.40.

- In cursul dimineţii de 5 Martie, dl. Iuliu Maniu a primit vizita d-lor: Zaharia Boilă, Romulus Boilă şi profesor Poruţiu, dela Facultatea de Drept din Sibiu.

Dejunul l-a luat la dl. Zaharia Boilă.

După amiază, dl. Iuliu Maniu, nu a primit decât pe d-nii: dr. Răchiţan şi Aurel Leucuţia, cu care a luat şi masa de seară, la restaurantul "Boulevard".

- In ziua de 6 Martie, dl. Iuliu Maniu, întovărăşit de dl. Aurel Leucuţia, a părăsit Sibiul, plecând la

./.

Alba Iulia,unde va vizita pe dl.Ion Popp,fostul subsecretar de Stat.

După afirmaţiile cercurilor apropiate d-lui Maniu,d-sa urma să se reîntoarcă dela Alba-Iulia,la Sibiu,chiar în seara de 6 Martie .

- verificate

—

AGENTURA A R D E A L
S i b i u

469 ~~469~~

9 Vol 2923

Nr.6828.-
8.Martie 1944.-

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Dl. IULIU MANIU se află în prezent în localitate,unde - aşa suntem informaţi - aşteaptă sosirea D-lui. MIHAI POPOVICI şi probabil a D-lui MIHALACHE,al cărui fotografie a apărut - cu un oarecare tâlc şi cu semnificaţie politică - în ultimul număr al ziarului "Ardealul".-

In ziua de Marţi 7 Martie a.c.,Dl.Maniu a luat amiaza în restaurantul "Bulevard",în compania confidenţilor D-sale: Dr. IONEL POP RACHITEANU,STOICHITA.VILT, etc.-

Se dă ca sigur că odată cu Dl.Mihalache va sosi la Sibiu şi Dr.NICOLAE LUPU, reprezetantul Naţional Tărăniştilor din Moldova.-

Scopul acestei convorbiri se crede a fi redactarea unui mesaj,care - prin Dl.BENES - va fi predat cercurilor anglo-nord-americane,pentru a le informa asupra unor chestiuni de natură politică internă.-

.-.-.-.-.-.-.-.

AGENTURA A R D E A L
Sibiu

Nr.6843.-
8.Martie 1944.-

2923

OPERAT LA FIŞE

N O T A

La data de 6 Martie 1944 IULIU MANIU a fost la Alba-Iulia unde a luat contactul cu advocatul IOAN POP,şi AUREL VLAD.-

Până în prezent nu se ştie ce anume s'a discutat căci nici ing. LEUCUTA,care a dus pe Dl.IULIU MANIU la Alba-Iulia cu maşina nu a luat parte

In sera aceleaşi zi Iuliu Maniu s'a reintors acasă aducând pe Aurel Vlad până la Sebeş-Alba.-

Se fac investigaţii pentru a afla ce s'a vorbit.-

.-.-.-.-.-.-.

Agentura I-a

Post fix de observaţie

271

Gen. Politica

OPERAT LA FIŞE

N O T A

9 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In tot cursul zilei, până la suspendarea postului, nu s'a înapoiat din provincie.

In lipsa lui au venit la domiciliul său: Ion Liveanu, Romulus Boilă, Leucuţia, Vasilescu Valjan şi Iulius Boilă.

--------/--------

172 1/172

2923

02869

OPERAT LA FIŞĂ

D.G.P. 9 Martie 1944

C.I.

N O T A

Urmare notei Nr.2849,paragraful 3,din ziua de 8 Martie,prin care semnalam deplasarea d-lui Iuliu Maniu dela Sibiu la Alba Iulia.

In ziua de 6 Martie a.c.,dl.Iuliu Maniu a avut o consfătuire,la Alba Iulia, în locuinţa d-lui Ion (Ianci) Popp,fost subsecretar de stat,cu d-nii: Ion Popp, Aurel Vlad,dr.Răchiţan şi Aurel Leucuţia.

In după amiaza de 6 Martie a.c.,ora 17.25,dl.Iuliu Maniu a revenit la Sibiu, întovărăşit de dl.Aurel Leucuţia.

A descins din nou la hotel "Boulevard".

- verificată

W.5.-

Secţia II-a C.I.

9 Al 2925

N O T A Nr.3448.

din 9 Martie 1944.

In noatea de 6-7 Martie a.c., D-l Iuliu Maniu a fost la Alba-Iulia unde a luat contact cu membrii marcanţi ai partidului.

Iuliu Maniu a declarat că a plecat dela Bucureşti fără voia autorităţilor. El a dat instrucţiuni cum să se ducă propaganda şi a asigurat pe partizanii săi că ruşii vor respecta graniţele româneşti. Deasemeni a spus că Beneş la asigurat că ruşii nu se vor amesteca în treburile ţării dacă se va instala la putere un guvern Maniu.

A mai comunicat partizanilor săi că trebue să ia contact şi cu alţi partizani de ai partidului.

Şupunem cele de mai sus la cunoştiinţa Dvs.

Seful Centrului Nr.2.-

Cpt. I.Moţu. Moţu

OPERAT LA FIŞE

473 473

2923 474 424

9.III.1944 P.

Maniu a hotărât să mai rămână la Sibiu, unde se află în îngrijirea medicilor dela sanatoriul Goia.

Medicii găsesc că starea sănătăţii lui Maniu este bună, dar că are nevoie de o odihnă şi de un tratament, pentru a elimina o intoxicaţie provenită din medicamentele luate în timpul gripei.

Maniu va mai rămâne o săptămână la Sibiu.

Această ştire a fost adusă de către nepotul, său, prof. Romulus Boilă.

2923 475

Intr.Nr. 10226.9.III.1944

RADIOGRAMA

Sibiu .9.III .1944 ora 12.40

La data de 7 Martie ,

Iuliu Maniu s'a internat la clinica medicală a profesorului Goia,suferind de stomac .-

Nr. 156

Primit 9.III.1944 ora 13
Descifrat 9.III -ora 13.15

176 176

Agentura I-a

Gr. Politică -

Post fixde observaţie

N O T A

lo Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In tot cursul zilei, până la suspendarea postului nu s'a înapoiat dela Sibiu.

In lipsa lui au fost văzuţi venind la domiciliul său: Ion Liveanu, Zaharia Boilă, Cezar Simionescu şi Iulius Boilă.-

---------/---------

177

Sursa „Moldoveanu"

Gu: Poliția

Confidențial

2923

OPERAT LA FIȘA

NOTA

10.III.1944

Anexat vă remit o copie după scrisoarea „Beneş " adresată Domnului Maniu.-

Scrisoarea „circulară", în numeroase multiplicări printre partizanii lui Maniu, Ea are forma unor capitole redactate,... B. către P.- B. către A. etc.-

--------0----------

Gr. Politică

e.i

In România acţkunea partizanilor d-lui Maniu ar fi luat o deosebită desvoltare, îndeosebi în regiunile agricole, şi n'ar fi imposibil ca o acţiune de coordonare a acestora să fie în pregătire.

7.

10.3.944 2923

Stockholm ora 20. Dir. Presei

2925

120
479

N O T A

10 Martie 1944

Dl.v.Ritgen a avut de curând o convorbire cu Boilă, nepotul D-lui Iuliu Maniu,convorbire în cursul căreia - după afirmaţiile D-lui v.Ritgen - s'ar fi discutat,între altele, următoarele:

Boilă ar fi dorit să afle dacă,cu ocazia ultimei întrevederi dintre Domnul Mareşal şi Führer, s'a pus în discuţie şi problema Ardealului de Nord,întrebare la care Dl.v.Ritgen a răspuns că nu cunoaşte şi nu poate da niciun fel de detalii cu privire la această chestiune.

Boilă ar fi informat pe Dl.v.Ritgen că de curând, Contele Banffy şi Teleky s'ar fi interesat şi şi-ar fi exprimat dorinţa de a lua contact cu Dl.Maniu, pentru a-l determina să convingă cercurile conducătoare româneşti ca împreună cu Ungaria, România să părăsească Axa, producând astfel un gol în sistemul de apărare german.

După afirmaţiile lui Boilă,punctul de vedere al D-lui Maniu ar fi altul,şi anume:

1. Germania este şi în prezent suficient de puternică pentru a putea ocupa uşor şi Ungaria şi România;

2. Intr'o asemenea eventualitate, Germania nu s'ar putea lovi de prea mari dificultăţi, deoarece ar putea găsi în orice moment oamenii necesari pentru formarea unui guvern care să continue politica favorabilă intereselor germane.

3. In nici un caz nu se poate avea încredere în Ungaria.

-/-

4. O înţelegere cu Rusia,pe de altă parte, este de asemenea imposibilă, deoarece - după părerea D-lui Maniu - nu există nicio garanţie că Rusia va face mâine ceeace promite astăzi.

5. Ajutorul din partea Angliei îl consideră Dl. Maniu de asemenea iluzoriu, atâtavreme cât politica engleză rămâne bazată pe atâtea concesii făcute Uniunii Sovietice şi mai ales cât forţele engleze continuă să rămână atât de departe.

Boilă a adăogat că,exprimându-şi tot regretul că este nevoit să facă o astfel de constatare, Dl.Maniu este de părere că în actualele condiţii, nu este posibil şi nu se poate duce altă politică decât cea a actualei conduceri a Statului.

481

10.III.1944 Grupa P.

2923

Amicii lui Maniu au luat cunoştiinţă cu satisfacţie de manifestaţia studenţească dela Universitate şi de hotărârea guvernului de a îngădui, de aici înainte, o acţiune de presă în conflictul româno-maghiar.

Maniştii cred că nu e necesar, în aceste condiţii, să organizeze demonstraţii, în cari să pună în mişcare cadrele lor proprii; ei contează că guvernul e în măsură să conducă acţiunea antimaghiară, potrivit cu anumite situaţii, asupra cărora opoziţia n'are la îndemână informaţii suficiente.

Rămâne de văzut dacă Maniu nu va socoti necesar să facă alte recomandări - după ce oficialitatea va fi angajată într'o campanie antimaghiară.

Pentru moment, maniştii lasă guvernului întreaga latitudine.

CI

Se va aştepta un nou raport ce l'am cerut după venirea lui Maniu

2923

/g.P./ ~~482~~ ~~412~~ 82

N O T A

Domnul Iuliu Maniu a informat pe intimii săi că, in politica internă domină două probleme. Prima ar fi conflictul dintre Conducătorul Statului şi Guvern.

Din motive personale, Regele a avut până acum trei eşiri foarte curajoase faţă de actele guvernului. Cea dintâiu in chestiunea unui decret de amnestiere, a doua când a fost chemat la unitate un ofiţer din anturajul său şi a treia in chestiunea Mareşalului Palatului.

Deşi aceste conflicte au fost aplanate la suprafaţă, se poate aştepta la criză endemică, intrucât Suveranul va manifesta un spirit tot mai independent şi se va opune tot mai categoric prerogativelor guvernului - a precizat mai departe Dl.Maniu -

A doua problemă ar fi teama guvernului că pacea se apropie prin surprindere. Dl. Maniu a arătat că vice-preşedintele Consiliului de Miniştri, Dl. Profesor Mihai Antonescu, in două consfătuiri intime pe care le-a avut, a cerut pregătirea materialului documentar pentru susţinerea revendicărilor teritoriale şi că din tonul avut de primul ministru rezultă, că insuşi guvernul nu mai crede astăzi in victoria Axei, incercându-se prin diferite sondajii in ţările neutre o apropiere cu Aliaţii.

Cu toate acestea, un prieten al partidului, care l-a văzut recent pe Conducătorul Statului a plecat cu convingerea că regimul este hotărât să meargă cu Axa şi că, după declaraţiile D-lui Mareşal Antonescu, făcute in această intrevedere, pierderile româneşti ar fi numai de 200.000 oameni, pierderi cari s'ar acoperi uşor prin excedentul de populaţie.

Dl.Maniu crede că declaraţia Conducătorului statului, prin care a spus că vom merge până la sfârşit cu Germania, reprezintă adevăratele intenţii ale guvernului şi că ne aflăm in pragul mobilizării totale, deoarece Berlinul nu renunţă la petrolul şi celelalte rezerve româneşti.-

Cu privire la situaţia internaţională, Dl.Iuliu Maniu şi-a exprimat părerea că Italia se află in pragul capitulării, că Finlanda face serioase tatonări de pace prin intermediul Americei, că Turcia poate fi considerată gata de a sprijini invazia anglo-saxonă şi că efortul german in Răsărit rămâne un semn de intrebare din punctul de vedere al deciziei militare.

Ca intenţiune de viitor, Dl.Maniu a lăsat să se înţeleagă că partidul şi opinia publică trebue să se pregătească

./.

a rezista unei epuizări totale fără nici un rost.

Intrebat dacă crede că România va fi bombardată de aviaţia anglo-saxonă, D-sa a răspuns că ofensiva aeriană a devenit inutilă in Balcani, deoarece popoarele din acest sector in frunte cu Bulgarii vor capitula, iar şocul militar va fi atât de puternic, încât Germanii nu vor mai avea timpul material să organizeze o rezistenţă serioasă.

Dl.Maniu a mai spus că in chestia Transilvaniei avem toate motivele să fim foarte optimişti şi că nu există nici o indoială asupra faptului că vom reintregi frontiera din Vest.

D-sa a dat informaţia intimilor săi că, generalul Sikorsky, şeful guvernului polonez, fiind prieten personal cu Tibor Eckard, şeful propagandei ungureşti din America, i-a inlesnit acestuia o intrevedere cu Dl.Roosewelt. Preşedintele Statelor Unite i-a comunicat lui Tibor Eckard, că mandatarul guvernului englez şi cel american pentru problemele din Europa Centrală este Dl.Beneş şi prin urmare să se adreseze acestuia.

A făcut atenţi pe intimii săi să se abţină dela orice comentarii politice, deoarece a intrat in vigoare o dispoziţie prin care se vor lua măsuri foarte drastice contra celor care vor activa in această direcţie.-

----

D.G.P. 2923 10 Martie 1944

C.I.

Politica

N O T A

- In cursul dimineţei de 7 Martie a.c., dl.Iuliu Maniu, care se află la Sibiu, a primit vizita d-lor dr.Wirth şi Zaharia Boilă.

Dejunul l-a luat la dl.Zaharia Boilă.

După amiază, nu a mai avut nici un fel de activitate.

- In cursul dimineţei de 8 Martie a.c., dl.Iuliu Maniu a avut o scurtă întrevedere cu d-nii: Ionel Popp, Zaharia Boilă şi Aurel Leucuţia.

La ora 9, întovărăşit de aceştia, dl.Maniu s'a dus şi s'a internat la

./.

683

./.

Clinica II-a Medicală a d-rului Goià.

A lăsat instrucţiuni la hotel "Boulevard" ca toată corespondenţa, de orice natură, să-i fie trimisă la clinică.

- verificate

2923

484 P.

10.III.1944

Joi 9 Martie a.c, Aurel Leucuţia, care se afla cu Maniu la Sibiu, s'a înapoiat în Capitală.

Leucuţia a anunţat că Maniu e decis să rămână la Sibiu până după 15 Martie a.c.

Cercurile maniste adaugă că Maniu nu simte atât nevoia unui tratament medical, dar vrea să rămână deocamdată departe de frământările politice din Capitală.

Maniu este gata să vină în Bucureşti, îndată ce va fi chemat.

El a însărcinat pe Mihai Popovici să-l anunţe când socoate că o schimbare a situaţiei ar reclama prezenţa sa în Capitală.

Agentura I-a

Post fix de observaţie

Gr. Politica 2

85

N O T A

11 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

La ora 15,45 I.M.soseşte la domiciliu,venind dela Sibiu cu maşina nr.981 Sib.a Mitropolitului Bălan.

După amiază au venit la I.M.următoarele persoane:Aurel Leucuţia cu maşina nr.5184 B.,Cezar Simionescu,Iulius Boilă şi Ghilezan cu maşina nr.6153 B.

Până la ora 22 când se suspendă postul,I.M.nu a mai fost vizitat de cineva şi nici nu a părăsit domiciliul.-

-----------/-----------

Gr. Politica. 2923

~~486~~ ~~486~~ 86

11 Martie 1944

Dl Maniu s'a întors in Capitală. Ceace a determinat scurtarea şederii dsale in Ardeal, a fost, după cum am anunţat la timp, cererea secretariatului partidului ţărănesc de a se intoarce cât mai curând din cauza evenimentelor militare. Au mai contribuit două alte fapte intre timp : dezordinile dela Braşov si Budapesta pe chestia relaţiilor româno-ungare şi consecinţele diplomatice ale atitudinii ruseşti in chestiunea Ardealului.

Aceste trei chestiuni au fost puse la ordinea de zi a secretariatului pentru şedinţa conducerii, care va avea loc azi, la orele 19, sub preşedinţia dlui Maniu. Informat asupracelor petrecute in lipsa sa, dl Maniu va concretizaapoi situaţia şi va decide atitudinea partidului în celede mai sus şi in manifestaţia de mâine. Faptul că dsa a luat contact cu toţi fruntaşii ardeleni, partizani sau nu, îi va permite să facă un expozeu asupra stării de spirit din Ardeal şi să treacă la decizii în conştiinţa că se află in asentimentul ardelenilor.

Cercurilemaniste acordă o mare importanţă intrunirii de azi, declarând că s'ar putea lua decizii "cruciale".

+++

Y/27

AGENTURA A R D E A L
Alba - Iulia

Nr.6981.-
11.Martie 1944

487 427

2923 87

N O T A

In ziua de 5 Martie 1944,Dl.IULIU MANIU a sosit cu automobilul la Alba-Iulia, unde a descins la Dl. Dr.POP IOAN fost ministru naţional Ţărănist.Până în prezent nu atranspirat în public cele discutate de aceşti 2 oameni politici.In cercurile Naţional-Tărăniste se aşteaptă o explicare din partea advocatului Dr.Ioan Pop cu privire la situaţia politică internă şi externă a României deşi unii membrii marcanţi din partidul Naţional-Tărănist comentează că vizita D-lui IUliu Maniu are un caracter pur amical,de parte de a discuta chestiuni politice,totuşi unii din membri fostului partid manist cred a şti că aceasta vizită este în legătură cu evenimentele desfăşurate pe frontul de răsărit.-

.-.-.-.-.-.-.-.

Sursă de încredere.

02909 ~~188~~

D.G.P. 2923 11 Martie 1944

OPERAT LA FIŞA ~~1~~88

C.I.

N O T A

Astăzi 11 Martie a.c., ora 10, dl. Iuliu Maniu a părăsit Sibiul, cu maşina Nr.931 Sibiu, plecând la Bucureşti, împreună cu I.P.S.S. Mitropolitul Bălan.

- Verificat

Gr. Politică

Faţă de evoluţia evenimentelor politice din ultimele zile şi de unele schimbări cari par iminente, Dl.Maniu s'a reîntors azi dimineaţa pe neaşteptate în Capitala.-

--- o ---

2923

Sursa „Moldoveanu"
11 III 944.

Gr. politică

C.I

2923

D.G.P.

190

02814 190

11 Martie 1944

OPERAT LA FIŞE

N O T A

Inspectoratul de Poliţie Alba Iulia deţine următoarele informaţiuni, în legătură cu călătoria făcută de dl. Iuliu Maniu în Ardeal:

- In ziua de 26 Februarie, dl. Iuliu Maniu, călătorind dela Sibiu spre Timişoara, s'a oprit la Deva, unde a luat contact cu Petre Groza, şeful organizaţiei "Frontul Plugarilor", luând masa împreună.

După această întrevedere cu dl. Iuliu Maniu, s'a observat o accentuare a activităţii lui Petre Groza, fiind văzut zilnic luând contact şi întreţinând discuţii cu diferiţi intelectuali precum şi cu ţărani din împrejurimile oraşului Deva.

- verificată

- In ziua de 6 Martie a.c., ora 12.30, dl. Iuliu Maniu a sosit la Alba Iulia, venind dela Sibiu, cu maşina condusă de Leucuţia şi însoţit de dr. Aurel Vlad, fost ministru, originar din Orăştie.

Au descins la dr. Ion Pop, avocat, fost subsecretar de Stat, unde au stat până la ora 15.20.

La ora 15.20, dl. Iuliu Maniu, însoţit de dr. Aurel Vlad şi Leucuţia, au plecat cu aceiaşi maşină, la Sibiu. Dr. Aurel Vlad a rămas în gara Vinţul de Jos, Jud. Alba Iulia, pentru a lua trenul spre Orăştie.

./.

verificată.

- Din informaţiuni,rezultă că,în cadrul întrevederei care a avut loc la locuinţa d-lui Ion Pop,la Alba Iulia, s'a citit şi discutat scrisoarea primită de dl.Iuliu Maniu dela Londra - mesagiul Beneş - precum şi diferite chestiuni privind reorganizarea partidului naţional-ţărănesc.

Se crede că s'a redactat şi un manifest către ţară, în legătură cu acţiunea începută de dl.Iuliu Maniu.

- posibilă

---

192 192

Agentura I-a

Post fix de observaţie

Gr. Politică

OPERAT LA FIŞE

N O T A

12 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In cursul dimineţii a fost vizitat de:Zaharia Boilă,Ion Liveanu,Iulius Boilă,Ghiţă Popp,Relu Măldărăscu,D-r Vilt,Gruia şi Virgil Solomon.

La ora 13,3o vine Leucuţia cu maşina nr.5184 B.împreună cu Mihai Popovici şi soţia acestuia.

La ora 13,35 vine Ghilezan cu maşina nr.6153 B.şi pleacă la ora 13,4o împreună cu I.M.,Mihai Popovici,soţia acestuia şi D-r Vilt.

La ora 18 I.M.revine acasă cu maşina lui Emil Ghilezan.

După amiază I.M.a fost vizitat de:Virgil Solomon,Iulius Boilă şi Ghiţă Pop.

Până la suspendarea postului I.M.nu a mai părăsit domiciliu

Din informaţiunile obţinute am stabilit că I.M.a luat masa la prânz la Restaurantul Vadul Măcelarilor din Spl.Unirii,lângă Abator.-

----------/----------

493

D.G.P. 12 Martie 1944

2923

02918

C.I

N O T A

Urmare notei Nr.29o9,din 11 martie a.c.,referitoare la plecarea d-lui Maniu din Sibiu:

In ziua de 11 Martie,la ora 11.40,a sosit la Braşov,venind déla Sibiu,dl.Iuliu Maniu,însoţit de dl. dr.Răchiţan-şi nu de I!P.S.S.Mitropolitul Bălan, cum din eroare s'a raportat.

Au luat masa la restaurantul Coroana,unde au fost vizitaţi de avocatul Vescan,preşedintele refugiaţilor din Ardeal-din Braşov.

La ora 12.30,au plecat cu direcţia Bucureşti, unde au sosit în după amiaza de 11 Martie.

Agentura

Post fix de observaţie

N O T A

13 Martie 1944

Supravegherea lui I.M.

In cursul dimineţii I.M.a fost vizitat de:Ioh Liveanu,Ing. Vasile Serdici,Virgil Solomon,Zaharia Boilă,Ilie Lazăr,Polizu Micşuneşti,Mihai Popovici,Romulus R.Boilă,Ghiţă Popp,Gruia,Soreanu, Vasilescu Valjan şi Romul Popp,ginerele fostului ministru Niculae Zigre.

După amiază au venit următorii:Virgil Solomon,Ghiţă Popp, Ion Liveanu şi Aurel Leucuţia cu maşina nr.5184 B.împreună cu Ligia Georgescu.

La ora 18,3o I.M.pleacă de acasă,pe jos,împreună cu Virgil Solomon şi merge în Str.Episcopiei nr.5 la Dr.Lupu,unde se desparte de Virgil Solomon.

La ora 19,3o I.M.pleacă dela Dr.Lupu şi din faţa Ateneului ia un taxi cu care se înapoiază acasă.

Până la suspendarea postului n'a mai fost vizitat de nimeni şi nici n'a mai părăsit domiciliul.-

----------/----------

AGENTURA A R D E A L
S i b i u

495 Nr.7010.-
13.Martie 1944.-

2923

OPERAT LA FIŞE

95

N O T A

Plecarea neaşteptată a D-lui MANIU la Bucureşti, a stârnit o serie de comentarii în cercurile cetăţeneşti locale.-

Din cercurile maniste aflăm, că chiar şi acestea au rămas surprinse, de faptul că în cursul zilei de Sâmbătă 11 Martie a.c., cu maşina personală a I.P.S.Sale Mitropolitului NICOLAE, Dl.Maniu a părăsit Sibiul şi tocmai în ceasurile în care D-sa avea de urmat un tratament serios.-

Inainte de a se despărţi de sora care i-a dat îngrijire la secţia Dr.GOIA, Dl Maniu i-a adresat acesteia următoarele cuvinte:

Dacă plec - deşi fiind bolnav - să ştii Măicuţă, că va fi bine pentru neamul românesc şi în deosebi pentru noi ardelenii....Când Vă rugaţi - a mai adăugat Dl. Maniu - pomeniţi-mă şi pe mine în rugăciunile voastre...."

Asupra scopului călătorii D-lui Maniu la Bucureşti, amicii D-sale nu dau nici-o precizare, sau bănuială măcar.-

Se spune, însă, că ar fi fost chemat, cu aceeaşi urgenţă şi Dl. GEORGE BRATIANU şi VASILE STOICA, fostul ministru plenipotenţiar al României la Sofia.-

In legătura cu Dl.Vasile Stoica, în localitate circulă svonul, că acesta l-ar f fi informat pe ILIE FLOASIU asupra perspectivelor ce se deschid României în actualul conflict şi că l'ar fi consolat pe acesta cu cuvintele:

"Să ne obişnuim de pe acum, cu o ocupaţie rusească, care nu mai poate fi evitată".-

In general se conchide, că România s'ar afla în faţa unor evenimente dintre cele mai grave.-

Creşte tot mai accentuat teama de o eventuală, ba chiar inevitabilă situaţie a României, în zona teatrelor de serioase operaţiuni militare pe cari nemţi o va folosi, în scopul unei îndelungate rezistenţe împotriva ruşilor.-

.-.-.-.-.-.-.-.-.

~~496~~ ~~496~~

Agentura I-a Gr. Politică Post fix de observaţie

98

N O T A

14 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In cursul dimineţii a fost vizitat de Ion Liveanu, Virgil Solomon, Ilie Lazăr şi Ghiţă Popp.

La ora 12,55 pleacă cu Leucuţia cu maşina nr.5184 B. şi se înapoiază la ora 15,1o. Din informaţii rezultă că a fost la masă la Ştirbei.

După amiază la ora 17,2o I.M. pleacă de acasă cu Leucuţia cu maşina nr.5184 B. şi nu a fost văzut înapoindu-se acasă.-

Din informaţii rezultă că a fost la Dinu Brătianu şi la Ing. Mihăescu.

In lipsa lui dela domiciliu au venit Ghilezan cu maşina nr.6153 B. şi maşina nr.36 B.

----------/----------

C.I. Ag. Politică.

2923 ~~497~~ ~~497~~ 97

14 Martie 1944

5.26.16.14 - Iuliu Maniu este sunat.

- Allo! Casa d-lui Maniu, să vorbiți cu Turda.

o d-nă Bună dimineata d-le președinte, am rămas foarte necăjită de dezertarea dvs.

- Am primit o telegramă foarte neașteptată, să plec imediat.

- Pe la Sibiu mai veniți?

- Nu știu cum se desvoltă lucrurile pe aici. Sunt lucruri foarte importante pe aici și trebue să mai rămân.

- Astept pe Ionel să ne mai spue câte ceva.

- Ceva alarmant nu e nimic, dar sunt lucruri interesante. Vă sărut mâna.

---

498 ~~498~~ 98

Ora.11.40 2923 14 Martie 1944 98

5.16.14 - Iuliu Maniu este sunat -

- Allo ! Aici Prinţul Cantacuzino
  Dl.Preşedinte a venit,cum se simte?
- Da a sosit şi este bine.
- Când aşi putea vorbi cu d-lui.?
- Poftiţi vorbiţi.
- Allo !
- D-le Preşedinte cum vă simţiţi ?
- Mulţumesc bine,am sosit de vreo 2 zile
  şi putem începe.
- Acum eu sunt răcit
- Atunci,când vă faceţi bine,daţi dvs. un
  telefon şi aranjăm o întâlnire.
- Bine,mă bucur că v'aţi făcut bine,la
  revedere.
- Multă sănătate la revedere.

---

499 02933

2923   199

D.G.P.   14 Martie 1944

OPERAT LA FIŞE

·99

C.J.

N O T A

In ziua de 12 Martie a.c., dl. Iuliu Maniu a fost vizitat de d-nii: Ghiţă Pop, V.Solomon, Iuliu R.Boilă, Polizu Micşuneşti, Z.Boilă, A.Măldărăscu, Liveanu, Mihail Popovici, Răchiţan, Ghilezan, Leucuţia şi doctor Vilt.

Dejunul l-a luat la Vadul Măcelarilor la Abator, împreună cu: Domnul şi D-na Mihai Popovici, Doctor Vilt, Răchiţan, Ghilezan şi Leucuţia.

La ora 18, dl. Maniu s'a reîntors acasă şi nu a mai ieşit.

- sigură

500 180

Gr. Politic —

2923

OPERAT LA FIŞE 100

14 Martie 1944

Dl Iuliu Maniu arăta a avea informaţii autentice despre cele ce au precedat manifestaţia de Duminică. Dsa le reproducea amicilor săi, spre a trage concluzii asupra întrebării dacă e vorba cumva de un aranjament cu germanii.

Astfel, înainte de a se fi fixat audienţa la dl Mareşal a delegaţiei de 7o studenţi, dl prof. Antonescu a vorbit Conducătorului Statului că se va cere autorizarea manifestaţiei dela Teatrul Naţional. La care dl Mareşal ar fi spus : "Nu vreau nici o manifestaţie. Voi dispune să se tragă în manifestanţi". Dl prof. Antonescu ar fi intervenit atunci in favoarea aprobării, afirmând chiar că ar fi gata să-şi dea demisia şi să manifesteze cu studenţii.

Reproducând această relatare, dl Maniu a completat că s'a stabilit totuş imediat o înţelegere, dl Mareşal ieşind chiar în balconul Preşedinţiei, primind manifestaţia anti-ungurească.

Y/3

501 101

AGENTURA A R D E A L
S i b i u

Nr. 7032.-
14. Martie 1944.-

2923

N O T A

In legătură cu intrevederile pe cari le-a avut Dl. IULIU MANIU la Sibiu cu colaboratorii săi politici, se remarcă următoarele:

In rândurile cadrelor mai tinere ale partidului National-Tărănesc se comentează cu amărăciune faptul că Dl. Maniu nu a invitat pe nici un tânăr la intrevederile sale, în cari afirmative, s'au împărţit rolurile de viitori demnitari, preferând pe bătrâni, cari după părerea tineretului, nu mai au nici energia reclamată de actualele împrejurări, nici aderenţa masselor.-

Printre cei cari au fost invitaţi la Dl. Maniu se aminteşte numele D-lor: RACHITAN, STOICHITA, Dr. WILT, DR. IONEL POP şi alţi câţiva bătrâni "Noi, cari ne-am irosit tinereţele strigând: Trăiască Iuliu Maniu, suntem lăsaţi la o parte, tocmai acum când am putea fi întrebuinţaţi cu mai mult folos pentru partid şi pentru Ţară".-

Acestea sunt expresiile de nemulţumire a unora dintre partizanii tineri ai D-lui Maniu pe cari am ţinut să le semnalăm.-

-.-.-.-.-.-.-.-

S. S. I.

2923

110

502

102

OPERAT LA FISA

N O T A

14 Martie 1944

Revenind în Capitală, Maniu a luat contact cu o parte dintre fruntaşii grupării şi cu unii dintre informatorii săi, pentru a se pune la curent cu modul în care sunt văzute evenimentele din ultimele zile.

Maniu a arătat amicilor săi că în ce priveşte versiunile cu privire la o eventuală retrocedare a Ardealului, el persistă în ideea că Hitler încearcă din nou un şantaj asupra Ungariei, ale cărei discuţii cu celălalt grup beligerant sunt destul de avansate.

Chiar dacă Hitler ar fi în situaţiunea să ocupe Ardealul şi să invite pe Mareşalul Antonescu să ocupe la rândul său Ardealul de Nord, a spus Maniu, problema ar fi foarte complicată, deoarece ar putea să atragă consecinţe extrem de serioase pentru viitorul ţării.

Nădăjduesc, a adăugat şeful grupării naţional - ţărăniste, că Mareşalul nu va urmări numai să realizeze pentru o lună sau pentru două unitatea naţională, ci va cântări toate consecinţele ce poate să le aibă orice acţiune a sa şi nu va avea în vedere decât interesele superioare şi permanente ale ţării.

Maniu a arătat apoi că evenimentele s'au precipitat în mod vertiginos. In timp ce aici se lasă impresia că în curând vom intra la Cluj, ruşii au atins Bugul şi în foarte scurt timp vor fi la Nistru, astfel că pentru guvern se pun probleme hotărîtoare.

-/-

Faţă de această situaţie, Maniu socoteşte că opoziţia e datoare să sesizeze guvernul asupra primejdiilor iminente ce ne ameninţă şi asupra măsurilor ce ar trebui luate.

UN DEMERS PE LANGA DOMNUL MAREŞAL ANTONESCU.

Maniu socoteşte că după ce ruşii vor intra pe teritoriul român, germanii vor opera o retragere, pentru a încerca să oponă o rezistenţă pe linia Galaţi-Nămoloasa-Focşani.

După aceasta, germanii se vor retrage din România, lăsându-ne în cea mai grea situaţie militară şi politică.

Maniu crede deci că guvernul e obligat să examineze situaţia, înainte ca aceste evenimente să se producă, fiindcă după aceasta nu va mai fi nimic de făcut.

Maniu a declarat că e cazul să se facă un demers urgent pe lângă Domnul Mareşal Antonescu, indiferent sub ce formă, pentru a-i înfăţişa modul de a vedea al opoziţiei şi a-i cere să lucreze potrivit cu interesele României şi nu cu interesele de război ale Germaniei.

Dinu Brătianu, care - aşa cum am arătat în comunicări precedente - intenţionează să sugereze conducerii naţional-ţărăniste un demers comun pe lângă Domnul Mareşal Antonescu.

Conducerea naţional-ţărănistă vrea să dea lui Mihalache însărcinarea de a lua contact cu Domnul Vicepreşedinte al Consiliului şi eventual cu Domnul Mareşal Antonescu, ca o fază preliminară la acţiunea ce se proectează.

Ca o misiune secundară, Mihalache va trebui să obţină şi eliberarea lui Nicuşor Graur. Se va arăta că Graur nu e nici comunist, nici comunizat, ci un element de stânga, care a exprimat o simplă părere, pe care de altfel conducerea grupării nu şi-a însuşit-o.

-/-

Guvernul va fi rugat să ţină seamă de starea sănătăţii lui Graur, care reclamă o îngrijire atentă.

Odată cu venirea lui Maniu şi Mihalache în Bucureşti, conducerea naţional-ţărănistă va lua în examinare toate problemele la ordinea zilei şi potrivit dorinţei lui Maniu - în deosebire de alţi fruntaşi - va ţine contactul permanent cu conducerea liberală.

~~603~~ 505

Agentura I-a

Post fix de observaţie

105

Gr. Politică

N O T A

15 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In cursul dimineţii a fost vizitat de:Av.Măldărăscu, Virgil Solomon, Ion Lugojanu cu maşina nr.1498 B., Soreanu, D-r Stănculescu, Ghiţă Popp, D-r C.Hagea, G-ral Negrei, Domocoş, I.Vasilescu Valjan, Gruia, Mihai Popovici, Contele Gateberg, Venetu de Livius, I.Moldoveanu, Ilie Lazăr şi Leucuţia cu maşina nr.5184 B.

La ora 13,3o I.M.pleacă de acasă cu Leucuţia şi se înapoiază la ora 15,4o.

Din informaţiunile obţinute rezultă că a fost la masă la Ilie Lazăr.

După amiază a fost vizitat de Romulus Boilă junior, Av.Petruşca şi Av.Penescu şi Ghiţă Pop.

La ora 19,35 I.M.pleacă de acasă cu maşina nr.5184 B. şi n'amai fost văzut înapoindu-se acasă până la ora 21,15.

----------/----------

15 Martie 1944 506

106 536

Chemarea Dlui Ion Mihalache in București a fost arătată asearà de D. Dr. Lupu ca o dorință personală a Dlui Iuliu Maniu.

D. Mihalache urmeaza sà se prezinte Dlui Mareșal Antonescu cu memoriul intocmit de D. Iuliu Maniu și in care Dsa, in deplin acord cu D. Dinu Bratianu face o examinare a situațiunii și cere pentru moment retragerea armatelor române de dincolo de Nistru.

D. Iuliu Maniu emite părerea eșalonării intregei noastre armate in dreapta Nistrului astfel cum e și opinia celor mai mulți ofițeri generali cu cari Dsa a convorbit.

Aceastà retragere trebue insă facută imediat și nu in momentul când armatele sovietice vor ajunge la Nistru.

Astazi incà, a spus D. Iuliu Maniu, această retragere la Nistru va imbrăca o semnificație deosebit de importantă.

2923 107 ~~507~~

507

Ora 17 15 Martie 19

5.16.14 Casa Iuliu Maniu formează numărul -

Ghiţă Pop. Allo! Cu dl. Nacu.

- Un moment.
- Bună ziua d-le Nacu, ce mai nou?
- Au plecat la Turda şi la Blaj.
- Ce program e acolo?
- E sfinţirea drapelului Duminică.
- Cum a decurs manifestaţia?
- Foarte bine.
- Am auzit că Mareşalul a făcut declaraţii interesante.
- Ce declaraţii, 3 cuvinte. Că nici o brazdă şi că nu se uită nici o jignire.

AGENTURA A R D E A L
"Aiud.II.

Nr.7078.-
15.Martie 1944

2923

508

108

N O T A

In prezent circulă următorul Zvon:
Intre Dl. Mareşal IOAN ANTONESCU şi Dl. IULIU MANIU, s'ar fi încheiat un "acord de succesiune" şi în prezent ar exista un fel de colaborare şi consultare în toate chestiunile şi problemele mari ale Ţării.-

Se mai afirmă, că Dl. Iuliu Maniu este foarte agreiat şi la Palat.- Este considerat omul viitorului,- la un moment dat.-

.-.-.-.-.-.-.

S v o n

2923

Confidențial

Sursa: Moldoveanu.

509

109

NOTA.
15 Martie 1944.

Din Iași îmi vine știrea că localul Institutului " Notre Dame" ar fi fost rechiziționat cu destinația de a se instala într'ânsul Cartierul General al Mareșalului Manstein.

In oraș circulă svonul că Lunea viitoare ar începe plecările de funcționari din Capitală.

Plecările s'ar face cu trenuri de evacuare.

Intimii lui Maniu, afirmau că acesta era azi foarte optimist. Când i s'au adus la cunoștință ultimile știri asupra frontului, s'a arătat la început foarte îngrijorat, dar apoi a declarat că:"evoluția internă și militară va fi foarte favorabilă pentru țară."

Pe urmă a dat dispoziții să se urmărească îndeaproape activitatea lui Barbu Styrbey în Turcia. Se pare că Maniu a primit recent vești de acolo.

--------0-------

Grupa Politică 2923 15 Martie 1944. 570 610

Agentura I-a. 110

753-L

OPERAT LA FIŞA

Rugăm faceţi informaţiuni asupra numitului **Ferdik**, cunoscând că interesează legăturile sale politice pe care le are cu **Maniu**, după cum reese din alăturata interceptare telefonică.

---

12 Martie 1944.

511

111

Telef.5.16.14 Iuliu Maniu formează Nr.

- Cassa Ferdik ?
- Cine întreabă ?
- Din partea D-lui Maniu.
- D-nu doarme ce doriţi ?
- Spune-ţi D-voastră când se scoală ca să vie pe aici şi să trimită să ia ceva lucruri.
- Bine.
- Mulţumesc.

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a

18 Martie 1944

512

Nr. 426

112

R E F E R A T

Deşi s'au efectuat largi investigaţiuni în toate cercurile cunoscute şi apropiate l i Iuliu Maniu,nu s'a putut identifica numitul FERDIK care a avut o convorbire telefonică cu Iuliu Maniu.

Se pare că acel care a vorbit a utilizat un nume convenţional.

La fi ele generale ale cărţii de imobil nu există înregistrată nici o persoană cu acest nume.

Seful Agenturei I-a
Locot.rez.

Victor Ionescu

Ora

15 Martie 1944

Grupa Rezidenţe

Agentura Moldova

734-A

~~513~~

513

113

2903

OPERAT LA FIŞĂ

Rugăm faceţi informaţiuni asupra avocatului Gică Simionescu (fratele fruntaşului naţional-ţărănist Cezar Simionescu) cunoscând că interesează ce legături are cu Iuliu Maniu.

Grupa Politică.

13 Noembrie 1943

514

Iuliu Maniu

114

Ora 11,15 5.16.14. este sunat.

- Allo! Aici Cezar Simionescu, te rog fii bun şi vezi dacă fratele meu Av. Gică Simionescu este acolo.

- Un moment că vine la telefon.

- Allo! Gică, aici Cezar, ai vorbit cu D-l Preşedinte?

- Incă nu, am vorbit cu Dr. Solomon şi el e de aceiaşi părere, rămâne tot cu Dr. Lupu.

- Bine Gică, vezi vorbeşte cu D-l Preşedinte şi spunei tot aşa cum este pe şleau.

- Sigur dragă, tu vii pe aici?

- Pe la ora 12 sunt şi eu acolo.

- Bine, noroc dragă.

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a   11 Martie 1944

OPERAT LA FIŞE

515

115

Nr. 391

REFERAT

Avocatul GHEORGHE SIMIONESCU - GICA nu domiciliază permanent în Capotală, numitul având domiciliul în Iaşi de unde vine rar în vizită la cumnata sa soţia decedatului Cezar Simionescu.

Este unul din fruntaşii organizaţiei naţional-ţărăniste din Iaşi şi decâte ori vine în Capitală are convorbiri cu Iuliu Maniu şi cu alţi fruntaşi ai acestei organizaţii.

Informaţinni complimentare se pot cere Rezidenţei Iaşi.

Seful Agenturei I-a
Locot.rez.
[signature]
Victor Ionescu

2923 516

S. S. I.

116

OPERAT LA FIȘĂ 516

116

NOTA

15 Martie 1944

Maniu a avut Marţi 14 Martie a.c.la orele 5 d.a. anunţata întrevedere cu Dinu Brătianu.

Cei doui oameni politici au convenit că situaţia României este extrem de gravă,faţă de continua înaintare sovietică şi că se impun,de urgenţă,demersuri pe lângă guvern,pentru ca acesta să ia în considerare împrejurările speciale create prin descoperirea liniei de apărare a teritoriului românesc.

Şefii celor două grupări au discutat următoarele ipoteze:

a) Dacă asigurările date de Führer Domnului Mareşal Antonescu,că linia de apărare a României va fi susţinută,au fost sincere;

b) Dacă germanii - fără să anunţe pe Domnul Mareşal Antonescu - au hotărît o retragere generală, lăsând România în voia soartei;

c) Ori dacă,germanii nu pot - pur şi simplu - să ţină frontul.

Fără să ştie care din aceste ipoteze corespund realităţii,cei doui şefi politici au constatat că înaintarea sovietică continuă şi că guvernul se află în faţa unei noui situaţii,asupra căreia trebue să avizeze,dacă nu doreşte să pericliteze însuşi teritoriul nostru.

In ce priveşte forma acestui demers,a rămas să se hotărască după ce se va lua contact şi cu Mihalache.

+

Deşi chemat în Bucureşti,Mihalache n'a sosit.

Maniu şi Mihai Popovici doresc să plece cu o maşină la Dobreşti,orisă trimită un automobil pentru a-l aduce pe Mihalache în Bucureşti.

Chestiunea va fi elucidată în cursul zilei de azi, Miercuri 15 Martie a.c.

Agentura I-a

Post fix de observaţie

Gr. Politică -

517

OPERAT LA FIȘE

117

N O T A

16 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In cursul dimineţii a fost vizitat de:Virgil Solomon,G-ral Negrei,Ion Liveanu,Polizu Micşuneşti,Pan Halippa,Contele Catenburg,Venetu de Livius,Ilie Lazăr şi Av.Măldărăscu.

La ora 11,1o I.M.împreună cu Leucuţia cu maşina nr.5184 B. şi cu Pan.Halippa,pleacă de acasă şi merg la Bis.Batiştei unde s'a oficiat parastasul de 3 ani pentru N.Titulescu.

La ora 17,1o revine acasă cu maşina lui Leucuţia

După amiază a fost vizitat de Ilie Lazăr,Virgil Solomon, Ghiţă Pop şi Cezar Simionescu.

La ora 2o,2o I.M.pleacă de acasă împreună cu Virgil Solomon,cu un taxiu şi nu este văzut înapoindu-se până la ora 21,15 când se suspendă postul.-

-----------/-----------

2923 ~~517~~ ~~518~~ 118

16.III.1944

516.14 Iuliu Maniu este sunat

Ora 12.50

- Aici Banca Naţională, dl. Preşedinte e acasă ?
- Nu, cine-i ? Dl. Preşedinte ?
- Da, eu sunt, aş vrea să ştiu dacă pot să-l văd azi pe dl. preşedinte ?
- Da, cum nu, pe seară pe la ora 8 (20) va fi sigur acasă.
- Bine, bună ziua.

2923

Ora 11.40 16 Martie 1944 519

5.16.14 Iuliu Maniu este sunat.

OPERAT LA FIȘĂ

119

- Allo! Casa d-lui Maniu
- Da.
- Cine-i Clara?
- Da
- Bonjour, la telefon Caius.
- Bonjour nene Caius.
- Clara, este în Bucuresti șefu (Maniu)?
- Da este în Bucuresti. Acum nu este acasă, a plecat la parastasul d-lui Titulescu.
- Vreau să-i spun că Vaida se află greu bolnav la Sibiu, are puroiu la rinichi.
- Săracu! O să-i spun.
- Tu ce mai faci?
- Bine.
- O să trec într'o zi să te văd.
- Cu multă plăcere nene Caius.
- La revedere.
- Au revoir.

02958

D.G.P. 2963 16 Martie 1944 120

N O T A

In ziua de 13 Martie a.c., dl.Iuliu Maniu a fost vizitat de d-nii: Vasile Serdici, Virgil Solomon, Polizu Micşuneşti, Boilă R.Romulus, Liveanu, Ghiţă Pop, Gruia, I.Vasilescu-Valjean, Soreanu, Leucuţia, avocat Georoceanu şi Mircea Cancicov.

La ora 18.30, dl.Maniu a plecat de acasă pe jos, însoţit de Virgil Solomon, de care s'a despărţit în str.Episcopiei, în dreptul casei cu Nr.5, dl.Maniu intrând la dl. dr.Niculae Lupu.

La ora 19.30, dl.Maniu a ieşit şi s'a întâlnit în dreptul lui Athenee Palace cu Liveanu.

La ora 19.35, a plecat acasă cu un taxi, despărţindu-se de Liveanu.

- sigură

121

02882

521

D.G.P. Gr. Politică 2903

C.I

A se corobora datele ...

16 Martie 1944.

OPERAT LA FIŞĂ

N O T A

- In ziua de 14 Martie a.c., Dl. Iuliu Maniu a fost vizitat de d-nii: Liveanu, V. Solomon, Ilie Lazăr, av. Fericianu, Dr. Sergiu, Ghiţă Pop, Drăghiceanu, Mâldărăscu, Cezar Simionescu şi Leucuţia.

La ora 13, Dl. Maniu a plecat cu maşina lui Leucuţia, la masă, la Barbu Stirbey, de unde s'a reîntors la domiciliu.

La ora 15,05, a plecat, tot cu maşina lui Leucuţia, la Biserica Amzei, unde a asistat la slujba religioasă pentru înmormântarea fostei proprietărese Angela Artur Atanasiu. A revenit la domiciliu, după terminarea slujbei.

La ora 17.40, a mers la dl. Dinu Brătianu, unde se afla şi dl. George Brătianu. De aici a plecat la inginerul Mihăescu, iar apoi s'a reîntors acasă.

-In ziua de 12 Martie a.c., a avut loc un dejun la domiciliul prinţului Barbu Stirbei, din Calea Victoriei, la care au luat parte: d-na Barbu Stirbey, dl. Iuliu Maniu, d-na şi dl. Ionescu Boteni, dl. general Cornicioiu şi dl. Negroponte Senior.

./.

Discuţiunile au purtat, în general, asupra situaţiei politice a ţării noastre, în special sub raportul relaţiilor cu guvernele aliate.

- Intrevederea din ziua de 14 Martie a.c., dintre d-nii Dinu Brătianu şi Iuliu Maniu, a avut loc în prezenţa d-lui George Brătianu.

In cercul intimilor d-lui Dinu Brătianu se afirmă că această întrevedere a avut exclusiv caracterul unei şedinţe închinată schimbului de informaţii.

- sigure

523
123

N O T A
17 Martie 1944

Supravegherea lui I.M. Str. Sfinţilor nr.10

In cursul dimineţii a fost vizitat de:
Virgil Solomon, I.Liveanu, Domocos Gatenburg, Ghiţă Popp, Prinţesa Sturdza, Dr.Stănculescu I.Lugojanu şi Romulus Boilă.

La ora 11, I.M. pleacă de acasă impreună cu Gatenburg cu Tx.nr.loo73 B. şi **nu** mai este văzut inapoindu-se până la ora 21 când se suspendă postul.

______________/______________

2923

124 524

524

OPERAT LA FIȘE

17 MART. 1945

D. dr. Virgil Solomon spune că d. Maniu a scris o scrisoare dlui Beneş. Această scrisoare ar fi fost expediată prin intermediul legaţiei Turciei. In această scrisoare ,d. Maniu descrie situaţia politică din România şi solicită intervenţia dlui Beneş pe lângă guvernele aliate şi în special pe lângă guvernul englez.

17.III.1944

2923 125 ~~525~~

OPERAT LA FIŞĂ

5.15.14 Iuliu Maniu este sunat

Ora 10.10

- Allo ! Casa D-lui Maniu ?
- Da.
- Pot vorbi cu dl.Maniu,la telefon Dimitriu.
- Care,Ministrul ?
- Da.Când aşi putea să vă văd ?
- Astăzi nu,căci sunt foarte ocupat dă-mi mata mâine dimineaţă un telefon,pe la ora 9.30 şi făxăm ora când să ne vedem.
- Bun,dl.Maniu,la revedere.
- La revedere.

2903 526 ~~526~~

Ora 9.35 17 Martie 1944

5.16.14 Iuliu Maniu este sunat -

- Cu dl.Preşedinte vă rog.
- Cine întreabă?
- Ghiaţă,notar public dela Braşov.
- Un moment.
- Allo.
- Vă salut d-le preşedinte.
- Ziua bună.
- Aş vrea să vin la dvs.,am să vă spun ceva foarte important.
- Imi pare rău,acuma dimineaţă sunt prins,vino desearã către orele 7.
- Bine d-le preşedinte.Vă salut.
- La revedere.

OPERAT LA FIŞĂ

126

Gr. Politica

~~577~~ 127

N O T A

18 Martie 1944

Supravegherea lui I.M. Str. Sfinţilor nr.1o

1539.

In cursul dimineţii I.M. a fost vizitat de :

Liveanu, Gruia, Vişoreanu, Virgil Solomon, Zaporojcenco, Principesa Sturdza, Ilie Lazăr, Domocos, Penescu, Cezar Simionescu, ~~Mih~~ Mihail Ralea, Dr. Jovin, Av. Răutu şi Dumitru Gerota.

La ora 9,55 I.M. pleacă cu maşina nr.12o Tle.

La ora 11,35 I.M. vine acasă cu aceeaşi maşină, pentruca

La ora 2o,3o I.M. să pleacă tot cu auto nr.12o Tle.

La ora 15,2o I.M. revine acasă.

In dupăamiaza zilei a fost vizitat de :

Ion Mihalache, Vişoranu, Principesa Sturdza, V.Solomon, Ilie Lazăr, Leucuţia, Contele Gatenburg, C.Coposu, Domocos, Zaporojcenco, Penescu şi Av. Georoceanu.

La ora 19,15 I.M. pleacă cu maşina nr.12o Tle. şi până la ora 21 când se suspendă postul nu a fost văzut venind acasă.

_________/_________

2923

~~528~~

128 528

OPERAT LA FIŞĂ

Interesant de subliniat ca in ultimele 48 ore numarul vizitatorilor d-lui ~~xxxi~~ Maniu a sporit in mod considerabil. In special vin după informatii prieteni ai d-lui Vaida si mai alesi numerosi "legionari moderati" cari vin sa se informeze dar mai ales sa culeaga informatii pentru a le servi nemtilor. De retinut ca prietenii d-lui Maniu au fost pusi in garda de faptul ca in momentul de fata ~~xxxx~~ cercurile germane din Bucuresti actioneaza ~~xxxx~~ pe plan politic prin d. general Debre. Astfel, ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ d. Vaida a comunicat d-lui Maniu ca generalul Debre a reluat din nou contactul activ cu anumite elemente in slujba nemtilor si ca difuzeaza stiri cari ar putea compromite pozitia d-lui ef Mihai Antonescu~~xxxxx~~, in vederea unor schimbari cari á putea aduce pe generalul Debre in fruntea guvernului.

18 III. 944

2923

Stadarum exemplar secția

S.S.I. 129

18 Martie 1944

N O T A

Cu privire la activitatea desfășurată de MANIU în Ardeal, cu prilejul ultimei sale călătorii, s'au notat următoarele :

- In ziua de 24 Februarie ora 18.30, cu automobilul 5184 B. și însoțit de AUREL LEUCUTIA, a sosit la Sibiu, unde a descins la Hotelul Boulevard; aici a luat contact printre alții cu ZAHARIA BOILA și C.HAGEA, directorul Ziarului "ARDEALUL".

- In ziua de 26 Februarie, a plecat din Sibiu, oprindu-se la Deva, unde a luat contact cu PETRE GROZEA, fost ministru, care a fost recent cercetat pentru activitate comunistă, dovedindu-se că învinuirea nu era întemeiată, numitul fiind unul din marii proprietari din Ardeal, care face importante donații în diferite ocaziuni și la persoane diverse.

- In noaptea de 26/27 Februarie, a dormit la Lipova, la SEVER BOCU, care însă nu se afla acolo, fiind internat într'o clinică din străinătate.

- In ziua de 27 Februarie, întovărășit de LEUCUTIA, IONEL POP și RACHITAN, a sosit la Timișoara, unde în aceiași zi a avut loc botezul copilului Avocatului IONEL SUBTIRE, secretarul organizației național-țărăniste locale, Maniu fiind naș, iar botezul oficiindu-se de I.P.S. VASILE LAZARESCU, Episcopul de Timișoara.

La botez, Maniu a luat contact cu: CORNEL LAZAR, GRIGORE POPESCU, Prof. ILIE RUSMIR-Gravița, Dr. LIVIU GABOR, Dr. PERLEA-Deta, GRIGORE IOAN, Dr. G. CIORMAN, Dr. ANTAL-Lugoj, Dr. VICTOR MERCEA, Ing. MOLDOVEANU, Dr. I. DRAGHICI, Dr. VANTU, Dr. OCT. CRASMARU, Dr. MALAIU, Dr. GALU-PERIANU, OCT. METEA, Dr. VELICI, N. POPOVICI, TEODORESCU-Făget, STEFANICA-Caransebeș, RAICU, CIORCI, SAVU, MIOC, etc.

./.

Vezi fila 119.

130 ~~30~~ 530

- In ziua de 28 Februarie, a făcut o vizită lui Cornel Lazăr, după care l-a vizitat pe Dr. IONEL SAVA, reîntorcându-se să ia masa la Lazăr; deasemeni l-a vizitat şi pe Liviu Gabor, iar în după amiaza aceleiaşi zile, l-a vizitat pe SIMION HATIEGANU şi pe IONEL SAVA, seara masa luând-o în camera dela hotel, cu Leucuţia, Răchitan şi Sava.

OPERAT LA FIŞĂ

- In ziua de 29 Februarie, a plecat din nou la Lipova, de unde s'a reîntors după amiază şi, împreună cu Leucuţia şi Răchitan a plecat la Arad, unde sosind în aceiaşi dimineaţă, s'a dus direct la JUSTIN MARSEU, unde se mai aflau Dr. RAICA AUREL ŞI BRATANU GH.

- Dela Arad, a plecat întovărăşit de Leucuţia şi Răchitan, sosind cu automobilul în ziua de 1 Martie ora 17.45 la Sibiu, unde a descins tot la hotel Boulevard; aci, înafară de cei doi însoţitori, a primit pe STOICHITA, Ionel Pop, Dr. WIRTH şi Zaharia Boilă, iar masa de seară a luat-o la restaurantul hotelului, cu Leucuţia, Răchitan, Wirth şi Pop.

- In dimineaţa de 2 Martie, a avut o întrevedere cu Popa, şeful organizaţiei naţional-ţărăniste din Blaj, iar după aceia cu fostul ministru AUREL VLAD; la dejun a mâncat la I.P.S. NICOLAE BALAN, unde a stat până la ora 18.

- In dimineaţa de 3 Martie, a primit pe Z. Boilă, Romulus Boilă, Ionel Pop, Răchitan şi Aurel Vlad, a făcut o vizită Drului GOIA, iar dejunul l-a luat la Boulevard cu Leucuţia şi Răchitan; a fost vizitat şi de AUGUSTIN POPA, iar după amiază a primit pe Pop, Stoichiţă, fostul ministru LAPEDATU, Răchitan şi Wirth, masa de seară luând-o tot la Boulevard cu PORUTIU, Răchitan şi Leucuţia.

- In dimineaţa de 4 Martie, a primit pe Z. Boilă, R. Boilă, Ionel Pop şi Leucuţia, având o lungă convorbire cu Aurel Vlad; dejunul l-a luat la Pop, iar seara a avut o convorbire cu I.P.S. Bălan, la Palatul Metropolitan, dela ora 19,10'-0,40'.

./.

- In dimineaţa de 5 Martie, a primit pe Z.Boilă, R.Boilă şi Poruţiu, dejunul luându-l la primul din aceştia; după amiază a primit pe Răchitan şi Leucuţia, cu care a luat masa de seară la Boulevard.

- In ziua de 6 Martie, întovărăşit de Leucuţia şi Aurel Vlad a plecat la Alba Iulia, unde au descins la Ionel Pop, rămânând la acesta până la ora 15,20', când cu aceiaşi însoţitori a plecat, în automobilul cu care venise, înapoi spre Sibiu; Aurel Vlad s'a oprit în gara Vinţul de Jos pentru a lua trenul spre Orăştie.

- Reîntors la Sibiu, Maniu a primit în dimineaşa de 7 Martie pe Wirth şi Z.Boilă, luând la prânz masa la acesta din urmă după amiază nu a avut nici o activitate remarcabilă.

- In dimineaţa de 8 Martie, a primit pe Pop, Z.Boilă şi Leucuţia, iar la ora 9, întovărăşit de aceştia, s'a dus la Clinica Dr.Goia, unde s'a internat, simţindu-se suferind.

- In ziua de 9 Martie, Leucuţia a sosit la Bucureşti, anunţând că Maniu este decis să rămână la Sibiu până la 15 Martie a.c.

- In urma intervenţiilor insistente depuse de GHIŢA POP şi SOLOMON, care susţineau că prezenţa sa este necesară în Capitală, Maniu a părăsit Sibiul în ziua de 11 Martie, sosind la Bucureşti în aceiaşi zi, la prânz.

URGENT

SECRET

Nr. ~~1735~~ 69081/44 g.

16 Martie 1944.

N O T A

Despre : Iuliu M a n i u.

Am fost informaţi că fostul ministru ~~xxxfk~~ Iuliu Maniu, a fost în primele zile din Martie a.c. în Transilvania de Vest.

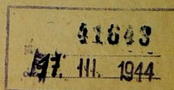
Numitul ar fi vizitat acolo, în regiunile Radna şi Lipova, şcoli primare şi biserici şi ar fi participat la o înmormântare.

Aceiaşi informaţie comunică, că Iuliu Maniu ar fi întrebuinţat timpul său de şedere în Banat pentru a se întâlni cu o serie de foşti miniştri români.

Se mai comunică, că Maniu ar fi avut şi întâlniri secrete cu agenţi comunişti.

La Lipova Maniu ar fi încercat să viziteze pe fostul ministru Bocu. Bocu este însă în prezent plecat.

Vă rugăm a ne comunica ce date posedaţi Dvs. asupra petrecerii lui Maniu în Transilvania în luna Martie.

Sp. Politică 2923 ~~133~~ ~~533~~

133

Ora 10.30 18 Martie 1944

5.16.14 Iuliu Maniu este sunat -

- Aici general Marcovici. Cornel (Coposu) nu este pela Dvs.?
- Pe Cornel nu l-am văzut de o lună de zile. Dl. președinte mi-a zis să-l căutăm la Dvs.
- Trebue să vie astăzi și credeam că a dat întâi pe acolo.
- Nu, d-l președinte îl caută cu disperare, sunt anumite lucruri pe care numai el le dibuește, dacă vine să ne dea imediat un telefon d-le general.
- Bine.

Gr. Politică

2923 134 ~~534~~ 534

OPERAT LA FIŞĂ

Ora 9.40 18 Martie 1944

5.16.14 Iuliu Maniu formează numărul -

- Alo! Cu dl.general Sova,la telefon Iuliu Maniu.
- Dl.ministru a plecat la minister.
- Ce număr de telefon are la minister?
- 3.10.60.
- Mulţumesc.

x

- Ora 9.45

5.16.14 Iuliu Maniu formează 3.10.60 -

- Alo! Cu dl.ministru Sova.
- Nu a venit încă.
- Mulţumesc.

x

Ora 10 18 Martie 1944

- 5.16.14 Iuliu Maniu formează numărul
- Sărut mâna d-nă Răutu,aici Liveanu. Nu ştiţi ce număr de telefon are dl

./.

234

./.

ministru Sova, deoarece vrea să-l vadă dl. Maniu?

- Chiar acum a vorbit cu bărbatul meu și i-a spus să vină la dl. Maniu să-i spuie când poate să-l vadă.

Ora 9.15 *Politică* 2923 18 Martie 1944 ~~135~~ ~~535~~ 135

5.16.14 Iuliu Maniu formează numărul

- Allo! Dl.Maniu doreşte să vorbească cu dl.Mihai Popovici.
- Un moment.
- Mihai,eu nu pot merge după masă la ora 17 acolo.Te rog,să vii la ora 9.30,la dl.Mihalache,eu merg acum.

X

Ora 9.20

5.16.14 Iuliu Maniu este sunat -

- Bună dimineaţa d-le preşedinte,aici Halipa.Am vrut să vă aduc aminte că noi am stabilit ora 12.Vă aşteptăm în str.Donici 32,la mine.
- Bine.

AGENTURA FRONTULUI DE VEST
Centrul Nr.1.
Bir.2.C.I.

Sursa C.P.62.

2923

SECRET

136

OPERAT LA FIŞE

N O T A Nr.2527.
18.Martie 1944.

Urmare la nota ns.Nr.2527 din 3.Martie 1944, am onoare a vă raporta următoarele:

In afară de cele relatate în nota anterioară, se mai vorbeşte, -confirmat şi de Iosif Vulpe leaderul ţărănisto-liberal- că dl.Iuliu Maniu în trecere către Timişoara s'a întreţinut câteva minute în staţia Arad cu simpatizanţii săi, comunicându-le :

Dl.Mareşal se va retrage şi va încredinţa conducerea Tării unui general de seamă (Dragalina sau Potopeanu). Acest nou conducător va avea rolul de veghetor al liniştei şi ca trecerea dela regimul totalitar la cel democrat să se facă fără nici un sbucium.

Va urma un guvern democrat, probabil Iuliu Maniu- Brătianu,

Dl.Iuliu Maniu a mai declarat însă că nu acceptă să ia conducerea decât dacă i se îngădue să facă alegeri parlamentare.

-Tara reîntrând în legalitate (răsboiul purtat contra Ruşilor, Englezilor, ca dus împotriva voinţei poporului român).

Tot odată mai suntem informaţi că Luni 13. Martie a.c.Dl.Iuliu Maniu a sosit în acest oraş. Cu această ocazie a vizitat pe un cunoscut al Dsale, Pordea, notar public.

Din discuţiile avute, rezultă: Dl.I.Maniu este bineinformat că la Teheran s'a discutat mai mult în privinţa românilor următoarelor; dacă Românii vor începe tratative de pace cu Ruşii, atunci ei, vor înainta până la Nistru. Chestiunea Basarabiei şi a Bucovinei, urmează a se discuta la pacea generală. Aliaţii (Englezii, Ruşii, etc.) ne vor permite ba chiar ne vor ajuta să întrăm în Ungaria.

Gr. Politică – Ce conţine scrisoarea?!

2923

137

537

137

18 Martie 1944

Printre intimii dlui Maniu se declară că acesta a primit mercuri un nou mesaj din streinătate.

E vorba de o scrisoare expediată din Turcia. Ea ar proveni dela un om politic aliat care a stat de vorbă cu un reprezentant sovietic, foarte recent.

Aceasta scrisoare este independentă de stirile primite intre timp dela dl Barbu Stirbey. Ea se referă numai la starea de spirit a guvernului sovietic.

Se refuză categoric a se da orice relaţii asupra acestei scrisori. Se pare însă că dl Maniu o va prezenta guvernului, după cum lasă a se înţelege cercurile de mai sus. In tot cazul e cert că scrisoarea va fi discutată in cursul şedinţei excutivei, anunţată pebtru azi.

+++

Y/33

2923

~~138~~ 138

~~538~~

S.S.I.

18 Martie 1944

N O T A

In dimineaţa de 17 Martie a.c. Iuliu Maniu a fost vizitat de Alice Sturza.

Agentura I-a

Ge. Politică

539

Post fix de observaţie

139

539

OPERAT LA FIŞE

N O T A

19 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In tot cursul zilei nu a fost văzut părăsind domiciliul, fiind vizitat de: Zaporozcenco, Ion Mihalache, D-r Joviţ Ioan, Virgil Solomon, Corneliu Coposu, Ilie Lazăr, Romulus Boilă junior, Pan Halipa, Avocat Fericeanu, Ion Liveanu, Aurel Leucuţia, Mihail Popovici, D-r Gerota Dumitru, N. Polizu Micşuneşti, Domocoş Ioan, Avocat Radovan, Cezar Simionescu, Contele de Gatenburg, Ghiţă Popp, D-r Hagea Constantin, Av. Georoceanu Romulus, şi Romulus Boilă.

---------/---------

140

Ora 23 2903 19 Martie 1944

OPERAT LA FIŞĂ

5.16.14 Iuliu Maniu este sunat de
4.07.74 -

C.T.

- Bună seara d-le preşedinte, aici Ghiţă Pop, mă scuzaţi că vă deranjez, dar vreau să vă dau informaţia cea mai nouă cu Ungaria, că s'a ocupat.
- Cine ti-a spus?
- Un ziarist dela agenţia germană are informaţia că trupele germane ocupă Ungaria de dimineaţă din două părţi.
- Foarte interesant.
- Alte amănunte nu am.

SEMNALMENT

Gura

Bărbia

Urechi

Semne

Am luat cunoştinţă de motivul în

Semnătura

Certific semnătura:
Şeful Grupei,

MUTAŢI

~~XII~~

Sursa "Iorgu"

~~541~~

19 Martie 1943

2923

141

In noua locuinţă a D-lui Maniu au inceput din nou întrevederile (Str.Sfinţilor).Dl.Ciudin pretinde că se impart tot felul de afişe,memorii şi alt material.

Sursa "Iorgu"

19 Martie 1943

542

142

2913

541/374

D.Ciudin (tachist) unchiul generalului Rozin - afirmă că zilele trecute l-a văzut pe Maniu cu care a avut o convorbire în legătură cu interwiew-ul D-lui Mareşal dat lui Brătescu-Voineşti.

Intrebat Dl.Maniu ce crede în această privinţă d.Ciudin afirmă că d.Maniu ar fi răspuns următoarele:

"Până acum lumea îl credea bolnav şi îi erta greşelile; de astăzi înainte el va fi făcut responsabil pentru fiecare greşală,fiind - după declaraţiile sale - perfect sănătos".

2923

Nr. 2988 bis

~~543~~ 543 143

D.G.P. 19 Martie 1944

C.I.

N O T A

In ziua de 17 Martie a.c., dl. Iuliu Maniu a fost vizitat de d-nii: Livianu, Virgil Solomon, Savel Rădulescu, printesa Sturza, Ion Domocoş, contele de Catenbourg.

La ora 11.05, dl. Maniu a plecat de acasă, însoţit de contele de Catenbourg, în str. Wilson Nr. 15, scara II, etaj 9 (contele de Catenbourg).

La ora 12.20, a eşit de aici, mergând în str. Episcopiei Nr. 5, la dl. dr. N. Lupu, de unde a plecat la ora 13.35, împreună cu: Pan Halipa, Mihai Popovici, Ioan Mihalache şi Leucutia, cu maşina lui Leucuţia, în str. Sofia Nr. 22, la Mihai Popovici, unde au luat masa. Aici au mai venit d-nii: Ghiţă Pop cu d-na, printesa Sturza şi alte patru persoane neidentificate, cu soţiile.

Masa a luat sfârşit la ora 17, când Leucuţia a plecat cu Ion Mihalache, iar restul aparte.

Dl. Maniu a plecat la ora 19.35, cu maşina d-lui Leucuţia.

—

Agentura I-a

Gr. Politică

544

144

N O T A

20 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In tot cursul zilei n'a părăsit locuinţa fiind bolnav şi a fost vizitat de: Domocoş G. Ioan, G-ral Negrei Gabriel, Leucuţia Aurel, Av. Georoceanu Romulus, Mihail Popovici, Av. Măldărăscu Aurel, Emil Ghilezan, Ilie Lazăr, Romulus Boilă jr., Prof. D. Droghicescu, domiciliat în Str. Jules Michelet nr. 1, etj. IV, ap. 8, D-r Jovin, Ion Lapedatu, Ion Liveanu, Virgil Solomon, Corneliu Coposu, Vasile Serdici, Romulus Boilă, Av. Jan Vasilescu Valjan, Dinu Brătianu, Av. Ghiţă Popp, Ion Lugoşianu, Av. Penescu, Ion Mihalache.

--------/--------

29.23 545 145

20.III.1944

51614 - Iuliu Maniu este sunat

C.I.

Ora 10.05

- Allo ! Cu dl.Dr.Solomon
- Un moment....allo!
- Bună dimineaţa Gigi,ai auzit că Ungaria a fost ocupată de nemţi?
- Da,am auzit aseară dela un informator?
- Da,este adevărat,sâmbătă au fost chemaţi la "Marele Cartier" Horthy şi Kalay,cari au fost anunţaţi că Ungaria va fi ocupată.Asta nu este o ocupaţie politică,ei o folosesc ca manevră militară nu politică.
- Da,aşa cred.
- Budapesta a fost ocupată,trupele germane se îndreaptă spre Carpaţi. Legăturile telefonice cu Budapesta s'au întrerupt.Dacă mai aflu ceva te chem la telefon.
- Bine dragă.

G. Politică

20.III.1944 2923 546 146

5.16.14 Iuliu Maniu este sunat

Ora 18.10

- Allo ! Cine-i Coposu?
- Noroc la telefon Precup, este acolo dl. Mihai Popovici?
- Nu, este cu dl. Mihalache la dr. Lupu.
- Eu am telefonat acasă şi mi-a spus că este la dl. Preşedinte. In caz că vine să-i spui că vin şi eu acum, căci vrea să-mi comunice ceva?
- Bun dragă, îi spun.
- Eu cred că în ¼ de oră să fiu acolo.
- Bun.
- Să trăieşti.

OPERAT LA FIŞĂ

Gr. Politica 2923 147 5/7 547

Ora 17.25 20 Martie 1944

5.16.14 Iuliu Maniu este sunat

OPERAT LA FIŞA

- Allo! Dl.Livianu?
- Da.
- Bună ziua dragă,aici Leucuţia,nu este aci dl. Mihalache?
- A fost şi a plecat.
- Unde?
- La dl.Dinu Brătianu cu dl.Tomescu.
- Intreabă te rog pe dl.preşedinte nu cumva i-a spus dl. Mihalache,dacă vine mâine la Ecaterina la masă?
- Un moment să-l întreb...Nu i-a spus nimic.
- La revedere.

Ora Politică 2923 20 Martie 1944 148 548 549

5.10.14 Iuliu Maniu este sunat -

- Casa d-lui Maniu? Aici d-na general Cihoschi.E adevărat că trupele române au trecut în Transilvania şi au ocupat Transilvania?

Coposu Noi nu ştim nimic,ne-am bucura să fie aşa,ştim doar de la un domn de la Legaţie că Horty a dat proclamaţie să fie populaţia ascultătoare şi supusă.

- Au preluat nemţii instituţiile?
- Da,au preluat nemţii instituţiile.

D-na G-ral Şi cum nu ştii nimic că au ocupat trupele noastre Transilvania?

- Nu ştiu deocamdată nimic,da D-voastră de unde stiti?
- Ei de unde.....dar pe la noi nu mai vrei să vii de loc.
- O să caut să-mi fac drum.
- Bine,la revedere.

AGENTURA A R D E A L
S i b i u

Nr.7196.-
20.Martie 1944.-

BM
2923

149

22 MART. 1944

OPERAT LA FIŞĂ

Ştiinţa Gr. Poliţiei

Varut

N O T A

In legătură cu pretinsa întâlnire MANIU - TELEKI, suntem în măsură a desminţi acest svon, după informaţiile date de însuşi advocatul Dr. RACHITEANU, unul din confidenţii D-lui Maniu, care nu are nici-o cunoştinţă despre această afirmaţiune.-

Dl.Dr. Răchiţeanu socoteşte, că ar fi vorba de o întrevedere Vaida - Teleki - intrevedere ce a fost aranjată de secretarul particular al lui VIOREL T.TILEA - Dl. NICOLAE POPA.-

După informaţiile culese dela Dl.Dr.Răciţeanu - Dl Maniu se eschivează dela orice contact cu emisarii trimişi din partea Ungariei, deoarece, D-sa, are o atitudine fermă în problema Ardealului - în special şi a României - în general.

Si anume:

Intr'o Europă civilizată, de onoare, de caracter şi de cuvânt, Ungaria nu mai are ce căuta, pentrucă acest Stat nu reprezintă naţiunea, decât interesele unei clici de grofi şi nemesi.-.-.-

.-.-.-.-.-.-.-.

14 Martie 1944

Gr. II M.

5203/W

150

Pentru Rezidenţa Sibiu.

Rugăm verificaţi şi comunicaţi de urgenţă dacă Iuliu Maniu, a fost vizitat la Sibiu de un oarecare Teleky cu scopul de a-i arăta necesitatea unei înţelegeri româno-maghiare pe care ar putea-o realiza Maniu şi contele Bethlen cari au acelaş program politic.

[redacted]

2963

Gr. Politia

151

2o Martie 1944

551

In ultimul moment ni se comunică că dl Dinu Brătianu va face azi după amiază o vizită dlui Maniu, pentru a proceda la o nouă examinare a ultimelor informaţii.

Dl Maniu se află suferind de sâmbătă seara. Venind acasă după audienţa la Dl Mareşal, ar fi lunecat pe scări, luxându-şi sau rănindu-şi piciorul.

Nu se ştie, bine înţeles, dacă nu e vorba de o boală diplomatică.

+++

Y/3

03082 ~~D~~ 532

2923

D.G.P. 20 Martie 1944

C.J.

152

N O T A

In cursul dimineţii de Sâmbătă 18 Martie a.c., dl. Iuliu Maniu a avut o scurtă întrevedere cu dl. Dinu Brătianu, la locuinţa d-lui Brătianu.

- verificată

Şeful Grupei,
Certific semnătura:

Semnătura

Am luat cunoştinţă de motivul î…

SEMNALMENT

Gura
Bărbia
Urechi
Semne

MUTAŢII

20 Martie 1944

2923

573 153

continuare

Despre această deciziune a Dlui Iuliu Maniu ştiu numai câţiva fruntaşi apropiaţi. Dată fiind importanţa actului şi consecinţele pe cari Dsa nu se indoeşte că el le va provoca, pregătirile sunt din cele mai secrete.

Multiplicarea proclamaţiei s'ar face in Ardeal, de către unul din fruntaşii tineretului naţional-ţărănist. Lansarea nu se va produce decat la un semnal al Dlui Iuliu Maniu, care va trebui să coincidă cu eventualele măsuri restrictive impotriva sa şi prietenilor săi politici.

Intrebaţi asupra acestei chestiuni, Dnii Ilie Lazăr, Răchiţan, Solomon şi ceilalţi au răspuns că au auzit despre asemenea proecte, dar că nu s'a realizat incă nimic.

Totuşi, informaţiunile vorbesc despre deosebită importanţă pe care D. Iuliu Maniu o acordă acestei proclamaţii, care va trebui să insemne şi pentru guvernele aliate, un act efectiv de organizare a rezistenţei in România.

D. Iuliu Maniu a vorbit şi Dlui Dinu Bratianu despre un asemenea proect, care ar avea un efect extraordinar in ţară şi in străinatate

După toate aparenţel, D. Dinu Brătianu nu a fost in totul de acord cu această intenţiune.

2923

20 Martie 1944

154
534

OPERAT LA FIȘE

154

5.16.14 Iuliu Maniu

Formează Nr.

Ora 15,45.

- Dl.Comandor ? Bună ziua aici Liveanu

- Bună ziua D-le Liveanu.

- Mă scuzaţi de deranj vreau să vă întreb când putem veni cu maşina ? O maşină foarte bună,600.000 lei marcă germană,mare frumoasă.

- Bine să-ţi dau un şofer s'o aducă.

- Mâine la ora 5,30 (17,30).

- Te aştept,la revedere.

---

25 Martie 1944

821-1

555

155

OPERAT LA FIŞ...

Agentura I-a

Rugăm faceţi informaţiuni asupra Comandorului care în ziua de 20 Martie a.c. a avut o convorbire telefonică cu Iuliu Maniu după cum reise din alăturata interceptare telefonică.

Grupa Politică.

[redacted]

S.S.I.-C.I.-Agentura I-a   29 Martie 1944

556

156

Nr. 479

R E F E R A T

Deşi s'au făcut largi investigaţiuni,nu s'a putut care anume comandor a întreţinut o convorbire telefonică în ziua de 20 Martie a.c. cu Liveanu secretarul lui Iuliu Maniu.

Seful Agenturei I-a
Locot.rez.

Victor Ionescu

Agentura I-a

Post fix de observaţie

557

157

OPERAT LA FIŞE

N O T A

21 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In tot cursul zilei n'a fost văzut părăsind domiciliul fiind vizitat de: Ion Liveanu, Ilie Lazăr, Ioan Lugojanu, Virgil Solomon, Conelui Coposu, Dinu Brătianu, Gheorghe Brătianu, Zaharia Boilă, Grigore Popovici, Cezar Simionescu, Zaporoscenco, D-r Dumitru Gerota, Aurel Leuucuţia, Polizu Micşuneşti, Ion Mihalache, Lygia Georgescu şi Romulus Boilă junior.

----------/----------

2913

Gr. Politică

558
555
158

21 Martie 1944

Luxaţia de care suferă dl Maniu îi impune să stea în pat. Toţi amicii săi dau asigurări că nu-i vorba de o boală diplomatică, ci urmează unei căzături pe scară în noaptea de sâmbătă spre duminică.

Cu privire la întrevederea avută cu dl Mareşal, deşi dl Maniu nu face nici o afirmaţie, în urma convorbirilor avute succesiv cu dnii Dinu şi George Brătianu, s'a aflat în cercul său intim că dl Maniu manifestă nemulţumire faţă de schimbul de vederi avut. Dar chiar apropiaţii săi cred că dsa caută să disimuleze, dar că, în realitate, ar fi de acord cu vederile dlui Mareşal.

Sub acest raport, se precizează că în întrevederea avută, dl Mareşal a declarat că vrea să facă mobilizarea pe calea chemărilor individuale, cea ce dl Maniu la deconsiliat, sugerându-i procedura unui decret regal pentru a nu avea caracterul şi răspunderea unui act personal.

Astăzi s'a aflat că, într'adevăr, s'a recurs la calea mobilizării prin decret regal, ceace a fost interpretat ca o dovadă a înţelegerii dintre dl Mareşal şi dl Maniu.

+++

Y/3

03001

D.G.P. 2923 21 Martie 1944 559

NOTA

In cursul serii de Vineri 17 Martie şi al dimineţii de Sâmbătă 18 Martie a.c., dl.Iuliu Maniu a primit, prin intermediul Legaţiei turce din Bucureşti şi al Legaţiei franceze, ştiri dela Ankara şi Cairo, relativ la tratativele care se duc de către dl.Barbu Stirbey.

In cadrul acestor tratative, un loc principal îl ocupă încercările de a se salva Basarabia şi Nordul Bucuvinei.

- serioasă

03001

D.G.P. 21 Martie 1944 560

7923

OPERAT LA FIŞIER

C. I.

100

N O T A

In ziua de 20 Martie a.c., dl. Iuliu Maniu a fost vizitat de d-nii: Livianu, dr. Jovin, I. Lepădatu, V. Solomon, Coposu, V. Serdici, Romulus Boilă, I. Vasilescu-Valjan, Hagea, Dinu Brătianu, Ion Lugoşanu, Chiţă Popp, general Negrei, Georoceanu, Domokos, M. Popovici, Măldărăscu, Emil Ghilezan, Petruşca, Ilie Lazăr, colonel Dumitrescu, Leucuţia, Drăghicescu Dumitru, din str. Jules Michelet Nr. 1, etaj 4 apart. 8, Soreanu, Penescu, Romulus R. Boilă, Contele de Catenbourg şi Ion Mihalache.

Masa de prânz şi cea de seara le-a luat acasă.

- verificată

f 567

—

02005 161

2923

D.G.P. 21 Martie 1944

N O T A

C.T.

- In ziua de 19 Martie a.c., Dl. Iuliu Maniu a fost vizitat de d-nii: Liveanu, Coposu, Ilie Lazăr, Ioan Mihalache, Zaporojenco, V. Solomon, Dr. Jovin, Boilă R. Romulus, Pantelimon Halipa, George Brătianu, V. Serdici, Fericeanu, M. Popovici, Cezar Simionescu, Polizu Micşuneşti, Leucuţia, Dumitru Gerota, Contele de Cantenburg, avocat Radovan Traian, din Str. Popa Tatu Nr. 76, Ghiţă Pop, Georoceanu, dr. Hagea, Ioan Donokos şi ing. Mironescu.

Masa de prânz şi cea de seara le-a servit acasă.

- In cursul dimineţii de 19 Martie a.c., dl. Iuliu Maniu a avut o consfătuire - acasă la d-sa - întâi cu dl. George Brătianu şi apoi, după o jumătate oră, au participat şi d-nii Mihai Popovici şi Ion Mihalache.

- După plecarea d-lui George Brătianu, a avut loc o foarte lungă consfătuire între d-nii: Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Mihai Popovici, Pan Halipa, Cezar Simionescu, Ghiţă Pop, Romulus Georoceanu, Vasile Serdici, Dr. Virgil Solomon, Leucuţia şi Ilie Lazăr.

- verificate

Agentura I-a

Post fix de observaţie

562

162

Gr. Politică -

OPERAT LA FIŞĂ

N O T A

22 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In cursul dimineţii I.M.n'a părăsit locuinţa fiind bolnav şi a fost vizitat de:Ion Liveanu,Zaporoscenko,Cezar Simionescu,Virgil Solomon,Romulus Georoceanu,D-r C.Hagea, Radu Cruţescu,Mihail Popovici,G-ral Negrei,Soreanu,Vişoianu Av.Fericeanu,Ghiţă Popp,Zaharia Boilă şi Contele Gatenburg Venetu de Livius.

După amiază a fost vizitat de:Virgil Solomon,Ilie Lazăr,Liveanu şi Cezar Simionescu.

----------/----------

Gr. Politica

2923

163

563

22 Martie 1944

OPERAT LA ...

Aseară, dl Maniu - care urmează un tratament cu raze la domiciliu- s'a izolat, anunţând că are de lucru.

Se pare că dsa lucrează la transformarea memoriului terminat acum câtva timp şi care n'a mai fost predat. Memoriul transformat trebuiesă ţină socoteală de ultimele evenimente precum si de perspectivele apropiate pe care le intrevede dl Maniu, in urma manifestărilor de atiudine ale ambelor părţi beligerante faţă de problemele româneşti.

Intrucât dl Maniu si democratii au impresia că România va apuca in câteva zile pe o nouă cale politico-militară, se intenţionează prin acest memoriu a se fixa istoriceste punctul de vedere al partidelor politice, fără a se mai păstrailuzia că se va putea influenţa prea mult atitudinea guvernului.

+++

Y/27

2923

Gr. Politică

164

564

22 Martie 1944

Dl Iuliu Maniu era informat despre iminenta plecare a dlui Mareşal şi a dlui prim ministru la Cartierul general al Fuehrer-ului. Dşa ştia că,azi dimineaţă, nu plecaseră incă.

Dl Maniu îşi exprima îngrijorarea faţă de poziţia în care s'ar afla dl prim-ministru în audienţa la Fuehrer. Cu această ocazie, dsa arăta că se va discuta şi chestiunea Ardealului,fiind informat că germanii păstrează încă tăcere în chestiunea maghiară, pentru că se speră a se da o formă convenabilă acestei afaceri,în sensul că Ungaria va cere intervenţia armatei germane.

Dl Maniu a desminţit că vre-un soldat român ar fi trecut spre Cluj,precizând că divizia IV,care era la frontieră, a plecat spre Galaţi.

+++

Y/3

2923

22 Martie 1944

165

OPERAT LA

Nr.5.16.14 Iuliu Maniu e sunat.

Ora 9,25

- Bună dimineaţa aici Göthe dela Braşov. Cine-i acolo ?

- Coposu.

- Nu ştiţi ce s'a făcut în chestiunea aceia ?

- Vorbiţi cu Dl.Liveanu.

- Allo!

- Dl.Liveanu ce s'a făcut cu chestia mea.

- S'a aranjat numai să iasă ordinul.

- Sigur

- Precis.

- Bine, mulţumesc.

SECRET

N O T A   Nr.2629

din 27 Aprilie 944.

La Nota Nr.842/944 a Grupei Poltice, făcânduse învestigaţiunile cuvenite, nu s'a putut identifica în Braşov vreun individ cu numele GOTHE care ar activa sau simpatiza cu ideologia naţional-ţărănistă.

Deasemenea fiind căutat atât la fişele Chesturii Braşov, cât şi la Biroul Populaţiei, nu a fost găsit înregistrat.

Agentura I-a

Gr. Politică

567
OPERAT LA FIŞE
567
167

N O T A

23 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In tot cursul zilei n'a părăsit locuinţa fiind bolnav. A fost vizitat de: D-r Jovin Ioan, Zaharia Boilă, Ion Liveanu, Zaporoscenko, Virgil Solomon, Cezar Simionescu, G-ral Negrei Gabriel, Prof. Drăghicescu D., Ilie Lazăr, Contele Gatenburg Venete, Ghiţă Popp, Mihail Popovici, Aurel Leucuţia, Av. Măldărăscu, Dinu Brătianu, G-ral Vasile Barbu, Ion Mihalache, Corneliu Coposu şi Amdrei Popovici.

In cursul după amiezii a fost vizitat de: Av. Vişoianu, Aurel Leucuţia, Ghilezan Emil, Pan Halipa, Cezar Simionescu şi Iuli Boilă

----------/----------

f 175

Gr. Politica
2923

568

588

168

23 Martie 1944

In cercurile maniste domneşte o vie îngrijorare momentul fiind considerat culminant. Aceste cercuri au informaţii despre unele reuniuni ale fruntaşilor legionari precum şi de nemulţumirea germanilor cari au aflat de întrevederea dlui Mareşal cu dl Iuliu Maniu.

Se mai făceau comentarii în jurul faptului că posturile radiofonice britanice au anunţat invitaţia la Cartierul general precum şi desminţirea dela Stockholm. Felul cum a fost anunţat încă de eri că dl Mareşal şi dl Mihai Antonescu au fost chemaţi la Fuehrer,denotă că informaţia a fost transmisă dela Bucureşti şi era privită ca o măsură de precauţie,în sensul că, ştiindu-se această deplasare,nu s'ar putea ivi brusc informaţii surprinzătoare.

Pe de altă parte desminţirea legţiei române din Stockholm,care a precizat că trupele româneşti nu au trecut în Ardealul de nord,era considerată ca un act de desolidarizare sau,în oricecaz, ca o demonstrare că România nu-i alături de Germania în evenimentele din Ungaria,deşi are interese naţionale.

+++

Y/3

neexploatat

23 III.1944

D/ m-transmis

2923

N O T A

Printre populaţia de jos se discută că în curând să se schimbe situaţia în tara noastră şi totodată mobilizarea generaţă.Boerii fiind disperaţi.

La continental restaurantul din Bucureşti fiind la masă Iuliu Maniu şi Mihalache serviţi de chelnerul Chiţu Ion spuneau că trebue să facă ceva în curând căci este momentul.

2923

Ziua 23 luna III anul 1947 Nr. 1530

570 ~~570~~

CENTRUL P/S. S. I.

170

Către

SECTIA CONTRA INFORMATII

- Agentura Muntenia -

In cercurile persoanelor sosite în Sinaia din Bucureşti, se discută că domnul IULIU MANIU a primit o scrisoare dela fostul Preşedinte al Republicei Ceho-Slovaciei, BENES, scrisă pe 30 pagini, prin care-i comunică cum că Ardealul de Nord ne va reveni în întregime, iar în schimb ruşii vor lua Basarabia şi parte din Nordul Bucovinei, astfel că vom avea aceleaşi frontiere depe cari s'a pornit războiul în anul 1941.-

In acest sens, ar fi vorbit şi STALIN la postul de radio Moscova şi care ar fi spus că Transilvania n'a fost niciodată pământ unguresc şi ca atare nu poate avea pretenţii maghiarii asupra acestei provincii.-

SEFUL CENTRULUI P.-

I. N. Drăgan

Agentura I-a

Post fix de observaţie

571

Gr. Voltica

171

N O T A

24 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In cursul dimineţii a fost vizitat de: Ion Liveanu, Corneliu Coposu, Ion Mihalache, Prof. Hudiţă, Vasile Serdici, D-r Jovin Ion, Mihail Popovici, Ilie Lazăr, Dinu Brătianu, Cezar Simionescu, Pan Halipa, Polizu Micşuneşti, Av. Măladărăscu Aurel, Av. Petruşca Alexandru, Ing. C. Ciudin, Ghilezan Emil, Ghiţă Popp, Leucuţia Aurel, Gheorghe Brătianu, Domocoş G. Ioan, Virgil Solomon, şi d-na Romanos.

După amiază a fost vizitat de: Corneliu Coposu, Iuliu Boilă, Virgil Solomon, Cezar Simionescu, Domocoş şi Ghiţă Popp.

--------/--------

2923

SECRET

Politic

Rudi

24 MART. 1944

572

172

OPERATIV

Pe ziua de astăzi, Manu a fost ceva mai liniştit în ceeace priveşte intenţiile germane referitoare la România. A spus chiar astăzi că, are impresia că România nu va fi formal ocupată de trupe germane.

El a mai primit o inf. particulară în care se spunea că, gen. Piki Vasiliu a fost în cursul după-amiezei într'o familie unde a spus că nu e vorba de o ocupaţie germană.

Z

S'a dat o copie
d-lui Vernescu
[illegible]

Dosar

24 Martie 1944

5773
573
2923
173

Se vorbeşte că Dl. Maniu I. ar fi arestat de nemţi care se foloses de lipsa Domnului Mareşal Antonescu.

119

24/III/1944

577 / 174

Se vorbește ca ar fi [illegible] -nis I. arestat de mem[illegible] care se folosea de [illegible] Dlui Mareșal Antonescu

OPERAT LA [illegible]

15 MART. 1944

2 Forțe la vedere [illegible]

Se vo

arestat de m

Domnului Mar

Agentura I-a

Post fix de observaţie

575

575

175

Gr. Politică

N O T A

25 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In cursul dimineţii a fost vizitat de: Ion Liveanu, Virgil Solomon, Romulus Georoceanu, Polizu Micşuneşti, Aurel Leucuţia, Pan Halipa, Ghiţă Pop, Cezar Simionescu, Av. Fericeanu, Contele Gatenburg Venetu, Corneliu Coposu, Romulus Boilă junior şi Pamfil A. Riposanu cu maşina sa nr. 13308 B.

La ora 13,35 I.M. pleacă de acasă cu Pamfil A. Riposanu cu maşina acestuia şi se înapoiază la ora 16,45.

După amiază a fost vizitat de: Virgil Solomon, Romulus Boilă junior şi Ion Liveanu.

Până la suspendarea postului n'a mai fost văzut părăsind domiciliul.-

------/-------

2923

576/176

576

25 Martie 1944

[redacted]

1

Dl Maniu se interesa de situaţia proprietarului său. Negrea, care primise ordin de chemare la regimentul de călăraşi din Caransebeş.

Dsa intervenise şi la dl general Cameniţă spre a fi amânat.

De aceea a luat cunoştinţă cu satisfacţie că, prin rezoluţia dlui general E.Borcescu, căpitanul Negrea a fost trecut la P.S.-ul menţionatului regiment.

+++

Y/3

ANGENTURA A R D E A L.   Nr.7358. ~~577~~
Beiuş.   25 Martie 1944.

577

2923

OPERAT LA ...

177

N O T A.

In cercuriele naţional ţărăniste circulă svonul că Dl. IULIU MANIU, fiind inainte cu cca.10 zile in Timişoara, unde a participat la un botez şi unde s-au intâlnit cu fruntaşi naţional ţărănişti din Banat, s-a exprimat că, a primit un mesagiu din partea Dlui Beneş, care conţine următoarele:

"Guvernul U.R.S.S., in unire cu Guvernul Cehoslovac, au concepţie unitară pentru o politică severă faţă de Ungaria şi sunt pentru ca România să i-se restituie Ardealul de Nord.

In ce priveşte Basarabia şi Bucovina de Nord, acestea sunt ale Rusei, pentru rest se va da o complectă libertate de independenţă României. Pentru ca România să aibă o situaţie mai bună la conferinţa de pace, trebuie să se debaraseze de actuala alianţă. România este considerată incă ca nebeligerant.

Sursă serioasă.

578

29 28/6

25 Martie 1944

578 178

Am relatat într'o notă anterioară , că dl. Iuliu Maniu, lucrează la un memoriu în legătură cu situaţiunea ţării.

Date fiind evenimentele în curs de desfăşurare şi turnura pe care se aşteaptă ca situaţia din ţară s'o capete în scurt timp, putem anunţa că d. Iuliu Maniu, a comceput lansarea unei proclamaţii către ţara.

Această proclamaţie va fi lansată prin intermediul prietenilor săi în opinia publică dar mai ales în cadrele militare româneşti, numai în cazul când se va produce, astfel cum se ventilează, ocuparea ţării sau instaurarea unui regim de dictatură străină.-

In cazul acesta, al repetării loviturii din Unagria, d.Iuliu Maniu înţelege să părăsească linia să de acţiune pe până acum. Aceasta cu atât mai mult cu cât, aţât D-sa cât şi ceilalţi fruntaşi naţional-ţărănişti şi liberali se aşteaptă la măsuri restructive împotriva persoanelor lor.

Proclamaţia ar urma să fie data în numele partidului naţional ţărănist şi constiinţei de independenţa pe care România a avut-o întotdeauna.-

D.Iuliu Maniu va face un scurt istoric al luptei duse din 1940 până acum, va vorbi despre soarta războiului şi va chema ţara la acţiune.-

---

Agentura I-a

Post fix de observaţie

579

N O T A

26 Martie 1944

Supravegherea lui I.M.

In cursul dimineţii I.M.n'a părăsit domiciliul şi a fost vizitat de:Prof.Drăghicescu,Romulus Boilă junior, Virgil Solomon,Ion Liveanu,Ilie Lazăr,Av.Măldărăscu, G-ral Barbu Vasile,Cezar Simionescu,Av.Vasilescu Valjan, D-r C.Hagea,Romulus Georoceanu,Iulius Boilă junior,Polizu Micşuneşti,Aurel Leucuţia,Av.Traian Radovan,domiciliat în Str.Popa Tatu br.76,Av.Fericeanu,Ghiţă Popp şi D-r Jovin Ioan.

------/-------

180 580

AGENTURA A R D E A L
Hunedoara

Nr.7378.-
27.Martie 1944.-

2923

OPERAT LA 580

N O T A

In judeţ şi mai ales în Orăştie, au fost răspândite de către partizani Naţional-Tărănişti scrisoarea adresată lui IULIU MANIU de către BENES şi răspunsul lui GAFENCU. Scrisoarea este bătută la maşină. Nat-Tăr., fac o mare propagandă cu această scrisoare în sensul că STALIN a recunoscut dreptul României asupra Ardealului De Nord, pretinzând însă hotarele din 1940, şi că România nu pierde mult prin cedarea Basarabiei, deoarece această provincie n'a fost niciodată românească şi cu simţeminte româneşti.-

Lumea a fost în mare fierbere cu evenimentele din Ungaria, şi până mai eri circula svonul f.insistent că noi vom intra în Ardealul cedat.-

In aceste zile, advocatul MIHAIL OROS, membru marcant,- în partidul naţional-liberal, a fost rugat telefonic de către DINU BRATIANU şi GHEORGHE BRATIANU ca să le închirieze case în Deva, pentru a se evacua. Susnumitul advocat le-a şi căutat case şi î-i aşteaptă să sosească în aceste zile.-

.-.-.-.-.-.-.-.

Verificat.

Certific semnătura:
Şeful Grupei,

Semnătura

Am luat cunoştinţă de motivul

SEMNALMEN

MUTAT

Agentura I-a

Gr. Politică –

Post fix de observaţie

N O T A

28 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In cursul dimineţii a fost vizitat de:Ion Liveanu,Corneliu Coposu,Mihai Popovici,Dinu Brătianu,Gheorghe Brătianu, Virgil Solomon,Ghiţă Popp,Vişoianu Constantin,Av.Petruşca Alexandru,Ziaristul Gruia,Ing.C.Ciudin,Ilie Lazăr,G-ral Negrei Gabriel,Porf.Hudiţă,Av.Răutu Mihail,D-r Ion Jovin,Contele de Gatenburg Venetu.

La ora 13,35 I.M.pleacă de acasă cu D-r Jovin cu maşina acestuia nr.1328 B.şi se înapoiază la ora 14,15.

După amiază a fost vizitat de:Contele Gatenburg,Corneliu Coposu,Ion Liveanu,Ilie Lazăr,Virgil Solomon,Av.Petruşca Av.Măldărăscu,Pamfil Ripoşanu,G-ral Barbu Vasile,Pan Halipa şi Romulus Georoceanu.-

--------/---------

Agentura I-a *Gr. Politică*

Post fix de observaţie

582 582

182

N O T A

28 Martie 1944

Supravegherea lui I.M.

In cursul dimineţii a fost vizitat de: Ion Liveanu, Av. Mălădărăscu Aurel, Lapedatu Ion, Virgil Solomon, Ilie Lazăr, Ion Mihalache, Gheorghe Brătianu, G-ral Barbu Vasile, Mihail Popovici, Ion Lugojianu, Ing. C. Ciudin, Domocoş G. Ioan, Leucuţia Aurel, Col. Demetrescu Constantin, Ghiţă Popp, Polizu Micşuneşti, Emil Socor, Cezar Simionescu, Av. Vasilescu Valjean.

La ora 13,4o I.M. pleacă de acasă cu maşina lui Domocoş şi se înapoiază cu aceiaşi maşină la ora 16,2o.

După amiază a fost vizitat de: Vişoianu Constantin, Polizu Micşuneşti, Ion Liveanu, Vasile Serdici, Romulus Georoceanu, Av. Fericeanu, D-r Stănculescu Lucian, Ella Negrutzi, Ilie Lazăr, Av. Petruşca Alex., Leucuţia Aurel, Mihai Popovici, Coposu Corneliu şi Prinţu Serban Ghica junior.

I.M. nu a mai părăsit domiciliul.-

--------/---------

183 583

Sursa: „Rudi".- 583

SECRET 2923

OPERAT LA FIŞE

N O T A

28 Martie 1944.-

Dl.Iuliu Maniu care a primit eri vizita D-lui Dinu Brătianu, pentru două ore, a dispărut la un moment dat într'un loc pe care nu l-au aflat nici intimii lui.

Intre altele Brătianu şi Maniu au discutat şi atacul din „Exchange Telegraf" unde erau înjuraţi, arătându-se că singuri oameni politici români accesibili spre a se sta de vorbă cu ei, sunt Constantinescu-Iaşi, Gafencu, P.Groza.

Maniu, f.afectat la început de acest articol, s'a liniştit pe urmă crezând că e pus la cale de vreun adversar de acolo (poate Tilea).

Intimii lui Maniu spun că acesta va face tot posibilul pentru a se impinge lucrurile spre o capitulare.-

--- o ---

K- 28·III 944

2923

OPERAT LA FIŞĂ

~~27~~ ~~184~~ 184

58~~4~~

In cercurile intime lui Iuliu Maniu se precizează că greşit s'a afirmat că Iuliu Maniu ar fi pentru încheerea unei păci separate cu Rusia.

Aceste svonuri, - adaogă cercurile amintite, - au circulat în urma întrevederii pe care Iuliu Maniu a avut-o cu Mareşalul.

Cu această ocazie Iuliu Maniu a propus Mareşalului să alcătuiască un guvern naţional, în care să fie reprezentate toate partidele şi toate curentele de opinie dela noi. Deasemeni, i-a mai propus să declare România în stare de nebeligeranţă pentru a putea fi definită cât mai exact poziţia noastră în acest războiu la care participăm numai pentru a ne apăra împotriva Ruşilor. După cum Turcia are pact de amiciţie cu Anglia dar nu şi cu Rusia, păstrând foarte bune relaţii cu Germania, tot astfel şi noi am putea avea bune relaţii cu anglo-americanii fără ca aceste relaţii să influenţeze lupta noastră împotriva Rusiei.

Din această atitudine, - se mai precizează în cercurile amintite, - a rezultat svonul că Iuliu Maniu este pentru încheerea unei păci separate. Iuliu Maniu a mai declarat intimilor lui că după convorbirea avută cu Mareşalul a plecat cu convingerea că el nu poate fi influenţat sub nici o formă deoarece este convins că Germanii vor învinge pe ruşi.

Agentura I-a   Gr. Politica -

585

185

N O T A

29 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In cursul dimineţii a fost vizitat de: Ion Lapădatu, Vasile Serdici, Virgil Solomon, Pan Halipa, Ion Mihalache, D-r Jovin Ioan, Mihai Popovici, Corneliu Coposu, G-ral Negrei Gabriel, Emil Socor, Av. Răutu Mihail, Ilie Lazzăr, Virgil Potârcă, Prof. D. Drăghicescu, Dinu Brătianu, Av. Măldărăscu Aurel, Leucuţia Aurel şi Soreanu.

La ora 13,45 I.M. pleacă cu Ion Liveanu şi se înapoiază la ora 17,45.

După amiază este vizitat de Ing. C. Ciudin, Virgil Solomon, Mircea Cancicov şi Gh. Brătianu.

----------/----------

03119 586

29 Martie 1944

D.G.P. 2913

CI

N O T A

- In dimineaţa de 27 Martie a.c., Dl.Iuliu Maniu a primit pe D-nii Ghiţă Pop şi profesor Hudiţă, cari i-au făcut o amplă dare de seamă, asupra situaţiei şi atmosferei din regiunile care se evacuează şi din restul ţării, pe baza informaţiunilor primite din diferite centre ale ţării.

In rezumat, aceste informaţiuni arată că în ţară există o stare de panică generală, determinată nu atât de teama unor eventuale bombardamente, cât de certitudinea unei ocupaţiuni sovietice.

Starea aceasta de panică este şi mai accentuată în rândurile celor vizaţi, în primul rând ca intelectuali şi oameni cu o situaţie socială şi materială mai proeminentă.

- In ziua de 27 Martie a.c., după vizita D-lor Ghiţă Pop şi Hudiţă - Dl.Iuliu Maniu a avut o lungă consfătuire cu D-nii Dinu şi George Brătianu, cari au venit împreună. La ultimele discuţiuni a participat şi Dl.Mihai Popovici.

./.

Consfătuirea era programată mai dinainte,în cadrul colaborării dintre Partidele naţional-ţărănesc şi naţional-liberal şi a avut ca obiect un schimb de informaţiuni,în special relativ la rezultatele vizitei D-lui Mareşal Antonescu la Cartierul Führer-ului.

Până în prezent,nu se cunosc detalii asupra discuţiunilor.

- sigure

2923

587

187

N O T A

In dimineaţa zilei de 29 Martie a.c., Maniu a fost vizitat, între alţii, de:

- Pan Haliţa
- Ion Mihalache
- Dr. Ioan Jovin
- Mihai Popovici
- General Gabriel Negrei
- Av. Mihai Răutu
- Virgil Potârcă
- Prof. D. Drăghicescu
- Dinu Brătianu
- Soreanu

In după amiaza aceleiaşi zile Maniu a fost vizitat, între alţii, de:

- Ing. C. Ciudin
- Mircea Cancicov
- Gh. Brătianu.

Agentura I-a   Post fix de observaţie

5̶8̶8̶ 588

Gr. Politica -

188

N O T A

30 Martie 1944

Supravegherea lui I.M.

In cursul dimineţii a fost vizitat de:Virgil Solomon, Ion Liveanu,Mihail Popovici,Ion Mihalache,Vasile Serdici,Romulus Georoceanu,G-ral Drăgănescu,Polizu Micşuneşti,Ghiţă Popp,Vasile Potârcă,Ilie Lazăr,D-r Ion Jovin,Av.Măldărăscu Aurel,Ghilezan Emil,Pan Halipa,Aurel Leucuţia,G-ral Barbu Vasile,Cezar Simionescu.

După amiază a fost vizitat de:Av.Petruşca Alexandru, Ghiţă Popp,Ion Liveanu,Av.Măldărăscu,Prof.D.Drăghicescu,Virgil Solomon,Prof.Mihail Ralea,Romulus Boilă junior,Constantin Angelescu.

I.M.nu a părăsit domiciliul până la suspendarea postului.-

---------/---------

03120

2923

D.G.P. 30 Martie 1944 189 589

C.I.

N O T A

- In ziua de 28 Martie a.c., dl. Iuliu Maniu a fost vizitat de d-nii: Livianu, Măldărăscu, Lepădatu, V. Solomon, Ilie Lazăr, George Brătianu, Ioan Mihalache, general Barbu Vasile, M. Popovici, Ion Lugoşanu, Domokos, Leucuţia, Ghiţă Pop, Ciudin, lt. colonel Dumitrescu, Polizu-Micşuneşti, Emil Socor, Cezar Simionescu, Jean Vasilescu-Valjan, Coposu, Niculae Penescu, Vişoianu, V. Serdici, avocat Georoceanu, dr. Stănculescu, Ella Negruzi, Petruşca, avocat Fericeanu, şi prinţul Serban Ghica-junior.

La ora 13.40, dl. Maniu a plecat cu maşina Nr. 5309 B. (inginer Mironescu), în str. Breslau Nr. 9, de unde a luat pe dl. Ion Mihalache cu d-na, plecând toţi în str. Sofiei Nr. 22, la dl. Mihai Popovici, unde au luat dejunul.

Aici se mai aflau: d-na Negroponte, venită cu maşina Nr. 5733 B. şi ministrul Turciei la Bucureşti.

La ora 15.30, dl. Maniu a plecat în str. Vasile Conta Nr. 12, la d-na Mageeru, de unde a revenit la domiciliu, la ora 16.45, cu maşina inginerului Mironescu.

Masa de seara a luat-o acasă.

- In cursul dimineţii de 28 Martie a.c., dl. Iuliu Maniu a avut o scurtă întrevedere cu dl. George Brătianu.

./.

170 590

Cercurile apropiate d-lui Iuliu Maniu afirmă că dl.George Brătianu a venit pentru a comunica unele informaţiuni d-lui Maniu.

- In dimineaţa de 28 Martie a.c.,dl.Iuliu Maniu a avut o lungă consfătuire cu d-nii: Ion Mihalache, Mihai Popovici şi Ionel Lugojanu.

- In ziua de 28 Martie,la ora 14,a avut loc un dejun la dl.Mihai Popovici,la care au participat: dl. şi d-na Negroponte,d-na şi dl. I.Mihalache,d-na şi dl. Mircea Cancicov,dl.Iuliu Maniu,dl.Suphi Tanricer,Vişoianu şi Henry Spitzmüller.

- sigure

—

Agentura I-a

Gr. Politică

Post fix de observaţie

591

OPERAT LA FIŞE

191

N O T A

31 Martie 1944

Supravegherea lui I. M.

In cursul dimineţii a fost vizitat de: D-r Jovin Ioan, Ion Liveanu, Virgil Solomon, Ion Mihalache, Polizu Micşuneşti, Ion Lapedatu, Stelian Popescu, Ghiţă Popp, G-ral Drăgănescu, Aurel Leucuţia, D-r Constantin Hagea.

La ora 12,5o I.M. pleacă cu maşina nr. 8ol Pl. însoţit de Av. Paul Constantinescu şi Leucuţia.

La ora 15,2o I.M. se înapoiază acasă cu Leucuţia.

După amiază a fost vizitat de: Ion Domocoş, Constantin Lupu, Ion Liveanu.

La ora 19 I.M. pleacă cu maşina lui Domocoş.

Până la suspendarea postului n'a mai fost văzut înapoindu-se din oraş.-

----------/----------

3I Martie I944

2923

M.-I. 172

D. Iuliu Maniu a declarat textual Dlui avocat Sebastian Serbescu, fruntaş liberal şi avocat al şefului naţional-ţărănist, următoarele :

Romănia merge spre armistiţiu. Rămâne doar de ales momentul optim, adică momentul cănd riscurile unei ocupaţiuni germane ar fi minime.

Acest moment va fi, după cum crede D. Iuliu Maniu, cănd armatele sovietice vor trece in Ungaria, peste versantul Carpaţilor.

In acel moment, D. Iuliu Maniu, singur sau impreună cu şefii de partide politice, va solicita audienţă Regelui, pentru a cere convocarea unui Consiliu de Coroană.

In consiliul de Coroană, D. Iuliu Maniu va expune situaţiunea şi va cere ca Romănia să inchee armistiţiul cu Sovietele.

D. Serbescu declară că, după cum reese din declaraţiile făcute de D. Iuliu Maniu Miercuri seara, Dsa ar avea un consens cu D. Mareşal Antonescu, in această privinţă.

In momentul armistiţiului, a continuat D. Iuliu Maniu, vom trăi o situaţiune foarte grea, iar pentru guvern va fi un examen din cele mai dificile. Depinde de măsurile

31 Martie 1944

continuare

pe cari guvernul le va lua, pentruca România să treacă in mod fericit acest moment, sau să fie inecată intr'o baie de sânge.

Germanii vor incerca desigur, fie numai măsuri de răzbunare impotriva lumii politice şi evreilor, fie să ocupe ţara.

D-l Iuliu Maniu se declară insă informat că D. Mareşal Antonescu se sprijină pe devotamentul trupelor româneşti, cari in acel moment se vor găsi in ţara şi in jurul Capitalei.

Tot D-l Iuliu Maniu a declarat că, după informaţiunile sale, armistiţiul nu va fi urmat de ocupaţia ruseasca formală. Ruşii, cu abilitatea lor caracteristică şi având in vedere că este vorba de cea dintâi ţară ce inchee armistiţiul, vor lăsa ca România să fie condusă de partidele româneşti.

Administraţia va fi tot românească cu un cuvânt, nu se va schimba nimic in aparenţă.

Evident insă, că se vor cere concesiuni privind baze militare, cantonarea de trupe şi administrarea regiunilor petrolifere.

2923 P. I. Gr. Politic - 194 ~~504~~

Ora 9.20 31 Martie 1944

5.16.14 - Iuliu Maniu cheamă 2.93.57
casa Badea -

Livianu	- Allo, cu dl. Mihalache vă rog.
un domn	- Un moment la telefon, vă rog.
Maniu	- Allo, aici Maniu.
Mihalache.	- Vroiam să viu mai devreme, acum vin, nu mi-a trimis mașina.
Maniu	- Vino cât de repede, am săți comunic ceva foarte important.
Mihalache.	- Bine, vin acum, la revedere.

OPERAT ÎN FIȘE

Certific semnătura:
Șeful Grupei,

Semnătura

Am luat cunoștință de motivul int

SEMNALMENTE

Gura
Bărbia
Urechile

MUTAȚII:

C O N C L U Z I U N I

Din expunerea cronologică a activităţii grupării naţional-ţărăniste şi a lui Iuliu Maniu, desfăşurată dela 1 Sept. 1940 şi până în prezent, se desprind următoarele concluziuni:

M A N I U
EXPLOATEAZA TOATE TEMELE DE AGITATIUNE

După căderea Regelui Carol II, Maniu - care sperase să deţină rolul directiv în politica ţării - se vede depăşit de evenimente. Işi închipuise că dirijase totul din umbră, dar este deodată exclus din rândul factorilor cari au să decidă orientarea internă şi externă a Statului. Pentru a se putea menţine, în mijlocul unor evenimente ce nu se mai lăsau conduse de dânsul, Maniu adoptă un singur program: agitaţia.

El nu pierde niciun prilej de a specula, cu diabolism şipperfidie, toate temele cari pot întreţine o stare de nelinişte în spiritul public.

Intr'o ţară, bătută fără luptă, slăbită, izolată, sfâşiată de mişcări interne, el se opune sistematic oricărei încercări de redresare, capabilă să aşeze nouile temelii ale viitorului. Spirit negativ, însuşit într 'o lungă perioadă de opoziţie şi conspiraţie, el găseşte mereu noui motive pentru a răscoli nemulţumirile, a semăna incertitudinea, a critica şi intenţiunile cele mai bune şi a perpetua astfel o stare de permanentă iritaţiune publică.

Pierderea Ardealului îi dă posibilitatea să transforme sistemul său de luptă politică într'o acţiune cu ţeluri naţionale, dusă cu perseverenţă pe căi făţişe şi prin mijloace clandestine.

Deşi ştia că nimic nu poate să schimbe cursul evenimentelor - şi că fără încercarea ce o făcea cu atâtea dificultăţi

noul regim, România ar fi încetat să mai existe -el organizează o mişcare revizionistă care, nu poate decât să complice situaţiunea existentă.

De aici, el ajunge să preconizeze un sistem de politica externă, care să deştepte în fiece moment suspiciunile nouilor aliaţi, cari exercitau hegemonia în această parte a Europei şi să ţină permanent ţara sub ameninţarea unor represalii, cari puteau să înlăture ultimele forţe de rezistenţă naţională.

Proclamat, în acest chip, şef al mişcării anglofile revizioniste din România, el desfăşoară o activitate susţinută, în următoarele direcţiuni:

ACTIVITATEA IN DOMENIUL INTERN

Ignorând ansamblul de cauze externe şi interne cari au creat noua situaţiune, el declară guvernul Antonescu un simplu instrument în mâinile germanilor şi proclamă ţara virtual ocupată de forţele militare ale Reichului.

Pierderea suveranităţii politice şi economice odată afirmată, Maniu îndeamnă Naţiunea să se opună stării de protectorat instituită de Germania şi să se alăture Angliei şi Americii, cari au asigurată victoria.

Deşi situaţia se menţinea turbure şi nicio forţă democratică sau parlamentară n'ar fi cutezat să-şi asume răspunderea, el proclamă lupta împotriva regimului de autoritate şi cere reîntronarea imediată a unei democraţii parlamentare, sub motiv că ea ar corespunde mai bine intereselor naţionale şi structurii ţării noastre.

Bazat pe aceste teme de agitaţiune, Maniu întreprinde - numai cu ajutorul unui grup restrâns de devotaţi personali - o mişcare susţinută de o propagandă orală şi de o propagandă clandestină scrisă, de manifestări publice ocazionale şi de ati-

tădăni de ostentaţie personală, cu scopul de a forma o stare de spirit generală. El încearcă de mai multe ori, în cursul acestor ani, să reorganizeze cadrele partidului său, spre a dispune de o aparatură politică trebuincioasă agitaţiei sale antigermane şi ralierii la aşa zisa mişcare a naţiunilor libere, patronată pretutindeni în Europa de oficiile britanice de propagandă.

Spre a nu rămâne izolat şi faţă de opunerile manifestate în propriul său partid, Maniu depune străduinţe extraordinare spre a menţine o colaborare cu gruparea liberală condusă de Dinu Brătianu, spre a neutraliza tendinţele germanofile ale lui Gheorghe Brătianu, spre a zădărnici chiar o acţiune de guvern a oamenilor politici germanofili, spre a câştiga pentru cauza sa grupări şi personalităţi noui. El întreprinde această acţiune în baza ideii că niciuna din forţele politice ale ţării nu trebue să secondeze un guvern înfeudat Germaniei şi că numai în acest chip se va putea dovedi mai târziu că politica alături de Axă n'a fost susţinută de reprezentanţii reali ai opiniei publice româneşti.

El găseşte prilejuri să deslănţuie, în acelaş timp, campanii vehemente împotriva factorilor politici cari au deţinut funcţiuni în guvernările personale ale ex-regelui Carol, sub motiv că au participat la politica de ciuntire a hotarelor, dar urmărind în realitate să atace indirect puterile Axei şi să elimine orice concurenţe viitoare.

Impiedicat de celelalte personalităţi răspunzătoare ale conducerii naţional-ţărăniste - Ion Mihalache, dr. N.Lupu, şi Mihai Popovici - de a extinde acţiunea sa antigermană şi proaliată ~~şi~~ de a mări dificultăţile guvernului, Maniu acceptă în principiu că regimul Antonescu răspunde unei necesităţi naţionale, pe tot timpul cât forţa germană se va exercita în această parte a Europei şi că e de preferat oricărui alt guvern, ce ar putea fi instituit de către germani.

In fapt, el uzează de toate mijloacele ce le are la îndemână în actuala situaţie, ca să continue o politică ce alarmează cercurile germane şi provoacă reacţii violente din partea ministrului german din Bucureşti.

Pe lângă activitatea clandestină şi încercările de a reface partidul naţional-ţărănesc, el vrea să lase impresia în elita ţării că evenimentele îl pot chema să ia, în orice moment, guvernul şi că trebue să pregătească un vast program de reforme sociale şi economice, ce ar urma să fie aplicate într'un spirit radical. El alcătueşte comitete de experţi cari să stabilească acest program, dar lipsa de oameni capabili şi competenţi din jurul său alarmează până şi pe principele Barbu Stirbey şi îl sileşte să recurgă la colaborarea unor legionari notorii, ca D.Gerota şi prof. Vermeulen.

Obicinuit să se sustragă personal dela răspunderi grele, el vede că eventualităţile viitoare îl pot pune în situaţiunea de a accepta soluţii cari să atingă popularitatea sa şi, de aceea, prepară şi formulele unor guverne de tranziţie, pentru cazul în care ar socoti că nu e de preferat să-şi asume singur responsabilitatea puterii.

Aceste guverne ar intra în funcţiune în momentul în care puterile anglo-saxone ar impune României condiţii teritoriale nefavorabile.

Apreciind că opinia publică este sensibilă la chestiunea Ardealului pierdut, el fixează în centrul activităţii sale acţiunea revizionistă, desfăşurată pe trei planuri: în interiorul ţării, pentru a avea o temă naţională de agitaţie, în Ardealul cedat pentru a menţine acolo un curent de simpatie în favoarea sa - şi în străinătate, pentru a se putea înfăţişa ca exponentul unei ţări, care a avut de suferit de pe urma Axei.

El întreprinde în acest scop: a

a) Acţiuni memorandistice pe lângă puterile Axei, deşi e notoriu că politica şi tendinţele sale externe nu pot decât să înstrăineze interesul Germaniei şi Italiei pentru România;

b) O acţiune memorandistică pe lângă puterile anglo-saxone, cu scopul de a pune în evidenţă persecuţiile ungureşti şi nedreptatea făcută de Axă ţării noastre.

c) O acţiune iridentă în Ardealul cedat, spre a-şi înjgheba acolo noui puncte de sprijin.

d) Crearea unei organizaţiuni revizioniste denumită "Pro Transilvania", pentru a ţine guvernul sub presiunea unei mişcări naţionale, într'un sens opus orientării actuale a Statului; odată interzisă această asociaţie, Maniu începe o acţiune în justiţie pentru a agita sub această formă cauza revizionistă şi încearcă să alcătuiască altă organizaţie - "Transilvania","Ordinul Ferdinand", "Vulturii Ardealului", etc. - fără a isbuti să dispună de un asemenea instrument politic.

e) O agitaţie în favoarea Ardealului, dusă prin felurite căi (Asociaţia refugiaţilor şi expulzaţilor din Ardealul de Nord, ziarul "Ardealul", cooperativele refugiaţilor, reuniuni, banchete, consfătuiri, nuclee de tineret, propagandă orală, manifeste) cu obiectivul de a menţine permanent în opinia publică întâietatea problemei Transilvaniei, faţă de toate celelalte probleme de Stat ale României.

Mişcarea "Pro Transilvania îi dă justificarea politicei sale potrivnice Germaniei şi Italiei, înfăţişată ca direct răspunzătoare pentru pierderea teritoriilor noastre din Vest.

ACTIUNEA LUI MANIU IN LEGATURA CU RAZBOIUL

Incă din Sept, 1940, Maniu proclamă convingerea sa în triumful final al Angliei şi Americii. El cere să ne alăturăm

acestui grup beligerant, pe consideraţia că aceste ţări vor reface unitatea noastră naţională şi vor respecta în genere independenţa statelor mici.

Deşi ostil Axei, el nu se poate ridica, dela început, în contra războiului pentru redobândirea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, acceptat cu însufleţire de întreaga opinie publică românească.

După ce armatele noastre reocupă aceste provincii, Maniu găseşte cea mai importantă temă agitaţiunii sale: el cere retragerea trupelor pe linia Nistrului, deşi e evident că din punct de vedere tehnic militar lucrul e imposibil şi reclamă încetarea colaborării militare cu Axa, înainte ca expediţiunea militară din Răsărit să se fi terminat. El motivează aceste cereri prin primejdia de a ne asocia la un războiu de agresiune şi de a suporta, alături de Axă, o înfrângere, care după părerea sa e sigură.

După ce trupele noastre înaintează în Est, odată cu forţele germane, Maniu intensifică această mişcare şi nu pierde niciun prilej ca, - prin memorii şi prin tot felul de manifestări - să susţină cu o înverşunare sporită punctul său de vedere. El cere mereu retragerea trupelor, sub cuvânt că pierderile noastre servesc numai o cauză străină şi că pericolul unui atac ungaro-bulgar sau al unor convulsiuni interne provocate de stările postbelice, cer să avem la dispoziţie un puternic instrument militar.

Maniu face eforturi pentru a fi secondat în această direcţie de către Dinu Brătianu şi de unii fruntaşi importanţi din conducerea naţional-ţărănistă.

El nutreşte însă speranţa ascunsă că ar putea folosi cândva armata noastră, pentru a provoca o întorsătură bruscă în orientarea noastră externă, printr'o asociere cu forţele anglo-

americane, ce ar veni prin Balcani să lupte în contra germanilor. El arată că o asemenea acţiune militară ar şterge efectele produse în lumea anglo-saxonă de conlucrarea noastră cu Axa şi ne-ar asigura din partea Angliei şi Americii avantagiile ce le obţin statele aliate.

De aceea, Iuliu Maniu se ridică cu toată tăria, ori de câte ori are impresia că dl. Mareşal Antonescu ar fi dispus să lupte şi în contra forţelor anglo-americane şi înfăţişează această ipoteză ca putând avea pentru noi cele mai grave consecinţe de ordin politic şi teritorial.

162 PJ 602 ~~602~~ 202

CONTACTELE CU CERCURILE DE STANGA SI EXTREMA STANGA,

LEGIONARE SI GERMANE

Intreg timpul lui Maniu este ocupat cu asigurarea unor contacte politice privind cele mai antagoniste cercuri. El împarte aceste legături în două categorii: contacte trebuincioase desfăşurării acţiunii sale şi contacte de informaţie.

Socotind că nu trebue să neglijeze nici cea mai slabă indicaţie ce-i poate folosi în vederea orientării sale generale, el cultivă, în mod larg, relaţii dela dreapta până la stânga extremă. Astfel:

In cercurile germane:

Mihai Popovici vede în două rânduri pe von Killinger; acelaş colaborator al lui Maniu are relaţii strânse cu Stelzer;

Ghiţă Popp vede des pe von Ritgen; însuşi Maniu primeşte în decurs de doui ani şi jumătate de patru ori pe von Ritgen.

Maniu primeşte în două rânduri pe prinţul de Rohan, trimis de Hitler, dar respinge sugestiile ce se fac de a iniţia legături cu cercurile superioare germane şi de a privi cu simpatie politica şi intenţiile Reichului.

Mihalache primeşte la Dobreşti vizita unor emisari germani, dar el relevă antagonismul între interesele române şi germane, luând ca punct de plecare chestiunea Ardealului.

Pe căi indirecte, se menţine un contact cu membrii reprezentanţei economice germane, cu ziariştii germani şi cu diferite personalităţi influente germane.

Dr. Corneliu Coposu, secretarul lui Maniu şi fost coleg de şcoală cu Andreas Schmidt, asigură un contact de informaţie cu grupul etnic german.

Maniu personal, Ghiţă Popp, drul Virgil Solomon, Ionel Popp şi Zaharia Boilă, întreţin legături cu vechea conducere a saşilor din Ardeal.

In cercurile de extremă stângă şi de stânga:

Emisari ai lui Maniu întreţin relaţii de informaţie cu diverşi reprezentanţi ai partidului comunist.

Sugestiuni în vederea unei acţiuni comune pentru încetarea războiului din Răsărit sunt respinse de Maniu, care doreşte totuşi să fie ţinut în curent cu planurile Moscovei în politica internă, fără însă a isbuti să aibă o orientare precisă în această privinţă.

In schimb, el isbuteşte să-şi asigure colaborarea unor elemente izolate de extremă stângă ca Grozea-Hunedoara şi să ajungă - printr'un neîntrerupt contact personal cu Jumanca şi C. Titel Petrescu - la o înţelegere deplină cu exponenţii fostului partid socialist român.

Maniu socoteşte că va putea să utilizeze influenţa partidului socialist român pe lângă partidele socialiste din Anglia şi America.

In cercurile legionare:

Potrivit testamentului lui Corneliu Codreanu, Maniu urmează să fie consultat ori de câte ori mişcarea are de luat hotărâri importante sau se află într'un impas greu.

Horia Sima nu ţine seamă de acest testament, dar după prăbuşirea regimului legionar, diferiţi exponenţi ai mişcării reiau contactul cu Maniu, care le reproşează gravele erori ce au comis.

Deosebirile de vederi în politica externă opresc o colaborare între Maniu şi legionari, deşi Maniu ar dori să utilizeze dinamismul legionarilor pentru cauza revizionistă. El întâlneşte atât rezerva legionarilor cât şi opunerea tineretului din partidul său.

Maniu personal, Ghiţă Popp, drul Solomon, Zaharia Boilă şi numeroşi fruntaşi provinciali menţin totuşi un contact permanent cu legionarii. Atacat de stânga partidului pentru aceste

relaţii, el le explică prin nevoia de a se ţine în curent cu ceeace se petrece în toate taberele politice. In ultimup timp, el sfătueşte pe legionari să nu servească de instrument german împotriva guvernului Antonescu şi să nu determine, prin atitudinea lor, concesiuniinoui de ordin militar şi economic.

LEGATURILE CU CERCURILE MILITARE

Incă sub guvernul legionar, Maniu încearcă să canalizeze în jurul său nemulţumirile ivite în armată. După rebeliune, toţi exponenţii armatei făcând zid în jurul dlui Mareşal Antonescu, Maniu reia aceste încercări, după ce socoteşte că pierderile de pe front şi conflictele dintre armata română şi cea germană au situat ofiţerimea superioară într'o postură ostilă războiului şi germanilor. El caută să se apropie de gen. Iacobici şi de alte căpetenii din armată şi foloseşte un grup numeros de ofiţeri în rezervă pentru a menţine un contact strâns cu cercurile militare.

Maniu nu renunţă la ideea de a putea folosi armata în planurile sale polirice de viitor.

REORGANIZAREA GRUPARII. DISENSIUNI SI CURENTE

Reorganizarea pe noui baze a grupării naţional-ţărăniste şi extinderea activităţii de cadre constitue unul din ţelurile principale urmărite de Maniu. El încearcă în diverse rânduri săxxx realizeze acest plan, dar împrejurările îi stau mereu în cale, abea în ultimele luni, el procedează la o refacere a organizaţiilor judeţene, la numirea de noui şefi şi la reorganizarea secţiilor din Capitală.

Neînţelegerile de persoane, prococate de această acţiune se grefează pe adânci disensiuni de ordin principial, ce se relevă încă din Sept. 1940.

Principalii fruntaşi ai partidului - ca şi o mare parte a păturii conducătoare - văd în Maniu o rezervă a ţării,

P.

în eventualitatea în care împrejurările generale ar împiedica să se obţină avantagiile rezultând din politica şi eforturile depuse de regimul Antonescu.

Fruntaşii partidului nu înţeleg însă ca Maniu să intervină direct în timpul colaborării cu germanii, deoarece socotesc că amestecul său nu duce decât la enervarea cercurilor germane, la sporirea dificultăţilor ce le are regimul actual şi la eventuale măsuri de represalii, păgubitoare pentru independenţa şi liniştea ţării.

Maniu nu acceptă însă să adopte poziţia de espectativă ce i se cere. El profită de impunitatea ce i-o asigură meritele sale dinb trecut şi-şi arogă un rol activ de cenzor al guvernului şi al colaborării noastre cu Germania, urmărind să câştige titluri, ce ar putea să impresioneze sferele anglo-saxone.

Aceste deosebiri de vederi şi metode, definesc situaţia din partid în felul următor:

Ardelenii din partid stau la ordinele lui Maniu şi urmăază fără şovăire indicaţiunile sale.

Mihalache e în desacord permanent cu Maniu, cu privire la politica externă, ataşamentul necondiţionat faţă de cauza engleză, politica războiului. El nu acceptă în special metodele de agitaţie folosite de Maniu, dar îi lasă întreaga răspundere pe baza deplinelor puteri ce deţine actualul preşedinte. In ultimpul timp, Mihalache s'a apropiat de punctul de vedere al lui Maniu referitor la victoria ce ar avea-o asigurată forţa anglo-saxonă, dar are rezerve exprese asupra metodelor ce se întrebuinţează.

Drul N.Lupu e pentru o sprijinire indirectă a regimului Antonescu, e în desacord permanent cu Maniu, nu e ţinut în curent cu relaţiile pe cari şeful grupării le are cu străinătatea, dar totuşi face marin servicii cauzei datorită raporturi-

lor ce întreţine cu dl, Mareşal Antonescu şi cu vicepreşedintele de Consiliu.

Mihai Popovici, e deseori în divergenţă de opinii cu Maniu, dar fiindu-i devotat nu se împotriveşte niciunei hotărâri definitive ce o ia şeful grupării.

Fruntaşii regăţeni din Capitală şi provincie, se află - cu neînsemnate excepţii - într'o rezervă precaută.

LEGATURILE LUI MANIU CU STRAINATATEA

Afirmarea unei poziţii anglofile nu ajunge lui Maniu în scopurile sale de politică externă; el întreprinde în acelaş timp o adevărată acţiune diplomatică pentru:

a) a realiza un contact direct cu guvernele englez şi american;

b) a lămuri problemele teritoriale şi politice ale ţării

c) a obţine asigurări şi garanţii în ceeace priveşte ordinea teritorială a României şi poziţia ţării noastre în confederaţiile de state, proectate de aliaţi.

In acest scop, Maniu foloseşte următoarele căi:

Legaţia engleză. In ultimele luni în care legaţia engleză s'a mai aflat pe teritoriul nostru, Maniu face legă-

turi cu diplomaţii britanici şi stabileşte un aranjament cu Reginald Hoare.

Legaţia americană: După plecarea legaţiei engleze, Maniu intră în relaţii strânse cu Gunther, ministrul Americii şi apoi cu Benton, ataşatul cu afaceri.

El transmite prin aceştia diferite comunicăi şi mesagii guvernelor englez şi american.

Legaţia elveţiană: După plecarea legaţiei americane, Maniu cultivă pe René de Weck, ministrul Elveţiei şi isbuteşte să-l intereseze pentru cauza aşa zisei mişcări libere din România, fără însă a putea face din diplomatul elveţian un agent permanent de contact cu străinătatea.

Legaţiunea turcă: Cu ajutorul lui Mihai Popovici, care e un amic personal al lui Suphi Tanrioer, Maniu asigură legături permanente , prin intermediul curierilor turci, cu oficiile britanice şi americane din Istanbul-Ankara-Cairo.

Legaţiunea suedeză şi portugheză: Prin Serdici şi unii foşti diplomaţi, Maniu se poate folosi de intermediul legaţiilor suedeză şi portugheză, pentru a întreţine relaţii cu străinătatea şi asigura transmiterea diferitelor mesagii.

In acelaş timp, Maniu se mai serveşte de:

Cita Davilla, care asigură în America contact cu Casa Albă, cu legaţia engleză din Washington, cu ambasadorul sovietic de acolo şi cu guvernele emigrante.

Grupul manist din Londra, condus de Cornel Bianu, care nu isbuteşte însă să obţină o recunoaştere oficială din partea guvernului britanic.

Principala legătură, Maniu o menţine cu serviciile politice şi de propagandă engleze din Istanbul-Ankara-Cairo, însărcinate să se ocupe de mişcarea liberă din România.

168 608 P.

Acţiunea externă întreprinsă de Maniu până acum, se poate rezuma astfel:

1) Definirea poziţiei actuale a României: stat ocupat virtualmente de germani, el se află sub influenţa totală a forţelor Reichului şi trebue deci considerat în randul ţărilor ocupate şi neräspunzătoare de politica ce o întreprinde.

2) Definirea poziţiei noastre faţă de războiul din Răsărit: susţinut de opinia publică pentru redobândirea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, războiul nu mai e împărtăşit când armatele române trec Nistrul şi, sub presiunea germană, sunt silite la o acţiune străină obiectivelor naţionale.

3) Obiectivul naţional al românilor e recucerirea Ardealului, smuls României de puterile Axei, ca o pedeapsă aplicată pentru devotamentul nostru neclintit la politica anglo-franceză pe continent.

4) Stabilirea atitudinei puterilor anglo-saxone faţă de problemele teritoriale ale României şi succesul unei mediaţiuni engleze şi americane în litigiul teritorial romăno-rus, condiţionează o acţiune imediată a României de alăturarea la războiul dus de puterile aliate contra Germaniei.

5) El isbuteşte să determine o declaraţiune britanică în contra arbitrajului dela Viena, dar nu are garanţii ~~definitive~~ anglo-americane în ceeace priveşte Ardealul.

6) In faţa imposibilităţii guvernelor englez şi american, de a obţine ca Rusia să-şi schimbe atitudinea faţă de România, el declară că nu poate trece la acţiunea efectivă ce i se cere, înainte de a se preciza în mod definitiv situaţiunea viitoare politică şi teritorială între Soviete şi România.

7) Invitat să vină în străinătate, el cere garanţii că va putea alcătui la Londra un guvern liber românesc; un asemenea guvern fiind socotit acolo capabil să înrăutăţească raporturile

anglo-ruse, ei nu socoteşte oportun să răspundă unei invitaţiuni de a alcătui un asemenea guvern în America.

El încearcă să obţină adeziunea engleză pentru o altă formulă - un comitet liber românesc - fiindcă crede că numai Anglia are interese directe în această parte a lumii, cari pot ajuta în viitor România.

El se declară gata să trimită delegaţiuni de oameni politici înAnglia şi America, dar planul întâmpină greutăţi în fapt.

8) El aşteaptă încă în momentul de faţă ca guvernele englez şi american să obţină precizări şi garanţii din partea Sovietelor în ceeace priveşte România şi să stabilească o politică precisă în legătură cu toate problemele noastre teritoriale şi politice.

9) Faţă de planurile aliate în ce priveşte noua organizare a Europei, Maniu se declară la început de acord cu o propunere poloneză, ce i se transmite, de a se alătura unui bloc mare de state, întins din Polonia şi Cehoslovacia până în Grecia şi Turcia, ceeace corespunde şi unui vechiu proect al său de confederaţie dunăreană, cunoscut sub denumirea de"planul Tardieu".

In faţa opoziţiei diplomaţilor din propriul său partid, el acceptă teza că interesul României e să se alăture blocului balcanic, ce ar fi permanent sprijinit de Anglia, dar nu vrea deocamdată să indispună bunele intenţii manifestate faţă de noi de către guvernele emigrante ale Cehoslovaciei şi Poloniei.

x x

x

Sprijinit de acéste concepţiuni de politică internă şi externă şi desvoltând o activitate intensă şi perseverentă, Iuliu Maniu a ajuns să fie socotit, atât în străinătate cât şi în ţară, expomentul ideii anglofile şi revizioniste din România.

Deşi contactele sale cu guvernele britanic şi american n'au realizat o înţelegere care să asigure ţara noastră în ipoteza unei victorii anglo-saxone, - ci dimpotrivă au învederat neputinţa acestor state de a obţine pe de o parte vreo garanţie din partea Sovietelor, iar pe de alta incertitudinea în ce priveşte viitorul statut teritorial al Ardealului - Maniu vrea să treacă în opinia publică, ca singurul om politic în stare să refacă graniţele naţionale cu ajutorul puterilor occidentale.

El nu poate obţine nici măcar putinţa de a prezida unul din acele guverne-fantomă, cari călătoresc între capitalele anglo-saxone, dar face să se răspândească în interior că numai obstacolele ce i le pune în cale regimul actual îl împiedică de a reconstitui harta etnică a ţării.

Devotaţii îl numesc în buletinele partidului "omul providenţial", spre a crea în jurul numelui său o atmosferă de misticism şi a răspunde astfel unor necesităţi propagandistice, dar înşăşi fruntaşii partidului ştiu că eventualele succese viitoare ale lui Maniu depind de o serie de factori interni şi externi.

Aceşti fruntaşi recunosc că rolul său ar începe numai din ziua în care factorul sovietic n'ar avea să joace în România, dar nu văd în ce chip influenţa Rusiei ar putea fi înlăturată la o victorie a "naţiunilor unite".

Cât priveşte influenţa asupra masselor populare, el îşi arogă singur o mare popularitate, dar e de văzut în ce măsură războiul şi curentele noui ce el va da naştere, vor schimba structura politică a ţării.

In ultimă instanţă, numai urmările interne şi externe ale războiului vor desemna rolul viitor al lui Iuliu Maniu.

2923

DUPLICAT LA FIŞE

611

Dl. Iuliu Maniu Preşedintele Partidului Naţional Ţărănesc fost Preşedinte al Consiliului Dirigent al Ardealului,Banatului,Crişanei şi al Maramureşului a adresat unui prieten al său din Ardealul de Nord următoarea scrisoare:

Iubite prietene,

Am aflat cu multă durere ştirile triste despre felul cum sunt trataţi fraţii Români din Transilvania de Nord vremelnic ocupată de trupele maghiare.Ne-a revoltat pe toţi hotărârea din Viena,adusă fără a fi ascultaţi delegaţii României şi fără a fi întrebat poporul Românesc din Ardealul de Nord.Această hotărâre din Viena nu are nici o valoare juridică sau internaţională.Consiliul de Coroană prezidat de ex Regele Carol,nu a avut drept de a accepta acest arbitraj ceeace a declarat categoric,şi am protestat personal în acel Consiliu de Coroană contra cedărei acelui teritoriu.Ex Regele Carol a săvârşit un act de trădare când a acceptat acel arbitraj şi a dat ordin ca trupele Române să părăsească Ardealul.Drept pedeapsă pentru aceasta trădare şi pentru modul dictatorial şi imoral în care şi-a condus viaţa şi guvernarea Ţării,a fost alungat de pe Tron, i s'a luat Coroana şi a fost trimis în pribegie în străinătate, aşa cum merita.

In calitatea mea de fost Preşedinte al Consiliului Dirigent,am adresat Führerului Hitler şi Ducelui Mussolini un memoriu,în care am protestat în contra sentinţei din Viena,declarându-o de invalidă şi caracterizând-o ca una care nu are valoare de drept şi PE CARE NU O VOM RESPECTA NICI DATA.

Aflând apoi despre atrocităţile şi persecuţiile la care sunt supuşi fraţii noştrii Români din Ardealul de Nord,am adresat un memoriu reprezentantului Germaniei în Bucureşti,şi mai multe memorii Guvernului Ţării Româneşti,cerând prin ele ocrotirea intereselor Românilor din Ardealul de Nord şi realipirea acestuia către Tara Mamă.

Toate aceste demersuri au rămas însă fără rezultat.Tara noastră este ciuntită şi azi cu toate sacrificiile enorme ce am făcut prin averea noastră şi prin vieţile prăpădite prin Rusia,iar fraţii din Ardealul de Nord continuă a suferi persecuţiile şi nedreptăţile unui guvern străin de neamul nostru.

Cu toate acestea,roagă în numele meu pe toţi fraţii Români din Ardealul de Nord ocupat vremelnic de Unguri,să nu-şi piardă nădejdea nici să nu le scadă hotărârea de a lupta pentru libertatea întregului popor Românesc,pentru reînfăptuirea ROMANIEI MARI.

Nici o piedică şi nici o suferinţă nu poate fi prea mare pentru a ne putea împiedica să luptăm cu toţii pentru UNITATEA NATIONALA,pentru ROMANIA MARE.

Toţi Românii din Ardealul ocupat vremelnic de Unguri să ştie că întreg Românismul,Dinastia,Cârmuirea şi Poporul au la inimă soarta poporului Românesc din Ardealul răpit de Unguri, şi că suntem cu toţii hotărâţi a ne sacrifica avutul şi viaţa pentru mântuirea poporului Românesc de acolo.In deosebi partid Naţional-Ţărănesc,conform tradiţiei sale mari,are ca prim punc

./.

reintregirea totală a României Mari, şi lucrează şi azi cum a lucrat totodeauna pentru libertatea şi fericirea întregului Popor Românesc uni într'o României Mare puternică şi victorioasă. Acest partid continuă a lupta pentru democraţie, pentru dreptatea socială şi pentru bună starea poporului şi muncitorului de rând.

SPUNE TUTUROR ROMANILOR SA-SI IUBEASCA LIMBA SI LEGEA.
SA SE ADUNE IN JURUL BISERICII SI SCOLILOR ROMANESTI.
SA SACULTE DE CONDUCATORII ROMANI.
SA NU LASE SA INTRE ZIZANIE SI CEARTA INTRE EI, CEEACE AR FOLOSI NUMAI DUSMANILOR ROMANIEI SI AI ROMANILOR.
SA STEA IMPREUNA, CA CINCI DEGETE LA O MANA, CA SA POATA, ATUNCI CAND VA VENI VREMEA, SA MANGAE CU PALMA, SAU SA IZBEASCA CU PUMNUL PUTERNIC, ASA CUM VOR PRETINDE INTERESELE NEAMULUI SI ASA CUM CEI IN DREPT VOR ORDONA !.

Frăţeşti salutări tuturor, în credinţa că ceasul mântuirii va veni în curând.

Bucureşti la........1942

Iuliu Maniu.

SCUMPE DOMNULE LUPU,

Petrecând în timpul din urmă în mai multe rânduri câteva zile în Ardealul de Sud, am constatat însumi cu multă mâhnire fatul, că contrar informațiunilor primite prin câțiva fruntași ai partidului nostru, dela membrii hotărâtori ai guvernului nostru, în sensul că nu se vor trimite trupe românești în Rusia, se trimit totuși fără întrerupere importante trupe și unități militare din Ardeal și Banat, în Rusia pentru frontul de Est.

Intorcându-mă la București, cu nu mai puțină uimire, am aflat dela factori importanți, că s'a pus în vedere cercurilor hotărâtoare din Germania, că în scurt timp vor continua a pleca numeroase trupe românești spre Rusia, pentru a întări șirurile luptătoare germane din Rusia.- Unele unități din Ardeal au plecat cu informația, că au menirea să lupte în caucazi.

Aceste informații și aceste fapte, au produs în toată țara, dar în special în Ardeal o adâncă nemulțumire și o îngrijorare ușor de înțeles.

Toată lumea românească se întreabă, cum de conducerea noastră de Stat riscă a goli țara de armată și a expune pieirei cea mai frumoasă parte a poporului român, în acelaș moment când Ungaria și Bulgaria, sunt înarmate până în dinți și când Ungaria în văzul tuturor, nu numai că își fortifică granițile înspre noi, ci concentrează în continu trupe și diviziuni motorizate tocmai în Ardealul de Nord, pregătindu-se chiar pentru vara și toamna aceasta la o mare manevră militară în apropierea hotarelor noastre.

Guvernul Maghiar, nu întrelasă nici un moment să fanatizeze opinia publică maghiară în contra noastră, punându-i în vedere că să se bizue pe armata țărei ungare, care va fi în stare să realizeze idealul lor de a reface Ungaria istorică.

Ungaria face tot posibilul ca ziua măsurărei istorice, să nu întârzie și ca ea să aducă realizarea visurilor maghiare de a avea întreg Ardealul.

Și noi românii avem visul nostru, dar avem penibila impresiune, că angajarea armatei noastre în așa mare măsură alături de germani, este prejudicioasă și ne îndepărtează de realizarea lui.

In acelaș timp, primesc zilnic rapoarte și înștiințări despre persecuțiile la cari sunt supuși Românii din Ardealul de Nord, cari exasperează în cea mai mare măsură opinia publică românească din Ardealul de Sud. S'a creiat o atmosferă de nesiguranță și nemulțumire, care nu mai poate dura.

Dorința generală a tuturor românilor este ca și până când va veni ziua dezrobirii fraților din Ardealul de Nord, cel puțin să se ia măsuri văzute și simțite de toți, cari să dea opiniei publice conștiința puterei și sentimentul siguranței. In acest scop întreaga țară și întreaga opinie publică românească cere ca să nu se mai trimită nici un soldat pentru frontul de Răsă-

./.

rit, ci din contra să se înceapă imediat retragerea trupelor noastre, cari sunt puse la dispoziţia Comand. German, pentru frontul de Est.

Aflând că în zilele acestea vei avea ocazia să iei contact cu Dl. Mareşal Antonescu, te rog să-i aduci acestea la cunoştinţă şi să faci tot posibilul să simtă durerea şi îngrijorarea, care străbate inimele şi sufletul românesc şi să ia urgente măsuri ce se impun de împrejurările actuale.

Alătur un raport primit chiar azi din Ardealul de Nord, simplu în cuvinte, dar tragic în fond.

Te rog să primeşti frăţeşti salutări.

/ss/ Iuliu Maniu

Bucureşti
22 Iulie 1942

2923

615

215

DOMNULE M A R E S A L

Preocupaţi de soarta ţării noastre, ne facem datoria să vă
atragem atenţia asupra gravelor pericole ce ne amenință şi
asupra măsurilor ce cred că trebue să luaţi ca să le preîntâm-
pinaţi.

Suntem informaţi că voiţi să faceţi concentrări masive
ale armatei noastre pentru a reîncepe campania în contra Ru-
siei. Aţi început trimiterea de noui forţe militare spre Marea
de Azov. Se pune întrebarea: care vor fi consecinţele acestei
campanii ?

Ţara noastră suferă de o emoragie lentă şi continuă care
se va agrava foarte mult în anul 1942.

Vă citām numai marile pagube de care suferă care nu se
pot repara dacă vom continua să fim în stare de războiu.

Serviciile mari pe care le-a avut armata noastră atât în
cadre şi soldaţi cât şi ca material uzat s'au consumat.

Inflaţia monetară rezultând din deficitele bugetare şi
din acumularea mărcilor germane întrebuinţate.

Lipsa alimentelor şi a îmbrăcămintei pentru populaţie.

Continuă micşorarea producţiei industriale.

Perspectiva gravă pentru recolta anului 1942.

Paralizarea comerţului exterior.

Lipsa de transporturi.

Am făcut până acum sacrificii prea mari cari au nemulţu-
mit adânc populaţia noastră, care nu mai vede unde ne vor duce.
Toţi dorim reîntregirea ţării, dar ne întrebăm dacă se va putea
realiza în cazul când ţara va continua să-şi slăbească forţa
ei militară şi puterea ei de producţie.

Sunt două mari pericole Rusia şi Ungaria. Când vă luaţi
sarcina să distrugeţi bolşevismul rusesc, intrăm într'o acţiune
care nu depinde de noi, ci de forţele de care Germania dispune
ca să sdrobească armatele ruseşti.

Dacă nu aveţi convingerea că armata germană poate nimici
fără ajutorul câtorva divizii româneşti armata sovietică de-
clarată înfrântă, nu mai puteţi crede în victoria finală a Ger-
maniei şi în acest caz se impune cu atât mai mult ca armatele
române să nu mai lupte dincolo de Nistru.

S'a mers prea departe în cele ce s'au făcut pentru a sa-
tisface cererile germane. S'a depăşit cu mult ceea ce vechii
aliaţi ai Germaniei, Ungaria şi Bulgaria, cari ar fi avut moti-
ve de recunoştinţă, au făcut în ajutorul acestei ţări ca: ali-
mente, concesiuni politice, economice şi financiare, ele, la sfâr-
şit ne întrebăm cu ce vor fi răsplătite. In cazul când Germania
va ieşi învingătoare în acest războiu, aveţi oare un act scris
că ea ne va reda Ardealul pierdut, cum a avut grijă Ion Brătia-
nu înainte de a intra în războiu alături de Franţa, Anglia şi
Rusia, să se asigure printr'un act scris că va obţine Ardealul
Bucovina şi Banatul ? Făgăduelile verbale mai cu seamă când
nu sunt întărite printr'o publicare oficială a factorilor res-
ponsabili, sunt iluzorii.

Dar dacă este un pericol bolşevic extern, este unul şi
mai mare de anarhie internă, la care va fi împins la sfârşitul
războiului poporul român rătăcit, înfometat şi îndurerat de nu

./.

meroase dolii şi suferinţe.Războiul actual nu poate fi popular dacă este împins prea mult în afară de hotarele ţării.Apoi opinia publică românească nu admite iminentele sacrificii asemănătoare cu acelea din 1917,când aliaţii noştrii cereau să facă triunghiul morţii,la care după refuzul lui I.Brătianu,ei au renunţat; lumea crede că tot ce sacrificăm ca armată şi ca putere economică a ţării este pentru ca Germania să menajeze forţele sale şi traiul poporului său.Să nu uitaţi că vom avea în coastele noastre două ţări vrăjmaşe,care şi-au massat forţele lor militare şi care nu au făcut nici un sacrificiu politic,economic sau financiar pentru a susţine campania din Rusia

Cei cari vor fi mai tari la sfârşitul războiului,vor putea realiza aspiraţiile lor naţionale.

Ungaria nu se sfieşte să afirme că va lua dela România şi restul Ardealului şi Banatul,iar Bulgaria Dobrogea.Astfel,de curând Generalul Szambathely,şeful statului major maghiar, într'un interviev acordat ziarului bulgar "Zora" afirmă că armata maghiară,în istoria ei militară,nu a fost niciodată înzestrată şi instruită cum este astăzi,că o colaborare cu Bulgaria e posibilă.Trebue să prevedem mai înainte apărarea fruntariilor noastre şi cucerirea Ardealului pierdut,ceeace nu putem realiza decât cu o armată puternică şi bine instruită

Este oare un interes de primă importanţă pentru Germania chiar învingătoare,de a se angaja într'un războiu în contra Ungariei,spre a ne da Ardealul ?

La sfârşitul războiului,slăbită şi îndurerată de atâtea pierderi de oameni,va mai angaja oamenii şi în lupta contra foştilor săi aliaţi ? Desigur că nu.Dar e evident că Ungaria nu va renunţa în mod paşnic la ceeace a obţinut prin arbitrajul dela Viena.

Dar dacă Germania ar fi constrânsă să facă o pace pe care i-ar impune-o Anglia şi America.In ce situaţie s'ar găsi România ale cărei armate au depăşit limitele sale naţionale şi s'a angajat într'o luptă în interiorul Rusiei şi care fără a fi silită prin obligaţiile aderării la pactul tripartit a declarat războiu Statelor Unite,contra sentimentului Românilor, fapt pe care opinia publică română nu şi-l poate explica.

Deasemeni ce situaţie se creiază României prin condamnabile excese contra evreimei,săvârşire sau probabil înşirate de germani,contra firii paşnice a poporului român ?

Continuarea războiului în condiţiunile de astăzi nu poate duce la întregirea ţării,ci numai la uzarea complectă a ei, fiind expusă pericolului maghiar.

Prin urmare,cât mai este timp,trebue să arătaţi Germaniei că aţi făcut până acum în cadrul alianţei ce aţi contractat cu dânsa,sacrificii pe cari Ungaria şi Bulgaria nu le-au făcut, că suntem siliţi să retragem trupele noastre de peste Nistru ca să ne reconstituim forţa noastră armată şi să organizăm situaţia noastră internă,care nu poate suporta o prelungire a războiului.

Retrageţi trupele din Rusia,pe care Germania le poate uşor înlocui.

Reconstituiţi situaţia economică şi financiară a ţării. Pregătiţi-vă să faceţi faţă lipsei de alimente şi îmbrăcăminte care ne ameninţă în 1942 şi sporirea producţiei agricole şi industriale.

./.

Să se reorganizeze transporturile şi să fie dirijate mai mult către economia noastră naţională, fiind scutite de atâtea necesităţi militare. Numai în acest mod vom putea apăra ţara noastră, o vom putea reîntregi şi o vom emancipa pentru ca astfel să avem o ţară liberă şi stăpână pe destinele ei.

Atunci vom putea rezolva relaţiile noastre internaţionale având în vedere în primul rând necesităţile noastre naţionale.

Toţi, din aceleaşi ţeluri ca şi Dvs. dar credem că le vom putea realiza numai în condiţiunile pe care vi le arătam mai sus.

Primiţi vă rog, asigurarea deosebitei noastre consideraţiuni.

PRESEDINTELE PARTIDULUI NATIONAL LIBERAL

(ss) C.I.C. Brătianu

PRESEDINTELE PARTIDULUI NATIONAL TARANESC

(ss) Iuliu Maniu

DOMNULE GENERAL,

După sguduirile aproape catastrofale, pe care le-a suferit România în ultimele luni, singura nădejde pentru revenirea la o stare de echilibru care să permită desfăşurarea unei politici salvatoare de ţară, a fost şi rămâne nădejdea în sentimentul şi voinţa de unire naţională a Românilor. Faptele grave întâmplate în ultimele zile au adumbrit mult aceasta, deşi asigurările date de Dvs. au putut să facă să se prevadă o potolire a patimilor urzitoare de fapte sângeroase.

Această unire însă nu poate isvorî decât dintr'un consentiment cel puţin în problemele mari ale Statului nostru.

În scopul realizării acestui consentiment este în prim rând necesară o împărtăşire a părerilor noastre în scopul armonizării lor.

Aceste consideraţii m'au îndemnat să vă adresez în ultimul timp mai multe memorii impuse conştiinţei mele de diversele acte de guvernământ şi de unele evenimente extrem de grave. Ele au fost o urmare a năzuinţei de a mă feri şi în viitor de învinuirea că am "tăcut", când greşeli grave ar fi pretins cel puţin un cuvânt de desolidarizare sau de protest.

Or, în lipsa Parlamentului, a libertăţii de presă şi a întrunirilor publice, cuvântul necesar nu poate fi adresat decât celor cari deţin puterea Statului. Pentru acest motiv ignorarea completă a adreselor mele de până acum nici nu mă indispune, nici nu mă descurajază. Imi fac mai departe datoria ca totdeauna în trecut.

= . =
=

Un consentiment însă nu se poate realiza în lipsa unor informaţii exacte şi într'o atmosferă viciată de exagerări. Mai ales în atmosfera încărcată de acum trebue cumpănite învinuirile, care se formulează mai mult sau mai puţin fâţiş în sarcina oamenilor politici, conducători ai ţării în trecut. Infrigurarea de acum nu e prielnică unei obiective descriminări şi stabiliri a faptelor şi o vorbă de bănuială sau chiar de acuză, aruncată, poate lua în conştiinţa unora aspectul judecăţii definitive şi poate duce la noui treceri peste ordinea legală, datorită şi poruncită de Dvs.

Polemici şi rectificări publice nu ar servi potolirea valurilor şi poate nici nu ar duce la lămuriri obiective. De aceea, socot de datoria mea să vă pun în conştiinţă cele ce urmează :

In gazeta oficioasă "Buna Vestire", cu data de Marţi, 10 Decembrie, se publică în extenso, conferinţa la radio a D-lui Mille Lefter "Comandant al Bunei Vestiri", după cum se precizează în nota redacţiei gazetei.

In această conferinţă, sub titlul "Garda de Fier 1930 - Văcăreşti - 1931", relatându-se peripeţiile prin care a trecut Garda de Fier în acea epocă - lupte, prigoane, jertfe - în legătură

./.

 69 219 649

cu organele poliţieneşti, jandarmereşti şi guvernarea din acea vreme, se ajunge la următoarea precizare, subliniază cu caractere compacte în gazetă :

"Veninul şi simbria presei din Sărindar se revarsă din plin sub presiunea atacurilor din ce în ce mai violente. Ministerul de Interne îşi începe activitatea prin dizolvarea Gărzii de Fier şi legiunii Sfântului Arhanghel Mihail".

Ministerul de Interne vizat în acest text este Dl. Ion Mihalache, care este chiar numit într'un articol simpatizant al "Gărzii de Fier".

Nu este nici locul să fac elogiul şi nici portretul moral şi politic al prietenului meu, Dl. I. Mihalache, fost preşedinte al partidului nostru. Nu e cu putinţă însă să nu constataşi aici că D-sa s'a ridicat la răspunderi înalte în Stat, cu desăvârşire prin forţa calităţilor sale morale şi intelectuale, nu a tranzacţionat nici când în contul conştiinţei sale cu concepţia capitalistă exploatatoare, cu morala şi cu nenorocitele tradiţii ale vechiului politicianism, ci a urmat una din cele mai frumoase căi de viaţă politică; rădăcinată în svârcolirile spre mai bine dinainte de răsboiu, trecută apoi glorios prin focul răsboiului şi afirmă pe urmă în anii năzuinţelor de refacere ale României.

Afirmaţiunea acuzatoare citată mai sus, nu poate rămâne din partea mea - şeful politic al D-sale - fără a fi restabilită adevărata stare a lucrurilor.

Rostul trecerii la Ministerul de Interne a D-lui I. Mihalache, în epocaîn care se ocupă conferenţiarul, nu are nici o contingenţă cu acea "presă din Sărindar", în graţiile căreia nici când nu a căutat să intre şi nici nu a fost. Şi de asemenea, trecerea D-lui Mihalache la departamentul Internelor nu a fost determinată de poliţie sau de politică.

Ţara se sbătea în cea mai crâncenă criză economică şi financiară. Gospodăria judeţelor şi a comunelor era complet desorganizată, neputând face faţă acelor enorme greutăţi. Menirea D-lui I. Mihalache era în principial ajustarea acelor gospodării asprimii împrejurărilor - problemă realizată norocos şi în cea mai mare parte prin modificarealegii administrative şi prin o nouă lege a finanţelor locale.

A doua raţiune a trecerii d-lui I. Mihalache dela Departamentul Agriculturii la Interne a fost necesitatea ca într'o epocă de prăbuşire a preţurilor agricole şi a schimburilor, acel departament economic, la care, temporar, nu prevalau problemele agricole de natură technică şi cele de cârmuire economică generală, să fie încredinţat valorosului specialist, regretatul Virgil Madgearu.

Prin urmare, dl. I. Mihalache nu a venit la Ministerul de Interne cu o misiune specială privind ordinea şi siguranţa publică şi cu atât mai puţin cu metode speciale, cunosc aceasta deşi nu mai eram preşedinte al Consiliului.

Dl. I. Mihalache a funcţionat ca Ministrumde Interne încadrat într'o anume ordine legală, care, -bună, rea - îi determina îndatoririle. Aplicarea sinceră şi corectă a legii în vigoare e prima datorie a unui guvernământ, fiind confirmat prin experienţa politică a timpurilor că un Stat de ordine legală primul şi fatalul pas spre prăbuşire atunci când conducătorii lui se dispensează de îndatorirea respectării şi a îndeplinirii legilor. E începutul anarhiei şi a răsturnării.

./.

Aceasta este şi trista experienţă trasă din faptele fostului regim, aceasta este şi lozinca pe care a-şi anunţat-o cu deplină hotărâre şi Dvs. Domnule General, cu ocaziunea instalării noului regim politic.

Sistemul legal în fiinţă în acel timp opera funcţionarea unor organizaţiuni politice secrete. Aceasta era dispoziţia legală - şi î interes superior de stat nu era cu putinţă modificarea ei - după cum ea există şi azi. In aceste vremuri Garda de Fier fiinţa ca o asemenea organizaţie secretă. Era deci datoria miniştrilor de interne şi institutie să satisfacă precisa porunca a legii.

Dar nu este îngăduit să uite şi să neglijeze nimeni, cine vrea să prezinte sincer faptele, că întreg guvernul şi în special dl. I. Mihalache, si-a pus în cumpănă toată puterea de persuasiune, pentru a determina conducerea gărzii de fier să dea acestei organizaţiuni politice o consistenţă conformă cu sistemul legal şi mai ales să nu se uite că, în clipa când mişcarea a luat forma partidului "Totul pentru Ţară", toată adversitatea de concepţii politice dintre partidul ce susţinea guvernul de atunci şi acest nou partid s'a manifestat exclusiv în lupta de idei, fără a stânjeni Ministerul de Interne, nici în cea mai mică măsură, activitatea politică a noului partid.

Nu va fi însă de interes, pentru cei ce voesc să cunoască reala atitudine, faţă de mişcarea legionară, următoarele două amănunte :

Dl. I. Mihalache, printr'o întâmplare, a afirmat cu un ceas mai înainte de a apărea în "Monitorul Oficial", despre jurnalul de dizolvare a partidului "Totul pentru Ţară". Neîntârziat a alergat la fostul Prim Ministru, I.G. Duca şi cu multă stăruinţă a încercat să-l abată dela hotărârea luată. A insistat în argumentaţea că partidul "Totul pentru Ţară" se bucură de scutul legilor, să nu poată fi stânjenit în legala lui activitate şi cu atât mai puţin poate fi dizolvat fără o călcare de lege gravă şi plină de consecinţe nenorocite. Durere, dl. I. Mihalache nu a putut opri fatala măsură.

Când apoi, în preajma alegerilor din 1937, se punea greaua problemă a apărării faţă de abuzurile ce se pregăteau în chip evident, dl. I. Mihalache, a fost în cadrele forurilor de conducere ale partidului naţional-ţărănesc alăturii de iniţiatorii propunerii de colaborare dintre acest partid şi partidul "Totul pentru Ţară" - colaborare, care ştim, că a dat rezultatul cel mai satisfăcător.

Va trebui în fine să amintesc că dl. Ion Mihalache, în cursul acestui an, în urma intervenţiei a două delegaţii quassisociale ale Grăzii de Fier, a protestat la locurile competente împotriva criminalelor abuzuri, cu care erau loviţi membrii mişcării legionare. Iar mai înainte, în toamna anului trecut, sub guvernarea generalului Argeşeanu, din proprie iniţiativă dl. I. Mihalache s'a înfăţişat acelor locuri, protestând cu toată vehementă împotriva oribilelor crime din 21 Septembrie. D-sa a prezentat cu acea ocazie şi memoriul - protestaredactat şi semnat de mine, colaborând la compunerea lui d-nii: I. Mihalache, Dr. N. Lupu, Mihai Popovici şi mult regretatul Virgil Madgearu. Realitatea este clară : sub exigenţele dispoziţiunilor legale, dl. I. Mihalache avea îndatorirea legală să dizolve o organizaţie secretă - sub exigenţele conştiinţei şi legalităţii sale, ca şi în urma poruncilor înţelepciunii politice, D-sa a fost apărătorul mişcării care a luat formaunui partid politic în arena vieţii publice a ţării şi s'a afirmat

./.

cu mine împreună ca dârz protestator împotriva abuzurilor și crimelor cu care a fost lovit acest partid politic și membrii lui.

Dar, pentru a fi completă imaginea lucrurilor e necesar să ne aducem aminte, că dl. I. Mihalache departe de a inaugura "metode speciale" a primit moștenirea acelorași organe de conducere ale poliției și jandarmeriei, - doi colonei, deveniți apoi generali - cari funcționaseră și înainte, bizuiți exclusiv pe încrederea personală a fostului Suveran, fără a avea nicio legătură structurală cu guvernul de atunci, oameni impuși, fără deosebire unei serii întregi de guverne.

Și mai ales nu este îngăduit să se uite că singurul ministru de interne, care a avut curajul să pună fățiș fostului suveran chestia înlăturării acestor șefi de instituții, responsabili pentru ordinea publică în Stat e peste capul ministrului de interne - a fost dl. I. Mihalache. Iar când fostul Rege a refuzat înlăturarea lor, Dl. Ion Mihalache și-a prezentat demisia. Urmarea a fost solidarizarea mea cu Domnia Sa și demisionarea întregului guvern prezidat de mine, fără a mai aminti, nici eu nici Dl. I. Mihalache o colaborare cu fostul Rege.

Acestea fiind faptele cunoscute perfect de toți cei ce au trăit în arena politică a acelor ani, sau s'a ocupat de desgroparea acestor evenimente însă recente, se impune cu multă stăruință întrebarea: "ce scop urmărește difuzarea prin instituții publice, a postului de radio și publicarea oficiosului mișcării, a unor afirmațiuni neconforme cu realitatea, de natură să excite spiritele și dealtfel surescitatea? Asemenea fenomene, mai ales repetându-se și în scrisul care rămână și în trecătoarea vorbă dela radio, sunt în flagrantă contradicție atât cu inexorabila necesitate a liniștirii spiritelor, cât și cu necesitatea de care depinde existența țării noastre de a curma definitiv șirul sângeros și atât de prelungit al actelor de teroare, necesități pe cari Dvs. Domnule General le-ați accentutat de repetate ori cu deplină hotărâre.

DOMNULE GENERAL,

Am avut ocazia în repetate rânduri să-mi arăt adânca mea convingere, iar după cum principala cauză a nenorocirilor care s'au abătut asupra României, a fost ruperea tot mai îndrăsneață a ordinei legale din partea regimului, la a cărui înlăturare am lucrat de acord cu toții, primul balsam, cel care pornește tămăduirea este întoarcerea și integrarea vieții noastre publice în cadrul precis al ordinei legale. Nu e o problemă ușoară aceasta, o știu. Dar e una necesară - sub pedeapsa degenerării definitive a vieții publice în șir de răsbunări și asasinate, a anarhiei, a destrămării, a prăbușirii fără mântuire.

Puterea legiuitoare - în orice formă a ei - are posibilitatea să adapteze sistemul de drept și singuratele norme, situațiunilor date și exigențelor diferitelor epoce. Dar acest sistem de drept așa cum este el alcătuit, trebue să fie respectat, fără a i se putea aduce nici cea mai mică atingere lipsită de dreapta sancțiune aplicată de forurile judecătorești, păstrate în senina lor obiectivitate.

Menținerea spiritului de strictă legalitate, dar mai ales greaua sarcină a readucerii unei vieți de Stat sbuciumată de desechilibrări ale ordinei de drept în făgașul normal și liniștit al legalității, ni se pare că e porunca cea mare, pe care soarta a pus-o în fața Dvs., Domnule General și a colaboratorilor Dvs.

O vorbă aruncată fără controlul obiectivității, rostită de cei din apropierea Dvs. politică, poate porni din nou avalanșa pe

./.

OPERAT LA FIȘE 622
OPERAT LA FIȘE 222

care Dvs. voiți s'o zugrăviți spre salvarea Țării. Iar avalanșa sdrobește oarbă, tot ce-i stă în cale și nu alege pe criminal de cel nevinovat, nici pe profitorul vieții publice, de cel ce s'a întors din răsboiul de întregire cu pieptul înpodobit cu meritate decorații, nu deosebește pe aventurier de omul politic, onest, desinteresat, sacrificându-și viața pentru binele neamului său.

O astfel de avalanșe o pot porni unele părți din discursul recent al D-lui Vice Președinte al Consiliului, ținut în fața tineretului, în care timbrează întreaga generație anterioară ca una fără ideal, tinzând numai la îmbogățirea individuală și insensibilă față de abuzurile și crimele regimului anterior, atunci când este cunoscută prigoana îndreptată în contra mea, a Domnului Mihalache și a întregului nostru partid, tocmai din cauza neîntreruptei noastre acțiuni pentru o regenerare a vieții publice și rezistenței în contra regimului venal al regelui Carol. Dar această avalanșe o poate ușor porni afirmația cuprinsă în acel discurs că "nu se poate cere dela legionari să fie sfinți și zei după suferințele ce au îndurat dela făptuitori" pe cari singur Conducătorul ar putea să-i ierte, care însă, durere, numai este între cei vii! Aceasta mai ales când circulă pe buzele multora lista celor condamnați, între cari unii cari nu au contribuit cu nimic la tragicele evenimente, din contră, au năzuit a le opri și când neurmărirea celor vinovați de ultimele crime poate servi o încurajare pentru asemenea scene.

Va aduce cel mai însemnat mijloc de liniștire și patriotică unire sufletească a Națiunii acela care va opri acea avalanșe și care va face ca în această țară nimănui să nu i se poată aplica pedeapsa fără de dreapta judecată a acelei instituțiuni, purificate, care este Justiția, pe care se întemeiază statele și nimeni nu va putea aduce atingere legii și dreptului, fără să nu simtă asprimea hotărârii ei.

Opera de clădire și refacere nu va putea începe și prospera sub regim de judecăți făcute înafară Justiției. Răsbunările necontrolate de Justiție prelungesc o stare sufletească de care agonia nu este decât la un pas, iar Justiția să nu răsbune și să restabilească ordinea morală și de drept, față de toți în egală măsură.

Nu elementele unei îngrijorări personale, cari sunt cu totul departe de mine și îndatorirea de a stabili adevărul în raport cu prietenii mei, dar în special îngrijorarea pentru binele obștesc și în scopul unei evoluții sănătoase a Țării noastre, mă face să insist asupra celor expuse, rugându-vă să primi expresiunea osebitei mele stime.

București, 13 Decembrie 1940

(ss) Iuliu Maniu

DOMNULE PRESEDINTE,

Petrecând în timpul din urmă mai multe zile în Transilvania de Sud,am constatat cu durere că situaţia politică generală şi raporturile internaţionale în cari a intrat ţara noastră,au creiat o stare de spirit şi situaţiuni pe cari multă lume nu le cunoaşte şi cari poate nu sunt cunoscute nici de guvernul ţării.Fiind însă de o importanţă deosebită şi având repercursiuni atât asupra stării de spirit generale,cât şi asupra raporturilor de forţe din interiorul ţării,socotesc că e datoria mea să vi le aduc la cunoştinţă pentru a fi apreciate după cuviinţă.

Pentru a verifica şi întregi informaţiile mele,am rugat pe o persoană vrednică de încredere,cu totul desinteresată, care în momentul de faţă este în afară de orice preocupare de partid sau de acţiune politică,să examineze amănunţit situaţiunea şi să-mi facă o dare de seamă cu totul obiectivă despre situaţiunea din Banat şi din Sudul Ardealului,în special în ce priveşte starea de spirit la poporaţiunea germană din acele regiuni.Aceasta,în deosebi pentru că toţi românii cu cari am avut contact,orăşeni şi săteni,ni s'au plâns de atitudinea conlocuitorilor maghiari şi în special germani din acele provincii a devenit aproape insuportabilă.

Demnitatea naţională a românilor este zilnic umilită, iar în concurenţa economică elementul românesc este pas cu pas desavantajat.

Pentru a simplifica expunerea mea,îşi iau libertatea de a vă prezenta darea de seamă a informatorului meu aşa cum am primit-o. Citind-o veţi binevoi a vedea că poporaţiunea germană,bucurându-se de un tratament excepţional de favorabil în raport cu cel aplicat poporaţiunii autohtone române,a reuşit să organizeze o viaţă naţională proprie,nu numai complet separată de poporul românesc,dar şi independentă de Statul nostru, cu tendinţă vădită de a se transforma într'un stat în stat. Dreptul acordat cetăţenilor de origină germană de a se grupa în organizaţii politice,care este refuzat poporaţiunii româneşti - dreptul ce au de a ţine întruniri publice fără autorizaţie, de a-şi crea organizaţiuni premilitare, încuviinţarea de a purta uniforme şi arme şi de a face exerciţii în aceste unităţi organizate, aşează poporaţiunea germană într'o stare de superioritate politică şi morală faţă de cea românească.

Nu numai atât, dar această situaţiune poartă în sine germenele unui peritol evident.

Acest pericol apare cu atât mai serios că poporaţiunea germană nu mai ţine nici o legătură sufletească cu ţara românească şi recunoaşte pe faţă că aşteaptă ordine dela Reichul german şi dela Führerul lui.

Spre a dovedi acest lucru,îmi iau libertatea să vă alătur în original şi în traducere românească un apel al D-lui Herman Jeckeli din Braşov,comandantul organizaţiei "Deutsche Mannschaft" (Trupa germană),apel apărut cu învoirea cenzurei româneşti în ziarul "Sudostdeutsche Tageszeitung" organul central al grupării germane din România.

./.

In acel apel se afirmă dela început cu claritate răspicată că "noi naţional-socialiştii credem în Führer şi în marele imperiu german de viitor".

In continuare autorul arată conaţionalilor săi că "Adolf Hitler a destinat grupului nostru etnic rolul de a pecetlui frăţia de arme româno-germană prin participarea noastră în cadrul armatei româneşti".

Dl.Jeckeli spune că cetăţenii minoritari germani au obligaţia de a lupta din ordinul Fuehrerului în armata română, lăsând deci a înţelege că această obligaţiune isvoreşte din disciplina ce o datorează faţă de ordinele Fuehrerului,nu faţă de autoritatea statului românesc.

El face deci apel la germanii din România să intre în armata română "deşi ştiu,spune el, că multor bărbaţi din grupul nostru etnic le vine greu să execute acest ordin".

In sfârşit, autorul variază această ideie din nou,declarând că "deşi o altă soluţiune ar putea să apară ca mai prielnică - ordinul Fuehrer-ului constitue pentru noi cea mai sfântă datorie şi ne dă putere să aducem şi cea mai grea jertfă pentru Germania".

Si pentru ca îndrăsneala să fie şi mai întreagă,apelul se termină astfel : "Fie pe frontul armelor, fie pe frontul patriei, iubirea noastră se chiamă Germania, atitudinea noastră de supunere,voinţa noastră se chiamă victorie, credinţa noastră se chiamă: Adolf Hitler ! ".

De români nici un cuvânt, de Regele nostru, de Conducătorul şi guvernul ţării, nici un cuvânt !

Acest apel care trădează modul de simţire şi gândire al germanilor dela noi s'ar fi putut lansa oriunde în Germania, dar nu în România.

Spre nefericire însă, Germanii din Ardeal şi Banat socotesc de pe acum aceste provincii ale noastre ca aparţinând Germaniei Mari, ţinând rolul de "Ostmark" al Austriei de odinioară.Probabil pentru acest motiv ziarul german şi-a schimbat denumirea veche în "Südostdeutsche Tageszeitung".

De altfel, printre minoritarii noştrii germani se vorbeşte pe faţă de planul de a se constitui după răsboiu un "Donauland", format din Transilvania şi Banat, rupte din trupul ţării noastre şi supuse conducerei elementului german minoritar sub protectoratul Marelui Imperiu german.

Văzute prin această prismă organizaţiile civile şi paramilitare, cum şi manifestaţiile minorităţii noastre germane alcătuesc un început de realizare a acestor planuri.

Se punea dela sine întrebarea de unde izvoreşte acest curaj neobişnuit al germanilor dela noi, odinioară foarte timizi şi circumspecţi.

Singure succesele armelor germane nu pot fi cauza, căci spre pildă, în Ungaria, germanii nici pe departe nu şi-au însuşit acest curaj !

Cauza este deci locală:

Toleranţa inaugurată de regimul ex-regelui Carol, toleranţa continuă şi de regimul actual şi încurajarea exercitată de unii germani din Reich în România, care se manifestă cu multă consecvenţă, cum dovedeşte şi ultimul discurs al D-lui ministru plinipotenţiar, baronul Manfred von Killinger.

./.

Dacă ministru plenipotenţiar al Germaniei găseşte posibil să pronunţe un discurs în care, cu un aer protector, distribue laude la adresa Conducătorului Statului nostru, şi-şi arată mulţumirea că "haosul" pe care l-a găsit la venirea sa în ţara noastră a dispărut - fapt care-l scuteşte de necesitatea de a interveni el însuşi în afacerile interne ale ţării noastre, declarând pe unii oameni cuminţi, pe alţii nebuni sau hoţi de drumul mare, adresându-le pe faţă, fără perdea, admonestări, evident că poporul german dela noi, plin de mândrie proprie şi dispreţ pentru bietul popor românesc, socoteşte Ardealul şi Banatul ca parte integrantă a Germaniei, deocamdată sub protectorat deghizat german. Aceasta, cu atât mai mult cu cât lumea ştie că Dl.Killinger a mai ţinut o asemenea cuvântare, faţă de care conducerea partidului nostru, a ridicat la vremea sa protestul său solemn dar fără rezultat. Germanii ca şi românii pot socoti deci că situaţiunea umilitoare a românilor şi puterea germană la noi încetul cu încetul a alunecat până la punctul de a fi iremediabil. Deci germanii cutează orice iar românii tolerează orice !

Armata se găseşte în luptă alături de Germania şi sub suprema comandă germană. Viaţa economică, industrială, comercială, în bună parte germanizată, comerţul nostru extern aproape cu totul la dispoziţia Germaniei, poporul german stat în stat, liber de a face ce vrea şi lăsat să declare pe faţă că se supune ordinelor şefului unui stat străin, oricare ar fi ele, iată situaţiunea în care se află ţara noastră ! Am fost totdeauna - atât la guvern cât şi în opoziţie - partizanul respectării drepturilor naţionale ale fiecărui popor până la marginea impusă de disciplina noastră de stat şi de considerentele unităţii independenţii ţării noastre, dar cu condiţia ca alte neamuri să nu aibă mai multe drepturi în ţara noastră decât poporul nostru românesc, întemeietor şi susţinător de Stat. Ori, tabloul schiţat pe scurt în cele precedente dovedeşte contrariu, ceiace se petrece la noi în ţară în raport cu poporul german, nu este o politică minoritară, ci o renunţare umilitoare şi periculoasă pentru viitor.

Nu sunt duşmanul poporului german. L-am apărat pe vremuri ca deputat în Camera Ungară în contra cotropitoarei politici maghiare. Mai târziu, ca prezident al Consiliului Dirigent şi ca Prim Ministru, am înfiinţat şcoli germane, am pus capăt procesului său de maghiarizare, şi le-am dat largi îndreptăţiri; dar nu pot admite umilirea şi inferioarizarea poporului românesc.

Nu situaţiunea noastră umilitoare mă îndeamnă să vă adresez aceste câteva rânduri informative, pentrucă palmele ce le dă cineva unui individ legat în lanţuri nu ofensează pe cel pălmuit, ci pe cel ce pălmueşte, şi în grija cărui este eș încredinţat, ci pericolul ce constitue pentru viitor această stare de lucruri şi pierderile de tărâm şi bunuri naţionale, materiale şi sufleteşti cari rezultă din această situaţiune, Guvernul ţării are datoria să pună la adăpost ţara de acest pericol. Ţara-i vede, îl simte şi este adânc îngrijorată. Am crezut de datoria mea Domnule Preşedinte ad-interim, să vă pun în cunoştinţa acestor fapte şi acestor stări de spirit.

Numai mântuitorii răspunzători ai puterii publice ar putea să ştie ce este de făcut, căci ei cunosc toate laturile problemei, dar noi care ne găsim înafară nu putem decât să constatăm că situaţia a devenit intolerabilă.

./.

626

~~626~~

Vă rog, Domnule Preşedinte, să binevoiţi a primi asigurarea înaltei mele consideraţiuni.

Cu distinsă stimă

București
22 Februarie 1942.

(ss) Iuliu Maniu

Domnule General,

Opinia publică românească urmăreşte cu mare însufleţire acţiunea militară condusă de D-voastră, pentru desrobirea provinciilor cotropite de străini şi cu încordată atenţiune toate măsurile luate în legătură cu această istorică desfăşurare.

Intre aceste măsuri, au reţinut, în mod deosebit, atenţia opiniei publice, declaraţiile D-lui Vice-Preşedinte al Consiliului, privitoare la organizarea administrativă şi economică a Bucovinei şi Basarabiei, care s'au difuzat larg prin presă şi radio.

Sunt prea pline de urmări grave măsurile pe cari Domnia Sa, desigur de acord cu Domnia Voastră, le anunţă, că vor fi luate în Bucovina de Nord, Basarabia şi Moldova de Nord, pentru ca să nu fiu nevoit să atrag atenţiunea D-voastre asupra lor.

Modul cum se va organiza administraţia în Basarabia şi Bucovina, după reîncorporarea lor, angajează viitorul şi poate să fie plin de consecinţe. Regimurile anterioare, afară de cel naţional-ţărănesc, au privit Basarabia şi Bucovina ca o colonie şi le-au încătuşat într'un sistem centralist, care a împiedicat orice posibilitate de auto-administrare. Cele două provincii au fost inundate de funcţionari din Regat, necunoscători ai oamenilor de acolo; aceştia s'au prefăcut în adevăraţi satrapi ai populaţiei şi au stârnit numeroase nemulţumiri. Au fost, desigur, şi oameni de treabă, între cei veniţi, dar cei răi au compromis şi pe cei buni. Ei au fost aceia cari au făcut ca denumirea de regăţeni să devie odioasă şi timp de două decenii, provinciile, în bună parte, s'au înstrăinat, în loc să se închege sufleteşte complect, cu ţara. Când am venit la guvern eu, a fost nevoie să încep totul dinainte. Cei ce au urmat au stricat din nou tot ce am îndreptat.

Reluarea vechiului sistem centralist ar fi, prin urmare, o greşeală de neiertat.

Regimul bolşevic, prin resentimentul adânc ce a stârnit în sufletele basarabenilor, i-a apropiat din nou de ţara-mamă. Această reacţiune sufletească trebue captată şi folosită în scopul închegării sufleteşti a întregului neam românesc.

In forma nouă, însă, cum voiţi să organizaţi administraţia celor două provincii, nu vom isbuti decât să ne îndepărtăm, cu paşi repezi, de acest scop.

O nouă bruscare a Basarabiei şi Bucovinei şi o nouă îndreptare a sufletului ei spre Rusia, ar fi cu atât mai gravă, cu cât, după prăbuşirea regimului bolşevic, o Rusie revenită la sistemul proprietăţii individuale şi a unor libertăţi relativ mai largi ar putea să devie un punct de atracţie mai primejdios decât a fost un stat cu regim sovietic-comunist.

Atât în consfătuirea ce s'a ţinut cu fruntaşii basarabeni, la Preşedinţia de Consiliu, cât şi prin sus-menţionatele declaraţii s'a pus în vedere că în primul moment se va introduce o administraţie militară şi pe urmă una condusă de oamenii regimului, din Vechiul Regat, pentru purificarea acestor provincii. Iată o soluţie greşită, care va compromite, dela început evoluţia din viitor a raporturilor dintre acele provincii şi Regat şi care dela început acoperă cu un văl impenetrabil, intenţiunea clar şi bine exprimată a D-lui Vice-preşedinte al Consiliului, de a înlătura centralismul distrugător de iniţiative şi control politic.

./.

Intâi: De unde această neîncredere în elementele localnice, cari de atâtea ori s'au dovedit conduse de adânci sentimente naționale și de o exemplară corectitudine, ca cetățeni și români, chiar și cu ocaziunea ultimelor desfășurări triste ? Al Doilea: Cum credeți să faceți epurația acestor provincii? Este de prevăzut că o administrare astfel organizată va fi isvorul erorilor și ororilor.

Nu poate fi indicată decât o singură procedură: aceia de a introduce imediat o descentralizare administrativă, pusă în lucrare prin oameni localnici, pe răspunderea lor.

Trebuesc chemați la sfat basarabenii și bucovinenii, indiferent de grupările din cari au făcut parte și în înțelegere cu ei, trebuesc deasemeni desemnați acei în mâna cărora se va pune conducerea acestor provincii. Conducerea provinciilor trebue să urmeze directivele guvernului. Armata, Jandarmeria, Poliția și Justiția trebue să rămână centralizate și conduse din centru, prin exponenții guvernului; orice turburări sau încurcături vor fi deci excluse. Ar constitui o mare nedreptate aceia de a se jigni oameni localnici intelectuali sau țărani, impunându-li-se cu sila elemente de conducere. Am făcut, prin experiența proprie, ca Președinte de Consiliu, constatarea că basarabenii și bucovinenii sunt foarte înțelegători și dispuși să primească și chiar să invite persoane din afară de provincia lor, în locuri pentru cari nu au oameni. De altfel, nici ardelenii, nici basarabenii și nici bucovinenii nu au făcut niciodată greutăți în această privință, ci dimpotrivă.

Ar trebui apoi imediat constituirea din localnici, a consilii provinciale județene, de plase și comune, pentru a sfătui și controla organele administrative și a le da îndrumări practice, așa încât viața administrativă să fie considerată ca a lor, iar nu impusă din afară, iar răspunderea eventualelor greșeli cari s'ar face să nu fie a puterii centrale.

Eu înțeleg bine rațiunea care a prezidat la oprirea refugiaților de intra în Basarabia și Bucovina, spre a-și reocupa, din primul moment, proprietățile, când este știut că în actuala criză de alimente, e firesc ca pământul să fie administrat și cultivat de proprietarii lui, cari îl vor lucra cu mai multă tragere de inimă, decât alte elemente.

Declarația D-lui Vice-Președinte al Consiliului, că pământul disponibil din Basarabia se va atribui elementelor din Regat, poate să ducă la grave reacțiuni sufletești, în Basarabia abia recâștigată. Fără îndoială este drept ca luptătorii cari s'au jertfit în răsboi să fie și ei împărtășiți din aceste terenuri, dar metoda de a jigni pe basarabeni și bucovineni, rezervând pământurile libere cu exclusivitate pentru sătenii din Vechiul Regat, nu ar putea nici decum să servească interesul consolidării sufletești în provincia de peste Prut. Socotesc că metoda cea mai potrivită ar fi de a ține un just echilibru între cele două interese: acela de a satisface pe luptători și acela de a nu provoca nemulțumiri în Basarabia și Bucovina.

Dar mai ales nu înțelege opinia publică rațiunea și dedesubtul pasagiului următor din declarațiile D-lui Vice-Președinte al Consiliului: "Până la sfârșitul ostilităților, când va interveni un decret de anexiune, până atunci autoritățile militare și regimul de ocupație sunt singura situație legală a acestor teritorii".

Intâi: despre cari ostilități este vorba, acelea pentru Basarabia și Bucovina, sau acele contra Rusiei sau acele ale conflictului armat mondial?

./.

Al doilea: pentru ce trebue un decret de "anexiune"? Basarabia şi Bucovina s'au contopit în Regatul României,pe baza auto-determinării, cu 23 ani înainte, prin hotărârile de unire aduse în adunările naţionale. Pentru ce trebue acum un nou decret de anexiune,care dă o altă înfăţişare bazei de drept a unirii acestor două provincii cu Patria Mamă.

Pentru ce trebue un expert german,anunţat cu atâta stăruinţă?

Deodată cu reocuparea acestor provincii,trebue un "restitutie in integrum" şi apoi măsuri de guvernământ,cari urmează în mod firesc din experienţele trecutului,respectând hotărârile de unire ale provinciilor.

In dreptul public şi în cel internaţional trebue folosite expresii precise,aplicate la sensul lor bine stabilit ştiinţificeşte; altfel se pot întâmpla răstălmăciri şi confuziuni păgubitoare pentru unitatea Statului: Basarabia şi Bucovina sunt teritorii româneşti,de "facto" şi "de jude" şi nu este permis să dăm alt titlu de drept ocârmuirii româneşti,nici să instituim organir factori străini în conducerea lor,oricât de pricepuţi ar fi ei de altfel.

*

* *

Profit de această împrejurare,pentru a vă împărtăşi preocupările mele,asupra obiectivelor ce trebue să urmărim în acest răsboiu şi asupra unor întâmplări,cari dacă sunt adevărate,nu pot să rămână nedesaprobate.

Prin hotărârea de a intra în acţiune,împotriva cotropitorilor,tindem la eliberarea Basarabiei şi Bucovinei şi a unui colţ din Moldova de Nord; în această clipă,pentru toate conştiinţele româneşti,problema stăpânitoare este afirmarea drepturilor noastre etnice şi istorice,prea bine cunoscute,asupra întregului nostru patrimoniu naţional. Basarabia şi Bucovina fac parte integrantă din aceste drepturi,cari au fost recunoscute ultima oară şi prin Conferinţa dela Londra din 1920.

Pierderea acestor provincii nu s'a datorat,nici vreunei hotărâri a unei instanţe internaţionale,nici hotărârii naţiunii însăşi,prin reprezentanţii ei legal împuterniciţi.

Lupta armatelor române,pentru recucerirea lor nu este ,prin urmare,agresiune,cu intenţiuni de cucerire,intenţiuni cari trebue să ne fie străine,ci urmarea unei invaziuni,care trebuia respinsă din primul moment. In această luptă,întreaga naţiune şi toţi fiii ei trebue să se înşire sub drapel,sau acolo unde cred că pot fi utili,în serviciul voinţii naţionale unanime,de a ne păstra hotarele şi a recâştiga Basarabia,Bucovina şi toate provinciile pierdute,prin slăbiciunea unei cârmuiri vinovate,impusă ţării prin lovituri de stat.

Intreaga Naţiune a fost cuprinsă de nespusă bucurie,când a aflat că Cernăuţii,Chişinăul şi alte oraşe au fost eliberate de cotropitori.

Vom încerca cu toţii cea mai mare satisfacţie când vom afla în comunicate că reocuparea întregei Basarabii şi Bucovina s'a terminat.

Bucuria şi satisfacţia noastră a tuturor românilor va fi fără margini,nu numai pentru că am recâştigat două provincii frumoase şi că am readus milioane de suflete româneşti la vatra strămoşească,ci şi pentru că jertfa sângelui scump al armatei noastre glorioase a reparat ruşinea pe care cârmuitorii inconştienţi de pe vremuri au adus-o ţării noastre.

./.

Recunoştinţa ţării pentru generalii, ofiţerii şi soldaţii români şi pentru D-voastră, Domnule General, comandantul de căpetenie, va fi eternă.

Cea mai grea zi pentru o naţiune şi pentru un comandant este însă acea de a doua zi după victorie. "Inima tuturor românilor bate acolo unde este armata", am spus într'o recentă scrisoare ce v'am trimis. Acum, victoria în bună parte dobândită, trebue ca toată puterea intelectuală, toată grija sufletească şi toată inventivittatea românilor să fie concentrată spre a găsi calea cea bună, atât de grea, în cea de a doua zi de după victorie.

Pentru acest motiv, ca şi în trecut şi de data aceasta, socotesc că am datoria să dau expresiune convingerilor mele şi ale opiniei publice, atât de mult frământată, şi fiindcă îmi lipsesc toate celelalte mijloace; parlament, presă şi adunări politice, sunt nevoit să vă deranjez pe D-voastră ca nu cumva mai târziu să fiu făcut vinovat de reticenţe, de echivoc, sau de lipsă de vigilenţă, atât de necesare în vremuri ca cele de azi.

Dacă întreaga opinie publică românească, cu noi toţi, am fost pentru recucerirea provinciilor rupte prin agresiunea dela Patria Mumă, suntem categoric în contra ca România să urmărească obiective de agresiune.

Nu este admisibil să ne prezentăm ca agresori faţă de Rusia, astăzi aliata Angliei, probabil învingătoare, pentru alt obiectiv decât Bucovina sau Basarabia, - în tovărăşie de arme cu Ungaria şi cu Axa, cari ne-au rupt printr'un act arbitrar, neratificat de nimeni, o parte importantă a ţării noastre, vătămându-ne teritoriul, mândria şi onoarea noastră naţională. Chiar şi tovărăşia de arme de până acum, impusă de împrejurări, este cât se poate de supărătoare, câtă vreme încă nu am primit nici o satisfacţie în problema Transilvaniei, dar ea are totuşi o singură justificare: aceia că este menită să repare pierderea ce am suferit, înainte cu un an, în urma presiunei exercitată de Axă, care la vremea sa ne-a legat mâinele, oprindu-ne să ne apărăm. Acum ea ni le-a deslegat.

Basarabia şi Bucovina s'au unit cu Regatul Vechi prin voinţa lor liberă şi pe baza principiului auto-determinării popoarelor. Ar fi prea pretenţios să credem că continuarea răsboiului germano-rus ar depinde de colaborarea noastră, precum este nu mai puţin pretenţios să proclamăm noi, România, răsboi sfânt contra Rusiei, pentru organizaţia ei internă, de stat şi socială. Răsboiul sfânt, militar şi politic, să-l prestăm pentru România Mare, cu toate provinciile sale.

Nu avem nici un soldat român de sacrificat pentru scopuri străine.

Trebuie să cruţăm armata noastră, pentru scopurile noastre româneşti, cari sunt multe şi mari şi de tragică actualitate, pentru foarte apropiate vremuri.

Este adevărat că la Nord şi la Est de Nistru avem foarte mulţi fraţi români aşezaţi acolo de veacuri, la care avem dreptul să aspirăm, pentru întregirea naţională. Pe aceştia însă nu-i putem câştiga şi mai ales nu-i putem păstra cu armele.

Anexarea lor trebue să se întâmple cu liberul lor consimţământ şi cu aprobarea marelor puteri, atunci când se va stabili statutul teritorial definitiv al Europei.

Fără această aprobare noi nu ne vom putea bucura de alăturarea fraţilor noştri de peste Nistru, şi vom avea din ea numai nesfârşite încurcături şi greutăţi.

./.

In schimb, în baza unei înţelegeri generale se pot găsi soluţii, cari să ne satisfacă pe noi şi să nu provoace nici rivalitatea sau duşmănia vecinilor noştri.

Adevărul însă trebue continuu accentuat că nimeni altul nu are drept asupra Republicei Moldoveneşti în măsura în care avem noi.

O tendinţă de cucerire şi ocupaţiune mai conţine şi un pericol, pe care mulţi nu-l cunosc. Opinia publică maghiară şi conducătorii ei sunt într'un mod semnificativ frământaţi, iar ideia tot mai vânturată de publicitatea maghiară şi de cercurile lor importante este că spaţiul vital al României este la Est de Carpaţi, iar al Ungariei în partea de Vest a Carpaţilor.

Nu-i admisibil ca noi să servim argumente şi motive în sprijinul celor ce urmăresc să ne împingă spre răsărit, eliminându-ne din cetatea naturală a Transilvaniei, leagănul românismului şi mai ales nu este admisibil să ne legăm soarta, prin războaie de cucerire şi agresiune, cu Axa.

Svonuri tot mai persistente vorbesc despre masacre, săvârşite asupra populaţiei minoritare, în special evreeşti, din Moldova. Ele nu sunt verificate şi noi dorim să nu fie adevărate. Toate cazurile de rebeliune sau trădare naţională trebuesc pe loc şi cu mare asprime pedepsite. Măsurile legale cari sunt luate pentru a preîntâmpina repetarea unor asemenea acţiuni criminale, sunt binevenite.

Dar, simţul de umanitate al poporului nostru şi bunul lui renume nu trebuesc atinse, prin executări şi schingiuiri în massă, prin intoleranţe cari s'ar răsbuna în primul rând asupra noastră şi a conaţionalilor noştri. Pentru acest motiv, opinia publică românească şi noi toţi, cari o cunoaştem, protestăm în contra lor, sau a continuării lor, dacă s'ar fi săvârşit.

Vă rog primiţi asigurarea distinsei mele consideraţiuni,

Bucureşti, 18 Iulie 1941

ss. IULIU MANIU

Preşedintele Partidului Naţional Ţărănesc.

DOMNULE MAREȘAL,

Comunicatul publicat cu ocazia întrevederii pe care a-ți avut-o cu Führerul Adolf Hitler conține unele firmații contra cărora suntem siliți să protestăm cu toată energia în numere poporului român.

Vă este cunoscută atitudinea politicei noastre și a partidelor pe care le prezidăm, față de politica pe care Dvs. o duceți alături de Germania și aliații ei.

V'am semnalat continuu gravele primejdii la cari expuneți națiunea română, făcând acte de solidaritate cu acei cari au ciuntit România Mare și cari în mod inevitabil merg la catastrofă, având contra lor cele mai mari și mai puternice națiunii ale lumii.

Dvs. ca șef al unui regim de dictatură nu aveți dreptul să angajați națiunea într'o direcție în care ea nu vă poate urma, deoarece ea are constiința că odată Basarabia și Bucovina readuse la trupul țării, România nu are niciun motiv să lupte sau să dorească înfrângerea Angliei și a Statelor Unite, națiuni, cari, alături de Franța și ceilalți aliați ai lor în răsboiul trecut, au pierdut milioane dintre fiii lor pentru ca prin victoria noastră comună să se realizeze visul nostru secular: unitatea tuturor românilor între frontierele lor etnice.

Interesul și onoarea națională nu permit să avem astăzi sentimente și atitudini ostile față de marile democrații anglo-americane, aliații naturali ai noștri și ai tuturor națiunilor mici de pe glob.

Românii sunt un popor pașnic și modest. Ei nu ambiționează roluri în așezarea lumii.

In special comunicatul cuprinde și următoarele afirmații: "Convorbirile privitoare la situația politică generală și la lupta comună contra bolșevismului și plutocrațiilor anglo-americane unite cu el s'au desfășurat în spiritul prieteniei germano-române și în sensul comunității de luptă neclintită de cari sunt pătrunse națiunile aliate prin Pactul Tripartit. Führerul, precum și Conducătorul de Stat Român, și-au vonfirmat hotărârea de a continua, fără șovăire, prin mobilizarea tuturor forțelor, lupta împotriva inamicilor Europei, până când va fi câștigată fără compromisuri victoria definitivă. Cot la cot cu popoarele puterilor Axei, poporul român va duce acest răsboiu până la victoria finală".

Dacă lupta pentru recucerirea și eliberarea Basarabiei și a Bucovinei a fost legitimată de întreaga suflare a țării, poporul românesc nu a aprobat și nu aprobă continuarea acestei lupte dincolo de hotarele noastre firești. Desaprobarea lui devine încă și mai categorică față de intenția de a-l duce la un răsboiu împotriva Angliei și a Statelor Unite, vizate în acest comunicat.

./.

Avem convingerea că, o armată națională cum este a noastră nu poate fi dusă în răsboiu împotriva sentimentului național unanim care păstrează nu ură, ci recunoștință Puterilor Occidentale.

Ţinem în special să protestăm cu toată tăria împotriva caracterului anti-anglo-saxon ce se dă răsboiului nostru prin acest comunicat, rugându-vă ca în viitor să împiedecați astfel de manifestări de natură a prejudicia grav interesele naționale ale României.

Primiți vă rugăm asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

Bucuresti, 20 Aprilie 1943.

Președintele Partidului Național Liberal.

(ss) C.I.C. Brătianu

Președintele Partidului Național-Țărănesc.

(ss) Iuliu Maniu

DOMNULE MAREŞAL,

Am luat, cu îndurerată surprindere, la cunoştinţă, decretul de chemare pentru adunarea plebiscitară, pe ziua de 9 Noembrie, în scopul ca cetăţenii ţării să-şi exprime aprobarea sau desaprobarea lor, asupra guvernării Dvs., dela 6 Septembrie 1940 şi până astăzi.

Partidul Naţional-Ţărănesc crede că în aceste zile, când fii ţării sunt chemaţi să-şi îndeplinească suprema datorie faţă de ţară ar trebui eliminat totul ce-i poate despărţi.

Ar trebui indiferent de deosebirile de vederi politice interne şi externe ce ne despart, ca toţi să ne ferim să întretăiem drumurile şi cărările şi dealtfel prea strâmte, care duc la izbânzi mari naţionale, nu năzuiţi de organizări, care nu pot avea şi nu vor avea un caracter de permanentă durabilitate.

Partidul Naţional-Ţărănesc, oricât de mult ar dori să-şi menţină hotărârea de a pune în discuţiuni chestiuni politice, şi să respecte regulile disciplinei naţionale, care caracterizează naţiunile civilizate, atunci când ţara se găseşte în răsboi, totuşi nu se poate da îndărăt dela împlinirea datoriei sale de a-şi manifesta părerile, obiecţiunile şi hotărârile sale, în faţa unor evenimente cu importante repercusiuni în prezent şi cu efecte incalculabile în viitor.

Acesta este motivul pentru care, în baza plinelor puteri ce mi s'au acordat de Comitetul Central, vin respectuos să vă aduc la cunoştinţă, că Partidul Naţional-Ţărănesc nu poate lua parte la plebiscitul organizat de Dvs., în plin răsboiu, sub starea de asediu, ale cărei constrângeri exclud posibilitatea exprimării libere a voinţei obşteşti. Făcând abstracţie dela aceasta, el nu vrea să consfinţească prin colaborarea sa, practica dictaturilor ce s'au perindat în ultimii ani, de a chema naţiunea română contrar concepţiei ei politice, la plebiscite pentru a se câştiga o justificare aparentă, pentru regimul autocratic, inaugurat contra dispoziţiunilor clare ale aşezămintelor noastre fundamentale.

Concepţia serioasă pe care o are partidul Naţional-Ţărănesc despre drepturile naţiunii şi ale cetăţenilor cari o compun, exclude participarea lui la un simulacru de consultare obştească, repetat de trei ori în trei ani şi jumătate.

Astracţie făcând de consideraţia principală că în timp de războiu, al cărui sfârşit nu se poate prevedea, pornit tocmai pentru stabilirea concepţiei politice, care va trebui să domine în lumea civilizată, nu este admisibil un plebiscit, cu obiectiv politic de organizare de stat, nu putem lua parte la plebiscitul ce organizaţi şi pentru următoarele motive:

1.- Decretul interzice discutarea chestiunilor asupra cărora cetăţenii sunt chemaţi să-şi spună opinia, deci face imposibilă clarificarea şi precizarea meritelor, greşelilor, succeselor şi insucceselor regimului actual. Ori, numai o astfel de examinare ar putea creia o opinie publică, care ar fi vrednică să fie exprimată

./.

aceasta mai ales că starea de asediu şi cenzura au împiedicat, ani dearândul, cunoaşterea exactă a evenimentelor ce s'au perindat, "Voturi" exprimate numai în baza unei propagande unilaterale, care este făcută de către organele guvernamentale, - oprită şi ea de altfel, prin dispoziţiunile decretului lege - nu merită să fie eternizate, căci ele nu folosesc la nimic, cum nu au folosit nici cele exprimate cu ocazia plebiscitelor anterioare.

2. D-voastră cereţi opinia cetăţenilor într'un singur răspuns, asupra unui întreg complex de chestiuni, privitor la care opinia publică are păreri, parte aprobatoare iar în parte de categorică desaprobare.

Spre pildă, Partidul Naţional-Ţărănesc, împreună cu întreaga opinie publică, aprobă acţiunea militară întreprinsă pentru desrobirea Basarabiei şi Bucovinei şi eliberarea elementului românesc de peste Nistru, de sub regimul comunist, şi aclamă cu însufleţire rezultatele obţinute în această privinţă. Desaprobă însă continuarea acţiunii militare în formă agresivă şi cu intenţiuni de ocupaţiune pe teritoriul rusesc, dincolo de hotarele noastre fireşti şi deplânge pierderile de morţi şi răniţi ce au suferit şi slăbirea puterii noastre armate, pricinuită de aceste operaţiuni.

Mai departe, aprobă înlăturarea regimului exregelui Carol, dar desaprobă categoric continuarea regimului dictatorial, care exclude orice posibilitate de manifestare democratică a voinţei populare şi anihilează libertăţile cetăţeneşti.

Aprobă înlăturarea corupţiunii, teroarei şi a desordinei, care au prins rădăcini adânci sub regimul ex-regelui Carol, dar desaprobă reintroducerea în serviciile şi întreprinderile de stat, a persoanelor cari au fost complectamente compromise, prin atitudinea lor, sub regimul ex-regelui Carol II.

Aprobă restabilirea inamovibilităţii magistraţilor şi tendinţele de a se introduce un regim de legalitate, dar desaprobă înlăturarea unor magistraţi şi profesori în mod cu totul arbitrar, cum s'au făcut, contrar drepturilor lor căştigate şi dispoziţiunilor legale anterioare; deasemenea desaprobă regimul special aplicat minorităţilor, dintre care unele sunt favorizate mai mult decât însăşi Românii, iar altele sunt persecutate, cu nesocoţinţa legilor existente.

Aprobă tendinţa de românizare legală a vieţii sociale şi economice, dar desaprobă în modul cel mai hotărât germanizarea întreprinderilor industriale, comerciale şi bancare şi pătrunderea sistematică a elementelor străine în sistemul de producţiune naţională.

Aprobă străduinţa de a ridica producţiunea economică dar desaprobă în mod hotărât lipsa de competenţă a organelor administrative centrale şi exterioare, cari nu sunt în stare să pună zăgaz scumpetei mereu crescânde şi lipsei catastrofal simţită a articolelor de primă necesitate. Efectele acestor fenomene urmate în bună parte din convenţiunile comerciale încheiate cu Germania şi Italia, care de fapt au aproape monopol asupra comerţului nostru exterior, duc opinia publică la exasperare şi pot produce nelinişti serioase.

Aprobă urcarea preţurilor produselor agricole, dar regretă că ea este urmarea inflaţiei monetare care va aduce la catastrofă vieţii noastre economice.

Ar fi o greşeală din partea Partidului Naţional-Ţărănesc dacă ar aproba politica din care rezultă această stare de lucruri egală cu pauperizarea şi exploatarea ţării noastre.

./.

Dar în special Partidul Naţional-Ţărănesc nu poate aproba situaţia periculoasă şi umilă, în care se găseşte Statul Român, din punct de vedere internaţional, alături de pactul tripartit, care îl pune în duşmănie, aproape în stare de răsboiu cu democraţiile occidentale, neputând să salveze partea ruptă din Ardeal şi nici măcar să pună în valoare protocolul atât de oneros dictat la Viena acceptat numai sub presiunea Axei, ale cărei clauze, favorabile nouă sunt călcate în picioare, iar noi nu putem să manifestăm nici măcar sufleteşte, pentru fraţii asupriţi, rupţi de noi, în urma hotărârii aliaţilor de azi ai ţării noastre.

3.- D-voastră ordonaţi un plebiscit cu vot pe faţă, înlăturând votarea secretă, indispensabilă, îndeosebi în cursul unui răsboiu şi sub regimul stării de asediu, cu perspectiva lagărelor de concentrare. Această împrejurare despoaie dela început plebiscitul de caracterul sincerităţii.

4.- Nu putem consfinţi, prin participarea noastră activă un plebiscit menit să vă dea mandat în alb, pentru introducerea unei organizaţii de stat corporatiste, contrară principiilor noastre democratice, respectuoase libertăţilor cetăţeneşti. Manifestul publicat de D-voastră desvăluieşte intenţiunea Dvs, de a menţine în viaţa de stat sistemul dictatorial, care exclude afirmarea democratică şi paşnică a voinţei naţionale, în care se păveşte chivernisirea afacerilor publice şi face imposibilă orice activitate de control, ceeace duce la corupţiune în viaţa publică şi abuz în viaţa de stat şi pe urmă la transformări sguduitoare, adeseori catastrofale în evoluţia naţională.

În faţa acestei perspective, orice intenţiune bună a conducerii de stat, rămâne infructuoasă.

Vă rog, Domnule Mareşal, binevoiţi a primi asigurarea înaltei mele consideraţiuni.

Bucureşti, 8 Noembrie 1941.

Cu distinsă stimă:

/ss/ Iuliu Maniu
Preşedintele Partidului
Naţional-Ţărănesc

Declaraţiile d-lui Iuliu Maniu privitor la calomniile în-dreptate împotriva D-sei Sale în chestia Ardealului şi Banatului.

Unele ziare din Capitală cari stau sub directa influenţă a unui membru al guvernului, au publicat un reportaj politic în care se afirmă că d. Iuliu Maniu, fost în repetate rânduri preşedinte de Consiliu, Preşedinte al Consiliului Dirigent din Ardeal şi Banat şi factor hotărâtor în actul Unirei, ar intenţiona să inaugureze o acţiune pentru deslipirea Transilvaniei şi Banatului de România şi realipirea lor către Ungaria. Deşi această informaţie nu numai că n'a fost crezută, ci din contra a fost primită de către opinia publică cu o unanimă indignare şi desgust, condamnând infama manoperă politică eşită din oficina plină de ur a cercurilor guvernamentale, dirijate de adversarii politici ai d-lui Iuliu Maniu, totuş am ţinut ca printr'un redactor al ziarului "DREPTATEA" să solicităm Preşedintelui Partidului Naţional Ţărănesc, o intrevedere şi declaraţie asupra acestei infamii.

D. Iuliu Maniu a binevoit să ne răspundă următoarele:

"La infamiile oficinei cunoscute şi a zbirilor ei, lipsiţi şi de cel mai elementar simţ de răspundere şi de patriotism, nu voi răspunde.

Calomniile adversarilor mei supăraţi pentru cunoscuta mea acţiune politică nu mă vor intimida, nici nu mă vor abate dela hotărârea de-a lupta contra regimului dictatorial de azi, umilitor pentru naţiune, păgubitor pentru ţară şi nedrept pentru provinciile alipite.

Urăsc din tot sufletul tirania, iubesc cu fanatism libertatea şi ordinea legală şi ţin neclintit la democraţia naţională. Vreau să fie înfăptuit constituţionalismul parlamentar în România pe veci unită dela care prostia şi răutatea profitorilor de conjuncturi ruşinoase nu mă vor putea înstrăina.

Opera luminoasă a generaţiei din care fac parte şi care m-a însărcinat cu conducerea efectivă a acţiunei de realizare a actului Unirei, ar impune oricărui guvern datoria de-a scuti de orice slăbire şi denigrare şi-ar interzice o complicitate în contestarea continuităţii indestructibile a sentimentului, care a dat naştere marilor prefaceri istorice.

Regimul actual, în totala sa lipsă de simţ de răspundere se dispensează în mod revoltător de această îndatorire patriotică.

Păcătoşia celor cari în dantul lor macabru în jurul puterii calcă în picioare şi cele mai sfinte interese naţionale şi de stat, nu va impedeca însă mulţimea şi împreună cu ea pe noi, să ne închinăm muncii pentru binele Naţiunei şi ţăria neînvinsă a României Mari."

-oOo-

2913 638 238

D-l IULIU MANIU, Preşedintele Partidului Naţional Tărănesc a făcut reprezentanţilor presei următoarele declaraţiuni:

In baza deplinelor puteri primite dela Comitetul Central al Partidului Naţional Tărănesc, cu prilejul realegerii mele de preşedinte şi repetat reînoite în şedinţele următoare ale aceluiaş organ statuar, - ţinând seama că-mi este cu neputinţă să întrunesc o nouă şedinţă comitetul ce şi-a încheiat lucrările abia cu 2 ore înainte, declar decretul No 4321/1938, prin care se înfiinţează un partid unic, ca neconstituţional, şi toate măsurile ce se întemeiază pe acest decret, ilegale.-

Cel mai elementar drept, civic şi politic, garantat de toate Constituţiile succesive, dela 1866 încoace, este dreptul de opinie, libertatea de gândire şi de manifestare a credinţelor politice privitoare la viaţa de Stat, la guvernarea şi administrarea ţării. Toate aceste drepturi elementare sunt confiscate prin decretul de mai sus, care face imposibilă participarea cetăţenilor, in conformitate cu principiile lor, la guvernarea şi administrarea ţării şi zădărniceşte exercitarea controlului cetăţenesc, asupra treburilor publice.-

Decretul No 4321/1938, desfiinţează libertatea naţiunii şi o impiedică să participe sincer şi direct la viaţa de stat.-

Activitatea politică se transformă într'un monopol de stat, care va face imposibilă emulaţia liberă a virtuţilor cetăţeneşti, singura capabilă să primenească viaţa publică şi să selecţioneze elitele conducătoare. Monopolul politi[c] promovează numai favoritismul, protecţionismul vicios şi corupţiunea in afacerilor obşteşti.

De aceea ridic cel mai categoric protest, impotriva acestui decret.-

In ce priveşte apelul ce se face pentru inscrierea in partidul unic, anunţat in temeiul acestui decret, partid care nu exprimă aspiraţiunile, curentele de idei şi interesele masselor populare, ci a răsărit din combinaţiunile de culise, - membri partidului naţional ţărănesc vor avea o atitudine de rezistenţă categorică şi vor continua să profeseze credinţele lor cuprinse in programul partidului.- Salariaţii Statului au fost şi sunt dispensaţi de această îndatorire, pentru a fi feriţi de rigorile legii.-

Partidul Naţional Tărănesc condamnă pe foştii săi membri, cari s'au înscri[s] printre fondatorii partidului unic, îi declară TRADATORI şi excluşi din sânul său.-

Credincioşi vederilor noastre democratice şi credinţelor de regenerarea naţională, socială şi morală a ţării, rămânem neclintiţi pe drumul croit de tradiţia şi de jertfele înaintaşilor acestui neam, din întreg cuprinsul pământului românesc.-

Avem ferma convingere că acest drum duce la biruinţa finală şi că încercarea de a înăbuşi exprimarea liberă a opiniilor şi concretizarea lor în fapte de interes obştesc, nu va izbuti.-

Formaţiunea artificială impuse de sus, a partidului unic se va prăbuşi fiindcă pe trădare şi pe servilism nu se poate întemeia o renaştere.-

Tara românească a avut o viaţă constituţională, in vechiul regat timp de o jumătate de secol. In această vreme s'a format un început de conştiinţă cetăţenească. Provinciile noui au adus şi ele un patrimoniu de virtuţi cetăţeneşti Iar în cele două decenii ale României Intregite, sub votul universal, dobândit in tranşee prin jertfe şi suferinţe, conştiinţa cetăţenească s'a întărit şi mai mult. Tendinţa de a o sugruma prin încazarmarea cetăţenilor intr'un partid uni[c] este o insultă adusă naţiunii române.-

Acest atentat nu va izbuti.-

Partidul unic decretat suferă de un viciu organic fundamental: lipsa unui conducător şi a unor cadre formate in luptă şi însufleţite de acelaş crez.-

./.

Capul Statului, care este Regele, nu poate fi proclamat şef de partid fără a'l face răs unzător pentru actele săvârşite de acest organism politic, ceeace se izbeşte chiar şi de prevederile Constit ţiei promulgată la 20 Fevr. 1938/ Art 44/ Intre intemeietorii noului partid nu este nici o personalitate proeminentă, care să poată fi un centru de atracţie pentru cetăţenii acestei ţări.-

Intemeietorii partidului unic sunt oameni adunaţi din toate partidel cum spunea unul din consilierii regali- cari numai sunt capabili să renunţe l credinţele lor din trecut, şi să şi le reînoiască, peste noapte. Partidul unic este un conglomerat hibrid, lipsit de program şi de crez politic. E o creaţiune rtificială, la care a aderat un grup eteroclit, mânt de consideraţiuni oportuniste şi unii rătăciţimcari au căzut in cursă.-

Dar siluirea ţării, tocmai când, in aceste vremuri, graniţele ne sunt ameninţate din toate părţile, şi când ne găsi in preajma unui răsboiu, cred că este o greşeală periculoasă. Pentru apărarea teritorului Statului român, nu vo i chemaţi numai membrii partidului unic, ci naţiunea întreagă, care nu poate f adusă la luptă, prin constrângerea şi prin teroare, ci prin insufleţire şi prin elanul izvorât din convingerea că-şi apără o ţară liberă şi întemeiată pe ordinea legalăţ-

După incordarea politică creiată prin regimul din Fevruarie trecut, octroiat ţării, toată lumea aşteaptă cu infrigurare un gest care să insemneze inceputul unuei destinderi, menită să inlesnească concirdia naţională. de care ţara ae e astăzi nevoie.-

Pri n Memorandul prezentat M.S. Regelui in ziua de 15 Decemvrie, de către reprezentanţii Ardealului şi Banatului s'a avut in vedere tocmai aceast necesitate naţională.-

Deaceea, momentul ales pentru intemeiarea partidului unic este inopo tun şi nefericit. Răsăunderea cade intreagă pe cei ce au conceput şi au promulgat decretul No 4321/1938.-

Fac aceste declaraţiuni, ca să-mi implinesc o datorie de consştiinţă faţă de ţară şi in credinţa nestrămutată că naţiunea română va inţelege semnalul de alarmă ce'l dau.-

Adresez un apel către toate straturile sociale ale ţării şi către toţi membrii partidului Naţional Ţărănesc, in special către generaţia tânără să nu se lase ademenită de lozinci falşe, pentru a se supune unui regim de teroare morală şi fizică, ci să rămână strâns unită in jurul steagului demnităţii naţionale, al libertăţilor constituţionale al naţionalismului şi al moralei creştine.-

Bucureşti 16 Decemvrie 1938.

ss JULIU MANIU

Domnule Preşedinte,

Desigur cunoaşteţi calomnia pusă la cale de cercuri oficiale în contra prezidentului dl. Iuliu Maniu, învinuindu-l că ar vrea să rupă Ardealul din corpul Statului.

Această calomnie a stârnit consternarea întregei opinii publice a ţărei, nedându-i-se de nimenea crezare. Pentru a pune totuşi la punct chestiunea, arătând că această campanie ruşinoasă în contra D-sale, e lipsită de orice temeiu, isvorăşte din ura ce o poartă aceste cercuri oficiale în contra D-lui Maniu, din cauza acţiunei politice, care o conduce, a publicat declaraţiunea aici alăturată, iar ziarul "Dreptatea" a veştejit printr'un articol această campanie revoltătoare.

D-lui Maniu, cenzura a oprit publicarea atât a declaraţiei cât şi a articolului din "Dreptatea".

In contra acestei măsuri a guvernului de a lansa calomnii la adresa prezidentului, iar de altă parte de a opri prin cenzură respingerea calomniilor, dl. I. Mihalache, Dr. N. Lupu şi Mihai Popovici au adresat Primului Ministru telegrama alăturată.

Deasemenea mai multe organizaţii judeţene au adresat M.S.Regelui şi Primului Ministru telegrame de protest în contra calomnierei D-lui Maniu. Este de dorit ca declaraţiile D-lui Maniu, telegrama d-lor Mihalache, Dr. N. Lupu şi Mihai Popovici adresată Presedintelui Consiliului de Miniştri să fie răspandită în cele mai largi cercuri. Ar fi de dorit ca şi prietenii noştri din judeţe să se asocieze consternărei generale produsă de acest fapt, veştejind şi ei, prin telegrame deprotest procedarea incalificabilă.

Secretar General,

Ineleu

Inalt P. S. Patriarhul Miron Cristea

Preşedintele Consiliului de Miniştri

Dragoslavele

241 641

Unele ziare din directa inspiraţie a unui membru al guvernului, au publicat - şi cenzura a permis - cea mai infamă calomnie posibilă, împotriva prezidentului nostru Dl. Iuliu Maniu, acuzându-l de trădare a Românismului şi integrităţii Statului, în folosul Ungariei.

Gazeta "Dreptatea" a protestat imediat, Articolul a fost în întregime suprimat. Iar când Dl. Maniu însuşi a dat o desminţire categorică şi un protest pe deplin legitim, aceeaşi cenzură a interzis publicarea.

Acest procedeu, cu totul păgubitor intereselor generale ale statului în orice împrejurare, dar mai ales în momentele de faţă, şi adânc ofensator pentru un factor politic cu un rol atât de important în înfăptuirea Unirei, ~~şi în înfăptuirea Unirei,~~ şi în viaţa de Stat - nu poate fi îngăduit.

Cerem Inalt P.S. Voastre să luaţi dispoziţia ca dreptul de apărare să fie respectat, şi răspunsul D-lui Maniu să fie publicat.-

Pe de altă parte cerem ca cei vinovaţi în această procedare atât de jignitoare intereselor naţionale să fie sancţionaţi.-

Al Inalt P.S. Voastre prea plecaţi.

I. Mihalache

Mihai Popovici

Dr. Nicolae Lupu

2923

OPERAT LA FIȘ... 242

642

Excelentă.

Transilvania şi Banatul trăesc clipe de adâncă durere sufletească după o eclipsă de 16 veacuri a vieţii naţionale, aceste două provincii au reînăscut ca pasărea Fönix din cenuşa vechii Dacii Traiane. Unirea lor cu România, înfăptuiţi după răsboiul mondial, ca rod al unei lupte de veacuri pentru libertatea naţională a fost cel mai strălucit triumf al principiului naţionalităţilor, realizat în sectorul al XX-lea. Astăzi ele se văd însă iarăşi crunt lovite şi ameninţate de puterile întunecate ale trecutului, printr'o propagandă tenace şi temerară lipsită de temeiul adevărului, propagandă cunoscută sub numele de "revizionism maghiar".

După 22 de ani dela Unire ne aflăm în situaţia de a reîncepe lupta abia terminată la 1918, care ne-a costat torente de sânge şi a ne pune din nou pe linia de apărare. O vom face cu toată hotărârea, chair de ar trebui să reluăm totul dela început, cu toate jertfele oricât de mari, căci îndărăt, în juguri sfărâmate, nu vom mai merge, iar naţiunea noastră nu o vom mai lăsa în robia din care a scăpat pentru totdeauna.

Revendicările maghiare, susţinute de propagandă lor subversivă sunt astăzi făţiş formulate de Ungaria, care la 1929 a fost salvată din ghiarele bolşevismului de Români şi contra cărora şi-a îndreptat chiar de a doua zi politica ei revizionistă. Fără a lua parte la răsboiu, statul Maghiar a primit astăzi teritorii şi aspiră să restabilească ca simplu efect al victoriilor şi jertfelor altora Ungaria Mare responsabilă în bună parte de dezastrul răsboiului mondial din 1914-1918.

Nu putem primi în tăcere încercarea de reînviere a unui statut teritorial perimat, a unui sistem politic definitiv osândit de evoluţia politică modernă. Protestăm cu toată energia contra oricărei atingeri a hotarelor României Mari, cari nu au fost primite în dar dela nimeni, cum se afirmă că au fost dobândite prin lupte crâncene şi prin jertfe de sânge îmbelşugate.

Cine se atinge de aceste hotare, care n'au fost aşezate cu nici un Km. pătrat dincolo de drepturile noastre istorice şi naturale, imputabile, aduce pacea din acest sector al Europei în starea de dinainte de 1914. Nu foloseştea aceasta nimănui, nici chiar naţiunei cotropitoare, care îşi va sitovi toată energia înăbuşind o nelinişte ce va deveni aci permanentă.

Unirea Transilvaniei şi a Banatului s'a putut efectua după răsboiul mondial, dar n'a fost rezultanta lui directă sau rezultanta unui simplu fapt de arme. Ea este rezultanta logică şi firească a unui imperativ etnic, a unei situaţiuni geografice, a unei evoluţiuni sociale, politice şi psihologice, care cu fatalitatea unei legi naturale a trebuit să ducă la concluzia întemeerii Statului Român, cuprinzând toate provinciile locuite în majoritate de români. Dela răsboiul mondial în coace în care România nici nu ar fi intrat dacă nu erau în joc aceste provincii ale ei, un alt răsboiu mare, la care Ungaria nu a participat, vine să creieze o altă ordine în Europa.

Oricare ar fi această ordine, ea nu poate fi o reîntoarcere la un stat Maghiar feudal. Ungurii se pare că dau această interpretare nouiei ordine Europene.

./.

Ei revendică Ardealul şi Banatul sub cuvânt că au în aceste Provincii 1.350.000 unguri, fraţi de-ai lor, care împărtăşesc o soartă nu de asupriţi, ci de minoritari rămaşi la noi de lungi epoci de colonizare cu care ei au urmărit în cursul vremurilor spargerea masivului autohton românesc fără ca totuşi să răuşească. Li se pare acum o mare nedreptate, să stea 1.350.000 unguri, ca minoritate, sub tratamentul mult mai blând şi mai uman al legilor româneşti, care au permis culturii maghiare să prospere în aceşti 22 ani, dar găsesc firesc ca ei să stăpânească 3 milioane şi jumătate de români pe cari i-au ţinut 1000 ani sub tratamentul lor dur şi inuman.

Este oare cu putinţă ca noua ordine pe care vor să o inaugureze Germania şi Italia, să îndemne la o refacere a trecutului condamnat ? Este oare cu putinţă ca această nouă ordine, răsturnând filozofia modernă a statului reprezentată prin Hegel şi Fichete, să voaisă a reface un stat poliglot în chiar mijlocul Europei, Ungaria Mare dar aceasta nu cu puteri proprii ci cu sabia germană şi italiană ?

A CUI ESTE TRANSILVANIA ?

Nimeni nu poate contesta că Transilvania, împreună cu ţinuturileromâneşti dela Nord-Vestul ei Maramureşul /Sălajul, Bihorul şi Aradul/ ţinuturi numite şi cunoscute în istorie ca "Partes anexe Transylvaniae" formează o unitate închegată prin trecutul comun şi prin interese comune şi că fărâmiţarea ei ar însemna o ireparabilă jignire şi prejudiciere al locuitorilor ei. In faţa acestui fapt, problema Transilvaniei nu se poate pune în felul cum încearcă să o facă maghiarii, cari pretind că Ungaria ar avea în baza unui pretins "drept istoric milenar", drept să reclame Transilvania. Această problemă se poate pune numai în felul următor: Dintre popoarele locuitoare în Transilvania care are un cuvânt hotărâtor asupra ei ?

Răspunsul la această întrebare, singura îndreptăţită, poate fi dat numai după examinarea exactă şi obiectivă a Transilvaniei din punct de vedere istoric, etnic şi social-economic. Toate aceste consideraţiuni dau răspunsul categoric, că asupra Transilvaniei nu este cu drept şi nu este uman să dispună alt neam decât neamul românesc.

ROMÂNII IN TRECUTUL TRANSILVANIEI

Din punct de vedere istoric:

Oricât s'a trudit o istoriegrafie tendenţioasă şi interesată să dovedească contrariul, ea nu a putut să infirme faptul persistenţei elementului românesc pe pământul Transilvaniei şi a Banatului, acolo unde cu 18 veacuri în urmă, fuziunea Daco-Geţilor băştinaşi şi coloniştii Romei, a dat naştere unui nou şi vânjos popor neo-latin.

Acoperit uneori de valurile furioase ale năvălitorilor străini acest popor a format o stâncă adânc înfiptă în solul Transilvaniei, povincie care a devenit leagănul Neamului Românesc. Vitregia Imperialismelor medievale n'a putut distruge seminţia Romei, ci mai mult a consolidat-o, dându-i tăria şi resistenţa grenitului.

zadarnic au încercat învăţaţii maghiari să construiască teoria meşteşugită şi absurdă a unei ţări rămasă nelocuită în evul mediu, în mijlocul unei Europe străbătută veacuri dearândul

./.

de zeci de popoare, într'o tumultoasă căutare de spații vitale, zadarnic au mers până la contestarea mărturiei autentice a propriilor lor cronicari și a vechilor documente care vorbesc despre români. Cercetători conștiincioși și imparțiali printre cari numărăm mai recent pe un savant ca profesorul german Gamillscheg dela Universitatea din Berlin, au ajuns la concluzia ce confirmă adevărul firesc și simplu al continuității noastre în Transilvania și Banat, adevăr pe care numai o mentalitate deformată de interesul politic a putut să îl nege vreodată.

Sistemul feudal generalizat în evul mediu în Europa apuseană a decapitat poporul românesc din Tra silvannia și Banat, desnaționalizând clasa lui conducătoare, fie asimilând-o nobilimei maghiare, fie degradând-o la starea de iobagi. Această clasă conducătoare a dat Ungariei oameni cu renume europene, ca pe Ion Huniade, viteazul luptător în contra invaziilor turcești, ca pe fiul său Matei Corvinul, cuceritorul Vienei strălucitul rege umanist, a cărei origină latină o proslăvește Bonifinius și ca pe marele arhiepiscop primat Nicolae Olahus, care a ținut să-și arate originea prin însuși numele său adoptat "Valahul" iar fi fost oare cu putință, ca o aristrocrație trufașă, mândră de vechimea titlurilor să aleagă și să primească de a fi condusă de un Regent, pe urmă de un Rege și un Arhiepiscop Primat eșiți dintr'un neam de "ciobani pribegi veniți de curând din Balcanul disprețuit ?

Dar clasa nobilimei maghiare și maghiarizate a reușit să acopere și să pună în umbră viața unei țărănimi românești căzute în iobăgie, atât de mult, încât falsificând însăși isvoarele istorice, teoriile maghiare să îndrăsnească a tăgădui până și existența celui mai vechi și celui mai numeros popor din Transilvania. Iar atunci când iobagul român osândit la o viață animalică, apăsat și stors până la măduvă, s'a ridicat în sălbatică învifo-rare, ca în 1436, stăpânitorii ne mai putându-i tăgădui existența, iau răpit titlul de națiune, încheiind acea faimoasă alianță, "Uniunea celor trei națiuni", adică Ungurii, Secuii și Sașii cu excluderea Românilor, alianță care a menținut până în anul 1848, tirania unei minorități privelegiate asupra unei majorități impilitate.

Sufletul acestui neam nu se putea însă resemna la sentința de moarte națională. Vulcanul de suferințe și revolte care plutea în adâncul lui prea stins, dar lava răsvrătirii reisbucni cumplit sub Horia, cu flacăra unei erupții ce înspăimântă și cutremură pământul sub pivioarele unei aristrocrații străine, fără suflet și fără conștiință.

Iar când la 1848, aceiași nobilime străină hotărăște, în contra majorității românești, și a minorității săsești, alipirea Transilvaniei la Ungaria protestul Românilor conduși de Simion Bărnuțiu și Episcopul Șaguna, își găsește expresia în Adunarea Națională de pe Câmpul Libertății și în resistența armată a lui Avram Iancu, Buteanu, Axente și Balint care au înăbușit cu oasele dușmanilor ereditari munții pururea românești, din inima Transilvaniei. Atunci căzu și capul admirabil al nemuritorului sas Stephan Ludvig Roth, figură simbolică pentru idealul Ardealului Românesc, care luminat de zorile libertății de mijeu, denunță alianța asupritoare a conaționalilor lui, cu ungurii și cu secuii.

Politica dinastică a Habsburgilor, pasivitatea parlamentară

./.

a românilor și necontenitele lor petiții și plângeri adresate Impăratului dela Inocențiu Micu Klain și dela Supplex Libellus Valachorum, în 1891 până la Memorandul din 1892, sunt totalitatea reacțiunii împotriva unei stări de subjugare și umilință, față de care sufletul românesc s'a găsit într'o permanentă revoltă.

Trebue oare reînoită la 1940 această stare, mai violentă și mai năprasnică ? Dacă Procesul Memorandului a adus masele românești până la un pas de o nouă și sângeroasă revoluție în schimb activitatea parlamentară decretată la 1905, nu a fost decât o revenire la încercările de a dobândi pe căi legale și pacinice, o îmbunătățire a situației desnădăjduite a unui popor îngenunchiat, desmoștenit de drepturi, pauperizat, silit de regimul latifundiilor feudale să trimită sute de mii dintre fii lui în America, în căutarea altor spații vitale.

Provocarea conflagrației mondiale nu a fost decât o încercare a Monarhiei feudale de a asigura continuarea acestui sistem de asuprire și desnaționalizare, printr'un războiu preventiv împotriva principiului național. Dar 4 ani de suferință crudă acasă și de sângerare pe fronturi nu au făcut decât să desăvârșească procesul de desagregare a unei Monarhii în care Ungaria avea un rol de primviolonist în conducerea unei politici interne de feudalism și de asuprire națională.

Nu este adevărat că unirea Transilvaniei și Banatului, provincii istorie românești, a fost opera unui act de cucerire și a unui tratat de pace încheiat la Trianon. Ea a fost rodul unui dublu proces de desagregare politică și morală pe de o parte, de renaștere și reintegrare națională pe de altă parte. Monarhia Habsburgică, omul bolnav al Europei Centrale în plină descompunere a făcut un act de sinucidere pur și simplu încercând să-și prelungească viața prin operația riscată a unui războiu de reîntinerire. In acelaș timp, tinere națiuni ajunse la maturitatea conștiinței lor naționale, și-au reluat libertatea închegându-se în state naționale, întemeiate pe principiul modern al naționalităților. Unitatea uimitoare a limbii românești, conștiința națională și setea de libertate au fost baza firească pe care s'au întemeiat aspirațiile tuturor românilor de a realiza unitatea lor națională. Sub influența mișcării mărețe a poporului italian pentru "Italia Unită" și a poporului german pentru initatea națională a tuturor germanilor și sub înrâurirea ideilor de libertate plămădite în Franța, poporul român a luptat în mod conștient pentru înfăptuirea libertății, independenței și unității sale naționale. Suferințele lui Silvio Pellico, scrierile lui Mazzini Fichete, luptele lui Bismark, Cavour și ale atâtor martiri italieni și germani au trezit în sufletele noastre un răsunet puternic.

CUM S'A ÎNFĂPTUIT UNIREA TRANSILVANIEI.

Sub influența hotărâtoare a acestui curent s'a desfășurat activitatea generației din 1848 în principatele Române și s'au săvârșit marile acte naționale ale Românilor din Ardeal și Banat, care au urmat în mod logic o organic, în Adunarea dela Alba Iulia din 1 Decembrie 1918.

Tratatul dela Trianon încheiat abia în anul 1920, nu a creiat și a înregistrat numai, pentru lumea internațională, unirea Ardealului și Banatului cu Regatul Român.

Dovadă pentru aceasta este faptul, că încă în luna Octombrie 1918 Comitetul Național al Românilor din Ardeal și Banat a hotărât deslipirea Poporului Românesc de Regatul Ungariei, iar

declarațiile stabilite în această ședință au fost citite de dl. Alexandru Vaida Voevod, chiar în Parlamentul din Budapesta, în ziua de 18 Octombrie 1918, înainte de armistițiul încheiat abia la 13 Nov.1918. Tot înainte de armistițiu s'a constituit Consiliul Național Român, sub președinția regretatului St.Cicio Pop, consiliu care a luat în mâinile sale conducerea efectivă a poporului român din Ardeal și Banat. Consiliul m'a însărcinat pe mine cu conducerea afacerilor externe și militare. In această calitate m'am stabilit la Viena, unde s'a organizat revoluția regimentelor românești în special a celor de pe front și din principalele orașe ale Monarhiei Austro-Ungare, la Viena și Praga, și cu ajutorul ofițerilor români din Ardeal și Banat, în frunte cu generalul A.Boeru, Colonel Vlad și a căpitanilor Ilcuș și Traian Popa, am luat sub comanda mea efectivă forța militară a Românilor transilvăneni. Ministerul de Răsboiu austriac, General Steiner Störger, a recunoscut subsemnatului, înainte de armistițiu, calitatea mea de reprezentant al Românilor în afacerile externe și militare și la solicitarea mea, mi-a pus la dispoziție în acest scop, tot înainte de armistițiu, în clădirea Min. de Răsboiu din Viena, un local. Numai în Viena și în împrejurimi, eu am concentrat peste 70.000 soldați transilvăneni. In această calitate a mea, prin Ministrul plenipotențiar al Românilor ardeleni la Budapesta, Dr. Ioan Erdelyi, recunoscut de guvernul maghiar am notificat Ministerului de Răsboiu Ungar, că soldații români vor depune jurământul de credință, nu către autoritățile Statului Maghiar, ci către Consiliul Național Român, și pe steagul tricolor românesc. Guvernul maghiar s'a declarat de acord cu această hotărâre tot înainte de armistițiu.

Guvernul maghiar prin Ministrul Oszkar Jaszi a intrat în tratative în mod oficial, cu consiliul Național Român, chair pe timpul negocierilor de armistițiu Anglo-Franco-Austro-Ungar, care a avut loc la Belgrad. Pe urmă sub pavăza legiunilor și a gărzilor naționale românești, organizate de românii ardeleni și bănățeni, gărzi cari au înlocuit forțele armate ale statului maghiar, căzut în desagregare, s'a ținut Adunarea Națională din Alba Iulia, care adecretat pe baza dreptului de autodeterminare unirea Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România pentru a realiza unitatea națională a tuturor Românilor.

Adunarea Națională a constituit, prin Consiliul Dirigent Guvernul Transilvaniei, Guvern care a organizat viața românească în Dacia Superioară a realizat reforma agrară, reforma administrativă, a decretat libertăți cetățenești și drepturi democratice și a stabilit un tratament just pentru minorități. Toate acestea sau petrecut înainte de Tratatul dela Trianon.

Aceste uriașe prefaceri au fost desăvârșite în cea mai mare ordine în cadre cu totul solemne, fără nici un act de brutalitate sau răsbunare, ceiace constitue un titlu de mândrie pentru poporul român.

Este deci evident, că unirea provinciilor românești în fostul stat ungar, nu este rezultatul Tratatului dela Trianon, pe care l-a procedat cu un an, ci a constituției naționale al românilor transilvăneni și al vredniciei întregului neam românesc.

CINE SUNT SUCCESORII LEGALI AI ROMANIEI HABSBURGICE.

Noi românii, suntem, în ce privește teritoriile românești, succesorii de drept ai monarhiei Austro-Ungare desființată, în

./.

aceste măsuri în care Germania, Italia și chiar Ungaria sunt succesoarele pe teritoriile lor naționale, moștenite dela monarhia habsburgică și stăpânite de ele. Noi nu am fost "favorizații" tratatului dela Trianon și ai conferinței de pace dela Paris, ci în unele privințe chiar nedreptățitii ei până încă nu s'au fixat o linie de demarcație nedreaptă și pentrucă dela Trianon nu a respectat hotărârile dela Alba Iulia ci nici pe cele stabilite în tratatul încheiat de România, în 1916 cu aliații ei.

Tratatul dela Trianon a stabilit hotare pe care noi le-am primit numai siliți de un ultimatum, ce ne-a fost adresat de Marile puteri aliate finele anului 1919.

Rectificarea hotarelor în favoarea Statului Ungar s'au făcut chiar la Trianon, rectificare pe care am primit-o de dragul păcii, Intre timp procesul de disoluție al Statului Ungar a continuat. S'a instărănit acolo regimul bolșevic, de care Ungaria a scăpat grație Armatei Române, armată care a fost primită la intrarea ei în orașele maghiare cu flori de populația maghiară. Armata noastră a trebuit să intre în Budapesta pentru a apăra astfel noile hotare atacete de regimul bolșevic.

Intreaga Transilvanie până la hotarele ei dinspre Vest a stăpânit în baza ființei noastre autohtone și în baza realităților etnice. Ea formează nu numai leagănul poporului românesc, ci și cetatea de apărare a neamului nostru, care este de 58,4% în majoritate românească. Orice ciuntire a acestui teritoriu însemnează cea mai mare nedreptate pentru români și încărcarea tuturor considerentelor care trebue să reglementeze așezarea și convețuirea popoarelor dintr'o lume civilizată.

Realitatea etnică pe care o constitue majoritatea românească a populației din Transilvania nu poate fi doborâtă prin existența unor enclave minoritare, care sunt efectul unor infiltrațiuni sprijinite de un regim dușman nouă, tocmai cu scopul de a întrerupe continuitatea noastră geografică și etnografică și de a justifica pretutindeni asupra teritoriului nostru național.

Noi dorim pacea în centrul Europei și o prietenească vecinătate cu Ungaria. Dorim să avem cele mai bune relații cu concetățenii noștrii maghiari, care trebuesc cu depline drepturi înzestrați, dar pe acestea nu le putem răscumpăra prin concesiuni teritoriale pentrucă nu noi deținem teritorii ungare, ci numai teritoriile noastre proprii, pe care le-am luat în stăpânire în baza principiului unității naționale și a dreptului de auto-determinare. Teritoriile noastre naționale, pe care le-a posedat Ungaria înainte de Adunarea dela Alba Iulia, le-a avut în urma conjuncturei internaționale favorabile ei în temeiul forței militare a monarhiei Habsburgice, dovadă este faptul că îndată după prăbușirea monarhiei Hagsburgice le-a pierdut, în zadar a încercat în două rânduri să le recâștige prin forța ei proprie.

AUTONOMIA TRANSILVANIEI.

In ceiace privește afirmația maghiarilor, că Ungaria "milenară" are drept asupra Transilvaniei, constatăm că Ardealul niciodată nu a fost încorporat în mod organic și de drept public, la Ungaria până în 1867. Istoria Ardealului cunoaște trei perioade principale.

1. Epoca voivodatelor din timpurile străvechi pânăăla 1526
2. Epoca Principatului independent dela 1526 până la 1621
3. Epoca marelui principat autonom până la 1867.

./.

In cele trei epoci Ardealul avea administrație, justiție și puteri legiuitoare proprii, cu singura deosebire, că pe vremea Principatului autonom Impărații Austriei, care arau și Regi ai Ungariei în aceiași vreme erau Mari Principi ai Ardealului, dar cu toate acestea Principatul era realmente autonom, sub o putere centrală cârmuită din Viena.

Limba oficială a Ardealului, era tot timpul, cea latină și nimic nu dovedește situația de completă independență a Ardealului față de Ungaria, decât împrejurarea că Dietele unguresti din Presburg (Bratislava) și Budapesta și opinia publică din Ungaria avea neîncetat în fruntea preocupărilor realizarea unei unir între Ungaria și Ardeal.

Dar majoritatea populației, formată din românii din Ardeal, s'a împotrivit întotdeauna acestor tendințe de unire cu Ungaria, în special în 1848, când a trecut în revoluție sângeroasă prin care și-au arătat hotărâta ei voință de a nu admite cu nici un preț o contopire a Ardealului cu Ungaria. Rezistența aceasta a izbutit, întrucât maghiarii nu au putut realiza unirea dorită de ei, decât cu prilejiul tranzacțiunii încheiate în 1867 cu Dinastia Habsburgică. Această casă domnitoare a sacrificat poporul român tendințelor maghiare, fiind silit să încheе tranzacția aceasta în urma pieredrii răsboiului din 1866.

Evident că, îndată ce Monarhia Habsburgică s'a prăbușit, Ungaria a trebuit să renunțe la dominațiunea sa susținută, în chip meșteșugit, de puterea Habsburgică și a trebuit să sufere ca părțile ei locuite de ALTE NEAMURI să fie alipite țărilor de acelaș neam, în baza principiului autodeterminării și a unității naționale.

SITUATIA ETNICA IN TRANSILVANIA.

Dacă din punct de vedere istoric maghiarii și Statul Ungar nu au dreptul să dispună, asupra soertei Transilvaniei, cu atât mai puțin îndreptățesc la aceaste consideratiuni trase din situația etnică. Poporul românesc formează majoritatea absolută a locuitorilor Transilvaniei, având 58,4%. Din 23 Județe ale Transilvaniei, în 17 românii au majoritatea absolută în 3 județe au majoritatea relativă și numai în 3 județe (cele secuești) sunt în majoritatea. In județele cu majoritate relativă, numai în județul Mureș urmează după numărul românilor cel al maghiarilor, în celelalte două, ca importanță numerică, după români urmează germanii. Este de remarcat ca o împrejurare de o importanță decisivă, că în toate județele mărginașe cu Ungaria (Arad, Bihor, Sălaj, Satu-Mare) românii sunt în majoritatea absolută de peste 60% și că ungurii nu trec în nici unul din aceste județe peste 30%, iar în județul Maramureș abia ating 6,2%.

In întreaga Transilvanie maghiarii și secuii abia formează 24,5% ale populației și câtă vreme românii sunt așezați în continuitate geografică și etnică, maghiarii sunt lipsiți în așezarea lor de această continuitate, fiind despărțiți de secuii din Estul Transilvaniei prin masse compacte românești și de maghiarii din Ungaria, cu excepția celor 3 plase din Bihor și Sălaj. In schimb continuitatea geografică și etnică a poporului român cu cel din vechiul regat (Oltenia, Muntenia și Moldova) este evidentă și de nimic turburată, în afară de județele secuești, care însă nu prezintă nicii un fel de obstacol economic, cultural

sau de comunicație în ceiace privește viața națională românească și de Stat unitar al României.

SITUATIA SOCIAL-ECONOMICA.

Ca structură socială, poporul românesc este un popor agricol, în imensa sa majoritate așezat în comune rurale tot așa ca și poporul maghiar cu deosebirea că distribuția pământului între țărani, în comunele românești este mult mai sănătoasă decât în cele maghiare. Pulverizarea pământului în comunele românești nu a luat proporții, precum nici formarea nouilor proprietăți mijlocii sau mari după refor a agrară nu s'a început.

Este adevărat că în multe din comunele urbane, elementul românesc este inferior celui neromân. Este însă o împrejurare hotărâtoare în această privință, că în comunele urbane elementul cel mai puternic este cel german, pe urmă cel evreesc, iar orașele astăzi în bună parte maghiare, Cluj, Turda, Aiud, au fost odinioară germane și și-au maghiarizat în cursul vremurilor, în urma presiunei de Stat și a politicei de maghiarizare. Aceste orașe însă, fără nici o presiune românească, câștigă tot mai multe elemente românești, astfel că în mod natural ele se vor asimila în scurtă vreme mediului românesc în care sunt așezate.

Ca element social economic este de importanță a constata, ca marile întreprinderi comerciale și industriale din Transilvania, deși erau protejate și înființate de puterea Statului maghiar, nu erau proprietatea particularilor maghiari, acele cari nu erau în posesia germanilor erau evreii. Este de ajuns să amintim că industria forestieră, textilă, de piele, carboniferă, de spirt, ca și morăritul industrial, asemenea au fost și sun dominația maghiară în mâna acționarilor sau proprietarilor evrei, tot așa ca și comerțul de vite și de produse agricole. Dominațiunea română începută abia de 20 ani, a dat vădite semne de îndreptare a acestei situațiuni.

Astfel putem afirma cu certitudine, că în afară de instituțiunile conduse de Stat, administrație și școli, viața social-economică nu a avut un caracter maghiar nici sub dominația maghiară. Mai mult chiar mișcarea literară maghiară sub dominațiunenea românească în Transilvania, a luat un avânt maghiar, mai pronunțat maghiar ardelenesc decât oricât altădată. Iar bună starea țărănimii maghiare, după reforma agrară facută de noi, precum și propășirea industriei ardelene, în conjunctura foarte favorabilă a apropierei imediate și a comunicației foarte mult ușurate cu vechiul regat român, a luat un avânt pe care nu l-au cunoscut nicicând înainte.

Educația publică însăși a luat un avânt considerabil chia și la populațiunea maghiară. Dovadă că numărul știutorilor de carte a crescut în județele din Transilvania în medie cu 17%, chiar și în județele secuești.

PROBLEMA POLITICA A TRANSILVANIEI.

După toate acestea se pune dela sine întrebarea:
Pe ce se întemeiază revizionismul maghiar cu lozinca "Ardealul înapoi", "Totul înapoi" Pe drepturi istorice ? Ele nu pot fi decât maghiare, rezultă aceasta din cele expuse mai sus și din faptul că nici un drept istoric nu poate fi mai valabil decât cel pe care îl întemeiază miile de ani, câtă vreme înaintașii noștrii Geto-Dacii locuiau acest pământ și pe care îl alcătuesc cei 1800 ani dela colonizarea română încoace, petrecuți de neamul românesc în neîncetată luptă dată pentru existența sa națională, luptă al carei rezultat este însăși ființa noastră de astăzi.

./.

Dacă din punct de vedere al nostru deslipirea unor teritorii din patrimoniul nostru național este o nedreptate, din punct de vedere al intereselor permanente europene este o greşeală regretabilă. Ea va avea drept consecință o continuă turburare a păcii şi a liniştei în această parte a lumei. Nimeni nu se poate legăna în iluzia deşeartă că neamul românesc compus din peste 16 milioane suflete, aşezat într'o continuitate geografică, cu o unitate culturală desăvârşită şi cu o conştiinţă naţională trează, va suferi în linişte desmembrarea sa, după ce a cucerit şi înfăptuit odată unitatea sa națională, care este ținta şi singura condiție de desăvârşire a popoarelor civilizate. Nimeni nu va putea crede, că poporul românesc se va resemna şi va suferi în linişte, că peste 4 milioane de suflete româneşti să fie îndepărtate din trupul nației şi zeci de mii de km. pătrați să fie rupți din teritoriul național.

Este în interesul Europei întregi, ca la gurile Dunării şi în puternica fortăreață a Carpaţilor de Est, să stăpânească un popor vrednic şi numeros şi să fie realizat prin el un regim consolidat, capabil să sustină pacea şi liniştea.

Acest popor nu poate să fie decât cel românesc. La aceasta îl predestinează aşezarea sa geografică, numărul covârşitor față de celelalte popoare din bazinul Dunării, firea sa tolerantă şi aptitudinele sale culturale.

El nu poate fi din nou desmembrat şi subjugat, căci ar deveni el însuşi un isvor şi un focar de nelinişte. Este cu siguranță de prevăzut, ca nemulțumirile şi jignirea celor 16 milioane de oameni, va fi un izvor de nelinişte şi de permanentă rivalitate între cei cari vor dori să profite în folosul lor de tragedie sufletească acelor despărțiți cu forța.

Dacă enclavele minoritare din Transilvania au interese naționale de ocrotit, această țintă se poate realiza şi pe altă cale decât prin ruperea teritoriilor naționale dela Patrimoniul națiunei române.

FIDELITATEA MAGHIARA FATA DE AXA.

Ungurii invocă în favoarea lor, că încă dela răsboiul mondial ei au fost tovarăşii de luptă ai Germaniei şi că în calitate de foşti aliați, li se cuvine acum Ardealul, drept pradă de răsboiu. Dar tot ei au creiat o literatură întreagă, silindu-se a dovedi că, în Iulie 1914, primul lor Ministru Contele Stefan Tisza, a luptat din răsputeri contra răsboiului, pe care l-au germanii şi în care ei au fost târâți ca "victime".

In realitate ungurii n'au urmat decât o politică de oportunism şi dublicitate.

Ei au încercat după dezastru să obțină prietenia şi iertarea aliaților. Contii şi baronii au cultivat până în ajunul victoriei germane şi italiene, cu acelaş zel, bunăvoințele franceze şi engleze, până întratât, încât în ultimii ani piețele Londrei şi Parisului erau cu adevărat inundate cu cărți, broşuri şi articole tipărite, precum se ştie, monede falsificate în scopuri patriotice.

Bărbați politici englezi ca, Rothermere, Miniştrii francezi ca D.Monzie, Pierre Cot, Francois, Tessan şi alții deveniseră maghiaro-fili cunoscuți.

./.

Ce să mai vorbim de propagandă lor din Anglia, de nenumăratele banchete şi congrese ale contelui Ştefan Bethlen în Marea Britanie ? Toate acestea nu s'au uitat. Şi nici această subită "Schimbare la faţă" în contra englezilor şi francezilor a doua zi după înfrângerea lor.

Iarăşi "Sfânta coroană a Sf.Ştefan" n'a fost oare oferită oricui, englezilor în deosebi pentru revizionism, ca pe urmă după catastrofa Franţei imediat să se prezinte şi să se constituie în puntea care "lega" indestructibil Axa Roma-Berlin ?

Afirmaţia unei fidelităţi continue şi neîntrerupte către Germania nu va induce în eroare pe nimeni şi mai ales nu pe Führer.

De Adolf Hitler are în sânge toată tragedia Austriacă şi cunoaşte raporturile ei maghiare.

Dacă pentru germanism, austriacianismul a fost o tragedie, ce a putut fi oare pentru români, într'o formă şi mai gravă, maghiarismul ?

Nimeni ca Adolf Hitler nu poate înţelege mai bine problema românească.

Noi am văzut cum Führerul nu a ezitat a arunca în balanţă totul pentru salvarea şi alipirea şi celei mai mici rămăşiţe ce n'a intrat încă în unitatea germană.

Cum n'ar înţelege hotărârea noastră de a sacrifica totul, nu pentru mici rămăşiţe-româneşti, ci pentru însăşi leagănul naţionalităţii noastre care este Transilvania.

Despărţirea Transilvaniei sau a unei părţi a ei de România, constitue cea mai mare greşeală a noului statut politic al Europei centrale.

In ce priveşte Italia, se pare că invectivele ungureşti străbat tot mai mult, în adevărurile noastre tot mai estompat la Roma.

Renaşterea noastră ca popor s'a făcut prin Italia. De acolo ne-au adus istoricii învierea.

Acolo sunt şi astăzi oasele părintelui naţionalismului nostru patriotic, ale lui Inocenţiu Micu Clain.

Nu vrem să ne abandonăm unui patentism romantic.

Putem totuşi să ne întrebăm "Ce aşteaptă Roma dela maghiari" ?

Bararea Anarhiei dela Răsărit ? Noi suntem aceia cari am îndeplinit acest rol şi chiar îl putem îndeplini şi în viitor, cu sau fără ei.

Dar mergând pe această cale, ducele va desemna cea mai serioasă, dacă nu unică rezistenţă a hotarelor dela Nord ale Imperiului suscitat.

Factorul cel mai de căpetenie în acest Sud-Est european, este armata română.

Nu trebue demoralizat acest factor. Primim o colaborare cu ungurii, dar nu printr'o mutilare a noastră.

Deaceea îndreptăm apelul nostru către duce, nu patetic totuşi sincer, cald: Duce, posturile avansate dela Dunăre cer Romei dreptate. Dacă glasul va fi ascultat, pacea şi liniştea pot fi salvate.

./.

Hotărârea arbitrară dela Viena.

Hotărârea arbitrară dată de cei doi miniştri ai Axei, la 30 August, la Viena, a fost o lovitură catastrofală dată loviturei naţionale a poporului românesc, şi unităţi geografice, politice şi morale a Transilvaniei. Gravitatea ei nu a fost prevăzută de nimeni în România, tocmai pentrucă nedreptatea ei pare de neconceput. Ea este în contradicţie cu toate declaraţiile anterioare, care susţineau, că se urmăreşte o soluţie întemeiată pe dreptate şi că ea va căuta să pună capăt, odată pentru totdeauna, diferendului maghiaro-român, încheind o pace durabilă şi definitivă.

Aceste aşteptări au fost grave desamăgiri.

Hotărârea arbitrară dela Viena constitue o flagrandă nedreptate şi ea nu poate fi menţinută pentru următoarele motive:

1. Unitatea geografică a Transilvaniei. Mărginită de jur împrejur de munţi cu părţile ei anexe / jud. Sălaj, Bihor, Satu Mare, Maramureş/, cu un sistem onografic şi hidrografic propriu, cu căi de comunicaţie unitare, Transilvania formează unitate geografică aproape ideală. Efectele acestei unităţi geografice au creiat şi partea ei istorică unitară. Sub daci şi goţi ca şi sub romani, sub habsburgi, şi, în sfârşit făcând parte din România Mare, ţara aceasta a avut întotdeauna aceaş soartă, pe care au împărtăşit-o toţi locuitorii ei şi toate părţile ei. Niciodată în toată istoria ei cunoscută de 2500 ani dela Agatir şi până la hotărârea dela 30 August 1940, dată la Viena, această ţară nu a fost tăiată în două şi împărţită nici o c ipă. Acest fapt singur ajunge pentru a sublinia cât este de intenabilă hotărârea şi pentru a demonstra că este imposibil ca poporul românesc să se resemneze la situaţia prin ea.

Imposibilitatea georgrafică şi economică, în care a fost împinsă Transilvania prin hotărârea dela Viena, o dovedeşte până la evidenţă situaţia în care a ajuns Clujul şi împrejurimile sale. Clujul s'a întemeiat încă din vremurile preistorice, primind o organizare de oraş şi cetate importantă sub Romani, cunoscută sub denumirea de Napoca. Intemeietorul oraşului Cluj a avut raţiunea sa economică, precum au avut toate oraşele importante, în împrejurarea, că erau aşezate în noduri de comunicaţie şi atingere alor două regiuni de producţie deosebită, mijlocind schimbul de mărfuri. Astfel Clujul a fost aşezat în punctul de atingere muntoasă a Munţilor Apuseni, cu Câmpia Ardealului şi Valea Someşului, având menirea de a face schimbul de mărfuri în regiunea munţilor şi cea a câmpiilor. Clujul nu poate fi lipsit de această misiune a sa, fără a fi nenorocite aceste două regiuni, cu care formează un corp inseparabil economic şi geografic. Ori aceste două regiuni sunt curat româneşti, deci Clujul nu poate apaţine în mod logic şi just decât României. Acest adevăr îl evidenţiază în mod surprinzător, mizeria în care a ajuns, în timp atât de scurt oraşul Cluj, decând a fost rupt din mediul său natural. Acelaş lucru s'a întâmplat cu Braşovul şi cu regiunea secuiască, ce nu poate fi separată de cursul mijlociu al Oltului, al Târnavelor şi Mureşul. Intreaga populaţie a secuimii e ameninţată de mizerie, fiind lipsită de spaţiile vitale în care se înşiră chiar şi vechiul regat, spre capitala căruia au gravitat clasele producătoare ale populaţiei secueşti Poporul maghiar din Transilvania s'ar pronunţa categoric împotriva verdictului dela Viena.

2. Ruperea arterelor de comunicaţie şi a legăturilor economice

Noua graniţă taie linia ferată Braşov-Cluj, care este artera de comunicaţie principală a provinciei. Tot astfel râurile Oltul Someşul şi Mureşul sunt întretăiate de graniţele turburătoare a circulaţiei şi a unei regiuni de ape raţională. In special Mureşul râul central al Transilvaniei, izvoreşte pe teritoriul maghiar, da trece

./.

prin teritoriul românesc pe o lungime de cel puţin 300-400 km. Plutariul devine astfel imposibil, fiind nevoit să treacă de două ori granițe economice vamale.

3. Nerespectarea principiului naţionalităţilor.

Hotărârea dela Viena a dat Ungariei o majoritate românească de 1,304.000/52%/ de suflete spre a elibera o minoritate ungurească de 968.000 de suflete. Dintre celelalte frânturi de popoare, care locuesc pe acest teritoriu/ germani, evrei şi puţini ruteni trebue să se ţină seamă cel puţin de voinţa minorităţii germane. Membrii ei în număr de aproximativ de 72000, au protestat hotărârei contra deslipirii lor de România. Protestul Saşilor din Bihor a mers chiar până la scene violente cu puţinii unguri din acea regiune şi la proteste exprimate la Berlin.

Cât pentru cei 45000-50000 de şvabi din ţinuturile Satmarului treziţi abia de curând la constiinţa naţională, graţie tratamentului de specială bunăvoinţă aplicat minorităţii germane în România, ei sunt expuşi să recadă în starea de letargie, care sub regimul maghiar începuse să se transforme treptat în moarte prin adoptarea progresivă a limbei maghiare.

Hotărârea dată de arbitrajul dela Viena a lovit, în primul rând principiul naţionalităţilor. De oricare parte s'ar găsi un observator al evenimentelor, fie de partea Axei, fie în tabăra opusă ei, el va trebui să recunoască faptul obiectiv, imposibil de tăgăduit, că supunerea unei majorităţi naturale sub stăpânirea unei minorităţi atinge principiul fundamental al constituirii statelor moderne, care este ptincipul naţional. Statul modern nu se poate întemeia pe altă bază, decât a vieţii organice, pe a unei personalităţi colective, care e naţionalitatea. Orice încercare de a nesocoti sau viola drepturile ei, este nu numai o nedreptate făcută prin călcarea dreptului de determinare, prin distrugerea libertăţii morale, dar şi o greşeală politică.

Ea stârneste în mod fatal o reacţiune şi duce la lupte, care nu se pot sfârşi decât atunci, când de parte lezată este, fie compet distrusă, fie din nou satisfăcută şi eliberată.

Nu putem crede că axa urmăreşte distrugerea complectă şi definitivă a românismului, ca naţionalitate şi dispariţia lui de pe harta Europei, încercare ce credem că, ar fi nu numai monstruoasă, dar şi imposibilă de realizat. Dacă puterile axei ar fi avut acest gând, ele nu s'ar fi mulţumit cu hotărârea dela Viena, ci ar fi mers mai departe. Cât timp însă existenţa unui Stat Românesc este principial se pare că rezultă din hotărârea dela Viena, acest Stat Românesc, oricât de redus şi poporul românesc chiar lipsit de o viaţă de Stat proprie, nu va putea să renunţe nici odată şi cu nici un preţ la spiraţia de a trăi o viaţă naţională unitară, împreună cu toţi fii săi, oriunde se găsesc în majoritate, incontinuitate teritorială ca masă principală a românismului. Acest indescriptibil şi sfânt al poporului românesc nu va putea să destingă decât odată cu el însuşi.

Nimeni nu va putea convinge poporul acesta să renunţe definitiv la partea din Transilvania cedată în virtutea arbitrajului dela Viena.

Felul cum a fost trasată noua graniţă, departe de a linişti poporul românesc, a izbutit, dimpotrivă, să-l convingă cu o nouă putere, cât de mare şi adânc întemeiată este dreptatea lui proprie. Deşi s'a căutat să se înglobeze în Ungaria un minim de populaţiune maghiară, cuprinzând toate masele maghiare cu importanta insulă a secuilor, cu numeroase enclave mărunte şi sate risipite în judeţul Someş, Cluj, Sătmar şi Sălaj, împreună cu infiltraţiunile maghiare

./.

de lângă hotare, creindu-se o frontieră, intrând în forma artificială şi absurdă a unui sac, totuşi nu s'a putut evita, ca pe acest teritoriu să nu se anexeze o majoritate românească. Faptul singur demonstrează mai mult ca orice argumente, forţa blocului românesc în Transilvania şi caracterul său majoritar indestructibil. Hotarîrea dela Viena are meritul de a veni în sprijinul tezei româneşti şi de a face dovada practică şi ad oculos, că Transilvania este o ţară în majoritate românească şi că acest caracter al ei nu poate fi schimbat prin nicio silnicie şi prin nicio artificialitate.

O greşală politică: creiarea unui nou iredentism revizionist şi a unor noui complicaţii. Să ni se îngădue să o spunem cu sinceritate: credem că hotarîrea dela Viena constitue o mare greşală politică săvârşită de Axă, direct interesată în menţinerea liniştei în Europa răsăriteană. Ea a sdruncinat încrederea popoarelor în ordinea de dreptate, pe care Axa a anunţat că vrea să o realizeze în această regiune.

România nu a luat niciodată atitudine duşmănoasă împotriva Germaniei şi Italiei. Românii din Transilvania şi Banat păstrează în special poporului german recunoştinţă pentru progresele ce a realizat sun influenţa culturală germană.

Tratatul economic încheiat în Martie 1939 cu Germania, este mărturia cea mai bună. In cursul războiului, România nu a schiţat niciun gest împotriva puterilor Axei şi nu merita să fie astfel tratată de către aceste puteri.

Credem că Axa are tot interesul să se pună capăt litigiului româno-maghiar pe altă cale, decât aceea a unei nedreptăţi, care este rezultatul unei preferinţe nejustificate pentru una din părţile din litigiu. Hotarîrea de arbitraj însă a adâncit şi permanentizat conflictul dintre aceste două naţiuni vecine, pentru a satisface iredentismul maghiar, absolut nejustificat, susţinând cauza unei minorităţi contra majorităţii. S'a creiat un iredentism de astădată legitimat de dreptul vecinic şi imprescriptibil al majorităţii naţionale române, care este aşezată în continuitate geografică şi etnică evidentă.

Conflictul dintre cele două naţiuni va continua deci şi va putea să aducă tocmai în momente critice pentru Axă surprize şi complicaţii. Vandalismele şi cruzimile, omorurile şi distrugerile cauzate de maghiari după ocuparea părţilor judecate lor, dovedesc că: prin această hotărîre s'a făcut o greşală contra umanităţii. Preluarea Transilvaniei de către Români în 1918 s'a întâmplat fără niciun fel de răzbunare din partea românilor, în modul uman şi civilizat.

Transpunerea puterii de astădată s'a petrecut în valurile de sânge şi suferinţe indescriptibile ale românilor.

Pentru preîntâmpinarea lor este absolută nevoe de o revizuire imediată a verdictului dela Viena, revizuire, care nu va coborî, ci va înălţa prestigiul Axei.

Un verdict dat cu eroare de drept şi eroare de fapt.

Inainte de pronunţare arbitrii au cerut Guvernului Român să declare dacă va recunoaşte obligativitatea pentru el a sentinţei ce urma a se da. In Consiliul de Coroană întrunit în noaptea de 29 spre 30 August 1940, Guvernul respectiv Regele Carol II, a comunicat celor prezenţi că România se află într'o situaţiune de îndoită coerciţiune, întrucât guvernele Axei i-au adresat o notă cu caracter ultimativ pentru recunoaşterea hotarîrii arbitrare de a doua zi şi întrucât trupele ruseşti, masate în număr mare la graniţa României, neliniştesc hotarul Ţării, prin numeroase incidente grave de frontieră şi se pregătesc să treacă Prutul. In aceste împrejurări Consiliul de Coroană, contra sentimentului unanim al Ţării cu majoritate, hotărăşte de a se supune sentinţii de arbitraj, ce se pregătea la Viena. Atât puterile Axei cât şi guvernul sovietic au desminţit aceste două afirmaţiuni ale guvernului român. Nu a existat nicio notă cu caracter ultimativ

./.

. Axei Roma-Berlin şi nici ameninţarea cu războiu a Guvernului din Moscova. Consiliul de Coroană a adus deci o hotărâre întemeiată pe o eroare de fapt evidentă. Acest Consiliu de Coroană nu avea dealtcum niciun drept de a aduce vreo hotărîre în chestiile teritoriale ale României, precum am expus în declaraţia mea făcută în Consiliul de Coroană în 31 Aug. 1940. Această afirmaţie a mea nu a fost contrazisă nici de Regele Carol II, nici de alţi membri ai Consiliului de Coroană.

Astfel hotărîrea dela Viena şi acceptarea ei din partea României, fiind întemeiată pe o eroare de drept şi pe o eroare de fapt, ea urmează a fi casată ca vicioasă.

Poporul românesc din partea sa înşelat şi grav prejudiciat de Guvernul şi Suveranul său a aplicat, după scurt timp, singura sancţiune, ce se putea da în asemenea caz, silind pe Regele Carol II să abdice dela Tron şi îndepărtândaguvernul.

6 Prin înlăturarea regimului imoral şi nepatriotic al Regelui Carol II poporul românesc a dobândit într'o măsură oarecare satisfacţiune pentru această inducere în eroare.

Concluziune.

Din toate acestea reiese că Transilvania, care formează o admirabilă unitate geografică şi economică, nu poate fi desfiinţată şi nici subjugată sau sfâşiată în bucăţi, ci trebue să urmeze soarta pe care i-o dictează interesele ei unitare, îndrumate de poporul românesc care formează majoritatea şi care a avut în trecut de atâtea ori - şi suntem siguri că o va avea şi în viitor - adesiunea poporului german.

Voinţa unanimă a poporului român din Ardeal este realizarea unităţii naţionale într'un Stat, deci o voinţă în perfectă armonie cu marile idei, ce domină doctrina naţional-socialistă germană şi cea fascistă italiană. Căci nu se poate să nu ne fie nouă îngăduit a menţine ceeace Reichul şi Italia au realizat: întrunirea într'un singur stat a tuturor germanilor, ca şi a tuturor italienilor.

Ideia unităţii naţionale este la temelia gândirii politice moderne, în ce priveşte formarea statelor. Poporul Românesc, compus din şasesprezece milioane de suflete, aspiră de secole la unitatea naţională. El şi-a înfăptuit-o. Un neam înzestrat cu o perfectă continuitate geografică şi etnografică, cu o conştiinţă naţională, cu o unitate culturală şi identitate de limbă uimitoare, împărţit în două confesiuni creştine, dar cu rit cu desăvârşire identic, cu o concepţie de viaţă întemeiată pe o morală creştină, nu poate fi lipsit de dreptul unităţii sale naţionale. Din această Românie Unită nu poate lipsi îndeosebi Transilvania, sau o parte a ei, care este leagănul neamului românesc. Distrugerea acestei unităţi este nu numai cea mai mare nedreptate pentru neamul românesc ci şi o încălcare a principiilor moderne de Stat şi oprirea unei activităţi, care abea în 22 ani a făcut mari şi salutare progrese, pentru civilizarea acestei părţi a Europei. Desfiinţarea feudalismului, reforma agrară, reforma totală a serviciului sanitar, înglobarea întregului bazin dunărean şi a regiunii Carpaţilor într'o reţea modernă de comunicaţii, sunt numai o parte a înfăptuirilor, cari au apropiat regiunea noastră de apus. Arbitrajul dela Viena a sfâşiat Transilvania de Nord, lăsând pradă Ungariei o populaţie majoritară românească şi ţinuturi locuite întotdeauna numai de Români

Verdictul dela Viena nu a vroit să ţină seamă de faptul că Transilvania nu a fost niciodată împărţită, în cursul istoriei sale şi că revendicările ungureşti nu au niciun temei şi nicio îndreptăţire.

Dacă România şi Ungaria, în tratativele directe ce le-au avut la Turnu-Severin, nu au putut ajunge la o înţelegere în ce priveşte Transilvania, însemnează că, între aceste două ţări nu este posibilă o înţelegere pe cale pacinică, în sensul dorinţelor nejustificate ale maghiarilor, deoarece România nu poate admite să i se rupă fâşii din trupul teritoriului său naţional şi niciun arbitrajiu nu o poate obliga, să renunţe de bună voie la drepturile ei.

./.

Minoritatea risipită pe teritoriul Transilvaniei,dacă dacă nu e mulțumită cu tratamentul uman,de care se bucură sub regimul românesc, și dacă Ungaria vrea să adune pe toți maghiarii pe teritoriul ei național,poate să o facă fără să ridice pretențiunea asupra Transilvaniei românești,Printr'o reformă agrară și prin împărțirea latifundiilor feudale,Ungaria poate creia condițiuni de existență pntru o populație mai numeroasă chiar,decât aceia a maghiarilor ce trăesc în Transilvania.

Deci Ungariei i-sau impus angajamente ferme,prin sentința arbitrară dela Viena,totuși nu a găsit de cuviință să țină seamă de ele.In loc să respecte drepturile românilor din Transilvania de Nord,cum era obligată,a deslănțuit împotriva lor o prigoană barbară de extirpare. Au fost ucişi preoți și țărani,pe unii i-au spânzurat de crucile bisericilor,sau schingiuiți și bătuți mii de intelectuali și de săteni, s'au trimis peste graniță în bloc sate românești întregi,alungând pe locuitori peste frontieră și silindu-i cu baioneta,să semneze un act de renunțare la tot avutul lor,au organizat un adevărat jaf în comunile românești,au pângărit bisericile românilor,iar pe funcționarii români de toate categoriile i-au concediat,i-au insultat,i-au batjocorit și bătut trimițându-i în România,Sălbătecìile săvârșite de unguri în Transilvania ocupată,unde s'au ucis și copii în leagăn,sunt fără pereche în istorie.Și ele continuă.Parte din faptele înșirate mai sus au și fost constatate și verificate de comisiunea mixtă germano-italiană,trimisă de Berlin și Roma la fața locului.Până la sfârșit desigie vor fi toate verificate.

In ziua de 31 Ianuarie 1941 va avea loc în ungaria un recensământ al populației,este evident că prin cruzimile și teroarea,progoanele și espulzările peste granițe,făcând în masă se urmărește fățiș scopul de a se transforma în timpul cel mai scurt,încă înainte data de mai sus majoritatea românească într'o minoritate etnică.Se țintește astfel un fals titlu de drept pentru revendicările maghiare asupra acestui teritoriu.Mărturisirea primului ministru maghiar,Contele Teleki, făcută cu franchetă,cum că această acțiune a fost înscenată din ordinul autorităților,confirma această presupunere.

Iată opera de civilizație a ungurilor din Transilvania cedată lor prin arbitrajul de Viena și iatăpacea creiatăde puterile "Axei" în Europa Centrală.

Firea lor de acum o mie de ani nu s'a schimbat.Es este în contradicțieflagrantă cu firea umană și tolerantă a poporului românesc,care niciîn anul 1918 și nici de data aceasta nu s'a făcut vinovat de excese și de exces de persecuție și nici măcar nu a luat măsuri de represalii față de ne mai pomenita barbarie săvârșită de unguri în Ardealul ocupat.

Dar noi Românii nu vom tolera,ca frații noștri și pământul nostru străbun să fie din nou prada sălbătăciei seculare.

Drept concluzie în numele Transilvaniei și Banatului protestăm solemn și solidari împotriva ciuntirii Țării Românești și în deosevi în contra deslipirii unei părți așa de însemnate a Transilvaniei dela trupul României Unite.Cerem respectarea hotarelor proclamate în adunarea Națională,ținută la 1 Decembrie 1918,la Alba Iulia.Cerem anularea arbitrajului dela Viena și retrocedarea întregului teritoriu al Transilvaniei ocupat de unguri.

Afirmăm voința noastră de a trăi liberi și independenți pe străvechiul nostru pământ și de a apăra cu orice mijloace și cu supremul nostru patrimoniu național.

Această hotărâre a noastră însă nu servește numai intereselor poporului nostru românesc,ci servește ideia generală a păcii.Pacea în aceste părți ale lumii,nu poate fi asigurată,decât printr'un statul teritorial,care respectă principiul dreptății,întemeindu-se pe principiul unității naționale a libertății națiunilor.Toate popoarele din

./.

Sud Estul Europei, după părerea noastră, trebuesc înzestrate cu Statul lor Național, liber și Independent, echitabil delimitat, ca astfel în mod liber consimțit să se poată asocia într'o mare confederație, capabilă să facă legătură precisă fără rivelități, între puternicul masiv german și între întinsul spațiu ruso-ucrainian, Axa și în special Germania nu are nici un interes, să se prezinte ca un dușman al unui pacinic aranjament al convietuirii atâtor popoare relativ mici, dar importante prin calitățile lor etnice și așezarea lor geografică. Intrega omenire, dar în primul rând Germania și Italia ar profita dintr'o pace durabilă, care însă, după credința noastră, nu se poate realiza prin forță, ci numai prin măsuri echitabile, corespunzătoare spiritului timpului și realitățile geografice, politice și economice.

s. s. Iuliu Maniu

658

2923

OPERAT LA FIȘ[illegible] 28

DOMNULE GENERAL,

Ultimele evenimente din Peninsula Balcanică, în special refuzul Iugoslaviei de a se alătura la pactul tripartit şi schimbarea regimului din acest Stat aliat al nostru, ating în mod idrect România şi pot avea repercursiuni catastrofale pentru noi. Efectul acestor repercursiuni nu se poate evita decât printr'o precizare clară a atitudinii României şi prin luarea urgentă a unor măsuri precise.

In această grea situaţie, plină de răspundere pentru toţi, conducerea Partidului Naţional-Ţărănesc, ţine şi acum, ca întotdeauna să-şi manifeste punctul său de vedere.

Conflictul armat între Germania şi Jugoslavia, cu greu va putea fi evitat. Imprejurarea că România s'a alăturat pactului tripartit, poate să îndemne - evident fără temeiu - Germania şi Italia să ceară dela noi două lucruri : să permitem ca ofensiva germană să se deslănţue contra Jugoslaviei, pe teritoriul nostru, la frontiera româno-jugoslavă şi apoi ca armata noastră să participe la acţiunea armatei germane alături de Germania.

Aceste cereri sunt însă, dela început, inadmisibile. Poporul românesc a trăit, în trecut, totdeauna, în relaţii de prietenie cu poporul jugoslav. In prezent şi în viitor, între noi şi între această naţiune există o strânsă comunitate de interese şi trebue să existe o solidaritate de acţiune. In afară de aceasta, statul nostru a semnat un tratat de alianţă cu Jugoslavia, tratat care până în prezent nu a fost denunţat şi care implică pentru noi obligaţia elementară de a nu îngădui, de pe teritoriul nostru, o acţiune militară în contra ei. Cu atât mai mult o participare directă a României la o astfel de agresiune ar constitui o gravă greşală politică pe care Naţiunea română nu o poate nici concepe, nici agreea. Ar constitui o greşeală istorică de neiertat, dacă România ar contribui în orice formă la slăbirea Jugoslaviei şi la pătrunderea unei mari puteri în Balcani, ceiace ar primejdui grav libertatea naţiunilor balcanice.

Nu este încă nici un an de când ţara noastră a suferit cele mai grave şi nedrepte amputări de teritorii locuite de milioane de fraţi. A încerca în asemenea situaţii să se dea armatei şi sufletului naţional alte obiective decât refacerea vechilor hotare fireşti ale ţării, ar însemna să se falsifice adevăratele idealuri ale naţiunii. Ţara se cutremură la gândul că în loc de lupta pentru interesele fireşti, să se vadă angajate în acţiuni străine de aspiraţiile ei cele mai sfinte, cu riscul de a se transforma în teatrul unui războiu devastator şi sângeros.

In sfârşit, la toate acestea se adaogă, Domnule General, perspectiva unor consecinţe grave pentru revendicările noastre naţionale, în momentul încheierii păcii generale. Imixtiunea României în războiul actual contra democraţiilor occidentale nu ar corespunde nici sentimentului public românesc, nici intereselor ţării noastre.

Partidul Naţional-Ţărănesc, ca expresie reală şi sinceră a opiniei publice româneşti ţine să protesteze în modul cel mai categoric contra intenţiunii de a se îngădui o agresiune a armatei germane, de pe teritoriul nostru, cât şi a unei participări directe a armatei noastre contra Jugoslaviei.

Primiţi vă rugăm asigurarea deosebitei noastre consideraţiuni.

Bucureşti, 4 Aprilie 1941.

ss. Iuliu Maniu

DOMNULE GENERAL ANTONESCU,

Din nou pe această cale, în credinţa că ne servim Patria, ne adresăm Dvs. Supunem verdictului istoric străduinţele noastre de a vă opri de pe panta unor greşeli ce lovesc crunt în viitorul acestui Neam. In scrisoarea precedentă vă semnalăm pericolul pe care guvernarea Dvs. cel puţin aşa cum s'a desfăşurat până acum, nu numai că nu îl poate înlătura, dar contrariul sporeşte. Şi vă indicam o serie de măsuri urgente şi salvatoare. De astă dată vă indicăm o a doua serie. Este vorba de ridicarea barierelor naturale, etnice şi politice, în calea pericolelor multiple de dispariţie naţională ce ne ameninţă ; adică este vorba de libertatea funcţionării diverselor grupări şi partide politice. In acest sens v'a fost înaintat de Dl. Iuliu Maniu şi Dinu Brătianu un memoriu. Desigur fiindcă nu puteţi justifica cu nimic menţinerea unei măsuri tiranice şi a unui atentat la libertăţile şi demnitatea Naţiei şi a fostului rege Carol II. El suprima partidele politice pentru a-şi putea exercita tirania, jefuirea Ţării şi imoralitatea în care se bălăcea împreună cu tot regimul său de tristă memorie. Dar Dvs. aveţi cumva, de ascuns o imoralitate a regimului, sau vreţi la fel, să vă menţineţi prin tiranie ? Căci o justificare temeinică, ca şi dânsul nu veţi putea găsi. Rolul partidelor şi grupărilor politice, în evoluţia noastră politică, socială, culturală şi economică, este de netăgăduit. Viaţa şi opera lor este însăşi istoria noastră naţională. Şi Naţia care îşi muşcă propria-i istorie îşi pregăteşte catafalcul. Ce lovituri se dă naţiei şi cât de grozavă este culpa conducătorului care practică o asemenea acţiune de dizolvare şi proscriere a unei organizaţiuni politice a strigat-o legiunea când a fost dizolvată şi când l-a asasinat pe I.G. Duca şi Armand Călinescu. Ceiace atunci a fost o crimă astăzi, printr'un stagiu avator moral a-ţi vrea să înfăţişaţi ca o necesitate de Stat. Dacă morala se poate răstălmăci după necesitate, nu se va putea tăgădui faptele. Nu veţi putea tăgădui opera naţională gigantică a partidelor. Nu veţi putea tăgădui că partidele politice din nimic au făcut o Ţară, un Stat naţional şi independent. Nu veţi putea tăgădui că partidele politice au făcut România mică şi mare realizând supremul ideal naţional ; Unirea tuturor Românilor. Nu veţi putea tăgădui că partidele politice, au câştigat toate războaiele şi toate luptele naţionale, poporul român fiind condus astfel încât, să poată înscri cele mai mareţe pagine de glorie. Tot aşa cum nu veţi putea tăgădui că, un regim de dictatură a pierdut ruşinos o treime din Ţară, în timp ce un alt regim de dictatură aducea Ţara sub ocupaţia inamică, distrugându-i independenţa şi înfometându-o. Până acum în lumina rezultatelor istorice se poate spune : România sub partidele politice în cinci decenii se creiază, se înregeşte, înfrânge duşmanii săi seculari şi este mare ca şi mică, un important factor internaţional, militar, politic şi economic, România în trei ani de dictatură pierde în mod groasnic de ruşinos cinci milioane de

./.

Români o treime din teritoriu, devine de bună voie o colonie germană, cade sub ocupaţie inamică fiind transformată în teatru de războiu. Fără a mai vorbi de prosperitatea economică din timpul partidelor politice, comparativ cu situaţia dezastruoasă din timpul dictaturii Dvs. este de ajuns să menţionăm că poporul român a putut să iasă din caverne şi din iobăgie, din robia milenară a stăpânirilor străine, a putut să ajungă la o viaţă de Stat naţional, în fine să se valorifice sub toate formele ca un crucial factor internaţional, numai atunci când, a ajuns la formula partidelor politice. şi a decăzut fulgerător, acolo, de unde a plecat, atunci când, a renunţat şi a fost criminal lipsită de sistemul partidelor politice. In Vechiul Regat ca şi în Ardeal, poporul românesc a ajuns la o cunoştinţă naţională şi a putut-o manifesta organizându-se în lupta pentru realizarea unităţii şi independenţii naţionale numai datorită partidelor politice. Dacă sistemul organizaţiunilor politice diverse, de continuă luptă frământare şi emulaţie, s'a dovedit cel mai bun pentru dinamizarea şi contribuţia Naţiei la crearea propriei soarte, acelaş sistem s'a dovedit a fi cel mai rodnic în selecţionarea elitelor şi marilor bărbaţi de Stat. Goleşti, C.A. Rosetti şi Dimitrie Brătianu, Vasile Alexandri, Costache Negri, Ion Ghica, M. Kogălniceanu, Al. I. Cuza, Petre Carp, Titu Maiorescu, Nicolae Filipescu, Ionel Brătianu, Tache Ionescu, Mareşal Averescu, Vintilă Brătianu, A.C. Cuza, Ion Mihalache, Corneliu Codreanu, au aparţinut partidelor politice. Raţiu, Goldiş, Amos Francu, Lucaci, Goga, Pop de Băseşti, Vaida Voevod şi Iuliu Maniu pentru a citi numai câtiva din marii luptatori ai Ardealului, tot unui partid politic au aparţinut. Dvs. înşi-vă D-le General aţi putut fi remarcat, valorificat şi datoraţi ascensiunea aceluiaşi sistem politic şi exponenţilor săi.

Regimul de dictatură va veni, va persecuta, va hărăzi închisoare şi proscriere. O soartă mult mai tragică a avut promotorul ideii dictatoriale în România, Corneliu Codreanu, din partea dictaturii fiind omorât. In timp ce valorificarea, selectarea ascensiunea sa, ca şi a mişcării legionare se datoreşte exclusiv sistemului partidelor politice, nu s'ar fi putut întâmpla acest lucru sub un regim de dictatură. Comparaţi falanga numeroasă a titanilor de mai sus pe care i-a dăruit Ţării partidele politice, cu numele de hoţi, de lichele, de militaşi şi de asasini care au vorbit prin faptele lor în cei trei ani de dictatură, în Septembrie 1939 şi Noembrie 1940, partidele politice aşa cum au fost ele, oricâte învinuiri li s'ar aduce nu se poate contesta că au păzit ţara de comunism şi de luptele de clase.

Ceiace nu poate regimul Dvs. Admiţând că partidele politice ar fi fost roase de mulţimea păcatelor cu care au fost încriminate şi că legiunea ar fi fost leacul acestui rău care au fost partidele, atunci este clar : regimul partidelor politice are încă o însuşire, conţine în structura lui intimă proprietatea de a da, automat, în măsura răului şi antidotul necesar. Ceiace, după cum observaţi, Domnule General din practica proprie şi de aiurea, că nu se întâmplă cu dictatura şi regimurile totalitare.

Partidele politice au corespuns în totul până la urcarea pe tron a fostului rege Carol II. Cea mai vastă şi mai perfidă operă posibilă de distrugere a partidelor politice era inaugurată, a doua zi după urcarea pe tron.

./.

Din înălţimea unei instituţii cu un prestigiu olimpic, a unei popularităţi nemai întâlnite, folosind încrederea quasimanimă a întregului popor, beneficiind de o inteligenţă sclipitoare, de o cultură şi pregătire care pusă în slujba binelui şi moralei, ar fi făcut din dânsul un mare suveran. Carol II lucra diabolic. Fostul Rege nu era călăuzit decât de gânduri haine de răzbunare, de domnie tiranică, de dorinţa de a îngenuchia pe toţi şi orice forţă care eventual ar fi stat în calea domniei de jaf, de desmăţ şi de conrupţie, ce vrea s'o realizeze. Aceste obstacole erau partidele politice, conducătorii şi cadrele lro de frunte. Ele trebuia distruse, cei incomozi deasemeni distruşi sau imobilizaţi, istoria va avea să lămurească în acest sens, cadrul şi misterul dispariţiei tragice a lui Vintilă Brătianu şi I.G.Duca, două obstacole în calea funestelor planuri regale. Urmează după cinci ani uciderea lui Corneliu Codreanu, ales şef de organizaţie politică. Sub nici o domnie, nicăeri pe glob n'au dispărut vreodată, aşa de groaznic, atâţia şefi de partide şi guverne ca sub domnia înecată în sânge a lui Carol II.

Naţiunea întreagă era învrăjbită, partidele aruncate în luptă pe viaţă şi pe moarte şi compromise. Şi lovite în cea mai fundamentală, în cea mai caracteristică funcţiune politică şi naţională cu care erau înzestrate : selecţionarea cadrelor de elită şi valorile noastre politice. Ceiace a avut drept rezultat nenorocit penuria de adevăraţi oameni de Stat, de care a suferit România în ultimii zece ani. Regele Carol îşi alegea în dispreţul oricărui criteriu de selecţie a instrumentelor sale docile impunând partidelor politice cadrele care îi conveneau. Aşa şi-a recrutat bandele de tâlhari şi nulităţi cu care a guvernat şi a dominat cum a vrut.

Elementele de valoare erau date la fund. Adevăraţii oameni politici şi conducători erau ostracizaţi.

Nu se va putea uita lupta pe care a dus-o fostul Rege prin presă, prin creaturile sale şi cu toată forţa aparatului monarhic in sens, zece ani de zile contra domnilor Iuliu Maniu, Dinu Brătianu, George Brătianu, Ioan Mihalache, Mareşal Averescu şi dela o vreme Corneliu Codreanu.

Trebue recunoscut că fostul rege într'o măsură şi-a atins obiectivele.

A compromis, a murdărit , a fărămiţat şi subordonat în mare parte viaţa noastră publică.

Nici un compartiment din viaţa naţională nu a putut să nu plătească acest tribut de decadenţă. Câte forţe şi câţi oameni valoroşi şi cinstiţi, fostul Rege prin corupţia, machiavelismul său, n'a compromis, şi n'a utilizat în rău şi nu le-a aruncat ca pe niste sdrenţe în mlaştina domniei sale.

Veţi răspunde poate Dvs. şi grăbiţii Dvs. legionari : Ei bine indiferent din ce cauză, partudele politice sunt astăzi distruse, sistemul lor perimat. Ele şi-au semnat actul de deces prin aducerea fostului rege. Inexact.

Sistemul lor din contră şi-a dovedit necesitatea lor inexorabilă. Căci tocmai lupta pentru desfiinţarea şi abolirea lui provizorie, adus la cea mai nenorocită şi mai ruşinoasă pagină din istoria noastră, perioada din 1930 şi până astăzi. Apoi partidele politice nu au fost desfiinţate, în fapt. Ele există, astăzi, mai mult ca oricând, puternice, purificate şi gata să ia răspunderea specială de salvarea neamului. Ele, apoi, ca orice organism sănătos au ra-

./.

ţionat contra Virusului introdus în organismul lor şi,l-au eliminat.A luptat şi au reuşit să-l doboare pe fostul Rege Carol II şi regimul său. Căci nu Dvs.Domnule General dela mânăstire şi nici legionarii care erau mulţi fugiţi peste graniţă,unii erau în pământ alţii umpleau închisorile iar majoritatea legionarilor erau plecaţi respectuoşi şi sfioşi pe scările tronului, l-aţi doborât pe fostul rege. Când el v'a chemat să vă dea puterea şi prin toate mascaralele care s'au înscenat atunci, el trăda, declarând elocvent, cine i-au fost adevăraţii duşmani, cui îi datora căderea, Dvs. şi Legiunii, sau Domnilor Iuliu Maniu, Dinu şi Gheorghe Brătianu, Ion Mihalache A.C.Cuza, etc....

Partidele politice şi sistemul lor de viaţă publică a vrut să-l distrugă Carol II. A reuşit declarându-se lor luptă pe viaţă şi pe moarte să prăvălească ţara.

Dar nu le-a desfiinţat ci a fost el înfrânt. Agonizând în domnie, ca o panteră lovită mortal administrează o ultimă lovitură celui ce l-a doborât. partidelor politice.

Vă cheamă pe Dvs. şi pe legionari la putere, vă lasă executării testamentari ai domniei sale. Adică să-i acoperiţi corupţia jafurile şi greşelile care au distrus ţara să-i continuaţi domnia întocmai.Mai ales săi continuaţi lupta contra partidelor politice, contra lui Maniu, contra Brătienilor şi ai celorlaţi oameni politici. Cei adevărat, împreună cu legionarii vă dovediţi adevăraţi executori testamentari şi bravi continuitori ai defunctei domnii !

Totuşi, nu veţi reuşi mai mult decât Carol II.Partidele vor rămâne.

Veţi reuşi numai,să faceţi şi mai mult rău ţării.

Partidele politice rămân rezerva la care de va apela a reface istoria glorioasă a României de ieri.

Ele conţin astăzi cele mai numeroase contingente ale elitelor naţionale.Ele sunt cotate cu experienţa cu capacitatea şi cu tradiţia conducerii de Stat şi a treburilor publice.Ele au ceiace este mai important,toate figurile simbolice ale trecutului nostru politic, pe care se poate sprijini Axa vieţii noastre publice,însănătoşite şi într'adevăr naţionalizate.Este suficient să pomeneşti numele D-lor Iuliu Maniu,Dinu Brătianu, Gheorghe Bratianu,Ion Mihalache,A.C.Cuza şi veţi vedea acum figura oricărui român se ilumineazä de bucurie şi încredere în destinele Naţiei.

Şi acum să stabilim Domnule General un fapt istoric: sunt vinovate partidele politice de aducerea în ţară a fostului rege Carol II,fără de care n'am fi ajuns unde suntem ? Nu ! partidul liberal prin Ion Brătianu l-a isgonit ca nevrednic,anticipând prin geniul acelui mare om de Stat toată gama nenorocirilor ce adopta ţara sub domnia carlistă.

Desigur,acolo, dincolo de mormânt îndurerat de tragedia neamului are amara satisfacţie de a-şi vedea confirmate prevederile politicei sale,odinioară neînţelese şi taxate vătămătoare Naţiei.Profitând de golul lăsat prin moartea lui Ionel Brătianu, fostul rege a venit pe tron adus de popor.căci acesta este adevărul: Fostul rege a fost adus de popor încrezător şi plin de speranţă în domnia sa.Cine au fost factorii cei mai activi care au luptat şi determinat venirea în ţară a lui Carol II ? Armata reprezentată prin o serie de ofiţeri capabili şi tineri,tineretul intelectual şi studenţimea,o serie de personalităţi politice,culturale şi economice.Aceste elemente,ani dearândul au luptat pentru cauza celui isgonit.

./.

263 ~~66~~ 663

Incât, ori cum fostul Rege se putea înscăuna la un moment dat și peste vrerea partidelor politice, așa cum a și fost de fapt.

Deci studențimea, tineretul român în genere, care mai pe urmă drept recompensă a fost măcelărit și întemnițat, pleada speranțelor noastre militare cărora și lor era rezervată aceiași recompensă, în fiena majoritatea publicisticei române în frunte cu: Nae Ionescu și Nichifor Crainic, cu toții au făcut tot ce era posibil ca să aburce țara nebunește sub călcâiul lui Carol II. Apoi personalități politice de mâna întâia, d-nii: Manoilescu și Vaida Voevod, răposații Goga, Grigore Iunian, Griguță Filipescu, etc.: precum și foarte mulți dintre conducătorii legionari morți sau vii, n'au cruțat nimica pentru a instaura domnia celui care să le plătească așa de groaznic polița lui de recunoștință. Dacă, deci nu l-au adus, ce au fost atunci partidele politice, când fostul rege a aterizat în țară? O mare fracțiune a partidului liberal, condusă de Vintilă Brătianu și I.G. Duca cu orice risc au luat atitudine contra, recunoscând noua domnie. Ce au făcut restul liberalilor și național-țărăniștii or? Partidele politice, organe sensibile ale voinței și năzuințelor naționale, în plus național-țărăniștii, mai ales experimentând prin guvernare necesitatea activității monarhice și gravitatea acestei lipse, au socotit că poate fi mai util pentru țară, de a-l accepta pe noul Suveran ca atare îngrădindu-l cu o serie de angajamente și de măsuri de prevedere. Ceiace s'a dovedit în scurt timp, că nu sunt de niciun folos. In acest moment și până a fost izgonit, domnii Iuliu Maniu și George Brătianu i-au fost amicii ireductibili. Și cei dintâiu care i-au declarat răsboiu, semnalându-i intențiile și demascându-i politica criminală și anti-națională, Domnul Iuliu Maniu din capul locului a fost urmat de Domnul Ion Mihalache și de elita fruntașilor ardeleni.

Numărul opozanților domniei carliste s'a sporit cu D-nii Gh. Brătianu și amicii săi, în fine cu Mareșalul Averescu și în 1938 în mod activ cu Dl. Dinu Brătianu și majoritatea partidului liberal.

Mișcarea naționalistă română, inclusiv legiunea și Corneliu Codreanu, abia în 1936 ia timid atitudine contra domniei de pomină iar hotărâtă atitudine în toamna anului 1937, când Corneliu Codreanu vine alături de Dl. Iuliu Maniu subscriind la toate lupta anti-carlistă. Iar Domniei Voastre Domnule General, abia în 1938 deveniți cruciatul anti-carlist.

Așa dar, partidele politice nu pot fi acuzate de aducerea fostului Rege. L-a adus poporul românesc care și-a primit din greu pedeapsa pentru această nebunie.

L-au adus militarii, foarte mulți publiciști și oameni politici lucrând pe cont propriu, tineretul și studențimea română, recte mișcarea naționalistă de apoi.

Toți fără excepție au plătit cu tribut de sânge, de suferințe și umilințe și nu se știe dacă cu toate acestea istoria și Neamul le va acorda răscumpărarea acestei greșeli, care ne-a costat aproape distrugerea țării.

Partidele politice, în fața faptului împlinit, ascultând și anumite imperative de Stat, de ordine și disciplină națională, au acceptat, căutând să atenueze la maximum greșeala făcută.

./.

1

Au sesizat la timp imposibilitatea micşorării relelor acestei domnii, au deschis lupta şi nu au desarmat până când domnia nu a fost prăbuşită. Dl. Iuliu Maniu, istoria nepărtinitoare, îi va recunoaşte rolul de conducător al acestei lupte cu o domnie duşmană şi vătămătoare Neamului Românesc. A iniţiat, a animat a condus strategic această luptă surdă cu fostul rege, salvând ţara dela pieire în ultimul ceas. O ursită care pare a fi îndrăgit acest Neam, face ca totdeauna, când Dl. Maniu prinde a conduce o luptă pentru cauza poporului românesc, totdeauna se prăbuşeşte în jurul inamici şi forţe gigantice, fiindu-i dat să ducă imperturbabil până la capăt istoria deplină. S'a prăbuşit milenara anarhie austro-ungară: Dl. Maniu a învins. S'a prăbuşit valul de ură strâns într'o decadă de lupte politice de după răsboiu: Dl. Maniu a învins. S'a prăbuşit Carol al II-lea, Dl. Maniu a învins şi de astă dată. Va mai surâde soarta binevoitoare, din nou pentru poporul acesta lovit de atâtea nenorociri, Dl. Maniu învingând din nou? O credem, pentrucă noi credem sistematic în marile destine ale neamului nostru. Va trebui să învingem soarta şi toate vicisitudinele istorice care ne înconjoară duşmănos. De aceia Domnule General Antonescu, aşteptăm dela Dvs. gestul profund patriotic de a da libertate de funcţionare diverselor organizaţiuni politice.

Bucureşti 16 Ianuarie 1941.

" ARDEALUL"

N.B. Deşi este redactat încă de acum o lună, în care timp s'au întâmplat atâtea evenimente cruciale, şi au avut loc atâtea schimbări, adevărul celor spuse de noi, dovedindu-se odată mai mult, actualitatea celor conţinute în aceste rânduri rămâne mereu prezentă, şi acum ca şi în alte rânduri venim să dăm Ţării şi D-lui General Antonescu, soluţiile cele mai memorabile şi minerite pentru salvarea Neamului.

Soluţii pe cari îşi ia, totdeauna sarcina să le consacre istoria cu judecata şi autoritatea lui necontestată.

27.II.991 ~~665~~ 665 ~~265~~

DOMNULE GENERAL,

Faţă de decretul care organizează plebiscitul dela 2 Martie a.c. Partidul naţional-ţărănesc nu poate avea decât o atitudine ,aceea a abţinerii dela votare.

Motivele care determină această hotărâre sunt de 2 categorii: unele de ordin formal,iar altele care privesc însuşi fondul problemei

Din punct de vedere formal,nu putem să luăm parte la un plebiscit organizat dintr'un regim complect lipsit de libertatea necesară manifestării opiniilor şi sentimentelor adevărate ale ţării.

Sub starea de asediu şi cenzură,fără putinţa unei discuţii libere în contradictoriu şi fără putinţa pentru ţară de a se informa asupra situaţiei reale ,asupra importanţei şi consecinţelor actelor de guvernământ şi liniei de conducere politică a Statului,cu interdicţia oricărei manifestări de atitudine politică,supusă unor drastice sancţiuni penale,anunţate în acelaş timp cu decretul plebiscitului însuşi votul cetăţenilor este lipsit de libertate şi sinceritate.

El rămâne astfel viciat ca şi votările de sub regimul Regelui Carol II.

Graba cu care s'a întocmit listele electorale şi lipsa unui control serios nu pot garanta libertatea şi sinceritatea acestei consultări.

Astfel întreaga acţiune dobândeşte un caracter de improvizare, sub care nu este posibilă o apreciere despre trecut şi nici vreo indicaţie pentru viitor ,îndeosebi când această consultare se încearcă în prezenţa unor numeroase trupe străine în ţară.

Dar în afară de aceste obiecţiuni de ordin formal, foarte importante ,nu putem trece peste consideraţiuni de fond care se împotrivesc participării noastre la acest plebiscit de ratificare, aceasta fiind o metodă de sondare a opiniei publice complect necunoscută legilor noastre de până astăzi.

Nu se poate ca faţă de multiplicitatea problemelor în discuţie şi faţă de complexitatea situaţiei politice actuale, opinia ţării să fie comprimată într'un singur da sau nu.

Regimul actual are desigur la activul său unele realizări care se bucură de aprobarea tuturor bunilor români,cum a fost îndepărtarea regimului de păcate şi grave crime naţionale al Regelui Carol al II-lea cum este năzuinţa de a se reface armata ,sau cum a fost încercarea de a moraliza ţara prin sancţionarea abuzurilor şi fărădelegilor şi de a stabili ordinea şi siguranţa publică.

./.

Nu putem însă să trecem sub tăcere faptul că acest regim nu a schiţat nici cel mai mic gest de apărare a hotarelor ţării, nu a reuşit să obţină nici o îmbunătăţire a soartei românilor daţi pradă celor mai înfricoşate lovituri şi prigoniri care s'au văzut până în prezent în istoria acestui neam, nici nu a reuşit să facă posibilă o înălţare sufletească a românilor în scopul de a câştiga teritoriile pierdute. Din contra, prin desfiinţarea Asociaţiei Pro-Transilvania a împiedecat chiar şi iniţiativele particulare care urmăreau acest scop.

Când în Basarabia şi în Bucovina, fraţii noştri sunt lipsiţi de cele mai elementare drepturi şi posibilităţi de existenţă, deportaţi în masse în ţinuturi îndepărtate, când în Transilvania cedată sute de mii de români sunt masacraţi şi izgoniţi dela vetrele lor, când preoţii sunt ucişi sau aruncaţi peste hotare pentru ca noui născuţi să nu se poată nici creştina şi când morţii noştri se îngroapă acolo în modul în care se îngroapă stârvurile animalelor, lipsiţi de mângâerea unei sfinte slujbe, fără ca aici regimul să îngăduiască cel mai mic pretext ba chiar ca măcar ziarele să poată înregistra un cuvânt - noi nu putem să dăm vot regimului care asistă impasibil saucare este incapabil să obţină vreo îndreptare şi satisfacţiune.

Dar mai mult, Domnia Voastră Domnule General aţi orgabizat întreaga operă de guvernare în aşa fel că aţi lăsat cele mai complicate probleme pe mâna unor oameni fără experoenţă deşi v'am atras atenţiunea în repetate rânduri asupra acestei împrejurări.

Aţi încredinţat chiar şi Siguranţa Statului unor persoane a căror concepţie politică şi metode de procedare erau bine cunoscute şi pe care l-aţi menţinut şi mai departe în funcţiune şi după ce au săvârşit jafuri, schingiuiri şi chiar omoruri ? Din cauza acestei lipse de procedare şi de măsuri care trebuiau luate din vreme s'a ajuns spre compromiterea ţării şi a guvernării sale nu numai la organizarea unei periculoase desordine de către organele oficiale, dar şi la faptul şi mai grav că importante instituţii de stat să stea la dispoziţia acelora care le-au provocat. Numai datorită acestor greşeli s'a putut întâmpla ca Virgil Madgearu, secretarul general al partidului nostru şi savantul Nicolae Iorga, ambii profesori Universitari, personalităţi proeminente să fie asasinaţi în ziua mare de indivizi aparţinând partidului care susţinea guvernul, fără ca timp de trei luni aceştia să poată fi arestaţi şi condamnaţi deşi mulţi dintre ei erau descoperiţi şi cunoscuţi.

Guvernul nu a fost în stare să dea satisfacţia cuvenită ordinei de drept, adânc lezate, Academiei Române şi Partidului nostru, adânc ofensat.

Cum ar putea, deci, partidul nostru şi colegii acestor profesori să răspundă cu un da întrebării pusă de Domnia Voastră, opiniei publice?

Guvernarea Domniei Voastre a luat unele măsuri în contra cărora eu .la timpul său, v'am prezentat memorii arătând greşelile ce cred că aţi făcut.

Am arătat spre pildă eroarea ce s'a făcut prin internarea noastră fără să ni se dea ceva în schimb, în înţelegerea tripartită. Era greşit acest pas, deoparte pentrucă hotarele noastre erau garantate deja de "Axă" în baza altei înţelegeri, iar de altă parte, pentrucă cu intrarea noastră în înţelegerea tripartită, ni s'a făcut imposibilă reclamarea vechilor noastre hotare, cu energia şi cu mijloacele cuvenite, dela vecinii noştri, care fac şi ei parte din înţelegerea tripartită.

Am protestat împotriva desfiinţării Partidului nostru, care ar fi putut lupta cu mai mult folos, pentru ridicarea reunoştinţei naţionale exercitând pe deoparte un serios control al vieţii de stat, iar pe de alta, conbătând curentele subversive şi tendinţele de răsvrătire. Acestea nefiind combătute de nimeni s'au putut organiza în voe, pentru a

./.

ajunge la desordinile pe care pe urmă aţi fost nevoit să le reprimaţi în mod sângeros şi cu zdruncinarea adâncă a autorităţii de Stat.

Cum am putea noi, membri ai partidului naţional-ţărănesc, "desfiinţat" de Domnia Voastră, să răspundem afirmativ la întrebarea Domniei Voastre ? Sub Guvernarea Domniei Voastre tendinţe de romanizare a industriei, a comerţului s'a prefăcut într'un procesde invadare a capitalului extern. Capital şi conducere străină au pătruns în cele mai importante stabilimente industriale chiar şi în acele care erau în strânsă legătură cu apărarea naţională. In lipsa totală a controlului public, cu toate că sunteţi atât de bine intenţionat, lipsit de sprijinul unei opoziţii de bună credinţă nu aţi putut stăpâni pe unii dintre colegii şi partizanii Domniei Voastre în operaţiunile lor, lipsite de experienţă, de scrupule şi de prevedere economică. Fapt din care vor urma poate decenii dearândul, calamităţi economice şi sociale pentru poporul romînesc.

Am putea noi care suntem partizanii etatizării marilor industrii şi ai reglementării naţionale a trusturilor, să aprobăm o guvernare care nu numai că a făcut contrariul, dar a împiedecat pe mult timp înainte realizarea programului nostru?

Cum am putea noi să aprobăm o guvernare care a făcut posibil ca din o bună parte a ţării noastre, să se organizeze o zonă de etape şi baze de operaţiuni pentru trupe streine şi pentru interese, care după concepţia noastră nu sunt româneşti?

Cum am putea să aprobăm o guvernare, a cărei politică externă a dus la ruperea relaţiilor noastre diplomatice cu foştii noştri Aliaţi, ceeace cu vecinii noştri, aflaţi în aceiaşi situaţie, nu s'a întâmplat - şi la expulzarea unor refugiaţi politici şi prizonieri militari, aparţinând foştilor noştri aliaţi, cărora le-am oferit ospitalitatea atrăgând prin această expulzare, asupra noastră, o gravă condamnare a opiniei publice.

Iată Domnule general o parte din motivele pentru care eu şi prietenii mei politici nu putem lua parte la plebiscitul organizat pentru ziua de 2 Martie a.c., deşi regretăm că bunele intenţiuni ale Domniei Voastre nu au dar resultatul satisfăcător, în măsură să ne determine ca să putem lua parte la plebiscitul ce organisaţi.

Cu deosebită stimă
Iuliu Maniu

Bucureşti, 27 Februarie 1941.

M E M O R I U

Urmările catastrofale ale sentinței arbitrate dela Viena.

Rezerve principale

Arbitrajul dela Viena din ziua de 30 August 1940, este ca atare, un "unicum" în istorie. După cum a relevat domnul Iuliu Maniu în memoriul său adresat Fuhrerului și Cancelarului Reichului Adolf Hitler și Ducele Benitto Mussolini, acceptarea arbitrajului - și a sentinței arbitrale ce a urmat a doua zi - de către guvernul român de atunci, se bazează pe o eroare de fapt și una de drept.

Prin afirmațiuni false s'a creiat, în Consiliul de Coroană, ținut la București cu o zi înainte de sentința arbitrală, aparența că acceptarea sentinței arbitrale ar fi fost cerută de puterile Axei printr'o notă cu caracter ultimativ, o insinuare care a fost desmințită imediat după aceia de puterile Axei.

La această eroare a faptelor se mai adaogă și o eroare juridică prin aceia că însuși Consiliul de Coroană care în două sentințe - una premergătoare iar a doua ulterioară pronunțării sentinței - și-a dat adeziunea, conform spiritului legilor românești nu avem competință să dea o deciziune în ceiace privește teritoriul Statului, prin urmare deciziunile sale trebuiesc declarate nule și neavenite.

Dreptul exclusiv de a lua o hotarâre privitoare la apartenența sa și teritoriul său îi revine poporului român și în deosebi poporul român din Ardeal și Banat care și-a exprimat în 1918 alipirea sa de Regatul României.

Rezerve juridice.

In ceiace privește dreptul fundamental, se formulează următoarele rezerve și obiecțiuni motivate pe drepturile popoarelor:

Un "arbitrium" (Comisie de Arbitraj) nu se instituie conform principiilor general și unanim recunoscute ale drepturilor popoarelor decât în chestiuni cu interes redus și material dovedite litigioase în două State. Un stat nu poate aduce în fața unei Comisii de Arbitraj în nici un caz chestiuni în care este vorba de afirmarea puterii, a armatei sau a demnității sale. Un al treilea Stat nu poate niciodată pronunța în astfel de litigii o sentință într'adevăr justă. Interesele litigioase mai trebuie să fie de așa natură încât să poată fi cuprinse ușor într'o formulă de drept.

Nici unele nici celelalte din aceste principii nu au fost luate în considerare la Viena. Atunci când era cazul împărțirii corpului național român, a detașării a peste 1.300.000 de conaționali din totalitatea de circa 16.000.000 români, a fărămițării

teritoriului țării care este leagănul românismului, a deposedării de o optime din avutul național, a a diminuării acelor frontiere de Stat cari au fost dovedite din punct de vedere istoric, economic și etnic și udate din belșug cu sângele înaintașilor noștri, desigur că se punea în joc puterea, onoarea și demnitatea poporului român și astfel de interese nu se pot cuprinde în nici o formulă juridică, nu pot forma prin urmare obiectul unei sentințe arbitrale.

Fără a aminti alte rezerve principale, cari ar putea fi relevate în număr mare, vom aminti numai câteva considerațiuni de ordin formal-juridic cari apasă apreciabil asupra acestei sentințe arbitrale.

Actul de compromis, inevitabil din punct de vedere al dreptului internațional, al cărui rezultat este sentința arbitrală sau nu a existat la sentința arbitrală dela Viena sau s'a bucurat de o considerare atât de redusă încât nu putea forma baza juridică a unei sentințe arbitrale juste.

Toate sentințele arbitrale, internaționale, cunoscute, se dau fie de un judecător unic sau de trei arbitri, dintre aceștia din urmă, doi sunt numiți de părți iar unul de o a treia putere, niciodată însă, decât în timpul actualei conflagrațiunii-nu s'a pronunțat sentințe arbitrale de doi reprezentanți a terțe puteri.

Este foarte inutil a mai invoca și alte rezerve de drept formal ca de ex.: audierea absolut insuficientă a părților înainte de pronunțare, posibilități de documentare insuficiente, întrebuințarea din partea Ungariei <u>a unei hărți eronate care ar fi servit la însemnarea noullor frontiere</u>; sau încă lipsa o complectă de motivare a sentinței arbitrale; căci se pare că suntem, în cazul dat, complect în afara stipulațiunilor dreptului internațional.

Dacă totuși s'a pronunțat o sentință, deși contra voinței naționale, semnată numai de un guvern efemer, deși poporul a manifestat imediat o reacțiune a cărei simtome mențin și în prezent într'o febră continua corpul național împărțit arbitrar, atunci cea mai mică pretenție a celui condamnat complect este ca această sentință arbitrală să fie respectată. Această pretenție este față de Ungaria care prin manevre obscure a reușit să inducă în eroare cele mai mari două națiuni europene care prin pretinsa sa misiune civilizatorie a reușit să valorifice compatrioții săi de naționalitate turanică de origină asiatică nu prea îndepărtată în proporția de unu la doi față de populația autohtonă română. Pentru circa 900.000 de unguri dintre care un număr de 600.000 de oameni aparțin națiunei separate de secuilor, au fost sacrificați peste 1.300.000 de români.

Cum își exprimă Ungaria recunoștința față de puterile Axei pentru sentința dată de aceste ? Ea lasă frâu liber instinctelor sale cari au ținut poporul autohton român în sclavie timp de mai multe secole,; face orice de a anula decizia luată la Viena de puterile Axei.

Vom discuta aci pe articole textul sentinței de arbitraj și vom dovedi că Ungaria a lezat în mod conștient și intenționat toate aceste articole.

<u>Lezarea articolului I.</u>

Cu toate că punctele de frontieră par a fi fixate definitiv în acest articol și nu ar fi admisibil modificări esențiale, Ungaria a reușit să readucă în discuție aceste puncte de frontieră. După nemaiauzitele orori săvârșite de unguri în teritoriile ocupate, cari au dus la întreruperea oricăror tratative directe între cele două țări, s'a răspuns la diferitele acuzări și interveții ale Statului către puterile Axei ca un fel de hotărâre (din 27 Noemvrie 1940) după care frontierele nu par a fi determinate conform punctelor și localităților geografice fixate la

Viena ci după întinderea cadastrală a comunelor respective.

După o nouă serie de proteste din partea guvernului român nu se poate înregistra pentru apărarea punctului de vedere românesc ca rezultat al acestei îndelungate lupte cu guvernul maghiar, decât instaurarea a două comisiuni Mixte Germano-Italiene în oraşele Cluj şi .... şi cari după cât se spune, încă nu au putut începe activitatea lor.

Lezarea articolului II.

Cum arată, în teritoriile cedate, "liniştea şi ordinea deplină", după modelul maghiar în timpul ocupării şi după aceia ?

Fără a intra în detalii vom încerca acum să facem bilanţul acelor orori îngrozitoare cari au fost săvârşite atât de armata ungară cât şi de bandele de terorişti aliate ei şi aduse, parţial, din interiorul Ungariei.

In tim ul ocupării teritoriului şi în intervalul imediat următor, s'a săvârşit în teritoriile ocupate faţă de populaţia românească atrocităţile exact constatate şi înşirate mai jos:

In comuna :

Cluj 50 morţi		Apahida-Cluj	40 morţi
Oradea 71 morţi		Răstoci- "	24 morţi
Tg.Mureş 20 morţi		Hida "	12 morţi
Trăsura-Sălaj	280 morţi	Zalău-Sălaj	5 morţi
Ip. "	162 morţi		
Mureşenii de câmpie	11 morţi.		
Breţcu Trei Scaune -	3 morţi		
Almaşul Mare	10 morţi		
Cosniciu	14 morţi		
Marca	4 morţi		
Cerişa	5 morţi		
Cemăr	4 morţi		
Halmăjd	3 morţi		
Simleu	7 morţi.		

în total 725 de ucişi.

2. Omoruri individuale, cu cruzimi deosebite, s'a scos ochii, s'a legat victima de coada de cal şi a fost târâtă pe străzi, femei gravide au fost spintecate cu baioneta, alte victime au fost arse sau îngropate de vii, astfel de cazuri s'au întâmplat adesea şi au fost constatate în toto teritoriul ocupat în următorul număr:

Preoţi ucişi împreună cu soţie şi copii	19
Avicaţi	2
Comercianţi	3
Invăţători	4
Funcţionari şi studenţi	10
Poliţişti concediaţi	48
Soldaţi concediaţi	21
Ţărani	44
In total	151 victime.

La un loc cu cele 725 victime ale omorurilor în masă total general 876 victime.

Acest număr este puţin superior celui de 769 de morţi stabilit de Comisia Iniţială Germano-Italiană, dar mult mai mic decât numărul al celor într'adevăr ucişi, care încă nici până în prezent nu a putut fi definitiv stabilit din cauză că sute de dosare încă nu au putut fi prelucrate şi fiindcă chiar şi în prezent se comit în teritoriul ocupat omoruri în masă faţă de populaţia românească.

./.

3.Lezări grave,prin răni de proectil sau cuţite,sau răni uşoare de toate felurile au fost comise de unguri din regiunile ocupate faţă de populaţia românească,fără a lua în considerare poziţia socială şi chiar faţă de femei şi copii conform celor stabilite de comisia menţionată,în 2206 cazuri.

4.Incendieri şi jefuiri în magazine şi case în cursul cărora s'ar fi produs pagube materiale de multe milioane şi nu au lipsit nici cazuri de desonorarea de femei,au fost comise în următoarele localităţi : Cluj şi suburbia Mănăstur,Cojocna Dej,Mediaşul Aurit Pauşa,Nicula,Gherla,Surdeşti,Jucul de Sus,Gara Tunel,Someşeni, Vişeu-Maramureş,Baţa,Floreşti şi mai multe comune din Valea Vişeului (Maramureş). Numărul acestor cazuri a fost stabilit tot de comsiunea menţionată la 698.

4. In următoarele comune au fost pângărite biserici şi mănăstiri : Tg.Mureş,Bucsad (Satu-Mare),Prodăneşti,Romiţa şi Tg.Lăpuş.

La acestea se mai adaugă şi cele cinci biserici greco-catolice româneşti,demolate până la temelie în judeţele Ciuc,Trei-Scaune şi Odorhei precum şi distrugerea de biserici greco-ortodoxe în mai multe comune din teritoriul ocupat .In această chestiune ne vom permite să prezentăm un memoriu separat de indată ce vom obţine date exacte.

6. Abuzuri şi ilegalităţi ca de ex.:jefuirea refugiaţilor furturi de alimente şi nutreţ,batjocorirea în masă a populaţiei româneşti,desbrăcarea soldaţilor dezarmaţi.

Cea mai gravă abatere de acest gen este îndepărtarea din teritoriul ocupat a aproape tuturor funcţionarilor de Stat şi administrativi şi a pensionarilor români a căror număr se ridică la zecile de mii,cari astfel au trebuit să devină refugiaţia nevoiaşi.

Concomitent cu ocuparea teritoriului a început,pe lângă atentatele de mai sus,o altă acţiune de mare anvergură,după o metodă specifică maghiară,ale cărei scop este :

1. Expulzarea din teritoriul ocupat a tuturor românilor din pătura cultă,pentru a lipsi astfel ţărănimea română de pătura sa conducătoare spre a face posibilă subjugarea şi desnaţionalizarea ei.

2. Deposedarea populaţiei româneşti şi bunurile ei.

3. Transformarea majorităţii româneşti din teritoriul ocupat într'o minoritate.

Primul scop a fost urmărit astfel :

a. Pătura cultă românească a fost intimidată şi încarcerată după cum se poate dovedi în 934 de cazuri.

b. Ceilalţi români aparţinând acestei pături sunt expulzaţi după un sistem special unguresc :au fost goniţi noaptea îmbrăcaţi sumar,din locuinţele lor,în încarceraţi, şi pe urmă închişi în vagoane de vite plombate împreună cu femei şi copii -fără a lua în considerare poziţia lor socială,preoţi şi episcopi,învăţători şi profesori universitari - ţinuţi acolo 48 de ore şi după aceia trecuţi peste noua frontieră.Aceste procedeu a fost aplicat unui total de 467 de persoane.

Al doilea scop, a fost urmărit,până în prezent,cu următoarele mijloace edificatoare:

a. Avertismente semi-oficiale către populaţia românească în sensul că averea îi va fi expropiată şi plătită numai cu bonuri pentru a determina astfel populaţia la vânzări eftine.

b. Sechestrarea bunurilor celor expulzaţi.

c.Interzicerea înregistrării contractelor de vânzare a bunurilor româneşti chiar dacă aceasta s'a făcut înainte de sentinţa arbitrală dela Viena.

./.

d. Impiedecarea schimbului de bunuri între cetățenii români și maghiari; deasemenea a vânzării de bunuri între români.
e. In acelaș scop au foat declarate ca nepotrivite pentru scopuri și credite și sistate micile bănci românești.
f. Expropierea și sigonirea - de către trupele ocupante a mai multe mii de țărani români cari, la timpul lor, au fost împroprietăriți în acelaș mod ca și țăranii maghiari, prin reforma agrară română.
g. oO măsură care întrece toate îngrădirile referitoare la bunurile românilor din teritoriul ocupat, este ordonanța ministerială apărută în M.Of.maghiar Nr.23 din 1941 sub Nr.1440. Este o dispoziție unică în analele unui Stat juridic care desconsideră toate principiile de drept imaginabile; pe de o parte să fie expropiate toate bunurile obținute de țăranii români prin reforma agrară; pe de o altă parte să se ia pur și simplu orice spor de avuție, realizat dela 1918 încoace, dela români; mai mult încă: grație unui sistem de despăgubire draconic poate fi distrusă în mare măsură și averea de dinainte de războiu a românilor deveniți paria în Ardealul ocupat.
Reforma agrară românească prin care s'a împărțit în întreaga țară și în deosebi în Vechiul Regat toate latifundiile românești, reformă ale cărei principii avansate, sociale și economice au procedat într'un anumit sens ideile și reformele național socialiate; această reformă construită și deasupra oricăror nimicuri natural-șoviniste care a înzestrat la fel pe țăranii maghiari ca și pe cei români cu pământ - era doar vorba numai de îngrădirea latifundiiloe întinse peste măsură - este astăzi anulată prin ordonanța menționată. Această măsură șovinistă și reacționară care distruge printr'o singură lovitură o parte apreciabilă a averei țăranilor români tinzând a reface latifundiile condamnabile de odinioară descoperă intenția Ungariei de a nu se încadra sincer în noua ordine europeană.
Al <u>treilea</u> scop se urmărește pe calea de mai jos:
a. Imediat după intrarea lor, trupele maghiare de ocupație au isgonit din localitățile lor situate dealungul frontierei <u>toți coloniștii români cari se ridică la multe mii</u> silindu-i să emigreze în teritoriul neocupat.
b. Pentru a intimida populația țărănească română și pentru a determina să părăsească teritoriul ocupat s'au dispus încarcerări în masă, constatate de comsiile menționate în <u>6031</u> de cazuri.
c. In teritoriul ocupat, în deosebi dealungul <u>noui</u> frontiere s'a făcut isgonirea în masă a populației românești, evacuarea completă a comune întregi de locuitorii lor (printre cari preoți și învățători, femei și copii), cei isgoniți au fost jefuiți de bunuri. (Dintre aceste nemaiauzite fapte rele nu amintim decât două: cazul dela Poiana Sărată (Trei Scaune) cu 1.400 de victime 162 de familii de țărani români cu toții membrii ei.
d. Recensământul actual din teritoriul ocupat se face cu mijloace rafinate (în cari s'au specializat ungurii în curs de decenii), pentru ca numărul românilor de acolo să pară cât mai mic.

<u>Lezarea articolului 3.</u>
Sensul acestui articol trebue astfel înțeles că executarea lui va începe imediat după pronunțarea sentinței arbitrale, această executare se împiedică prin următoarele mijloace:
Românii expulzați de unguri, cari vroiau să se întoarcă în cea mai mare parte, în teritoriul ocupat, au fost împiedicați.
Acești expulzați nu au putut aduce în teritoriul neocupat din averea lor mișcătoare aproape nimic din cauza șicanelor din partea autorităților maghiare.

./.

Lichidarea averilor imobile este deasemenea imposibilă şi anume din motive indicate la discuţia articolului 2.

Aplicarea articolului 4 de către România.

Ca un contract izbitor cu această comportare a ungurilor vom indica procedeul Statului român.Ungurilor cari au dorit să opteze pentru statul Maghiar li s'a acordat atât pentru persoana lor cât şi pentru bunurile mobile pe cari voiau să le treacă peste frontieră - deplina libertate şi numeroase facilităţi.Nu s'au interzis schimbul de averi şi vânzarea bunurilor imobile.Cu toate acestea emigrările ungureşti în teritoriul ocupat au fost disproporţional mai reduse decât inigrarea din teritoriul ocupat în acel neocupat,desigur din cauză că aici li se arătau ungurilor bunăvoinţă putându-şi vedea linştiţi de ocupaţie şi nu au fost expuşi în privinţa averii şi persoanei lor la şicane sau orori.

Viaţa ungurilor cari sunt încă în prezent în România este, în comparaţie cu viaţa mizeră a românilor din Ungaria,un adevărat Eldorado.

Lezarea articolului 5 de către unguri.

Măsurile luate de unguri în această privinţă sunt o dispreţuire provocatoare a dispoziţiunilor cuprinse în acest articol al sentinţei.Obligaţia "solemnă" luată de guvernul maghiar de a considera toate persoanele de rasă română ca egal îndreptăţite cu ceilalţi cetăţeni maghiari, a fost lezată printr'o serie întreagă de înjosiri,persecuţii şi chinuri morale.

In acest sens putem aminti următoarele măsuri:

Inchiderea de şcoli româneşti ;

Suspendarea aproape a tuturor ziarelor şi revistelor româneşti;(în întreg teritoriul ocupat nu s'a permis decât un singur ziar pentru cei aproape 1.500.000 cetitori români);

Impiedecarea reprezentării românilor în Parlamentul maghiar;

Cenzură severă privitor la întrebuinţarea limbii române în uzul zilnic şi în corespondenţa scrisă,chiar şi în convorbirile particulare de stradă ;

Diferite mijloace de constrângere pentru excluderea limbei române chiar şi dela servicii divine.

Lezarea articolului 6.

In privinţa aranjării de chestiuni izolate pe calea unor tratative directe,ulterioare,rezultatul se cunoaşte şi se ştie la ce pot duce astfel de tratative direct cu ungurii.

Dela începutul tratativelor directe cu ungurii şi-au arătat intenţia clară de a împiedica un rezultat pozitiv al acestora pentru ca,în acest timp,populaţia română din teritoriul ocupat să rămână expusă atrocităţilor maghiare bine cunoscute.

Ca pretext pentru această tergiversare fără sfârşit,se invoca: discuţia despre prioritatea chestiunilor economice respective minoritare.Din partea ungurilor s'au rugat în cumpănă, pentru dovedirea acestei priorităţi,un număr nesfârşit de argumente false,cu intenţia învederată de a stoarce dela români cât mai multe avantagii economice (îndeosebi livrări de combustibil) spre a pregăti astfel acţiunea războinică pentru aşanumită "eliberare" a restului Ardealului.

Lezarea articolului 7.

Din cele precedente se învederează destul de clar litigiul existent între cele două ţări. Fără a lua în considerare procedura sa care nu rezistă niciunei critici,guvernul maghiar a preferat,în felul său arogant,să nu considere demn a răspunde

./.

la câteva note de protest ale guvernului român.

Pe de altă parte, clauza prevăzută în acelaş articol, după care eventualele neînţelegeri să fie supuse guvernelor Marelui Imperiu German şi a Regatului Imperiului Italian, nu au dis, după cum am mai avut ocazia să amintesc, la alt rezultat decât la instaurarea comisiunilor mixte susmenţionate.

Concluzii finale.

După ce am avut onoarea să supun, în cele precedente unei examinări atât din punct de vedere principal cât şi al dreptului internaţional, conţinutul sentinţei arbitrajului dela Viena; după ce s'au indicat dovezi numeroase că sentinţa este desconsiderată în părţile sale obligatorii şi că guvernul maghiar pare a provoca nu numai Statul Român ci şi Marele Imperiu German, precum şi Regatul şi Imperiul Italian, îmi rămâne să mai analizez ce ar fi în drept să obţină poporul mutilat şi totuşi leal şi decis al României dela Marele Imperiu German şi conducătorii săi.

Fără a lua în considerare cele întâmpinate la Viena; fără a lua în considerare răspunsul pe care l-a dat poporul nostru la această nedreptate; fără a lua în considerare că niciodată nu ne vom putea declara de acord cu o astfel de mutilare a corpului nostru naţional însângerat; făcând abstracţie de toate acestea poporul român se străduește deocamdată, adi că până la data reintegrării unităţii sale naţionale, să obţină pentru conaţionalii săi aflaţi momentan sub dominaţie forţată maghiară, următoarele uşurări:

1. Incetarea tuturor samavolniciilor practicate şi astăzi încă de autorităţile maghiare ;

2. Inapoierea în teritoriul ocupat a tuturor expulzaţilor, precum şi a coloniştilor izgoniţi de pe pământurile lor ;

3. Suprimarea tuturor măsurilor cari interzic circulaţia bunurilor dintre români respective dintre aceştia şi aparţinătorii altei naţiuni, precum şi a acelor măsuri care interzic transferul bunurilor astfel câştigate; abrogarea tuturor prescripţiunilor cuprinse în ordonanţa ministerială sismenţionată (Nr.1440/941) cari tind la deposedarea proprietăţii româneşti;

4. Luarea de măsuri pentru aplicarea fără fricţiuni a clauzei cuprinsă în articolul 3, al sentinţei arbitrale după care optanţii vor fi despăgubiţi pentru bunurile lor nelichidabile în valoare integrală;

5. Desfiinţarea tuturor măsurilor cari tind la micşorarea numărului românilor din teritoriul ocupat (de ex.: izgoniri, expulzări, acte de teroare, închiderea graniţelor pentru repatriaţi, refuzarea vizelor consulare, etc. etc);

6. Deasemenea desfiinţarea tuturor măsurilor cari urmăresc îngrădirea vieţii culturale a românilor din teritoriul ocupat, înapoierea preoţilor expulzaţi şi a episcopilor lor, trecerea lor în bugetul Statului, deschiderea de şcoli în limba română, libertatea presei.

In concluzie poporul românesc stabileşte pretenţia să se dea posibilitate conaţionaliştilorlor din teritoriul ocupat de unguri să-şi continuie viaţa, atât din punct de vedere cultural cât şi moral şi economic, în exact aceleaşi condiţii ca în ţara lor înainte de ocupare.

Pentru ca aceste măsuri să fie mai uşor aplicabile în timpul tranziţiei, ne permitem a propune ca numărul actual al membrilor consiliilor să fie sporit şi complectat cu organe civile, şi ca aceştia din urmă să fie înzestraţi cu împuternicirile necesare pentru a putea ezopera respectarea de către autorităţile maghiare a dispoziţiunilor ce vor trebui luate.

./.

Cu toate acestea nu renunţăm la speranţa noastră fermă că, într'un timp ce poate fi prevăzut, ni se va face dreptate complectă şi că sentinţa dela Viena nu va fi menţinută ca o hotărâre definitivă.

Marele Reich German care şi-a fixat ca scop o pacificare durabilă a Europei şi introducerea unei noui ordine europene pe bază sănătoasă, care mai vrea să evite necondiţionat repetarea greşelilor dela Versailles, -având conştiinţa adâncă că o pace durabilă şi dreaptă nu se poate baza nicicodată pe o satisfacere unilaterală a intereselor naţionale - că pe lângă factorii politici vor trebui consideraţi în acelaş timp şi cei sociali, culturali şi economici - nu va putea tolera, suntem ferm convinşi că sentinţa arbitrală dela Viena care a adus două naţiuni centrale ale viitoarei Europe unite la duşmănie nemiloasă şi nu o va putea menţine sfidând orice sentiment de dreptate; sperăm cu încredere nestrămutată că poporul român, acum disperat, dar întotdeauna loial şi care are menirea de a fi un pivot fundamental în Europa vii oare, i se va acorda deplina satisfacţie din partea Marei naţiuni germane.

Anexe :

1. Textul sentinţei arbitrale dela Viena.
2. Traducerea în limba germană a scrisorii adresate în limba italiană de Excelenţa Sa Episcopul Aftenie către Nunţiul Apostolic din Bucureşti, Excelenţa Sa Andrea Cassulo în care se descriu şi confirmă o parte din strocităţile şi persecuţiile religioase comise de unguri în Ardealul ocupat.
3. O hartă intenţionat eronată, amintită în pagina 2 a prezentului memoriu, pe care românii sunt trecuţi cu aceiaşi culoare cu care ar fi trebuit să fie însemnată de fapt populaţia maghiară. Prin aceasta s'a învederat arbitrar majoritatea română din teritoriul ocupat ca o minoritate.

2923

676 276

MEMORIUL

Transilvaniei şi Banatului către marea opinie publică, europeană şi mondială.

Transilvania şi Banatul trăesc clipe de adâncă durere sufletească. După o eclipsă de 16 veacuri a vieţii lor naţionale, aceste două provincii au renăscut ca pasărea Phönix din cenuşa vechei Dacii Traiane.

Unirea lor cu România, înfăptuită după războiul mondial, ca rod al unor lupte de veacuri pentru libertatea naţională, a fost cel mai strălucit triumf al principiului naţionalităţilor realizat în secolul al XX-lea. Astăzi ele se văd din nou nedreptăţite printr'o decizie provocată de o propagandă tenace şi temporară, lipsită de temeiul adevărului, propagandă cunoscută sub numele de revizionism maghiar.

Astăzi, 22 de ani de Unire, noi românii ne aflăm în situaţia de a reîncepe lupta abia terminată în 1918, care ne-a costat torente de sânge şi de a ne pune din nou pe liniile de apărare. O vom face cu toată hotărârea, chiar de ar trebui să reluăm totul dela început, cu toate jertfele, oricât de mari, căci îndărăt în juguri sfărâmate nu vom mai merge, iar naţiunea noastră nu o vom mai lăsa în robia de care scăpase odată.

Revendicările maghiare susţinute de propaganda lor sunt azi satisfăcute în favoarea Ungariei, care în 1919 a fost salvată din ghiarele bolşevismului de ro-

./.

mâni în contra cărora şi-a îndreptat chiar de a doua zi politica ei revizionistă.Fără a lua parte la război,statul maghiar restabileşte în parte,prin simplul efect al victoriilor şi jertfelor altora,Ungaria mare,responsabilă în mare măsură de dezastrul războiului mondial dela 1914-1918.

Nu putem primi în tăcere reînvierea unui statut teritorial perimat,a unui sistem definitiv osândit de evoluţia politică modernă.Protestăm cu toată energia contra hotărârei dela Viena,care aduce o ştirbire gravă hotarelor României,în deosebi hotarelor dela Vest,cari nu au fost primite în dar dela nimeni,cum se afirmă,ci au fost trasate prin lupte crâncene şi prin jertfe de sânge îmbelşugate.

Cine se atinge de aceste hotare,cari nu au fost aşezate cu nici un km.pătrat dincolo de drepturile noastre istorice şi naturale,imutabile,aduce pacea din acest sector al Europei în starea de dinainte de 1914. Nu foloseşte aceasta nimănui,nici chiar naţiuni cotropitoare,care îşi va istovi toată energia înăbuşind o răscoală ce va deveni de acum înainte permanentă.Pe acel teritoriu,atât de imprudent revendicat,neamul nostru trăeşte de veacuri în majoritate compactă mai sensibil şi mai dârz pentru apărarea libertăţii pierdute decât toţi ceilalţi români,oţelit prin trecutul de suferinţi şi revoluţii,a căror simplă amintire ne înfioară.

Unirea Transilvaniei şi a Banatului a putut eşi din războiul mondial,dar n'a fost rezultatul lui direct, rezultatul unui simplu fapt de arme.Ea este rezultanta logică şi firească a unei situaţiuni geografice,a unei

./.

evoluţiuni economice, sociale, politice şi psihologice, care cu fatalitatea unei legi naturale, a trebuit să ducă la concluzia întemeierii statului român, cuprinzând toate provinciile locuite de majorităţi româneşti. Dela războiul mondial încoace în care România nici nu ar fi intrat, dacă nu erau în joc aceste provincii un alt război mare la care Ungaria n'a participat, vine să creeze, să pună, o altă ordine în Europa.

Oricare ar fi această ordine, ea nu poate fi o întoarcere la Europa dinainte de 1914 sau la una din evul mediu a cărei rămăşiţă este statul maghiar feudal de azi. Se pare însă că tocmai aceasta este interpretarea pe care o dau ungurii nouei ordine europene.

Inainte de verdictul dela Viena, ei revendicau Ardealul şi Banatul sub cuvânt că au în aceste provincii 1.350.000 unguri, fraţi de ai lor, cari împărtăşesc o soartă nu de asupriţi, ci de minoritari rămaşi la noi din lungi epoci de colonizare, cu care ei au urmărit în cursul vremurilor spargerea masivului autohton românesc fără ca totuşi să reuşească. Li se pare că este o mare nedreptate ca 1.350.000 de unguri să stea în minorităte, sub tratamentul - fără a voi să-l lăudăm - incontestabil mult mai mult şi mai uman al legilor româneşti, cari au permis culturii maghiare să prospereze în aceşti 22 ani, dar ei găseau firesc să stăpânească trei milioane jumătate de români, pe cari i-au ţinut 1000 de ani sub tratamentul lor dur şi inuman.

Deşi hotărârea dela Viena nu a satisfăcut pe deplin aceste revendicări maghiare, totuşi ea a încorporat

./.

1.303.000 de români statului maghiar ca să elibereze 970.000 maghiari.

Este oare cu putinţă ca noua ordine pe care vor să o inaugureze Germania şi Italia să urmărească o refacere a trecutului condamnat ? Este oare cu putinţă ca această nouă ordine,răsturnând filozofia modernă a statului,reprezentată prin Hegel şi Fichte,să voiască reface un stat poliglot în chiar mijlocul Europei,Ungaria Mare,dar aceasta nu au puteri proprii,ci cu sabia germană şi italiană ?

A cui este Transilvania ?

Nimeni nu poate contesta că Transilvania formează o unitate închegată prin trecutul comun şi prin interese comune şi că fărămiţarea ei ar însemna o ireparabilă lezare şi prejudiciere a locuitorilor ei.

Nici Ungaria şi nici vre-o altă ţară nu poate fi patrimoniul altei ţări,care să dispună de ea ca de o proprietate particulară,ci este a locuitorilor ei.Au fost timpuri când dreptul cuceritorului,dreptul celui mai tare hotără de soarta unui pământ; mai târziu ţării şi provincii formau propritatea personală a unui domnitor sau al unei familii stăpânirea lor se transmitea cu titlul de moştenire de partaj,de zestre sau de donaţiune,fără considerare la voinţa poporaţiunii.

Concepţia modernă nu poate da însă acestei probleme decât o singură soluţiune,aceia a dreptului majorităţii poporului de a dispune de o ţară în temeiul principiului de autodeterminare.Nu este drept,nu este echitabil şi uman ca să dispună de Transilvania decât popo-

./.

rul românesc, care locueşte şi care, conform cu însăşi recensămintele maghiare, repetate din zece în zece ani, constitue majoritatea indiscutabilă a locuitorilor acestei provincii, încă înainte de 1918.

O examinare obiectivă a situaţiei Transilvaniei din punct de vedere istoric, etnic şi social-economic va demonstra aceasta.

Românii în trecutul Transilvaniei.

Din punct de vedere istoric:

Oricât s'a trudit o istoriografie tendenţioasă şi interesantă să dovedească contrariul, ea nu a putut să infirme faptul persistenţei elementului românesc pe pământul Transilvaniei şi a Banatului, acolo unde cu 18 veacuri, fuziunea daco-geţilor, băştinaşi, cu coloniştii Romei, a dat naştere unui nou vânjos popor neolatin.

Acoperit uneori de valurile furioase ale năvălirilor străine, acest popor a format o stâncă, adânc înfiptă în solul Transilvaniei, provincia care a devenit leagănul neamului românesc. Vitregia imperialismelor medievale nu a putut distruge semeţia Romei, ci mai mult a consolidat-o, dându-i tăria şi rezistenţa granitului.

Zadarnic au încercat învăţaţii maghiari să costruiască teoria meşteşugită şi absurdă a unei ţări rămase nelocuită în Evul Mediu, în mijlocul unei Europe străbătută de veacuri dearândul de zeci de popoare într'o tumultoasă de spaţii vitale; zadarnic au mers, până la contestarea mărturiei autentice a propriilor lor cronicari şi a vechilor lor documente cari vorbesc despre români. Cercetători conştiincioşi şi imparţiali printre

./.

care numărăm mai recent pe un savant ca profesorul german Gamillscheg dela Universitatea din Berlin, au ajuns la concluzia ce confirmă adevărul, firesc şi simplu, al continuităţii noastre în Transilvania şi Banat, adevăr pe care numai o mentalitate deformată de interesul politic a putut să-l nege vreodată.

Sistemul feudal, generalizat în evul mediu în Europa apuseană, a decapitat poporul românesc din Transilvania şi Banat, desnaţionalizând clasa lui conducătoare, fie asimilând-o nobilimei maghiare, fie degradând-o la starea de iobagi. Această clasă conducătoare a dat Ungariei oameni de renume european ca pe Ion Huniade, viteazul luptător contra invaziilor turceşti, ca pe fiul lui, Matei Corvinul, cuceritorul Vienei, strălucitorul rege umanist, a cărui origină latină o proslăveşte Bonifius şi ca pe marele Arhiepiscop-Primat Nicolae Olahus, care a ţinut să-şi ateste originea prin însăşi numele adoptat de "Valahul". Ar fi fost oare cu putinţă ca o aristocraţime puternică, mândră de vechimea titlurilor ei de nobleţă să aleagă şi să primească a fi condusă de un Regent pe urmă de un Rege şi de un Arhiepiscop Primat, eşiţi dintr'un neam de "ciobani pribegi" veniţi de curând din Balcanul dispreţuit, aşa cum afirmă teza maghiară?

Dar clasa noblimei maghiare şi maghiarizată a reuşit să acopere şi să pună în umbră viaţa unei ţărănimi româneşti căzute în iobăgie, atât de mult, încât falsificând însăşi isvoarele istorice, teritoriile maghiare să îndrăsnească a tăgădui până şi existenţa celui mai vechi şi celui mai numeros popor din Transilvania. Iar atunci când iobagul român, osândit la o viaţă vegetativă şi ani-

./.

malică,apăsat şi stors până la măduvă,s'a ridicat în sălbatecă înviorare,ca în 1436,stăpânitorii,ne mai putându-i existenţa,i-au răpit titlul de "naţiune",încheind acea faimoasă alianţă,"Uniunea celor trei naţiuni", adică Ungurii,Secuii şi Saşii,cu excluderea românilor, alianţă care a menţinut până în anul 1848 tirania unei majorităţi privilegiate asupra unei majorităţi âmpilate.

Sufletul acestui neam nu se putea resemna însă la sentinţa de moarte naţională.Vulcanul de suferinţe şi revoltă care clocotea în adâncul lui,părea stins, dar lava răzvrătirii reisbucni cumplită sub Horia cu flacăra unei erupţiuni ce înspăimântă şi cutremură pământul sub picioarele unei aristocraţiuni străine,fără suflet şi fără conştiinţă.

Iar când,în 1848,aceiaş nobilime străină hotărăşte în contra majorităţii româneşti şi a minorităţii săseşti,alipirea Transilvaniei la Ungaria,protestul Românilor îşi găseşte expresia în Adunarea Naţională de pe Câmpul Libertăţii şi în rezistenţa armată a lui Avram Iancu,Buteanu,Axente şi Balint,cari au înălbit cu oasele duşmanilor ereditari munţii pururea româneşti din inima Transilvaniei.Atunci căzu şi capul atât de admirabil înzestrat al nemuritorului luptător sas preotul Stefan Ludwig Roth,figură simbolică pentru idealul Ardealului, care,luminat de zorile libertăţii ce mijeau,denunţă alianţa asupritoare a conaţionalilor săi cu unguri şi secuii.

Politica dinastică a Habsburgilor,pasivitatea parlamentară a Românilor (1884-1905) şi necontenitele lor petiţii şi plângeri adresate Impăratului,dela Episcopul Inochentie Micu-Clain şi dela "Supplex Libellus

./.

Valahorum" în 1791 până la Memorandul dela 1892 sunt tot atâtea reacţiuni împotriva unei stări de subjugare şi umilinţă, faţă de care sufletul românesc s'a găsit într'o perpetuă stare de revoltă.

Trebue oare reînoită la 1940 această stare, mai violentă şi mai năprasnică ?.... Dacă procesul Memorandului (1893) a adus masele româneşti până la un pas de o nouă şi sângeroasă revoluţie, în schimb activitatea parlamentară decretată în 1905 nu a fost decât o revenire la încercările de a dobândi pe căi legale şi paşnice, o îmbunătăţire a situaţiei desnădăjduită a unui popor îngenunchiat, desmoştenit de drepturi, pauperizat, silit de regimul latifundiilor feudale să trimită sute de mii din fiii lui în America: în căutarea altor spaţii vitale.

Provocarea conflagraţiei mondiale nu a fost decât o încercare a Monarhiei feudale de a asigura constituitatea acestui sistem de asuprire şi desnaţionalizare printr'un război preventiv împotriva triumfului principiului naţional. Dar afârşitul lui a fost dezastruos pentru Habsburgi. Patru ani de suferinţe crude acasă şi sângeroase pe fronturi, nu au făcut decât să desăvârşească procesul de dezagregare a unei monarhii în care Ungaria avea un rol de prim violonist în conducerea unei politici interne de feudalism şi de asuprire naţională.

Nu este adevărat că Unirea cu România a Transilvaniei şi a Banatului, provincii istorice româneşti, a fost opera unui act de cucerire şi al unui tratat de pace, încheiat la Trianon. Ea a fost rolul unui dublu proces: de dezagregare politică şi morală pe de o parte, de renaştere şi reintegrare naţională pe de altă parte, proces

./.

ce era în curs cu mult timp înainte de război. Monarhia Habsburgică, omul bolnav al Europei centrale în plină descompunere, a făcut un act de sinucidere pur și simplu, încercând să-și prelungească viața prin operația eroică a unui război de reîntinerire.

In acelaș timp tinerele națiuni ajunse la maturitatea conștiinței lor naționale, și-au reluat libertatea închegându-se în State naționale, întemeiate pe principiul modern al naționalităților.

Unitatea uimitoare a limbii românești, conștiința națională și setea de libertate au fost baza firească pe care s'au întemeiat aspirațiile tuturor românilor de a realiza unitatea lor națională.

Sub influența mișcării mărețe a popourlui italian pentru "Italia Unită" și poporului german pentru unitatea națională a tuturor germanilor și sub înrâurirea ideilor de libertate plămădite în Franța, poporul român a luptat în mod conștient pentru înfăptuirea libertății, independenței și unității lor naționale. Suferințele lui Silvio Felico, scrierile lui Mazini, Fichte, luptele lui Bismarck Cavour și Garibaldi și ale atâtor martiri italiani și germani, au trezit în sufletele noastre un răsunet puternic.

Cum s'a înfăptuit unirea Transilvaniei.

Sub influența hotărâtoare a acestui curent s'a desfășurat activitatea generației din 1848 în Principatele Române și s'au săvârșit marile acte naționale ale românilor din Ardeal și Banat, care au culminat în mod logic și organic în adunarea dela Alba Iulia.

Tratatul dela Trianon, încheiat abia în anul 1920,

./.

nu a creiat, ci a înregistrat numai pentru lumea internaţională unirea Ardealului şi Banatului cu Regatul României.

Cu mult timp înainte de semnarea acestui tratat, românii din Transilvania şi Banat s'au folosit de dezagregarea monarhiei austro-ungare spre a-şi redobândi libertatea şi spre a-şi realiza visul de unire cu fraţii lor liberi din România, fără a aştepta hotărârile conferinţei de pace. Românii au stăpânit Transilvania şi Banatul din momentul când Impăratul Carol IV a abdicat şi când prin reprezentantul lor în parlamentul din Budapesta, ei au declarat solemn că îşi iau libertatea de acţiune şi se desprind din monarhie în momentul când prin Dl. Iuliu Maniu ei au luat comanda regimentelor româneşti din Viena şi Praga, din momentul când guvernul maghiar a consimţit ca aceste regimente să depună jurământul Consiliului naţional românesc, supremul for politic al provinciilor, creiat în mijlocul dezastrului unui stat în fărâmiţire, şi din momentul când prin gărzile naţionale românii ardeleni au început să mănţină ordinea publică în mijlocul anarhiei ce creştea.

Ca ultim act al dramei, sub pavăza ostaşilor români formaţi în legiuni şi gărzi naţionale, s'a ţinut la 1 Decembrie 1918 înainte de întrunirea conferinţei de pace dela Paris, marea adunare Naţională dela Alba Iulia, care, în prezenţa a 100.000 de români a proclamat unirea Transilvaniei şi Banatului cu România liberă.

Adunarea a insituit un guvern provizoriu, numit Consiliu Dirigent, care începe îndată organizarea nouei administraţii de stat românesc înainte ca soldaţii Ro-

./.

mâniei libere să pună piciorul pe pământul Transilvaniei.

Văzând cuprinsul hotărîrilor dela Alba Iulia şi spiritul de loialitate în care a început aplicarea lor, reprezentanţii germanilor ardeleni hotărăsc şi ei la Mediaş, în ziua de 9 Decemvrie, unirea lor cu România. Tratatul dela Trianon a fost semnat abia în Decemvrie 1919, cu un an după aceste evenimente, cari l-au precedat. El a dat numai recunoaşterea formală unei stări de fapt creiată mai înainte de însuşi poporul ardelean ca rezultat al realităţilor etnice, psihologice şi politice, preexistente prăbuşirii monarhiei polietnice a Habsburgilor.

Cine sunt succesorii legali ai monarhiei habsburgice.

Noi românii suntem, în ce priveşte teritoriile româneşti, succesorii de drept ai monarhiei austro-ungare desfiinţată, în aceeaşi măsură în care Germania, Italia şi chiar Ungaria sunt succesoare pe teritoriile lor naţionale moştenite dela Monarhia Habsburgică şi stăpânite de ele.

Noi nu am fost „favorizaţii" Tratatului dela Trianon şi ai Conferinţei de Pace dela Paris, ci în unele privinţe chiar nedreptăţiţii ei, pentrucă ni s'a fixat o linie de demarcaţie nedreaptă şi pentru că tratatul dela Trianon nu a respectat hotărârile dela Alba Iulia şi nici pe cele stabilite în tratatul încheiat de România în 1916 cu aliaţii ei.

Tratatul dela Trianon a stabilit hotare pe

care noi le-am primit numai siliţi de un ultimatum ce ne-a fost adresat de Marile Puteri aliate la finea anului 1919.

Intre actele care au format bazele hotărârii dela Trianon se găseşte şi actul de unire dela Alba Iulia ca un element absolut decisiv.

Rectificarea hotarelor în favoarea statului ungar, s'a făcut chiar la Trianon, rectificare pe care am primit-o de dragul păcii. Intre timp procesul de disoluţie a statului ungar a continuat. S'a înstăpânit acolo regimul bolşevic, de care Ungaria a scăpat graţie armatei române. armată care a fost primită la intrarea ei în oraşele maghiare cu flori de populaţia maghiară. Armata noastră a trebuit să intre la Budapesta pentru a apăra astfel nouile noastre hotare atacate de regimul bolşevic.

Intreaga Transilvanie, până la hotarele de azi înspre Vest, o stăpânim în baza fiinţei noastre autohtone şi în baza realităţilor etnografice. Ea formează nu numai leagănul poporului românesc, ci şi cetatea de apărare a neamului nostru, care este cu 58,4% în majoritate românească. Orice ciuntire a acestui teritoriu însemnează cea mai mare nedreptate pentru români şi încălcarea tuturor considerentelor care trebue să reglementeze aşezarea şi convieţuirea popoarelor într'o lume civilizată.

Realitatea etnografică pe care o constitue majoritatea românească a populaţiei, din Transilvania, stăpânită de noi, nu poate fi doborâtă prin existenţa unor enclave minoritare, care sunt efectul unor infiltraţiuni, sprijinite de un regim duşman nouă tocmai cu

./.

scopul de a întrerupe continuitatea noastră geografică şi etnografică şi de a justifica pretenţiuni asupra teritoriului nostru naţional.

Noi dorim o prietenească vecinătate cu Ungaria. Dorim să avem cele mai bune relaţiuni cu concetăţenii noştri maghiari, care trebue înzestraţi cu depline drepturi, dar pe acestea nu le putem răscumpăra prin concesiuni teritoriale, pentru noi nu am deţinut teritorii ungare, ci numai teritoriile noastre proprii, pe care le-am luat în stăpânire în baza principiului unităţii naţionale şi a dreptului de autodeterminare. Teritoriile noastre naţionale pe care le-a posedat Ungaria înainte de Adunarea dela Alba Iulia le-a avut în stăpânire în urma conjuncturii internaţionale favorabile ei şi în temeiul forţei militare a Monarhiei Habsburgilor. Dovadă este faptul că îndată după prăbuşirea monarhiei habsburgice ea le-a pierdut şi în zadar a încercat în două rânduri să le recâştige prin forţa ei proprie.

In ceeace priveşte afirmaţia maghiarilor că Ungaria „milenară" are drept istoric asupra Transilvaniei, constatăm că Ardealul niciodată nu a fost încorporat în mod organic şi de drept public în Ungaria până la 1867. Istoria Ardealului cunoaşte trei perioade principale :

1. Epoca Voievodatelor din timpurile străvechi până la 1526;

2. Epoca principatului independent dela 1526 până la 1691;

3. Epoca marelui principat autonom până la 1867.

./.

In toate aceste trei epoci Ardealul avea administrație, justiție și puteri legiuitoare proprii, cu singura deosebire că pe vremea principatului autonom, Impărații Austriei, cari erau și Regi ai Ungariei, în aceeaş vreme erau şi mari Principi ai Ardealului, dar cu toate acestea principatul era realmente autonom sub o putere centrală cârmuită din Viena.

Limba oficială a Ardealului era tot timpul cea latină şi nimic nu dovedeşte mai mult situația de complectă independență a Ardealului față de Ungaria decât împrejurarea ca dietele ungurești din Pressburg (Bratislava) și Budapesta și opinia publică maghiară aveau neîncetat în fruntea preocupărilor lor realizarea unei uniri între Ungaria și Ardeal.

Dar majoritatea populației formată din Românii din Ardeal s'au împotrivit întotdeauna acestor tendințe de unire cu Ungaria. In anul 1848 românii au trecut la o revoluție sângeroasă, prin care și-au arătat hotărâta lor voință de a nu admite cu niciun preț o contopire a Ardealului cu Ungaria. Rezistența aceasta a izbutit, întrucât maghiarii nu au putut realiza unirea dorită de ei decât cu prilejul compromisului austro-ungar încheiat în 1867 cu dinastia habsburgică. Această casă domnitoare a sacrificat poporul român tendințelor maghiare, fiind silită să încheie tranzacția aceasta în urma pierderii războiului din 1866.

Evident că, îndată ce Monarhia habsburgică s'a prăbuşit, Ungaria a trebuit să renunțe la dominațiunea sa susținută în chip meșteșugit de puterea habsburgică și a trebuit să sufere ca părțile ei, locuite de alte neamuri, să fie alipite țărilor de acelaş neam, în

./.

baza principiului autodeterminării şi al unităţii naţionale.

Situaţia etnică în Transilvania.

Dacă din punct de vedere istoric maghiarii şi statul ungar nu au dreptul să dispună asupra soartei Transilvaniei, cu atât mai puţin îi îndreptăţesc la aceasta consoderaţiuni trase din situaţiunea etnică.

Deşi hotărârea arbitrală dela Viena, dată în ziua de 30 August 1940, a rupt Transilvania în două, împărţind-o între Ungaria şi România, această provincie constitue o unitate geografică, politică şi morală indestructibilă. Situaţia etnică din acest colţ de ţară trebue deci considerată tot din acest punct de vedere al unităţii.

Poporul românesc formează majoritatea absolută a locuitorilor Transilvaniei având 58,4%. Din 23 judeţe ale Transilvaniei în 17 Românii au majoritate absolută, în trei judeţe au majoritate relativă şi numai în trei judeţe (cele secueşti) sunt în minoritate. In judeţele cu majoritate românească relativă, numai în jud.Mureş urmează după numărul românilor cel al maghiarilor, în celelalte două ca importanţă numerică după români urmează germanii. Este de remarcat ca o împrejurare de o importanţă decisivă că în toate judeţele mărginaşe cu Ungaria (Arad, Bihor, Sălaj, Satu Mare) românii sunt în majoritate absolută de peste 60% şi că ungurii nu trec în niciunul din aceste judeţe peste 30%, iar în judeţul Maramureş ei ating abia 6,2%.

In întreaga Transilvanie maghiarii şi secuii abia formează 24,5% a populaţiei şi câtă vreme românii

./.

sunt aşezaţi în continuitate geografică şi etnică, maghiarii sunt lipsiţi în aşezarea lor de această continuitate, fiind despărţiţi de secuii din estul Transilvaniei prin masse compacte româneşti şi de maghiarii din Ungaria, cu excepţia celor trei plase din Bihor şi Sălaj. In schimb continuitatea geografică şi etnică a poporului român cu cel din vechiul Regat (Oltenia, Muntenia şi Moldova) este evidentă şi nu este prin nimic turburată, în afară de judeţele săcueşti, care însă nu prezintă niciun fel de obstacol economic, cultural sau de comunicaţie în ceeace priveşte viţa naţională românească şi de stat unitar al României.

Situatia social-economică.

Ca structură socială poporul românesc este un popor agricultor, în imensa majoritate aşezat în comune rurale tot aşa ca şi poporul maghiar, cu deosebirea că distribuţia pământului între ţărani în comunele româneşti este cu mult mai sănătoasă decât în cele maghiare. Pulverizarea pământului în comunele româneşti nu a luat proporţii, precum nu s'a început nici formarea nouilor proprietăţi mijlocii sau mari după reforma agrară.

Este adevărat că în multe dintre comunele urbane elementul românesc este inferior celui neromânesc. Este însă o împrejurare hotărâtoare în această privinţă, că în comunele urbane elementul cel mai puternic este cel german şi pe urmă cel evreiesc, iar oraşele în parteamaghiare Cluj, Turda, Zalău, Aiud au fost odinioară germane şi s'au maghiarizat în cursul vremurilor în urma presiunii vieţii de stat şi a politicii de maghiarizare. Aceste oraşe însă, fără nicio presiune românească, câş-

./.

tigă tot mai multe elemente româneşti, astfel că în mod natural ele se vor asimila în scurtă vreme mediului românesc în care sunt aşezate.

Ca element social economic este de importanţă a constata că marile întreprinderi industriale şi comerciale din Transilvania, deşi erau protejate şi înfiinţate de puterea statului maghiar, nu erau proprietatea particularilor maghiari, ci, acele cari nu erau în posesiunea germanilor, erau evreeşti. Este îndeajuns că industria forestieră, textilă, de piele, de fier, carboniferă, de spirt, ca şi morăritul industrial, asemenea şi marile institute de asigurare şi de credit, cu foarte puţine excepţiuni, au fost şi sub dominaţiunea maghiară în mâna acţionarilor sau a proprietarilor evrei, tot aşa ca şi comerţul de lemne, de vite şi de produse agricole. Dominaţiunea română începută abia de 20 ani, a dat vădite semne de îndreptare a acestei situaţiuni.

Astfel putem afirma cu certitudine, că în afară de institutele conduse de stat, administraţie şi şcoli, viaţa socială, economică nu a avut un caracter maghiar nici sub dominaţiunea ungurească. Mai multe chiar mişcarea literară maghiară sub dominaţiunea românească în Transilvania a luat un avânt genuin maghiar mai pronunţat maghiar-ardelenesc, decât oricând altădată. Iar buna starea a ţărănimii maghiare după reforma agrară făcută de noi, precum şi propăşirea industriei ardelene şi a comunicaţiei foarte mult uşurate cu vechiul Regat Român, au luat un avânt pe care nu l-au cunoscut niciodată înainte.

Educaţia publică însăşi a luat un avânt consi-

derabil şi la populaţiunea maghiară. Dovadă că numărul ştiutorilor de carte a crescut în judeţele din Transilvania în medie de 17%, chiar şi în judeţele săcueşti.

Problema politică a Transilvaniei.

După toate acestea se pune dela sine întrebarea: pe ce se întemeiază oare revizionismul maghiar cu lozinca „Ardealul înapoi, totul înapoi" ? Pe drepturi istorice ? Ele nu pot fi decât imaginare - rezultă aceasta din cele expuse mai sus şi din faptul că niciun drept istoric nu poate fi mai valabil decât cel pe care-l întemeiază miile de ani, câtă vreme înaintaşii noştri geto-daci locuiau acest pământ şi pe care îl alcătuesc cei 1.800 de ani dela colonizarea romană încoace, petrecuţi de Neamul Românesc în neîncetată luptă, dată pentru existenţa sa naţională, luptă al cărui rezultat este însuşi fiinţa noastră de astăzi.

Dacă din punctul nostru de vedere soluţia împărţirii Transilvaniei şi a deslipirii unor teritorii din patrimoniul nostru naţional este o nedreptate, din punctul de vedere al intereselor permanente europene, ea este o greşală catastrofală. Ea va avea drept consecinţă o continuă turburare a păcii şi a liniştei în această parte a lumii. Nimeni nu-şi poate face iluzia deşartă că Neamul Românesc compus din peste 16.000.000 de suflete, aşezat în continuitate geografică, având o unitate culturală desăvârşită şi cu o conştiinţă naţională netăgăduită, va suferi în linişte desmembrarea sa, după ce a cucerit şi a înfăptuit odată unitatea sa naţională, care este ţinta şi singura condiţie de desăvârşire a tuturor popoarelor civilizate,

./.

Nimeni nu va putea crede că poporul românesc se va resemna şi va suferi în linişte ca peste patru milioane de suflete româneşti din diferitele provincii să fie rupte din trupul naţiunii şi zeci de mii de chilometri pătraţi să fie răşluiţi din teritoriul naţional.

Este în interesul Europei întregi ca la Gurile Dunării şi în puternica fortăreaţă a Carpaţilor de Est să stăpânească un popor vrednic şi numeros şi prin el să se înfăptuiască un regim consolidat, capabil să susţină pacea şi liniştea.

Acest popor nu poate să fie decât cel românesc. La aceasta îl predestinează aşezarea lui geografică, numărul lui cövârşitor faţă de celelalte popoare din Bazinul Dunării, firea tolerantă şi aptitudinile lui culturale.

El nu poate fi desmembrat şi din nou subjugat, căci ar deveni el însuşi un isvor şi un factor de neliniște.

Este cu siguranţă de prevăzut că nemulţumirea şi jignirea celor 16 milioane de oameni va fi un isvor de continuă nelinişte şi de permanentă rivalitate între cei cari vor dori să profite de tragedia sufletească a celor despărţiţi cu forţa.

Dacă enclavele minoritare din Transilvania au interese naţionale de ocrotit, această ţintă se poate realiza şi pe altă cale, decât prin ruperea teritoriilor naţionale dela patrimoniul naţiunei române.

./.

„Fidelitatea maghiară față de Axă".

Ungurii invoacă în favoarea lor, că încă dela războiul mondial ei au fost tovarăși de luptă ai Germaniei și că în calitatea de foști aliați li se cuvine acum Ardealul drept pradă de războiu. Dar tot ei au creiat o literatură întreagă, silindu-se a dovedi că la Iulie 1914 primul lor ministru, Contele Stefan Tisza, a luptat din răsputeri contra declarării războiului, pe care nu l-au vrut decât germanii și în care ei au fost târîți ca simple victime contra voinței lor.

Este adevărat că nu numai soldații regimentelor maghiare au luptat vărsându-și sângele în războiul mondial, alături de armata germană, dar au sângerat și soldații celorlalte naționalități. Zeci de mii de români din fosta monarhie austro-ungară și-au vărsat sângele în acele lupte, mii și mii din ei au rămas invalizi și alte mii s'au înapoiat cu decorații pe piept, unii având chiar decorații germane, obținute în luptele date alături cu trupele germane.

In schimb, după războiu, Ungaria nu a urmat decât o politică de oportunitate și duplicitate. Ea a încercat după dezastru să obțină printr'o întinsă propagandă simpatia, prietenia și iertarea aliaților, prezentându-se ca victima Germaniei. Conții și baronii lor au cultivat până în ajunul victoriei germane și italiene cu aceeași fervență bunăvoințele franceze și engleze, până într'atât încât în ultimii ani, piețele Londrei și Parisului erau cu adevărat inundate cu cărți, broșuri și articole tipărite, precum se știe, cu monede falsificate în scopuri patriotice. Bărbații politici englezi ca Rothernere, miniștrii francezi ca De Monsie,

./.

Pierrot, Cot şi alţii, deveniseră maghiarofili cunoscuţi şi oaspeţii Budapestei. Ce să mai vorbim de propaganda lor în Anglia, de numeroasele conferinţe şi banchete ale contelui Stefan Bethlen, fostul prim ministru maghiar, în Marea Britanie ? Toate acestea nu s'au uitat. Si nici acest subit „volte face" în contra englezilor şi francezilor a doua zi după înfrângerea lor. Insăşi „sfânta" coroană a Sfântului Stefan n'a fost oare oferită oricui, englezilor în deosebi (Rothernere) pentru revizionism ?

Afirmaţia unei fidelităţi continue şi neîntrerupte către Germania nu poate să inducă însă în rătăcire pe nimeni şi mai ales nu pe Fuhrer.

Nimeni dintre conducătorii de azi ai Germaniai nu poate să cunoască mai bine ca Führer-ul Adolf Hitler pe unguri, megalomania lor lipsită de simţul realităţilor, aspiraţiile lor de continuă supremaţie, instiabilitatea revendicărilor lor neîncetate crescânde, cari au otrăvit şi cangrenat organismul monarhiei habsburgice şi l-au dus la disoluţie şi prăbuşire.

Si nimeni nu poate înţelege mai bine ca Führerul problema românească, îmbrăţişată cu caldă simpatie de Viena creştin-socială a D-rului Karl Lueger. Programul politic al marelui primar vienez de a uni popoarele Austriei în libertatea naţională prin federalizarea lor într'un imperiu condus de superioritatea tolerantă a culturii germane, program care a atras atât de mult pe români, a fost zădărnicit de ambiţiile maghiarizatoare ale Budapestei.

Noi am văzut cum Führerul nu a evitat a arunca în balană totul pentru salvarea puţinului şi cum a urmărit alipirea şi celei mai mici rămăşiţe ce n'a intrat

./.

încă în unitatea germană. Cum n'ar înţelege hotărîrea noastră de a sacrifica totul nu pentru mici rămăşiţe româneşti, ci pentru însuşi leagănul naţionalităţilor noastre care este Transilvania ?

Constituirea unei republici independente austriace la graniţa Reichului a fost considerată ca una din cele mai mari greşeli a tratatului dela Paris şi deaceea cea dintâiu lovitură mai gravă dată acestor tratate a fost Anschluss-ul.

In ce priveşte Italia se pare că invectivele ungureşti străbat tot mai viu, iar adevărurile noastre tot mai estompat la Roma. In raporturile italo-române este cea mai grea şi cea mai fără de precedent crimă ce străbatem. Renaşterea noastră ca popor şi ca stat s'a făcut prin Italia. De acolo ne-am adus istoricii - Invierea. Acolo zac şi astăzi oasele părintelui naţionalismului nostru politic, a episcopului Inochentie Micu-Clain, mort în exil la Roma. Ni s'a părut că Roma ne-a reînoit mandatul la Dunăre. Am urmărit cu bucurii şi nădejdi ascensiunea Ducelui. Când mai anii trecuţi Roma îşi trimetea vulturii în Albania, reconstituiam în paşii Ducelui clarviziunile Cezarilor. Neamul nostru aromân, pion al Romei, îi aştepta înfiorat.

Vedem o nouă arcuire a podului lui Traian la Turnu Severin prin Duce. Cel puţin spiritual. Si acum ce vedem ? Abandonarea hotarelor noastre ! Noui retrageri aureliene. Să fie cu putinţă !

Nu vrem să ne abandonăm unui patetism romantic. Putem totuşi să ne întrebăm : ce aşteaptă Roma dela maghiari ? Bararea anarhiei dela răsărit ? Noi suntem aceia cari am îndeplinit acest rol şi cari îl putem îndeplini şi în viitor, cu sau fără ei. Dar mergând pe

./.

această cale Ducele va dezarma cea mai serioasă dacă nu unică rezistență a hotarelor dela Nord ale Imperiului Roman resuscitat. Factorul cel mai de căpetenie în acest sud-est este Armata Română. Nu trebue demoralizat acest factor. Primim o colaborare cu ungurii, dar nu printr'o desființare prealabilă a noastră, ce se încearcă prin desmembrarea Transilvaniei.

Deaceea îndreptăm apelul nostru către Duce, nu patetic, totuşi sincer: Duce, posturile avansate dela Dunăre cer Romei dreptate ! Dacă glasul nostru va fi ascultat, dacă greşeala săvârşită va fi reparată, totul poate fi încă salvat, însuşi interesul superior bine înțeles al poporului maghiar. Dacă nu, totul va fi pierdut. Cea mai mare grije a învingătorului este aceea de a doua zi după victorie.

Hotărîrea arbitrală dela Viena.

Hotărîrea arbitrală dată de cei doi miniştri ai Axei la 30 August la Viena a fost o lovitură catastrofală dată unității naționale a poporului românesc şi unității geografice, politice şi morale a Transilvaniei. Gravitatea ei nu a fost prevăzută de nimeni în România, tocmai pentrucă nedreptatea părea de neconceput. Ea este în contradicție cu toate declarațiile anterioare că se urmăreşte o soluție întemeiată pe dreptate şi ea va căuta să pună capăt odată pentru totdeauna diferendului maghiaro-român, întemeind o pace durabilă şi definitivă.

Soluția schimbului de poporațiuni, anunțat după Salzburg ca principiul de bază al acestei pacificări, inspirase multor români credința că, făcând chiar

./.

unele sacrificii teritoriale dureroase, România va ajunge la stingerea definitivă a litigiului maghiaro-român, periculos păcii din centrul Europei. Se prevedea chiar, după criza unei operaţii sângeroase, o însănătoşire durabilă şi poate chiar un sentiment de simpatie pentru medicul operativ, urmată de o colaborare sinceră şi fecundă cu el.

Aceste aşteptări au fost grav desamăgite.

Hotărîrea arbitrală dela Viena constituie o flagrantă nedreptate şi nu poate fi menţinută pentru următoarele motive :

I/. <u>Unitatea geografică a Transilvaniei</u>, mărginită de jur împrejur de munţii cu părţile ei anexe (jud.Sălaj) cu un sistem orografic şi hidrografic propriu, cu căi de comunicaţii unitare, Transilvania formează o unitate geografică aproape ideală. Efectele acestei unităţi geografice au creeat şi partea ei istorică mereu unitară. Sub daci şi geţi, ca şi sub romàni, în timpul invaziunilor străine, ca şi a voievodatelor sub turci, sub Habsburgi şi în sfârşit făcând parte din România Mare, ţara aceasta a avut întotdeauna aceeaşi soartă pe care au împărtăşit-o toţi locuitorii ei şi toate părţile ei. Niciodată în toată istoria ei cunoscută de 2500 de ani, dela Agatir şi până la hotărîrea dela 30 August 1940, dată la Viena, această ţară nu a fost tăiată în două şi împărţită nicio clipă. Acest fapt singur ajunge pentru a sublinia cât este de intonabilă hotărîrea şi pentru a demonstra că este imposibil ca poporul românesc să se resemneze la situaţia creiată prin ea.

II/. Ruperea arterelor de comunicaţii şi a legăturilor economice. Noua graniţă taie linia ferată Braşov-Cluj, care este artera de comunicaţie principală a provinciei. Tot astfel două râuri, Oltul şi Mureşul, îşi au isvorul lor pe teritoriul unguresc, dar continuă să curgă pe teritoriul românesc. In special Mureşul, râul central şi principal al Transilvaniei, răsare pe teritoriul maghiar şi se varsă în Tisa tot pe teritoriul maghiar, dar trece prin teritoriul românesc pe o lungime de cel puţin 300-400 km. Plutăritul devine astfel imposibil fiind nevoit să treacă de două ori graniţe economice şi vamale.

III/. Nerespectarea principiului naţionalităţilor.

Hotărârea dela Viena a dat Ungariei o majoritate românească de 1.304.000 (50,2%) de suflete spre a elibera o minoritate ungurească de 968.000 (37.1%) de suflete. Dintre celelalte frânturi de popoare care locuesc pe acest teritoriu (germani, evrei şi puţini ruteni) trebue să se ţină seama cel puţin de voinţa minorităţii germane. Membrii ei în număr de aproximativ 72.000 au protestat hotărît contra deslipirii lor de România. Protestul saşilor din Bistriţa a mers chiar până la scene violente cu puţinii unguri din acea regiune şi la proteste exprimate la Berlin.

Cât pentru cei vreo 45-50.000 de şvabi din ţinutul Sătmarului, treziţi abia de curând la conştiinţa naţională, graţie tratamentului de specială bunăvoinţă aplicat minorităţii germane, în România, ei sunt expuşi să recadă în starea de letargie, care sub regimul maghiar începuse să se transforme treptat în moarte na-

./.

ţională prin adoptarea progresivă a limbii maghiare.

Hotărîrea dată în arbitrajul dela Viena a lovit în primul rând principiul naţionalităţilor. De oricare parte s'ar găsi un observator al evenimentelor, fie de partea Axei, fie în tabăra opusă ei, el va trebui să recunoască faptul obiectiv, imposibil de tăgăduit, că supunerea unei majorităţi naturale sub stăpânirea unei minorităţi, atinge adânc principiul fundamental al constituirii statelor moderne, care este principiul naţional. Statul modern nu se poate întemeia pe altă bază decât aceea a vieţii organice şi nu a uneá personalităţi colective şi unitare care e naţionalitatea. Orice încercare de a nesocoti sau de a violenta drepturile ei este nu numai o nedreptate făcută prin călcarea dreptului ei de autodeterminare, prin distrugerea libertăţii ei morale, dar este şi o greşală politică.

Ea stârneşte în mod fatal o reacţiune şi duce la lupte cari nu se pot sfârşi decât atunci când partea lezată este fie complet distrusă, fie din nou satisfăcută şi eliberată.

Nu putem crede că Axa urmăreşte distrugerea completă şi definitivă a românismului ca naţionalitate şi dispariţia lui depe harta Europei, încercare ce credem a fi nu numai monstruoasă, dar şi imposibilă de realizat. Dacă puterile Axei ar fi avut acest gând, ele nu s'ar fi mulţumit cu hotărîrea dela Viena, ci ar fi mers şi mai departe.

Cât timp însă existenţa unui stat românesc este principial admisă de puterile Axei, ca neformând o primejdie pentru ea, precum se pare că rezultă din hotărârea dela Viena, aceste stat românesc, oricât de

./.

slab, şi poporul românesc chiar lipsit de o viaţă de stat proprie, nu va putea să renunţe niciodată şi cu niciun preţ la aspiraţia de a trăi o viaţă naţională unitară, împreună cu toţi fii săi, oriunde se găsesc în majoritate şi continuitate teritorială cu massa principală a românismului. Acest drept imprescriptibil şi sfânt al poporului românesc nu va putea să se stingă decât odată cu el însuşi.

Nimeni nu va putea convinge poporul acesta să renunţe definitiv la partea din Transilvania, cedată în virtutea arbitrajului dela Viena. Felul cum a fost trasată noua graniţă, departe de a linişti poporul românesc, a izbutit dimpotrivă să-l convingă cu nouă putere cât de mare şi adânc întemeiată este dreptatea lui proprie. Deşi s'a căutat să se înglobeze în Ungaria un minimum de poporaţiune românească cu un maximum de poporaţiune maghiară, cuprinzând toate massele maghiare cu marea insulă etnică a săcuilor, cu numeroase enclave mărunte şi sate risipite din judeţul Someş, Cluj, Sălaj şi Sătmar împreună cu infiltraţiunile maghiare de lângă hotare, creindu-se un hotar, intrând în formă artificială şi absurdă a unui sac, totuşi nu s'a putut evita ca pe acest teritoriu să nu se anexeze o majoritate românească. Faptul singur demonstrează, mai mult ca orice argumente, forţa blocului românesc în Transilvania şi caracterul ei majoritar indestructibil. Hotărîrea dela Viena are meritul incontestabil de a veni în sprijinul tezei româneşti şi de a face dovada practică şi ad oculos că Transilvania este o ţară în majoritate românească şi că acest caracter al ei nu poate fi schimbat prin nicio silnicie şi nicio artificialitate.

./.

IV/. O greşală politică: creiarea unui nou iredentism revizionist şi a unor noui complicaţii.

Să ni se îngădue să spunem cu sinceritate şi franchețâ; credem că hotărârea dela Viena a fost prima greşală politică pe care a săvârşit-o Axa şi în special Germania, direct interesată în menţinerea liniştei în Europa răsăriteană. Ea a sdruncinat încrederea popoarelor în ordinea şi dreptatea pe care Axa a anunţat-o că vrea să o realizeze în această regiune.

România nu a luat niciodată atitudine duşmănoasă împotriva Germaniei şi a Italiei.

Tratatul economic încheiat în Martie 1939 cu Germania este mărturia cea mai bună. In timpul războiului ea nu a schiţat niciun gest împotriva acestor puteri şi nu merita să fie tratată astfel.

Credem că în faţa acestor posibilităţi, Axa are tot interesul să pună capăt litigiului româno-maghiar pe altă cale decât aceea a unei nedreptăţi, care este rezultatul unei preferinţe nejustificate pentru una din părţile în litigiu.

Astfel hotărîrea de arbitraj a adâncit şi permanentizat conflictul dintre aceste două naţiuni vecine.

Pentru a satisface însă iredentismul maghiar absolut nejustificat, susţinând cauza unei minorităţi contra majorităţii, s'a creiat un iredentism românesc, de astădată legitimat de dreptul vecinic şi imprescriptibil al majorităţii naţionale care este aşezată în continuitate geografică şi etnică evidentă.

Conflictul dintre cele două naţiuni va continua deci şi va putea să aducă tocmai în momente critice

./.

pentru Axă, surprize şi complicaţii. Pentru preîntâmpinarea lor este nevoie absolută de o revizuire imediată a verdictului dela Viena, revizuire care nu va coborî ci va înălţa prestigiul Axei.

V/. Un verdict dat cu eroare de drept şi eroare de fapt.

Inainte de pronunţare arbitrii au cerut guvernului românesc să declare dacă va recunoaşte obligativitatea pentru el a sentinţei ce urma a se da. In Consiliul de Coroană, întrunit în noaptea de 29 spre 30 August, guvernul respectiv, Regele Carol II, a comunicat celor prezenţi că România se află într'o situaţiune de îndoită coercitiune, întrucât guvernele Axei i-au adresat o notă cu caracter ultimativ pentru recunoaşterea hotărîrii arbitrale de a doua zi şi întrucât trupele ruseşti, masate în mare număr la graniţa României neliniştesc hotarele Ţării, prin numeroase incidente grave de frontieră şi se pregătesc să treacă Prutul. In aceste împrejurări Consiliul de Coroană, contra sentimentului unanim al Ţării, a luat în majoritate hotărîrea de a se supune sentinţei de arbitraj ce se pregătea la Viena. Atât Puterile Axei, cât şi guvernul sovietic au desminţit aceste două afirmaţiuni ale guvernului român. Nu a existat nicio notă cu caracter ultimativ a Axei Roma-Berlin şi nici ameninţarea cu războiu a guvernului din Moscova. Consiliul de Coroană a adus deci o hotărîre întemeiată pe o eroare de fapt evidentă. Acest Consiliu de Coroană nu avea de altcum niciun drept de a aduce o hotărîre, în chestiile teritoriale ale României, precum a spus Dl. Iuliu Maniu în declaraţia făcută în Consiliul de Coroană din 31 August. Această afirmaţie a D-sale nu a fost

contrazisă nici de Regele Carol, nici de alţi membri ai Consiliului de Coroană.

Astfel hotărîrea dela Viena şi acceptarea ei din partea României fiind întemeiată pe o eroare de fapt şi pe eroare de drept, ea urmează să fie casată ca vicioasă.

Poporul românesc din partea sa înşelat şi grav prejudiciat de guvernul şi de Suveranul său a aplicat după scurt timp singura sancţiune ce se putea da într'un asemenea caz, îndepărtarea guvernului şi silind pe Regele Carol II să abdice la tron.

Concluzie.

Din toate acestea urmează că Transilvania, care formează o admirabilă unitate geografică şi economică, nu poate fi desfiinţată, nici subjugată sau sfâşiată în bucăţi. ci trebue să urmeze soarta pe care o vor dicta interesele ei solidare, îndrumate de poporul românesc, care-i formează majoritatea şi care a avut în trecut de atâtea ori - şi suntem siguri că o va avea şi în viitor - adeziunea poporului german şi o bună parte chiar a maghiarilor (dovadă manifestările repetate ale partidului maghiar ţărănesc şi Uniunea muncitorilor şi ţăranilor maghiari). Voinţa unanimă a poporului român din Ardeal, este menţinerea unităţii naţionale în România, deci o voinţă în perfectă armonie cu cursul marilor idei naţionale ce domină şi cu doctrina naţional-socialistă germană şi fascistă italiană. Căci nu se poate să nu ne fie nouă îngăduit a menţine ceeace Reichul şi Italia au realisat: întrunirea într'un singur stat a germanilor, ca şi a tuturor italienilor.

./.

Ideia unităţii naţionale este la temelia gândirii politice moderne în ce priveşte formarea statelor. Poporul românesc compus din 16 milioane de suflete, tinde de secole la unitatea sa naţională. El şi-a înfăptuit-o. Un neam în perfectă continuitate geografică şi etnografică, cu conştiinţa naţională unitară, cu unitatea naţională şi identitate de limbă uimitoare, împărţit în două confesiuni creştine, dar cu rit cu desăvârşit identic, cu o concepţie de viaţă şi de morală creştină unitară, atinsă din când în când numai de valuri străine, sociale, trecător suprapuse, în contra cărora a reacţionat însă întotdeauna, nu poate fi lipsit de dreptul unităţii sale naţionale. Din această Românie unită, nu poate lipsi în deosebi Transilvania, care este leagănul neamului românesc şi care a fost teatru a trei revoluţii naţionale în decursul a 150 ani, numai urmărind libertatea, independenţa şi unitatea Neamului Românesc. Distrugerea acestei unităţi constitue nu numai cea mai mare nedreptate pentru Neamul Românesc, ci o încălcare a principiilor moderne de Stat, dar şi oprirea unei activităţi care abia în 22 ani a făcut mari şi salutare schimbări spre civilizarea acestei părţi a Europei. Desfiinţarea feudalismului oprimător, reforma agrară, reforma totală a serviciului sanitar, înglobarea întregului bazin Dunărean şi a regiunii Carpaţilor într'o reţea modernă de comunicaţii, sunt numai o parte a înfăptuirilor care au apropiat regiunea noastră de Apus.

Prin realizarea unităţii naţionale, nu înţelegem asuprirea minorităţilor etnice cari sunt aşezate în corpul etnic şi geografic al poporului românesc. Problema minorităţilor se poate însă rezolva prin ins-

./.

tituţii de Stat, care asigură manifestarea voinţei şi libertăţii individuale şi naţionale a tuturor popoarelor şi face posibil controlul vieţii de Stat.

Drept concluzie a acestora, subsemnaţii, în numele Transilvaniei şi Banatului, ne ridicăm solemn şi solidar peste orice diversitate de partide şi de opinie, împotriva ciuntirii teritoriului Ţării Româneşti şi în deosebi în contra ruperii unei părţi din Transilvania şi împotriva anexării ei la Ungaria.

Cerem respectarea hotărîrilor proclamate la Adunarea Naţională ţinută la 1 Decemvrie 1918 ân Alba Iulia. Afirmăm voinţa noastră de a trăi, liberi şi independenţi şi uniţi pe străvechiul nostru pământ şi de a apăra cu orice mijloace şi cu supremul sacrificiu patrimoniul nostru naţional.

Facem apel la opinia publică a lumii civilizate să aprecieze just dreptatea cauzei româneşti şi necesitatea fiinţei Statului Român naţional, unit în hotarele lui etnice, şi rugăm pe Excelenţele Lor Führer-ul Adolf Hitler şi Ducele Benitto Mussolini să nu ratifice hotărîrea arbitrală dela Viena, care suferă de viciul de forţă de a fi adus pe basa unei adeziuni a unui guvern şi a unui Consiliu de Coroană, care nu aveau dreptul de a înstrăina vreo parte a teritoriului naţional şi care s'a adus în lipsa unei desbateri arbitrale contradictorii, mai ales că această hotărîre se întemeiază pe o eroare de drept, lezând adânc principiul dreptăţii şi utilităţii şi consideraţiunile de utilitate internaţională.

-----=-----

2923

~~3192~~

~~708~~ 308

OPERAT LA FIŞE

DECLARATIILE D-LUI IULIU MANIU.

In mijlocul evenimentelor internaţionale care se desfăşoară într'un rit dramatic în jurul României şi în special în jurul Transilvaniei, suntem datori toţi acei care am luat parte la prefacerile istorice din 1918 să arătăm punctul nostru de vedere, privitor la încercarea de a invalida sau modifica hotărârile de atunci.

Atitudinea românilor din Ardeal şi Banat şi a tuturor Românilor, nu poate fi alta decât aceea să apărăm şi să păstrăm cu orice preţ integritatea ţării noastre.

Nu poate forma nici măcar obiect de discuţie cedarea unei părţi din teritoriul nostru naţional, nu putem admite niciun pretext pentru a fi târâţi pe terenul discuţiilor sau al concesiilor în ce priveşte hotarele noastre.

Unul din aceste pretexte este, afirmaţiunea că noi suntem beneficiarii favorizaţi ai tratatului dela Trianon, pretext care nu se poate referi în niciun caz la Dobrogea, care aparţine în mod esenţial spaţiului nostru vital şi formează siguranţa noastră pe viitor şi care a fost atribuită nu prin tratatul dela Trianon, ci a devenit mult înainte parte integritoare a ţării noastre.

./.

Faptul că situaţia Transilvaniei şi problema hotarelor de vest ale ţării Româneşti se discută în legătură cu tratatele de pace încheiate la Versailles şi Trianon arată că opinia publică mondială şi oamenii de Stat diriguitori de azi <u>nu cunosc pe deplin</u> revoluţia politică şi istorică a Sud-Estului European, evoluţie din care a răsărit unirea Transilvaniei cu Vechiul Regat.

Unitatea uimitoare a limbii româneşti, conştiinţa naţională şi setea de libertate au fost baza firească pe care s'au întemeiat aspiraţiile tuturor Românilor de a realiza unitatea lor naţională. Sub influenţa mişcării măreţe a poporului Italian pentru "Italia-Unită" şi a poporului german pentru unirea naţională a tuturor germanilor şi sub înrâurirea ideilor de libertate plămădite în Franţa, poporul Român a luptat în mod conştient pentru înfăptuirea libertăţii, independenţei şi unităţii sale naţionale. Suferinţele lui Silvio Felico, scrierile lui Mazzini, Fichte, luptele lui Bismark Cavur şi Garibaldi şi ale atâtor martiri italieni şi germani, au trezit şi în sufletele noastre un răsunet puternic.

Sub influenţa hotărâtoare a acestui curent s'a desfăşurat activitatea generaţiei din 1848 în Principatele Române şi s'au săvârşit marile acte naţionale ale Românilor din Ardeal şi Banat, care au culminat în mod logic şi organic în adunarea dela Alba-Iulia.

Tratatul dela Trianon nu a creiat, ci a înregistrat numai pentru lumea internaţională unirea

./.

Ardealului şi Banatului cu Regatul Român.

Dovadă pentru aceasta este faptul că, în luna Octombrie 1918 Comitetul Naţional din Ardeal şi Banat, a hotărât deslipirea poporului Românesc de Regatul Ungariei, iar declaraţiile stabilite în această şedinţă au fost citite de Dl.Al.Vaida Voevod chiar în Parlamentul dela Budapesta în ziua de 18 Octombrie 1918 înainte de armistiţiu încheiat abia la 13 Noembrie 1918. Tot înainte de armistiţiu s'a constituit Consiliul Naţional Român cu preşedinţia regretatului Ştefan Cicio Pop Consiliu care a luat în mâinile sale conducerea efectivă a poporului român din Ardeal şi Banat.

Consiliul a însărcinat pe Dl.Iuliu Maniu cu conducerea afacerilor externe şi militare. In această calitate s'a stabilit la Viena unde a organizat revolta regimentelor româneşti; în special a celor de pe front şi din principalele oraşe ale monarhiei austro-ungare la Viena şi Praga şi cu ajutorul ofiţerilor români din Ardeal şi Banat în frunte cu Generalul Baron A.Boieriu, Colonel Vlad şi Căpitan Ilcuş şi Traian Pop a luat sub conducerea sa efectivă forţa militară a Românilor Transilvăneni. Ministrul de Războї Austriac Generalul Steiner Stoger, a recunoscut înainte de armistiţiu calitatea sa de reprezentant al românilor în afacerile externe şi militare şi la solicitarea D-lui Maniu, i-a pus la dispoziţie în acest scop, tot înainte de armistiţiu, în clădirea Ministerului de Răsboi din Viena un apartament compus din mai multe camere. Numai în

./.

Viena şi în împrejurimi a concentrat peste 70.000 soldaţi Transilvăneni. In această calitate a sa prim-Ministrul plenipotenţiar al românilor Ardeleni din Budapesta, Dr.Ioan Erdelyi, recunoscut de Guvernul Maghiar, a notificat Ministrului de Război ungur că, soldaţii români vor depune jurământul de credinţă nu la autorităţile Statului Maghiar, ci la Consiliul naţional Român şi pe steagul tricolori Românesc. Ministrul ungur s'a declarat de acord cu această hotărâre tot înainte de armistiţiu.

Guvernul Maghiar, prin Ministrul Oscar Iazzi, a intrat în tratative în mod oficial, cu consiliul naţional român, chiar pe timpul negocierilor de armistiţiu Anglo-Franco-Austroungare care a avut loc la Belgrad.

Pe urmă sub pavăza legiunilor şi gărzilor naţionale româneşti, organizate de noi şi care au înlocuit forţele armate ale statului maghiar căzut în dezagregare, am ţinut adunarea naţională dela Alba Iulia care a decretat pe baza dreptului de autodeterminare Unirea Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului cu România pentru a realiza unitatea naţională a tuturor românilor.

Adunarea Naţională a constituit prin Consiliul dirigent, Guvernul Transilvaniei, Guvern care a organizat viaţa românească în Dacia superioară, a făcut reforma agrară, reformă electorală şi administrativă. A decretat libertăţi cetăţeneşti şi drepturi democratice şi a stabilit un tratament just pentru minorităţi. Toate acestea s'au petrecut înainte de tratatul dela Trianon.

./.

Toate aceste uriaşe prefaceri au fost desăvârşite în cea mai deplină ordine, în cadre cu totul solemne fără niciun act de brutalitate sau răsbunare, ceeace constituie un titlu de mândrie pentru poporul Român.

Este deci evident că unirea provinciilor româneşti, din fostul Stat ungur nu este rezultatul tratatului dela Trianon, ci al conştiinţei naţionale a românilor Transilvăneni şi al vredniciei întregului neam românesc.

Noi Românii suntem, în ce priveşte teritoriile româneşti, succesorii de drept ai monarhiei austro-ungare desfiinţată, în aceiaşi măsură în care Germania, Italia şi chiar Ungaria sunt succesoare pe teritoriile lor naţionale moştenite dela Monarhia Habsbrugică şi stăpânite de ele.

Noi nu am fost "favorizaţii" tratatului dela Trianon şi ai conferinţei de pace dela Paris, ci în unele privinţe chiar nedreptăţiţii ei, pentru că ni s'a fixat o linie de demarcaţie nedreaptă şi pentrucă, tratatul dela Trianon nu a respectat hotărârile dela Alba Iulia şi nici pe cele stabilite în tratatul încheiat de România în anul 1916.

Tratatul dela Trianon a stabilit hotare pe care noi le_am primit numai siliţi de un ultimatum ce ne-a fost adresat de marile puteri aliate la finea anului 1919.

Rectificarea hotarelor în favoarea statului ungur s'a făcut chiar la Trianon, rectificare pe care am primit-o de dragul păcii. Intre timp pro-

./.

 713 313

esul de disoluţie al statului ungar a continuat. 'a fustăpânit acolo regimul bolşevic de care unaria a scăpat graţie armatei române, armată care a ost primită la intrarea ei în oraşele maghiare cu flori de populaţia lor. Armata noastră a trebuit să intre la Budapesta pentru a apăra astfel noile noastre hotare atacate de regimul bolşevic.

Intreaga Transilvanie, până la hotarele de azi înspre vest o stăpânim în baza fiinţei noastre autohtone şi în baza realităţilor etnografice. Ea formează nu numai leagănul poporului românesc, ci şi cetatea de apărare a neamului nostru şi care este cu 58,4% în majoritate românească. Orice ciuntire a acestui teritoriu ar însemna cea mai mare nedreptate pentru Români şi încălcarea tuturor considerentelor care trebuie să reglementeze aşezarea şi convieţuirea popoarelor într'o lume civilizată. Nu putem admite să se repete tragica întâmplare şi nedreptate din Basarabia şi Bucovina şi sfâşietoarele scene de acolo unde ne-au fost rupte peste 2.000.000 suflete româneşti.

Realitatea etnografică, că majoritatea populaţiei din Transilvania stăpânită de noi este românească nu poate fi doborâtă prin existenţa unor enclave minoritare care sunt efectul unor infiltraţiuni sprijinite de un regim duşman nouă tocmai cu scopul de a întrerupe continuitatea noastră geografică şi etnografică şi a justifica pretenţiuni asupra teritoriului nostru naţional.

Adânc îndureraţi constatăm că, din consfătuiri le dela Salsburg şi Roma se desprinde dorinţa Itali

./.

ei și Germaniei ca România să intre în tratative directe cu Ungaria pentru a stabili o înțelegere între Statele noastre. Noi dorim o prietenească vecinătate cu Ungaria. Dorim să avem cele mai bune relațiuni cu concetățenii noștrii maghiari care trebuie înzestrați cu depline drepturi, dar acestea nu le putem răscumpăra prin concesiuni teritoriale, pentrucă noi nu deținem teritorii ungare ci numai teritorii deale noastre pe care le-am luat în stăpânire în baza principiului unității naționale și a dreptului de autodeterminare.

Teritoriile noastre naționale pe care le-a posedat Ungaria înainte de adunarea dela Alba Iulia le-a avut în stăpânire în urma unor conjucturi internaționale favorabile ei și în urma forței militare a monarhiei Habsburgice. Dovadă este faptul că după prăbușirea monarhiei habsburgice le-a pierdut și în zadar au încercat în două rânduri să le recâștige prin forța lor proprie.

Nu putem admite cu niciun preț ca în urma unor conjucturi noui internaționale să fim despuiați din nou de aceste teritorii ale noastre și să se repete și la frontiera de Vest nedreptatea ce s'a săvârșit cu Basarabia și Bucovina.

Dacă din punctul nostru de vedere încercarea deslipirii unor teritorii din patrimoniul nostru național ar fi o nedreptate, din punctul de vedere al intereselor permanente Europene ar fi o greșeală catastrofală. Ea ar avea drept consecință o continuă turburare a păcii și a liniștei în această parte a lumii. Nimeni nu se poate legăna la iluzia

./.

deşartă că neamul românesc compus din peste 16.000.000 suflete, aşezat în continuitate geografică, în o unitate culturală desăvârşită şi cu conştiinţa netăgăduită, va suferi în linişte desmembrarea sa, după ce a cucerit şi a înfăptuit odată unitatea sa naţională, care este ţinută şi singura condiţie de desăvârşirea tuturor popoarelor civilizate. Nimeni nu va putea crede că poporul românesc se va resemna şi va suferi în linişte ca peste 4 milioane de suflete româneşti să fie îndepărtate din trupul naţiunii şi zeci de mii de kilometrii pătraţi să fie rupt din teritoriul naţional.

Este în interesul Europei întregi ca la gurile Dunării şi în puternica fortăreaţă a Carpaţilor de Est să stăpânească un popor vrednic şi numeros şi să fie realizat prin el un regim consolidar, capabil să susţină pacea şi liniştea.

Acest popor nu poate să fie decât acel românesc. La aceasta îl predestinează aşezarea sa geografică, numărul său covârşitor faţă de celelalte popoare din bazinul Dunării, firea sa tolerantă şi aptitudinile sale culturale. El nu poate fi desmembrat şi din nou subjugat căci ar deveni el însuşi un isvor şi un factor de nelinişte. Este cu siguranţă de prevăzut că, nemulţumirea şi jignirea celor 16 milioane de oameni va fi un isvor de continuă nelinişte şi de permanentă rivalitate între cei cari vor dori să profite în folosul lor de tragedia sufletească a celor despărţiţi cu forţa.

./.

Dacă enclavele minoritare din Transilvania au interese naţionale de ocrotit această ţintă se poate realiza şi pe altă cale decât prin ruperea teritoriilor naţionale dela patrimoniul naţiunii române.

Drept concluzie se impune următoarele:

1. Cerem şi pretindem respectarea hotărârei de unire dela Alba Iulia.

2. Nu admitem înstrăinarea vreunei părţi a ţării şi prin urmare nici diminuarea sau desmembrarea Ardealului, a Banatului a Crişanei şi a Maramureşului sub niciun pretext şi spre nici un scop.

3. Având această hotărâre precisă şi nestrămutată protestăm în contra tratativelor începute, pentru că acele ar fi considerate ca recunoaştere de drept şi pentru că suntem dela început hotărâţi să nu cedăm teritoriile.

4. Fiind o iluzie deşartă presupunerea că problema minoritară din Ardeal se va realiza prin tr'un schimb de populaţie nu admitem ca opinia publică românească să fie sedusă şi amăgită cu o astfel de soluţie ireală.

5. Trebue să convingem că vecinii noştri maghiari de necesitatea unei convieţuiri paşnice şi că această ţintă nu se poate atinge cu mijloace violnice. Trebuie să-i convingem că, conaţionalii lor pot fi asiguraţi în existenţa şi desvoltarea lor naţională deplin mulţumitoare şi pe altă cale, pe care suntem gata să i-o asigurăm cu cuvenita garanţie.

./.

6. Niciun fel de sacrificiu nu poate fi prea mare pentru a se menține onoarea, demnitatea și patrimoniul național.

Oricare descendent al celor întruniți pe câmpia Blajului în 1848 sau participanți la Adunarea națională dela Alba Iulia, care va consimți la ciuntirea teritoriului Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului și toți acei români care vor șovăi să stea neclintiți de veghe pentru apărarea hotarelor noastre, vor fi socotiți de noi și de urmașii noștri ca dezertori pentru totdeauna condamnați.

Bădăcin, 8 August 1940.

[redacted]

PENTRU ANUL NOU ....

Urez neamului românesc ca zguduitoarea tragedie din anul care trece să cutremure conştiinţa fiecărui român, pentru a ridica la înălţimi vrednice din marile tradiţii ale gintei noastre latine. Urez poporului românesc să-i fie sufletul stăpânit, iar anul care vine, de un adevărat fanatism, CAPABIL SA REINFAPTUIASCA CEL MAI MARE BUN PAMANTESC : UNITATEA NATIONALA.

Urez naţiunei române ca, după ce a înlăturat revoltătoarea imoralitate, ce a stăpânit ţara noastră, în ultimul timp, să introneze definitiv o viaţă publică şi privata morală creştină, adevărata forţă a popoarelor care vor să înflorească.

Urez ca simţul de dreptate socială să încălzească inima tuturor românilor ; pentru că în grozava vâltoare care se apropie şi care va pretinde transformări sociale şi economice fundamentale să poată găsi şi bugetul şi săracul echilibrul sufletesc atât de necesar în vremuri de răspântie hotărâtoare.

Urez poporului românesc să poatră distribui binefacerile unei obiective justiţii întemeiate pe dreptate şi legalităţile şi sprijinită pe libertatea conştiinţei, a gândirii şi a cuvântului, armonizate într'un regim de adevărată democraţie, care în curând va trebui să stăpânească lumea.

Urez, în deosebi, fraţilor despărţiţi de noi în anul care a trecut, credinţă tare şi iubire desăvârşită şi încredere deplină în voinţa noastră de a-i ajuta şi în hotărârea noastră de a nu-i lăsa răsfiraţi, ci de a-i aduna iarăşi în acelaş mănuchiu, care a fost risipit, - nu din vina neamului nostru, ci din laşitatea acelora care au avut în mână îndrumarea sorţii noastre.-

1 Ianuarie 1941.

IULIU MANIU

IULIU MANIU FOST PRESEDINTE AL CONSILIULUI DIRIGENT, A EXPEDIAT FUHRERULUI ADOLF HITLER SI DUCELUI MUSSOLINI URMATOAREA TELEGRAMA :

In numele poporului românesc din Transilvania și în calitatea mea de fost președinte al Consiliului Dirigent al Transilvaniei, Consiliu ales de istorica adunare națională din Alba Iulia, ținută la 1 Decembrie 1918 îndată după hotărârea de unire a Ardealului și a Banatului cu România, protestez cu toată puterea sufletului meu contra sentinței arbitrare care atribue Ungariei o majoritate de Români din Ardeal pentru a îngloba țării lor o minoritate de maghiari.

Această sentință nesocotește principiul naționalităților și concepțiile cele mai elementare de drept, creind în Europa Orientală un focar de neliniște care va fi un isvor de permanentă turburare a păcii.

Solicit Excelenței Voastre să binevoiți a anula această sentință și îmi voi permite să vă supun în curând un memoriu pentru motivarea acestei cereri.

Transilvania, Banatul și poporul Românesc nu va accepta niciodată această hotărâre care s'a adus fără consultarea sa.

Cu deosebită stimă,

ss. Iuliu Maniu.

2923

~~721~~ 720

OPERAT LA FIŞE

320

DOMNULE PRIM PREŞEDINTE,

Subsemnatul IULIU MANIU, domiciliat în Bucureşti str. General Cristian Tell Nr.10, în calitate de Preşedinte al Partidului Naţional Ţărănesc, pe baza art. 2 din legea accelerării judecătoriilor şi art. 66 proc.civilă, vă rog să binevoiţi a delega un Domn Judecător, care să constate modul cum sunt alcătuite listele electorale pentru alegătorii din Sectorul I Galben, de pe lângă Primăria Municipiului Bucureşti adică dacă ele au fost sau nu complet încheiate la data de 15 Septembrie 1946, dacă aceste liste sunt afişate, dacă s'a încheiat procesul-verbal de afişare şi modul cum s'a făcut afişarea şi s'a dresat procesul-verbal de afişare.

Solicit admiterea cereri fără citarea părţilor, fiind vorba de constatarea unei situaţiuni, prin dobândirea grabnică a unei dovezi, care ar dispărea dacă partea în drept - Primăria Sectorului I Galben - ar fi citată şi subsemnatul obligat a aştepta până la termenul de înfăţişare contradictoriu, întru cât Primăria ar putea completa listele şi acum fără ca noi să avem posibilitatea de a constata că într'adevăr ele nu erau ~~complete~~ completate încheiate la data de 15 Septembrie 1946 şi prin urmare, nici afişarea nu a putut fi efectuată la această dată, cu consecinţe foarte mari pentru membrii Partidului şi Partidul ce conduc, în ceea ce priveşte dreptul de alegător.

Adaog ca un element al urgenţei în rezolvarea acestei cereri, fixarea datei de 15 Septembrie 1946 pentru afişarea listelor electorale, dată de la care aşa cum voi arăta mai jos, încep să curgă diverse termene înlăuntrul cărora se pot îndeplini o serie întreagă de formalităţi pentru asigurarea dreptului de vot. De asemenea mai adăogăm şi faptul că de această probă înţeleg să mă servesc într'o contestaţie pe care o voi face la Comisia Centrală Electorală conform art.26 al.b din L.E., contestaţie care dat fiind termenele fixe arătate de lege, până la data rămânerii definitive a listelor, trebuie introdusă cât mai urgent posibil.

Motivele acestei cereri sunt următoarele : Potrivit art.14 din legea electorală din 15 Iulie 1946, intocmirea listelor electorale se face la cererea celor îndreptăţiţi sau din oficiu, iar zilele in care se întocmeşte vor fi aduse la cunoştinţa locuitorilor prin afişarea la Primărie, sau prin orice alte mijloace.

Pentru aceste alegeri termenul de întocmirea listelor electorale a fost fixat pentru data de 15 Septembrie 1946.

La această dată, potrivit art.15 L.E. ele trebuesc afişate timp de 15 zile la uşa Primăriei, afişare care se va constata prin proces-verbal încheiat de magistratul care a intocmit procesul-verbal, iar durata afişării se va constata tot prin proces-verbal încheiat de primar la expirarea termenului .

./.

Domniei-Sale
Domnului Prim Preşedinte al Tribunalului Ilfov

In acest timp (timpul afişării) precum şi în termen de 10 zile de la expirarea termenului de afişare, orice alegător omis face cerere de înscriere sau contestaţie care se judecă în anumite termene prevăzute de art.16 L.E. după care conform art.17 listele rămân definitive şi se şnuruesc, parafează şi sigilează.

Este deci evident, că dat fiind numărul alegătorilor interesaţi, fie a verifica înscrierea lor, fie pentru a face contestaţie, fie a verifica înscrierea lor, fie pentru a face contestaţie în caz de omisiune fie pentru a contesta pe alţii, listele trebuesc afişate aşa cum cere legea electorală în mod imperativ la data de 15 Septembrie 1946, dată fixată pentru întocmirea listelor.

Or [illegible] în fapt aceste liste, până la data introducerii cererii, nu sunt a[illegible]te în în regime, ci numai pentru alegătorii a căror nume încep cu primele litere, ceea ce face imposibilă verificarea de către alegători a înscrierilor lor, după cum face iluzoriu dreptul de contestaţie a celor înscrişi în mod ilegal.

Pe de altă parte afişarea lor s'a făcut în aşa fel, încât alegătorii nu le pot controla, fiind vorba de anumite foi volante care stau într'un birou al primăriei, fiecare trebuind să aştepte vreme îndelungată până când ele sunt verificate de un alt alegător.

Acest procedeu nu poate constitui o afişare în sensul legii electorale şi împiedecă în fapt exercitarea dreptului de înscriere şi de control a celor înscrişi.

Cum acest procedeu al primăriei este în contra dispoziţiunilor categorice ale legii electorale, suntem îndreptăţiţi a face contestaţie la Comisia Centrală Electorală care este competentă să rezolve toate conflictele născute din aplicarea dispoziţiunilor legii [illegible]ale.

In vederea introducerii şi soluţionării acestei contestaţii [illegible] trebuesc constatate în materialitatea lor şi cum primăria [illegible]a să completeze listele sau a face formalităţile necesare şi [illegible] Septembrie 1946, vă rugăm a ne admite cererea aşa cum a fost [illegible]ată şi a delega un domn judecător care să constate cele arătate mai sus.

Primiţi, vă rugăm, stima noastră.

ss Iuliu Maniu

0 11

2923

OPERAȚIA FIȘ 722 322 322

DOMNULE PREȘEDINTE,

Subsemnatul IULIU MANIU, Președintele Partidului Național Țărănesc, prin cererea mea înregistrată la Nr.84 din 24 Septembrie a.c., v'am rugat să binevoiți a lămuri comunicatul Dvs. publicat în ziarele din 18 Septembrie a.c., în sensul că termenul de înscriere în registrul electoral exprimă, conform art.71 din Legea Electorală, cu 20 zile înainte de alegeri, iar nu că acest termen a expirat la 15 Septembrie 1946, cum în mod eronat ați anunțat prin comunicatul Dvs. de mai sus.

Totodată, vă aducem la cunoștință că Judecătoriile pretind o serie de nu mai puțin decât 16 dovezi pentru primirea contestațiilor și vă cerem să dați instrucțiuni judecătoriilor ca să nu mai ceară asemenea dovezi absolut ilegale.

Cererea mea nu a fost rezolvată nici până acum.

Având în vedere că ambele chestiuni despre care tratează cererea mea de mai sus, sunt de extremă importanță și urgență, vă rog să binevoiți a soluționa imediat această cerere, în sensul arătat.

Nu este de conceput ca atunci când Primăriile în mod abuziv refuză înscrierea în registrul electoral a milioane de cetățeni ; când Judecătoriile, la ordinul Guvernului, ridică piedici ilegale și insurmontabile acelora care mai cred totuș că Justiția trebuie să le asigure exercițiul dreptului de alegător ; Comisiunea Centrală Electorală, compusă din magistrați ai celui mai înalt for judecătoresc, să refuze rectificarea comunicatului său ilegal și obligarea judecătoriilor să intre în legalitate.

Cu stimă,
(ss) Iuliu Maniu

4 Oct.1946

Domniei-Sale
Domnului PREȘEDINTE al Comisiunii Centrale Electorale

11

~~Operat dela f 400 - 722.~~
~~15.I.952~~

Dosarul contine
322 file (treisute douăzeci şi două)
19.III.958 Dragu…

Prezentul dosar
conține un nr. de 322 file + I +
+ II = 324 file.
Verificat azi, 13.05.2003 de
Ghermont.